

เพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการ

JOURNAL OF RATCHASUDA COLLEGE FOR RESEARCH
AND DEVELOPMENT OF PERSONS WITH DISABILITIES

วาระสารปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – มิถุนายน ๒๕๖๕)

Vol. 18 No. 1 (January – June 2022)

Mahidol University
Ratchasuda College

วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
Ratchasuda College Mahidol University
ISSN 2697 - 388x (Online)

ISSN 2697 – 388x (Online)

วัตถุประสงค์	เพื่อเผยแพร่บทความวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและความพิการ และเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรที่ทำงานด้านคนพิการ		
ขอบเขต	รับตีพิมพ์บทความวิจัย บทความวิชาการ บทวิจารณ์หนังสือ และบทความปริทัศน์ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและความพิการ โดยบทความดังกล่าวต้องไม่เคยเผยแพร่ที่ไหนมาก่อนหรือกำลังอยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาเผยแพร่ ในกรณีที่บทความดังกล่าวต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เป็นลายลักษณ์อักษร		
สาขาวิชา	สหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและความพิการ		
กำหนดออก	ปีละ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม)		
เจ้าของ	วิทยาลัยราชสุดดา มหาวิทยาลัยมหิดล		
	เลขที่ 111 หมู่ 6 ถ. พุทธรณีสาย 4 ต. ศาลายา อ. พุทธรณีสาย จ. นครปฐม 73170		
	โทรศัพท์: 0 2889 5315 – 9 ต่อ 1119 โทรสาร: 0 2889 5308		
	e-mail: rs-journal@hotmail.com		
	website: https://rs.mahidol.ac.th/rs-journal/index.php		
	website: www.tci-thaijo.org/index.php/RSjournal		
ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นพ.พูนพิศ อมาตยกุล	มูลนิธิราชสุดดา	
	ศาสตราจารย์เกียรติคุณ ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล	มหาวิทยาลัยมหิดล	
	แพทย์หญิงวิธรา รุ่งไพบูลย์	คณะบดีวิทยาลัยราชสุดดา มหาวิทยาลัยมหิดล	
กองบรรณาธิการ	อาจารย์ ดร.สุนันทา ขลิบทอง	วิทยาลัยราชสุดดา มหาวิทยาลัยมหิดล บรรณาธิการ	
	ศาสตราจารย์ ดร.กิตติพัฒน์ นนทปัทมดลย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ทวี เชื้อสุวรรณทวี	วิทยาลัยราชสุดดา	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ดารณี อุทัยรัตนกิจ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	
	รองศาสตราจารย์ ดร.ณรุทธ์ สุทธจิตต์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
	รองศาสตราจารย์ ไตรรัตน์ จารุทัศน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชุมเขต แสงเจริญ	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาดัม นิละไพจิตร	วิทยาลัยราชสุดดา	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรศักดิ์ ศรีสุรกุล	วิทยาลัยราชสุดดา	
	อาจารย์ ดร.จิตประภา ศรีอ่อน	สถาบันมานัพเพื่อการวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนหูหนวก	
	อาจารย์ ดร.วาทินี โอภาสเกียรติกุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	
	อาจารย์ ดร.ปริญญญา สิริอิตตะกุล	วิทยาลัยราชสุดดา	
	นางสาวธิดารัตน์ นงค์ทอง	วิทยาลัยราชสุดดา	
กองจัดการ	นางสาวปิยนุช นุชนุญช่วย	นางสาวประมวถ	คำมาก
	นางสาวนัฐธรินทร์รดา ธีธอนชำนาญกิจ	นางศลิษา	ศรีอินทร์
	นายมานะ ประทีปพรศักดิ์	นางสาวปิยนุช	สร้อยซิ้ม
	นางสาวชลิตา ไร่เหนือ	นางสาวณัฐวรรณ	อรณพไกรสร
ลิขสิทธิ์	วิทยาลัยราชสุดดา มหาวิทยาลัยมหิดล		

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

รองศาสตราจารย์ ดร.จตุรงค์	บุญรัตน์สุนทร	มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวี	เชื้อสุวรรณทวี	วิทยาลัยราชสุดา
รองศาสตราจารย์ ดร.ฐานันท์	ธรรมเมธา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลิศศิริ	บวรกิตติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร	ชินชัย	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะรัตน์	นุชผ่องใส	วิทยาลัยราชสุดา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาดัม	นิละไพจิตร	วิทยาลัยราชสุดา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นันทิ	เชียงชนะนา	วิทยาลัยราชสุดา
แพทย์หญิงอุบลวรรณ	วัฒนาติลกกุล	สถาบันสุขภาพเด็กแห่งชาติมหาราชินี
อาจารย์ ดร.สมพร	หวานเสร็จ	ศูนย์การศึกษาพิเศษส่วนกลาง
อาจารย์ ดร.วาทินี	อมรไพศาลเลิศ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.มลิวัลย์	ธรรมแสง	มูลนิธิอนุเคราะห์คนหูหนวก ในพระบรมราชินูปถัมภ์
อาจารย์ ดร.ปารณีย์	วิสุทธิพันธุ์	วิทยาลัยราชสุดา
อาจารย์ ดร.ปริญญา	สิริอิตตะกุล	วิทยาลัยราชสุดา
อาจารย์ ดร.ประเมศวร์	บุญยืน	วิทยาลัยราชสุดา
ดร.กมลพรรณ	พันพิ่ง	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

- ❖ บทความทุกเรื่องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่านต่อบทความ
- ❖ ข้อความ เนื้อหา รูปภาพ และตาราง ที่ตีพิมพ์ในวารสาร เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความแต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยราชสุดา กองจัดการ และวิทยาลัยราชสุดา
- ❖ การคัดลอกอ้างอิงต้องดำเนินการตามการปฏิบัติในหมู่นักวิชาการโดยทั่วไป และสอดคล้องกับกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ❖ กองบรรณาธิการสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตัดสินใจตีพิมพ์บทความในวารสาร

ออกแบบโดย วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล

เลขที่ 111 หมู่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73710

โทรศัพท์ : 02-8895315-9 ต่อ 1119 โทรสาร 02-889 5308

สารบัญ

หน้า

บทบรรณาธิการ

บทความวิจัย

1. การประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนา
คุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว
ประจำปี 2562 4
ประสงค์ เลหาพะพงษ์, ชิตพล ชัยมะดัน
2. การใช้ชีวิตทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม:
ปริทัศน์วรรณกรรม 21
ชัชวาลย์ อินตะวัน, นัทธี เชียงชนะนา, อีรศักดิ์ ศรีสุรกุล
3. การวิจัยและพัฒนาบทเรียนออนไลน์สาระภูมิศาสตร์ผ่านระบบจัดการ
การเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับมัธยม
ศึกษาตอนปลาย 37
ปรเมศวร์ บุญยีน, พงษ์ศักดิ์ สุภจรรยา, ภัทรานิษฐ์ สงประชา, นันทพร จางวรางกุล, ศักดา โกมลสิงห์
4. ตัวชี้วัด : การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย 60
จาตุรนต์ วรรณนวล, วิชัย ศรีรัตน์, ณัฐกร ศรีแก้ว

สารบัญ(ต่อ)

บทความวิจัย	หน้า
5. กระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ประกอบการกับนักศึกษาซีพี ในการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาทักษะการ รับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทั่วซินโดรม จักรพงศ์ หมั่นสุ, รัชนิกร ทองสุคดี, พิกุล เลี้ยวสิริพงศ์, สร้อยสุดา วิทยากร	89
6. การสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อนโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม สายอรุณ ณ ลำพูน, รัชนิกร ทองสุคดี, พิกุล เลี้ยวสิริพงศ์, สร้อยสุดา วิทยากร	108
บทความวิชาการ	
7. ผลการจัดอบรมแบบโครงการสำหรับคนพิการที่มีผลต่อการพัฒนาการและ ทักษะทางการอบรมหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล นิธิ บุณจันท์, สุริยงค์ เลิศกุลวานิชย์, สุวรรณมา สมบุญสุขโข	125
8. การสอนการเลียนแบบของเด็กออทิสติก จินตนา ประดุงพงษ์เพชร, อนุชา ภูมิสิทธิพร, สุวพัชร ช่างพินิจ, ศิริวิมล ใจงาม, ไพวรรณ สุตวรรค์	142

บทบรรณาธิการ

วารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและพัฒนาคนพิการปีที่ 18 ฉบับที่ 1 จัดทำขึ้นเพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกันระหว่างนักวิจัย นักวิชาการ ครู คณาจารย์ นักศึกษา ผู้สนใจ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านคนพิการ และคนที่มีความต้องการพิเศษ อีกทั้งยังเป็นการเปิดโอกาสให้มีการพัฒนาต่อยอดความรู้ ทักษะและสร้างสรรค์สื่อนวัตกรรม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการและบุคคลที่มีความต้องการพิเศษในสังคมไทยต่อไป

บทความในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยจำนวน 6 บทความ และบทความวิชาการจำนวน 2 บทความ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่หลากหลาย ทั้งในด้านการประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2562 การใช้ชีวิตทัศนัยแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม: ปรัชญานวัตกรรม การวิจัยและพัฒนาบทเรียนออนไลน์สาระภูมิศาสตร์ผ่านระบบจัดการการเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้านตัวชี้วัด : การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ประกอบการกับนักสหวิชาชีพในการใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาหุวินิจฉัยโครม การสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ผลของการจัดอบรมแบบโครงการสำหรับคนพิการที่มีผลต่อพัฒนาการและทักษะทางการอบรมหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล และการสอนการเลียนแบบของเด็กออทิสติก ซึ่งบทความต่าง ๆ ในวารสารฉบับนี้จะทำให้ผู้อ่านได้เห็นแง่มุมใหม่ ๆ ที่แตกต่างออกไป อีกทั้งยังเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนพิการและคนที่มีความต้องการพิเศษจากมหาวิทยาลัยและสถาบันหลากหลายแห่ง

กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าการนำผลการศึกษาและการค้นคว้าวิจัยมาเรียบเรียงเป็นวารสาร เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชนนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษางานวิชาการ การต่อยอดงานวิจัย รวมทั้งการทำงานที่เกี่ยวข้องและเป็นประโยชน์กับคนพิการและบุคคลทุกคนในทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่องต่อไป

อาจารย์ ดร.สุนันทา ขลิบทอง

บรรณาธิการ

การประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต คนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2562

ประสงค์ เลหาพงษ์¹, ชิตพล ชัยมะดัน²

¹คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

²วิทยาลัยบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

E-mail: ¹Prasongl@buu.ac.th

Received: March 24,2020

Revised: July 26,2021

Accepted: September 28,2021

บทคัดย่อ

การประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2562 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ 2) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการและ 3) เพื่อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ การประเมินผลครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 300 คน สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ และ จำนวน 90 คนสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ในการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ขั้นตอนการยื่นเอกสาร การลงเยี่ยมบ้านคนพิการ การพิจารณาของคณะกรรมการ ขั้นตอนการแจ้งและเบิกจ่ายเงินกู้ การติดตามเงินกู้และด้านการประชาสัมพันธ์ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.73) 2) ด้านคุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในทุกด้าน และ 3) ข้อเสนอแนะ ควรร่วมมือกับองค์กรคนพิการทั้ง 9 อำเภอในจังหวัดสระแก้วเข้ามามีส่วนร่วมในการทำงานกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ควรใช้มาตรการเชิงรุกในการติดตามหนี้สิน ควรบูรณาการความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในการส่งเสริมอาชีพสำหรับคนพิการและควรมีการติดตามประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่องทุกปี

คำสำคัญ: การประเมินผล, ความพึงพอใจ, คุณภาพชีวิต, คนพิการ

An Evaluation of Implementation of the Loan from the Fund for Empowerment of Persons with Disabilities of Sa Kaeo Disability Services Center, Year of 2019

Prasong Laohapong¹, Chittapol Chaimadan²

¹ Faculty of Science and Social Sciences, Burapha University, Sakaeo Campus

² Graduate School of Public Administration, Burapha University

E-mail: ¹Prasongl@buu.ac.th

Received: March 24, 2020

Revised: July 26, 2021

Accepted: September 28, 2021

Abstract

This project evaluation aimed 1) to evaluate the implementation of the loan from the Fund for Empowerment of Persons with Disabilities of Sa Kaeo Disability Services Center in 2019, 2) to study the quality of life of persons with disabilities and the caregivers who have received the loans and 3) to provide suggestions for the improvement plan of the loan operation. This research employed a mixed research methodology combining qualitative and quantitative methods. For the former method, the samples consisted of 300 people, while the samples of the latter method consisted of 90 people. The research findings showed that 1) the loan regulations were the requirement of the career development loan. The loan operation composed of the service process, the documentary submission, home visit for the disabled, the consideration process of the committee, the notification and loan disbursement process, the loan tracking, and the public relations. Overall, the satisfaction of the samples towards all aspects above were at a very high level ($\bar{X}=3.75$, S.D.=0.73); 2) The quality of life of the persons with disabilities and the caregivers was better in all aspects and 3) the suggestions for the improvement plan of Sa Kaeo Disability Services Center should cooperate with disabled organizations in 9 districts in Sa Kaeo province in aspect of working in cooperation with the disability services staff, take some proactive measures in debt tracking, work with organizations to promote careers for persons with disabilities, and keep follow-up the project every year.

Keywords: Evaluation, Satisfaction, Quality of Life, Persons with Disabilities

ความเป็นมาและความสำคัญของ

ปัญหา

ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสระแก้วเป็นหน่วยงานภาครัฐที่สำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในจังหวัดสระแก้ว ภายใต้วิสัยทัศน์ “คนพิการจังหวัดสระแก้วเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระในสังคมอยู่เย็น เป็นสุขร่วมกัน อย่างยั่งยืน” ซึ่งหนึ่งในภารกิจในการให้บริการที่สำคัญคือ การให้บริการกู้ยืมเงินคนพิการและผู้ดูแลคนพิการเพื่อเป็นทุนประกอบอาชีพและขยายกิจการ จากรายงานสรุปผลการดำเนินงาน ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วที่ผ่านมา พบว่า คนพิการและผู้ดูแลคนพิการในพื้นที่ จังหวัดสระแก้วทั้ง 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอวังน้ำเย็น อำเภอวังสมบูรณ์ อำเภอคลองหาด อำเภอวัฒนานคร อำเภออรัญประเทศ อำเภอโคกสูง และอำเภอตาพระยา กู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการมีจำนวนทั้งสิ้น 1,485 ราย โดยผู้กู้เป็นคนพิการ 1,203 ราย และผู้ดูแลคนพิการ 282 ราย คิดเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 45,049,813.00 บาท ซึ่งผู้กู้ส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกรรมและอาชีพค้าขาย (Sakaeo Social Development and Human Security, 2019) เพื่อให้การดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการในพื้นที่ จังหวัดสระแก้วเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว จึงจัดทำ

โครงการประเมินผลการดำเนินงาน กู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2562 ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 2 พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ จัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง แนวทางที่ 8 เพิ่มประสิทธิภาพและปรับปรุงระบบข้อมูลด้านคนพิการของจังหวัดให้สามารถนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายและการจัดบริการอย่างมีประสิทธิภาพ และยุทธศาสตร์ที่ 3 เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ แนวทางที่ 1 สนับสนุนและพัฒนาองค์ความรู้และงานวิจัย นวัตกรรม เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของแผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการจังหวัดสระแก้ว ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560 – 2564

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวทำให้คณะผู้วิจัยจึงสนใจที่จะประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วว่าเป็นอย่างไร คนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นหรือไม่ เพื่อนำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน กู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว
2. เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
3. เพื่อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งการประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว โดยศึกษาจากความคิดเห็นของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ความพึงพอใจของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว และคุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุน

ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว

2. ขอบเขตด้านพื้นที่และประชากร การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเฉพาะคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่กู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว จำนวน 799 ราย ข้อมูล ณ วันที่ 17 มิถุนายน 2562 (Sakaeo Social Development and Human Security, 2019)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา เดือนกรกฎาคม – กันยายน พ.ศ. 2562

นิยามคำศัพท์

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการวัดที่มีการรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบโดยการประเมินผลจากความพึงพอใจของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว และคุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

ความพึงพอใจ หมายถึง การแสดงออกทางด้านความรู้สึกของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วในด้าน ขั้นตอนการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ การประชาสัมพันธ์ บุคลากร ผู้ให้บริการ สถานที่ให้บริการ

คุณภาพชีวิต หมายถึง ความคิดเห็นของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมและมีความสุขในด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพและรายได้ ด้านสุขภาพกาย และจิตใจ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และด้านสัมพันธภาพในชุมชนสังคม

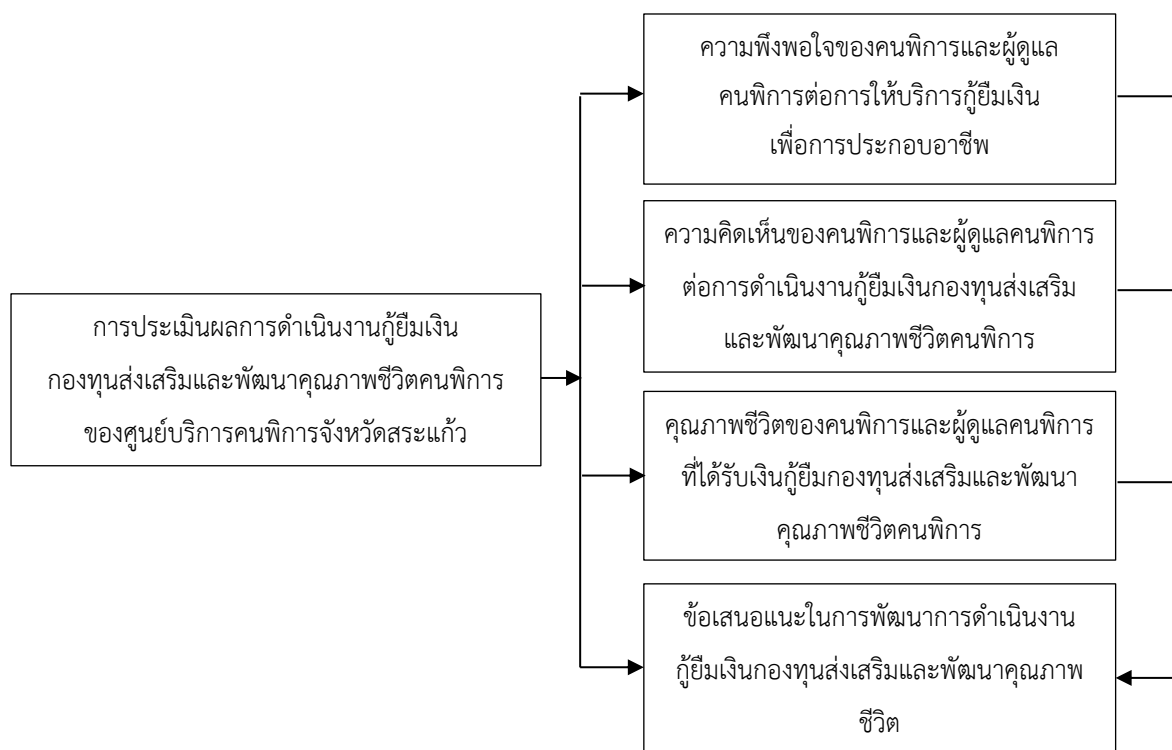
คนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใดเพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ประกาศกำหนด ซึ่งได้กำหนดไว้ 7 ประเภทดังนี้ 1) ความพิการทางการเห็น 2) ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย 3) ความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย 4) ความพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม 5) ความพิการทางสติปัญญา 6) ความพิการทางการเรียนรู้และ 7) ความพิการทางออทิสติก

ผู้ดูแลคนพิการ หมายถึง ผู้ดูแลคนพิการ บิดา มารดา บุตร สามี ภรรยา ญาติ พี่น้องหรือบุคคลอื่นใดที่รับดูแลหรืออุปการะคนพิการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดการประเมินผลโครงการ “ชิปโมเดล (CIPP Model)” ของ แดเนียล แอล. สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam, 1967) ประกอบด้วย ด้านบริบท (Context) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ด้านกระบวนการ (Process) นำมากำหนดเป็นประเด็นในการศึกษาความพึงพอใจของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนฯ และความคิดเห็นของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนฯ ได้แก่ (1) ระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ในการกู้ยืมเงิน (2) ด้านกระบวนการและขั้นตอนการกู้ยืมเงิน (3) ด้านการประชาสัมพันธ์ (4) ด้านบุคลากร และ (5) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และได้นำแนวคิดคุณภาพชีวิตของคณะทำงานด้านคุณภาพชีวิตองค์การอนามัยโลก (WHOQOL Group, 1995) มากำหนดเป็นประเด็นในการศึกษาเพื่อประเมินด้านผลผลิต (Product) ของการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว ได้แก่ (1) ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพและรายได้

(2) ด้านสุขภาพกายและจิตใจ (3) ด้าน
สัมพันธภาพในครอบครัว และ (4) ด้าน
สัมพันธภาพในชุมชน/สังคม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิง ปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการ ดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ คน พิการและผู้ดูแลคนพิการที่กู้ยืมเงินเพื่อการ ประกอบอาชีพในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว จำนวน

799 คน (Sakaeo Social Development and Human Security, 2019)

กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิด ตาราง สำเร็จรูปของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1967) ขนาดประชากรที่ระดับความเชื่อมั่นในการเลือกตัวอย่าง 95 % ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำจำนวน 286 คน

คณะผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ 300 คน เพื่อความน่าเชื่อถือและความสะดวกในการจัดเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลและทำการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling)

สำหรับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงคุณภาพ จำนวน 90 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พิจารณาเลือกจากคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่กู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพจากศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว ที่มีความเคลื่อนไหวในการติดต่อเพื่อข่าระเงินทั้งหมดในทุกประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือ

1) แบบสอบถามการประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2562 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา ประเภทความพิการ การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ จำนวนครั้งที่ได้รับเงินกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ การข่าระเงินกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพและแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 4 ข้อ คือ อาชีพ จำนวนเงินกู้ยืมเพื่อประกอบอาชีพ ก่อนและหลังการกู้ยืมเงินท่านมีรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว จำนวน 14 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ ดังนี้ พึงพอใจมากที่สุด 5 คะแนน พึงพอใจมาก 4 คะแนน พึงพอใจปานกลาง 3 คะแนน พึงพอใจน้อย 2 คะแนน พึงพอใจน้อยที่สุด 1 คะแนน และปัญหาและข้อเสนอแนะในการบริการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 5 ข้อ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจการประกอบอาชีพและรายได้ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว ด้านสัมพันธภาพในชุมชน/สังคม และ ด้านอื่น ๆ

2) แบบสัมภาษณ์การประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว ประจำปี 2562 แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพสมรส ประเภทความพิการ อาชีพ การกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ เหตุผลในการเลือกกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ

การนำเงินกู้ยืมไปใช้ตามวัตถุประสงค์และการชำระหนี้เงินกู้ยืม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ด้านกระบวนการ การประชาสัมพันธ์ ปัญหาอุปสรรค และคุณภาพชีวิตหลังการได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น คณะผู้วิจัยนำไปตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งหากผลการคำนวณค่า IOC ในแต่ละข้อมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 แสดงว่าข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องสามารถไปใช้ได้ แต่ถ้าข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 แสดงว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องควรตัดทิ้งหรือแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญและนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหานำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงที่ใช้ในการเก็บจริง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) หรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) หากได้ค่าความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือได้ของแบบสอบถามทั้งฉบับตั้งแต่ 0.7 ขึ้นไป Tirakanan (2004) ถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นจึงนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม คณะผู้วิจัยและทีมงานได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้ ระหว่างเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม 2562 และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ก่อนนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูล

1) ระยะก่อนการวิจัย ผู้วิจัยเสนอเค้าโครงงานวิจัยและเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดสระแก้วเพื่อพิจารณาและได้รับการอนุมัติให้ศึกษาวิจัยได้

2) ระยะดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจ้งให้ผู้ให้ข้อมูลทราบว่า การเข้าร่วมวิจัยจะไม่ส่งผลกระทบต่อ ใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูล เมื่อเข้าร่วมการวิจัยแล้วมีสิทธิยกเลิกการเข้าร่วมวิจัยเมื่อไหร่ก็ได้ และภายหลังการนำเสนอผลการวิจัยคณะผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลในสถานที่ที่มีความปลอดภัยซึ่งบุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้เป็นระยะเวลาหนึ่งปีแล้วจึงทำลายข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม
คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

เกณฑ์การแปลผลความพึงพอใจของ
ต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบ
อาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน โดยมีหลักเกณฑ์การแปลผลคือ
ความกว้างของอันตรภาคชั้น = คะแนนสูงสุด
- คะแนนต่ำสุด / จำนวนชั้น ซึ่งได้ความกว้าง
ของอันตรภาคชั้น = 0.80 โดยช่วงคะแนนเฉลี่ย
การแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 = พึงพอใจมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 = พึงพอใจมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 = พึงพอใจปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 = พึงพอใจน้อยและ

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 = พึงพอใจน้อยที่สุด

2) การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์
คณะผู้วิจัยตรวจสอบคุณภาพข้อมูลแบบสาม
เส้า (Data Triangulation) โดยตรวจสอบด้าน
เวลา ด้านสถานที่และด้านบุคคล เพื่อตรวจสอบ
ข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวที่แตกต่าง
กันว่ามีความสอดคล้องกันมากน้อยเพียงใด
และนำมาวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูล (Content
Analysis) เรียบเรียงตามวัตถุประสงค์และ
ประเด็นของการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการดำเนินงานกู้ยืมเงิน
เพื่อการประกอบอาชีพกองทุนส่งเสริมและ
พัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการ
คนพิการจังหวัดสระแก้ว

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างการ
วิจัยเชิงปริมาณส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ
51 - 60 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาในระดับ
ประถมศึกษา (ป.1 - ป.6) ส่วนใหญ่มีความ
พิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย มี
อาชีพเกษตรกร (ทำนา มันสำปะหลัง ลำไย
ชมพู่ เลี้ยงสัตว์) ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับ
การกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพจาก พมจ.
/องค์กรด้านคนพิการ รองลงมา คือ ปากต่อ
ปากจากคนในชุมชน และผู้นำชุมชน กำหนด
ผู้ใหญ่ และเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่กู้ยืม
เพื่อประกอบอาชีพ จำนวน 20,001 - 40,000
บาท ส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งที่ได้รับเงินกู้ยืม
จำนวน 1 ครั้ง ส่วนใหญ่ชำระครบตามงวด
กำหนด สำหรับผู้ที่ไม่สามารถชำระเงินคืน
ตามกำหนดส่วนใหญ่เกิดจาก ปัญหา
สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ ราคาสินค้าเกษตร
ตกต่ำ ปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติเช่น ภัย
แล้ง ปัญหาสุขภาพของผู้กู้และคนในครอบครัว
ส่งผลต่อการประกอบอาชีพ ผู้กู้ยืมเงินนำเงินไป
ใช้ผิดประเภท เช่น นำเงินไปให้บุตร ภาระค่า
ใช้จ่ายสูง และผู้กู้ยืมเงินเสียชีวิต เป็นต้น
และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนก่อนการ
กู้ยืมเงิน จำนวนไม่เกิน 5,000 บาท

2. ความพึงพอใจของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.73) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า เจ้าหน้าที่พุดจาสุภาพ อัยาศัยไมตรีดี เป็นกันเอง เป็นอันดับหนึ่ง ($\bar{x} = 4.19$, S.D. = 0.52) รองลงมา คือ เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพอย่างเข้าใจ ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.50) เจ้าหน้าที่มีความ

กระตือรือร้น ใส่ใจในการ ให้บริการ ($\bar{x} = 4.13$, S.D. = 0.52) เจ้าหน้าที่ให้บริการผู้รับบริการทุกคนอย่างเท่าเทียม ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.44) ศูนย์บริการมีแผ่นป้ายประกาศ / เอกสาร แสดงกระบวนการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพชัดเจน ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.55) ส่วนอันดับสุดท้าย คือ ขั้นตอนการยื่นเอกสาร กู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพมีความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 0.60) (ดังตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว

การดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ศูนย์บริการมีแผ่นป้ายประกาศ / เอกสาร แสดงกระบวนการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพชัดเจน	3.91	0.55	พึงพอใจมาก	5
2. ขั้นตอนการยื่นเอกสาร กู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพมีความสะดวกรวดเร็ว	3.68	0.60	พึงพอใจมาก	14
3. การลงเยี่ยมบ้านคนพิการที่ขอกู้ยืมเงินมีความรวดเร็วเป็นไปตามระยะเวลาที่แจ้งไว้	3.68	0.59	พึงพอใจมาก	13
4. ขั้นตอนการแจ้งและเบิกจ่ายเงินกู้คนพิการมีความสะดวกรวดเร็ว	3.81	0.48	พึงพอใจมาก	10
5. การให้บริการผู้รับกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพเป็นไปตามลำดับก่อนหลังอย่างยุติธรรม	3.88	0.51	พึงพอใจมาก	7
6. จุดให้บริการงานกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพเป็นแบบเบ็ดเสร็จครบวงจรในที่เดียวกัน	3.80	0.48	พึงพอใจมาก	11
7. การประชาสัมพันธ์ แจ้งข้อมูลข่าวสาร การกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพอย่างต่อเนื่อง	3.73	0.55	พึงพอใจมาก	12
8. เจ้าหน้าที่พุดจาสุภาพ อัยาศัยไมตรีดี เป็นกันเอง	4.19	0.52	พึงพอใจมาก	1
9. เจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้น ใส่ใจในการ ให้บริการ	4.13	0.52	พึงพอใจมาก	3

ตารางที่ 1 ความพึงพอใจของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว (ต่อ)

การดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
10. เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำและตอบข้อซักถามเกี่ยวกับการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพอย่างเข้าใจ	4.15	0.50	พึงพอใจมาก	2
11. เจ้าหน้าที่ให้บริการผู้รับบริการทุกคนอย่างเท่าเทียม	3.94	0.44	พึงพอใจมาก	4
12. จุดให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพ มีความสะอาด แสงสว่าง เพียงพอ	3.90	0.45	พึงพอใจมาก	6
13. ที่นั่งรอเพียงพอสำหรับผู้มารับบริการ	3.83	0.48	พึงพอใจมาก	9
14. สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการมารับบริการมีความเหมาะสม เช่น ทางลาด ห้องน้ำคนพิการที่จอดรถคนพิการ	3.85	0.51	พึงพอใจมาก	8
รวม	3.75	0.73	พึงพอใจมาก	

3. คุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นในทุกด้าน ประกอบด้วย ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และรายได้ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และด้านสัมพันธภาพในชุมชน/สังคม (ตารางที่ 2)

3.1 ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพและรายได้ ส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น (ร้อยละ 75.33) และ มีคุณภาพชีวิตเหมือนเดิม (ร้อยละ 24.67) สาเหตุที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เพราะ เงินกู้ที่ได้รับมานั้นเป็นเงินลงทุนและทุนหมุนเวียนในการประกอบอาชีพซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้กู้และครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น สำหรับ

สาเหตุที่คุณภาพชีวิตเหมือนเดิมนั้นเนื่องจากเงินกู้ยืมที่นำมาลงทุนในอาชีพของผู้กุนั้นประสบปัญหาเศรษฐกิจไม่ดี ราคาผลผลิตตกต่ำ ภัยทางธรรมชาติ ส่งผลต่อการขาดทุนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรกรรม เป็นต้น

ตารางที่ 2 คุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนา
คุณภาพชีวิต

ด้าน	คุณภาพเหมือนเดิม	คุณภาพชีวิตดีขึ้น	รวม
1. ด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ และรายได้	74 (24.67)	226 (75.33)	300 (100.00)
2. ด้านสุขภาพกายและจิตใจ	94 (31.33)	206 (68.67)	300 (100.00)
3. ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว	120 (40.00)	180 (60.00)	300 (100.00)
4. ด้านสัมพันธภาพในชุมชน/สังคม	135 (45.00)	165 (55.00)	300 (100.00)

3.2 ด้านสุขภาพกายและจิตใจส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น (ร้อยละ 68.67) และมีคุณภาพชีวิตเหมือนเดิม (ร้อยละ 31.33) สาเหตุที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเพราะ เงินกู้ที่ได้รับมานั้นมีส่วนช่วยให้ผู้กู้และครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นจึงส่งผลให้สุขภาพกายและสุขภาพจิตของผู้กู้และครอบครัวดีขึ้น สำหรับสาเหตุที่คุณภาพชีวิตเหมือนเดิมนั้นเนื่องจากผู้กู้ยืมเงินบางส่วนที่นำมาลงทุนเพื่อประกอบอาชีพมีความเครียดและความกังวลในการหาเงินเพื่อไปชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลา อีกทั้งบางส่วนประสบปัญหาในการประกอบอาชีพเนื่องจากเศรษฐกิจไม่ดีจึงก่อให้เกิดความเครียดเช่นกัน

3.3 ด้านสัมพันธภาพในครอบครัวส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น (ร้อยละ 60.00) และมีคุณภาพชีวิตเหมือนเดิม (ร้อยละ 40.00) สาเหตุที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเพราะเงินกู้ที่ได้รับ

มานั้นมีส่วนช่วยให้ผู้กู้และครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นมีเงินใช้จ่ายคล่องตัวขึ้นจึงส่งผลให้สัมพันธภาพในครอบครัวของผู้กู้ดีขึ้น ครอบครัวมีความอบอุ่น สำหรับสาเหตุที่คุณภาพชีวิตเหมือนเดิมนั้นเนื่องจากผู้กู้ยืมเงินบางส่วนนำเงินที่ได้รับไปใช้ผิดวัตถุประสงค์โดยผู้นำไปใช้คือบุคคลในครอบครัว เช่น สามี ภรรยา บุตรและญาติซึ่งต่อมาไม่สามารถนำเงินมาชำระหนี้ เงินกู้ยืมได้จึงส่งผลต่อความสัมพันธ์ในครอบครัว

3.4 ด้านสัมพันธภาพในชุมชน/สังคมส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้น (ร้อยละ 55.00) และ มีคุณภาพชีวิตเหมือนเดิม (ร้อยละ 45.00) สาเหตุที่มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นเพราะปัจจุบันชุมชนและสังคมที่อาศัยอยู่ให้การยอมรับและช่วยเหลือสนับสนุนคนพิการในการประกอบอาชีพอย่างกว้างขวาง อีกทั้งเมื่อสภาพเศรษฐกิจของผู้กู้ดีขึ้นจากเงินกู้ยืมส่งผลให้คนพิการได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนมากขึ้น

4. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างการวิจัยเชิงคุณภาพ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 46 คน รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 44 คน มีอายุระหว่าง 32 ปี ถึง 76 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส ผู้กู้ยืมเงินส่วนใหญ่มีความพิการทางการเคลื่อนไหวหรือทางร่างกาย ความพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมาย และความพิการทางการเห็น ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร (ทำนา ปลูกมันสำปะหลัง ลำไย ปลูกผัก เลี้ยงสัตว์ ปลา ไก่และวัว) และอาชีพค้าขาย รับจ้างทั่วไป ช่างซ่อมรถและขายสลากกินแบ่งรัฐบาล และเป็นคนพิการ จำนวน 64 คน ผู้ดูแลคนพิการ 26 คน

5. ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า

5.1 ด้านระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ในการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ โดยส่วนใหญ่เห็นว่าระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ในการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ เช่น คุณสมบัติของผู้กู้ ผู้ค้ำประกัน จำนวนเงินกู้ และการชำระเงิน มีความเหมาะสม ไม่ยุ่งยาก แต่มีบางส่วนเห็นว่ายังมีความยุ่งยากในส่วนของเอกสารรายละเอียดของคนค้ำประกัน เช่น สลิปเงินเดือน เป็นต้น ซึ่งทำให้ต้องใช้เวลานานในการดำเนินการ

5.2 ด้านกระบวนการ โดยส่วนใหญ่เห็นว่า มีกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ขั้นตอนการยื่นเอกสาร การลงเยี่ยมบ้านคนพิการ การพิจารณาของคณะกรรมการ ขั้นตอนการแจ้งและเบิกจ่ายเงินกู้ การติดตามเงินกู้มี

ความเหมาะสม มีความสะดวกรวดเร็ว สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้กู้ยืมเงินพื้นที่ แต่มีบางส่วนเห็นว่ายังมีความล่าช้าในบางขั้นตอน เช่น การค้ำประกัน การแจ้งรายละเอียดเงินกู้ เนื่องจากการติดต่อสื่อสารยากลำบากในอดีตอนักู้ยืมครั้งแรก

5.3 ด้านการประชาสัมพันธ์ โดยส่วนใหญ่เห็น ศูนย์บริการคนพิการ องค์กรด้านคนพิการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีบทบาทในการให้ข่าวสารเบื้องต้นแก่คนพิการ และการประชาสัมพันธ์ทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook แต่บางพื้นที่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ยังไม่ทั่วถึงต้องอาศัยคนที่กู้ยืมและคนในชุมชนบอกปากต่อปาก

5.4 ด้านปัญหาอุปสรรค โดยส่วนใหญ่ผู้กู้ยืมเงินจะมีความกังวลในกรณีที่ไม่สามารถชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลาได้ เนื่องจากปัญหารายได้ที่ไม่แน่นอนจากการประกอบอาชีพ เช่น ปัญหาสภาพเศรษฐกิจ ราคาผลผลิตตกต่ำ เป็นต้น รวมถึงปัญหาความไม่สะดวกในการเดินทางมาขอู้ที่ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว

5.5 ด้านคุณภาพชีวิตหลังการได้รับเงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ โดยส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพและรายได้ ทั้งนี้เพราะเงินกู้ที่ได้รับมานั้นเป็นเงินลงทุนและทุนหมุนเวียน

ในการประกอบอาชีพ ซึ่งมีส่วนช่วยให้ผู้กู้และครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้นสำหรับสาเหตุที่คุณภาพชีวิตเหมือนเดิมนั้นเนื่องจากอาชีพหรือกิจการที่ดำเนินอยู่ประสบกับปัญหาภาวะเศรษฐกิจผันผวน ราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ ภัยทางธรรมชาติซึ่งทำให้ผลผลิตทางการเกษตรไม่เป็นไปตามเป้าหมายและตลาดรับซื้อสินค้าไม่เพียงพอ ส่งผลต่อการขาดทุนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรกรรม เป็นต้น

อภิปรายผล

1. ประเมินผลการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว พบว่า ความพึงพอใจของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการต่อการให้บริการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.73) สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Panboot (2018) ศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในการชำระหนี้ผ่านเคาน์เตอร์ พบว่า ผู้ใช้บริการกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการในการชำระหนี้ผ่านเคาน์เตอร์ เขตกรุงเทพมหานคร มีความพึงพอใจในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Jatamas (2015) ศึกษาเรื่องความคิดเห็นการชำระเงินกู้ยืมและประเมินความพึงพอใจต่อการชำระเงินกู้ยืมผ่านระบบเคาน์เตอร์เซอร์วิส เพื่อมาตรการความโปร่งใสในระบบราชการ

พบว่า ความพึงพอใจของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ใช้บริการชำระเงินกู้ยืมประกอบอาชีพผ่านบริการเคาน์เตอร์เซอร์วิสในร้านสะดวกซื้อ 7-11 อยู่ในระดับมาก

ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการด้านระเบียบข้อกำหนดต่าง ๆ ในการกู้ยืมเงินเพื่อการประกอบอาชีพ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ขั้นตอนการยื่นเอกสาร การลงเยี่ยมบ้านคนพิการ การพิจารณาของคณะกรรมการ ขั้นตอนการแจ้งและเบิกจ่ายเงินกู้ การติดตามเงินกู้ และด้านการประชาสัมพันธ์ มีความเหมาะสม มีความสะดวกรวดเร็ว สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Choomnusonth and Unaromlert (2016) พบว่า รูปแบบการเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองของคนพิการเพื่อการพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้านคือ การประกอบอาชีพ การเรียนรู้ เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก การดูแลตนเองและการตระหนักในตนเอง

2. คุณภาพชีวิตของคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่ได้รับเงินกู้ยืมกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พบว่า มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นในทุกด้าน ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจการประกอบอาชีพและรายได้ ด้านสุขภาพกายและจิตใจ ด้านสัมพันธภาพในครอบครัว และด้านสัมพันธภาพในชุมชนและสังคมสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Chienrum (2014) พบว่า ความต้องการได้รับ

การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการด้านสุขภาพร่างกายและจิตใจอยู่ในระดับมาก ด้านอาชีพและรายได้อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสังคมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการดำเนินงานกู้ยืมเงินกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการของศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้ว

1. ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วควรจัดประชุมและประชาสัมพันธ์ข้อมูลเพื่อดำเนินการทำความเข้าใจกับคนพิการและผู้ดูแลคนพิการที่กู้ยืมเงินเกี่ยวกับรายละเอียดและข้อบังคับในการกู้ยืมฯ การส่งคืนเงินกู้ และการขาดการชำระหนี้

2. ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วควรบูรณาการความร่วมมือกับองค์กรด้านคนพิการในจังหวัดสระแก้วดำเนินงานช่วยเหลือและดูแลผู้กู้ยืมฯ โดยนำแนวคิด “เพื่อนช่วยเพื่อน” เข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ ในการดำเนินการติดตามการชำระหนี้จากผู้กู้ยืมฯ เพื่อลดปัญหาการขาดตรง การกระทบกระทั่งกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯ กับผู้กู้ยืมฯ

3. คณะอนุกรรมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการประจำจังหวัดสระแก้วควรจัดตั้งทีมงานให้คำปรึกษาโดย

ร่วมกับองค์กรด้านคนพิการในจังหวัดสระแก้ว เพื่อให้คำแนะนำผู้กู้ยืมฯ ในการนำเงินที่ได้รับไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของกองทุนฯ และผู้กู้ยืมฯ สามารถประกอบอาชีพและมีรายได้เลี้ยงดูตัวเอง ครอบครัว โดยมุ่งเน้นในกลุ่มอาชีพเกษตรกรรม ค้าขายและอาชีพรับจ้างทั่วไป

4. ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วควรจัดทำข้อมูลปัญหาการติดตามกู้ยืมเงินฯ อย่างเป็นระบบและทันสมัยเพื่อใช้เป็นข้อมูลพิจารณาการกู้ยืมฯ ต่อคณะอนุกรรมการจังหวัดในการอนุมัติเงินกู้ต่อไปเพื่อป้องกันปัญหาการชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนดระยะเวลาและไม่เกิดหนี้เสีย

5. ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วควรจัดทำแผนการดำเนินงานการติดตามหนี้สินจากลูกหนี้โดยมุ่งเน้นมาตรการในเชิงรุกเพื่อติดตามและรับทราบปัญหาต่าง ๆ ของผู้กู้ยืมที่ส่งผลการชำระหนี้ไม่เป็นไปตามกำหนดระยะเวลาเพื่อเป็นแนวทางในการช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้ผู้กู้ยืมต่อไป

6. ศูนย์บริการคนพิการจังหวัดสระแก้วควรผลักดันในกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์พัฒนาระบบติดตามลูกหนี้ผ่านโปรแกรมประยุกต์บนสมาร์ทโฟน (Smart Phone) เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการติดตามลูกหนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- Chienrum, A. (2014). The Needs for Life Quality Development of the Disabled in Sanam Chai Subdistrict Administrative Organization, Bang Sai District, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. *Academic Services Journal Prince of Songkla University*, 25(1), 63-70.
- Choomnusonth, K., & Unaromlert, T. (2016). Development of Models of Self-Management Capabilities of People with Disabilities for Sustainable Self-Reliance. *Silpakorn Educational Research Journal*, 8(2), 147-161.
- Department of Empowerment of Persons with Disabilities. (2019). *Rights/Benefits/Services*. Retrieved from <http://dep.go.th/Content/View/1338/215>
- Disabled Service Center SaKaeo Province. (2019). *Report of the operation center of the disabled service center SaKaeo province for the year 2019 (around 6 months between October 2018 to March 2562)* [Mimmeograph]. SaKaeo: Disabled Service Center SaKaeo.
- Jatamas, S. (2015). *Opinion of payment and An Evaluation Satisfaction with loan payment through the counter service system for transparency measures in the bureaucratic system*. Retrieved from https://www.m-society.go.th/ewtadmin/ewt/mso_web/download/article/article_20150825112507.pdf
- Panboot, A. (2018). *Satisfaction of the Customers of Fund For Empowerment of PWDs for Debt Payment Through Service in Bangkok Area*. Retrieved from <https://research-system.siam.edu/2013-12-20-04-25-20/5426-2018-05-25-01-33-33>
- Sakaeo Social Development and Human Security. (2019). *Summary Report of the SaKaeo Service Center for the Disabled Year 2019*. Retrieved from <http://www.sakaeo.m-society.go.th/?p=1079>
- Stufflebeam, D.L. (1967). The Cipp Model for program evaluation. In George, F.M., Michael, S.S., & Denial, L.S., (Eds.) *Evaluation Model. Viewpoints on education and Services evaluation*. Hingham. Massachusetts: Kluwer NiThotf.

- Tirakanan, S. (2004). *Project Evaluation: Guidelines for implementation*. (5th ed.). Bangkok: Chulalongkorn University.
- WHOQOL Group. (1995). The World Health Organization Quality of life assessment (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization. *Social Science and Medicine*, 41, 1,403-1,409.
- Yamane, T. (1967). *Statistice: An introductory analysis*. (2nd ed.). New York: Harper & Row

การใช้วิดีโอต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม: ปริทัศน์วรรณกรรม

ชัชวาลย์ อินตะวัน¹, นัทธิ เชียงชนะนา², อีรศักดิ์ ศรีสุรกุล³

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ วิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล

^{2,3}วิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: ¹chatcha07415@gmail.com

Received: March 3, 2021

Revised: June 14, 2021

Accepted: September 28, 2021

บทคัดย่อ

ภาวะออทิซึมเป็นภาวะที่มีความผิดปกติในประสาทพัฒนาการ ส่งผลกระทบให้เกิดข้อจำกัดในการสื่อสารทางสังคม พฤติกรรม และการเรียนรู้ ในปัจจุบันมีแนวทางการช่วยเหลือเด็กที่มีภาวะออทิซึมหลากหลายรูปแบบ และหนึ่งในรูปแบบที่มีประสิทธิภาพคือการใช้วิดีโอต้นแบบ การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปริทัศน์วรรณกรรมงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้วิดีโอต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม โดยสืบค้นงานวิจัยจากฐานข้อมูลออนไลน์ ช่วงปี ค.ศ. 2010-2020 ได้จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาทั้งหมด 12 เรื่อง ซึ่งนำงานวิจัยดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์เนื้อหาจำแนกตามประเด็นหลัก ผลการวิจัย พบว่าเด็กที่มีภาวะออทิซึมที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 36 คน และ เพศหญิงจำนวน 6 คน ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือการวิจัยกรณีศึกษากรณีเดี่ยว (Single case design) ในรูปแบบหลายเส้นฐาน งานวิจัยดังกล่าว มุ่งพัฒนาทักษะทางสังคม ทักษะการสื่อสาร ทักษะการเล่น และทักษะการช่วยเหลือตนเอง โดยมีการใช้วิดีโอต้นแบบ 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) วิดีโอต้นแบบพื้นฐาน (Basic video modeling) 2) วิดีโอต้นแบบเป็นต้นแบบ (Video self-modeling) 3) วิดีโอต้นแบบเฉพาะส่วน (Point-of-view video modeling) และ 4) วิดีโอต้นแบบขั้นตอน (Video prompting) งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผล และใช้สถิติเชิงบรรยายในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับสถานที่ในการเก็บข้อมูลระยะเส้นฐาน (Baseline) เป็นการเก็บข้อมูลในห้องเรียน ส่วนในระยะทดลอง (Intervention) เป็นจัดการเรียนรู้ในห้องส่วนตัว และมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในบริบทอื่นๆ ได้แก่ โรงอาหาร ห้องเรียนศิลปะ และห้องดนตรี

คำสำคัญ: วิดีโอต้นแบบ, ภาวะออทิซึม, การศึกษาพิเศษ

Use of Video modeling to promote learning skills in children with autism spectrum disorder: A Literature Review

Chatchawan Intawan¹, Natee Chiengchana², Teerasak Srisurakul³

¹Graduate student in Master of Education (Education for Persons with Special Needs), Ratchasuda College, Mahidol University

^{2,3}Ratchasuda College, Mahidol University

E-mail: ¹chatcha07415@gmail.com

Received: March 3, 2021

Revised: June 14, 2021

Accepted: September 28, 2021

Abstract

Autism spectrum disorder (ASD) is one of neurodevelopmental disorders that lead to impairments in social communication, behavior, and learning abilities. Nowadays, there are various kinds of interventions to support children with ASD. One of the effective interventions is video modeling. The purpose of this study was to synthesize the research studies on video modeling to promote learning skills in children with ASD. 12 research articles from online databases published during 2010 – 2020 were selected and analyzed by using content analysis. Results revealed that there were 36 boys and 6 girls with ASD selected as participants in the study. Single-case research using multiple baseline design is the most frequently used for the research design. The targets of learning skills studied in the research article were social skills, communication skills, play skills, and self-care skills. There were four types of video modeling used as the interventions, including 1) basic video modeling 2) video self-modeling, 3) point of view video modeling, and 4) video prompting. In terms of assessment tools and data analysis, most of the research used observation form to collect the data and used descriptive statistics to analyze the data. Most of the research conducted the baseline session in the classroom and conducted the Intervention session in the private room and other settings, video modeling presented in the intervention room and then collect data in other settings, including canteen, art room, and music room.

Keywords: Video Modeling, Autism Spectrum Disorder, Special Education

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันจำนวนเด็กที่มีภาวะออทิซึมถูกพบมากขึ้นเรื่อย ๆ (Charnsil, 2018) ภาวะออทิซมนั้นเป็นภาวะด้านพัฒนาการบกพร่องจากความผิดปกติของสมอง (Sitdhiraksa, 2016) ซึ่งลักษณะอาการที่แสดงออกมาแตกต่างกันไป โดยที่ลักษณะภายนอกอาจจะไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป (Centers for Disease and Prevention, 2020; National Institutes of child Health and Human Development, 2020) บุคคลที่มีภาวะออทิซึมแสดงลักษณะความบกพร่องในหลายด้าน ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นในหลาย ๆ บริบท รวมถึงความสนใจที่จำกัดและแสดงพฤติกรรมซ้ำ ๆ (American Psychiatric Association, 2013) ซึ่งวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการบำบัดรักษาหรือการส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซมนั้นเป็นการปรับพฤติกรรม (Charnsil, 2018) ในปัจจุบันการส่งเสริมการเรียนรู้หรือการปรับพฤติกรรมเด็กที่มีภาวะออทิซึมมีด้วยกันหลากหลายวิธีการ เช่น เทคนิคการปรับพฤติกรรมประยุกต์ (Applied Behavior Analysis: ABA) การสอนแบบทักษะย่อย (Discrete trial training: DTT) การสื่อสารด้วยการแลกเปลี่ยนภาพ (Picture exchange communication system: PECS) รวมถึงมีการใช้ดนตรีบำบัด (Chiangchana, 2014) อีกทั้งในปัจจุบันมีการให้ความสำคัญต่อการใช้เทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้โดยใช้วิธีทัศน์ต้นแบบ

(Video modeling) มากขึ้นเรื่อย ๆ (Bunlapho, 2016) ดังนั้นครู ผู้ปกครอง รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือเด็กที่ภาวะออทิซึมจำเป็นต้องเรียนรู้ และเข้าใจเทคนิควิธีการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่หลากหลาย และการจัดหาหรือผลิตสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กที่มีภาวะออทิซึมเพื่อร่วมกันส่งเสริมให้เด็กที่มีภาวะออทิซึมประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพ

การใช้วิธีทัศน์ต้นแบบ (Video modeling) เป็นหนึ่งในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่เป็นการใช้ประโยชน์จากทักษะการมองของเด็กที่มีภาวะออทิซึม เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทักษะเป้าหมายที่ต้องการพัฒนา โดยรูปแบบของวิธีทัศน์ต้นแบบมีด้วยกันหลากหลายรูปแบบ (Bellini & Akullian, 2007) วิธีทัศน์ต้นแบบมีแนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory: SLT) ซึ่งการเรียนรู้เกิดจากการสังเกต การเลียนแบบสิ่งมีชีวิตและสิ่งไม่มีชีวิต (Bandura, 1977) อีกทั้งวิธีทัศน์ต้นแบบสามารถสร้างความสนใจของเด็กที่มีภาวะออทิซึมได้ สามารถดูซ้ำ ๆ ได้ตามที่ต้องการ อีกทั้งการใช้วิธีทัศน์ต้นแบบเป็นการเรียนรู้ได้หลายระบบประสาททั้งการมอง และการฟัง ทำให้กระตุ้นความสนใจและเกิดการเรียนรู้ได้ดี จะเห็นได้จากหลายงานวิจัย ในปี ค.ศ. 2012 Cathy Huaqing Qi และ Yi-Ling Lin ได้ทำวิจัยเชิงวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-Analysis) การใช้วิธีทัศน์ต้นแบบในทักษะทางสังคมและทักษะการสื่อสารสำหรับเด็กออทิซึม พบว่า

วิถีทัศนต้นแบบทำให้มีผลการประเมินทักษะทางสังคมและทักษะการสื่อสารสูงขึ้น (Qi & Lin, 2012) ในปี ค.ศ. 2016 นาถลดา ตะวันกาญจน์โชติ ได้ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับทักษะทางสังคมของเด็กที่มีภาวะออทิซึมในวัยเรียนชี้ให้เห็นว่าการใช้วิถีทัศนต้นแบบสามารถส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทั้งเด็กที่มีภาวะออทิซึมที่มีความรุนแรงเพียงเล็กน้อยไปจนถึงเด็กที่มีระดับความรุนแรงมาก ส่งผลให้มีพฤติกรรมและทักษะในการสื่อสารที่ดีขึ้น (Tawankanchanachote, 2016) อย่างไรก็ตามการใช้วิถีทัศนต้นแบบในบริบทสังคมไทยในอดีตที่ผ่านมา ไม่ได้รับความนิยม เนื่องจากต้องใช้อุปกรณ์หลายชนิดในการจัดการเรียนรู้ เช่น โทรทัศน์ วีซีดี ลำโพง อุปกรณ์ต่อพ่วง มีการจัดการเรียนรู้เพียงห้องเรียนที่มีความพร้อมของวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น (Chomyim, 2015) ทำให้เด็กที่มีภาวะออทิซึมขาดการเข้าถึงการใช้เทคโนโลยีและการฝึกทักษะสำคัญด้วยวิธีการที่ไม่ซับซ้อนของการใช้วิถีทัศนต้นแบบ แต่ปัจจุบันเทคโนโลยีมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Kongaut, 2016) อีกทั้งการนำเสนอวิถีทัศนต้นแบบทำได้ทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียงโดยใช้สมาร์ตโฟน (Smart phone) เพียงเครื่องเดียว เหมาะกับกลุ่มผู้เรียนจำนวนไม่มาก การใช้วิถีทัศนต้นแบบจึงเริ่มมีบทบาทสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ ในการส่งเสริมให้เกิดองค์ความรู้การใช้วิถีทัศนต้นแบบมีการขยายขอบเขตมากขึ้น ผู้ที่สนใจศึกษาหาข้อมูลเชิงประจักษ์ (Evidence based) ของการใช้วิถีทัศนต้นแบบ

จึงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นปริทัศน์วรรณกรรม (Literature review) จึงมีความสำคัญ มีการรวบรวมข้อมูลงานวิจัยการใช้วิถีทัศนต้นแบบทั้งในประเทศและต่างประเทศในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ ผู้ร่วมการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย ทักษะเป้าหมาย รูปแบบของวิถีทัศนต้นแบบ การวัดและประเมินผล และสถานที่เก็บข้อมูล

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการปริทัศน์วรรณกรรมในรูปแบบงานวิจัยที่เกี่ยวกับการใช้วิถีทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม โดยที่ผลของการศึกษาในครั้งนี้ จะช่วยให้ ครู ผู้ปกครอง รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของเด็กที่ภาวะออทิซึมวางแผนการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กที่มีภาวะออทิซึมแต่ละบุคคล เพื่อให้เด็กที่มีภาวะออทิซึมเติบโต มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปริทัศน์วรรณกรรมในรูปแบบงานวิจัยการใช้วิถีทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม กำหนดประเด็นในการปริทัศน์ 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ผู้ร่วมการวิจัย 2) ระเบียบวิธีวิจัย 3) ทักษะเป้าหมาย 4) รูปแบบของวิถีทัศนต้นแบบ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) สถานที่เก็บข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการปรัทัศน์วรรณกรรมในรูปแบบงานวิจัยด้านการใช้วิธีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม สังเคราะห์จากรายงานการวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ผ่านวารสาร รูปแบบออนไลน์ในประเทศไทยและต่างประเทศ ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2010-2020 โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) สกัดข้อมูลเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ครอบคลุมกับประเด็นที่สนใจตาม 4 ขั้นตอนของ Erlingsson and Brysiewicz (2017) ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1) การจัดเตรียมข้อมูล มีการกำหนดคำสำคัญเพื่อสืบค้นข้อมูล กำหนดประเภทเอกสาร ช่วงเวลาเอกสาร และแหล่งข้อมูลในการสืบค้น โดยค้นหาจากคำสำคัญเป็นเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารเพื่อนำมาวิเคราะห์ได้แก่ “autism and video modeling” “autistic and video modeling” “autism and video” “autistic and video” รวบรวมข้อมูลจากเอกสารวารสารวิชาการที่ตีพิมพ์หรือเผยแพร่ย้อนหลังระยะเวลาไม่เกิน 10 ปี คือ ค.ศ. 2010–2020 ซึ่งมีการสืบค้นด้วยระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ฐานข้อมูลวารสารจากในประเทศไทยและต่างประเทศ

2) กำหนดประเด็นในการวิเคราะห์ โดยผู้วิจัยกำหนดไว้ 6 ประเด็น ได้แก่ 1) ผู้ร่วมการวิจัย 2) ระเบียบวิธีวิจัย 3) ทักษะเป้าหมาย 4) รูปแบบของวิธีทัศน์ต้นแบบ 5) การวัดและประเมินผล และ 6) สถานที่เก็บข้อมูล

โดยรวบรวมเอกสาร คัดเลือกเอกสารตามเกณฑ์คัดเลือกที่กำหนด

3) การเข้ารหัสและจัดหมวดหมู่บทความการวิจัยที่ผ่านเกณฑ์คัดเลือกเข้ามาในการศึกษานี้ทั้งหมด 12 เรื่อง เป็นการใช่วิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม มีการอ่านและศึกษางานวิจัยอย่างละเอียดและบันทึกข้อมูลสำคัญของเอกสารแต่ละเรื่องลงในแบบบันทึกผลการสกัดข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary analysis)

4) การวิเคราะห์และนำเสนอผลการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อนำมาหาข้อสรุปตามหลักการสังเคราะห์งานวิจัย

ผลการวิจัย

ผลการปรัทัศน์วรรณกรรมการใช้วิธีทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึมใน 6 ประเด็น มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1) ผู้ร่วมการวิจัย

ผลการวิจัย 12 เรื่องพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ทำการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีภาวะออทิซึมเพศชาย 34 คน และเพศหญิง 6 คน (Boudreau & D'Entremont, 2010; Bunlapho, 2016; Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Kleeberger & Mirenda, 2010; Kouo, 2019; Randolph, 2017;

Shrestha, Anderson & Moore, 2013; Yavuz, 2019) งานวิจัยส่วนใหญ่ทำการศึกษาในเด็กที่มีภาวะออทิซึมในช่วงอายุระหว่าง 3-6 ปี จำนวน 5 เรื่อง (Boudreau & D'Entremont, 2010; Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Kleeberger & Mirenda, 2010; Shrestha, Anderson & Moore, 2013) รองลงมา ทำการศึกษาในเด็กประถมศึกษาช่วงอายุ 7-12 ปี จำนวน 4 เรื่อง (Bunlapho, 2016; Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Kouo, 2019; Randolph, 2017) และทำการศึกษาในช่วงวัยรุ่นช่วงอายุระหว่าง 13-20 ปี จำนวน 3 เรื่อง (Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Yavuz, 2019)

2) ระเบียบวิธีวิจัย

ผลการสังเคราะห์ประเด็นระเบียบวิธีวิจัย พบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยกรณีศึกษากรณีเดียว (Single case design) จำนวน 11 เรื่อง (Boudreau & D'Entremont, 2010; Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Kleeberger & Mirenda, 2010; Kouo, 2019; Yavuz, 2019; Randolph, 2017; Shrestha, Anderson & Moore, 2013) และมีงานวิจัยเพียง 1 เรื่อง ที่ใช้วิธีวิจัยแบบการทดสอบก่อน-หลังการทดลอง (pretest - posttest design) (Bunlapho, 2016)

3) ทักษะเป้าหมาย

ผลการสังเคราะห์ประเด็นทักษะเป้าหมายพบงานวิจัยที่ส่งเสริมทักษะทางสังคม จำนวน 3 เรื่อง (Bunlapho, 2016; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Kouo, 2019) ส่งเสริมทักษะการสื่อสารจำนวน 3 เรื่อง (Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Hawbaker, 2018; Randolph, 2017) ส่งเสริมทักษะการเล่นจำนวน 3 เรื่อง (Boudreau & D'Entremont, 2010; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Kleeberger & Mirenda, 2010) และส่งเสริมทักษะการช่วยเหลือตนเองจำนวน 3 เรื่อง เช่น การพับผ้า การกินอาหาร การปฏิบัติตามข้อตกลงในห้องเรียน เป็นต้น (Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Shrestha, Anderson & Moore, 2013; Yavuz, 2013)

4) รูปแบบของวิดิทัศน์ต้นแบบ

จากการศึกษางานวิจัยทั้ง 12 เรื่อง พบว่ามีการใช้วิดิทัศน์ต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในรูปแบบที่หลากหลายดังนี้ มีการศึกษาโดยใช้รูปแบบวิดิทัศน์ต้นแบบพื้นฐาน (Basic video modeling) จำนวน 9 เรื่อง (Boudreau & D'Entremont, 2010; Bunlapho, 2016; Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Hawbaker, 2018; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Kleeberger & Mirenda, 2010; Randolph, 2017) รองลงมา คือ การศึกษาผ่านการใช้วิดิทัศน์ต้นแบบเฉพาะส่วน (Point

of view video modeling) จำนวน 2 เรื่อง (Kouo, 2019; Shrestha, Anderson & Moore, 2013) นอกนั้นมีการใช้รูปแบบวิดีโอที่ตนเองเป็นต้นแบบ (Video self-modeling) จำนวน 1 เรื่อง (Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018) และการใช้รูปแบบวิดีโอที่ตนตามขั้นตอน (Video prompting) จำนวน 1 เรื่อง (Yavuz, 2019)

5) การวัดและประเมินผล

ผลการสังเคราะห์เครื่องมือการเก็บข้อมูล การวัดและประเมินผล พบว่างานวิจัยทั้ง 12 เรื่อง มีการใช้แบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล (Boudreau & D'Entremont, 2010; Bunlapho, 2016; Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Kleeberger & Mirenda, 2010; Kouo, 2019; Yavuz, 2019; Randolph, 2017; Shrestha, Anderson & Moore, 2013) นอกจากนั้นม้งานวิจัย 2 เรื่องในการใช้แบบสอบถามร่วมเก็บข้อมูล (Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Randolph, 2017) และ งานวิจัย 1 เรื่อง มีการบันทึกภาคสนาม (Field note) ในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม (Hawbaker, 2018)

ผลการสังเคราะห์การเก็บข้อมูล พบว่างานวิจัยจำนวน 11 เรื่องเป็นการเก็บข้อมูลทุกครั้งอย่างต่อเนื่อง (Boudreau & D'Entremont, 2010; Cardon, Wangsgard,

& Dobson, 2019; Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Kleeberger & Mirenda, 2010; Kouo, 2019; Randolph, 2017; Shrestha, Anderson & Moore, 2013; Yavuz, 2019) และงานวิจัยเพียง 1 เรื่องที่เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลอง (Bunlapho, 2016)

การสังเคราะห์การประเมินผล พบว่างานวิจัย 7 เรื่องใช้สถิติแบบร้อยละในการประเมินผลในแต่ละครั้ง (Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Kleeberger & Mirenda, 2010; Kouo, 2019; Yavuz, 2019; Randolph, 2017) และงานวิจัยอีก 4 เรื่องในการประเมินผลโดยการใช้ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมเป้าหมายในแต่ละครั้ง (Boudreau & D'Entremont, 2010; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Shrestha, Anderson & Moore, 2013)

6) สถานที่เก็บข้อมูล

จากเอกสารงานวิจัยใน 12 เรื่อง มีการเก็บข้อมูลในระยะเส้นฐาน (Baseline) โดยเป็นการสังเกตในห้องเรียน จำนวน 10 เรื่อง (Boudreau & D'Entremont, 2010; Bunlapho, 2016; Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Dueñas, Plavnick & Bak,

2019; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Kouo, 2019; Randolph, 2017; Yavuz, 2019) นอกนั้นมีงานวิจัยจำนวน 2 เรื่อง เป็นการสังเกตพฤติกรรมภายในบ้าน (Kleeberger & Mirenda, 2010; Shrestha, Anderson & Moore, 2013) ใน ระยะ ทดลอง (Intervention) ทั้ง 12 เรื่องมีการสอนแบบส่วนตัว (Boudreau & D'Entremont, 2010; Bunlapho, 2016; Cardon, Wangsgard, & Dobson, 2019; Diorio, Bray, Sanetti & Kehle, 2018; Dueñas, Plavnick & Bak, 2019; Halle, Ninness, Ninness, & Lawson, 2016; Hawbaker, 2018; Kleeberger & Mirenda, 2010; Kouo, 2019; Randolph, 2017; Shrestha, Anderson & Moore, 2013; Yavuz, 2019) ยังพบอีกว่ามีการเก็บข้อมูลในสถานที่เดียวกับระยะเส้นฐาน (Baseline) หรือมีการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในบริบทอื่น ๆ เช่น โรงอาหาร ห้องเรียนศิลปะ ห้องเรียนดนตรี เป็นต้น

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้เพื่อศึกษาข้อมูลจากการปรัศน์วรรณกรรมการใช้ชีวิตที่ค้นต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในเด็กที่มีภาวะออทิซึม

1) ผู้ร่วมการวิจัย

ข้อมูลของผู้ร่วมการวิจัยมีการใช้ชีวิตที่ค้นต้นแบบมากในวัยเรียน ในช่วงปฐมวัย หรือช่วงก่อนวัยเรียน ช่วงประถมศึกษา และ ช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นช่วงต้นพัฒนาการของมนุษย์

ในการเรียนรู้ สอดคล้องกับ Choomai (2016) กล่าวว่าวัยเด็กควรมีความพร้อมทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงมีความจำเป็นที่เด็กจะต้องได้รับการพัฒนาตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาอย่างต่อเนื่องไปจนถึงวัยรุ่น และ Ministry of Public Health (2013) ชี้ให้เห็นว่าช่วงต้นพัฒนาการของมนุษย์นั้นมีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนาทางสมอง การมองเห็น การควบคุมอารมณ์ ทักษะภาษา และสังคม นอกจากนั้นกลุ่มตัวอย่างมักเป็นการศึกษาในเด็กเพศชายมากกว่าทำการศึกษาเด็กเพศหญิง สอดคล้องกับ Trangkasombati (2007) and Charnsil (2018) ได้กล่าวถึงความชุกของโรคที่มักพบเด็กที่มีภาวะออทิซึมในเพศชายมากกว่าเพศหญิง

2) ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยส่วนใหญ่ทำการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยกรณีศึกษากรณีเดี่ยว (Single case design) แบบหลายเส้นฐาน (Multiple baseline design) เป็นการศึกษาในคนเดียวหรือกลุ่มเดียวอย่างลึกซึ้ง เพื่อทำความเข้าใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีลักษณะเฉพาะตัวไม่สามารถสุ่มตัวอย่างได้ แต่ผลการศึกษาไม่สามารถสรุปรวมเป็นของทุกคนได้ สอดคล้องกับ Choochom (2009) ได้กล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยกรณีศึกษากรณีเดี่ยว มีลักษณะคล้ายการวิจัยกึ่งทดลอง ซึ่งไม่มีการสุ่มตัวอย่าง มีการออกแบบการวิจัยให้เกิดความเที่ยงตรงภายใน โดยควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนต่าง ๆ และ Pongpatrachai (2013) ได้กล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยกรณีศึกษากรณีเดี่ยวเป็นวิธี

วิจัยที่มุ่งหาคำตอบถึงการทดลอง จึงเหมาะสำหรับการศึกษาเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยต้องใช้ข้อมูลเชิงปริมาณและเครื่องมือทางสถิติในการวิเคราะห์เพื่อสรุปผล เป็นการสังเกตพฤติกรรมในระยะเส้นฐาน (Baseline) มีการเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะทดลอง (Intervention) ซึ่งงานวิจัยกรณีศึกษากรณีเดียวมักนำไปใช้ในด้านการศึกษาพิเศษ ผู้เข้าร่วมการวิจัยมีลักษณะเฉพาะตัวไม่สามารถสุ่มตัวอย่างได้ เด็กที่มีภาวะออทิซึมมีลักษณะเฉพาะที่มีความซับซ้อนแต่ละบุคคลมีลักษณะแตกต่างกันไป พบผู้ที่มีคุณสมบัติตรงกันได้น้อย ต้องศึกษาอย่างลึกซึ้ง เน้นที่การทดลอง แต่ผลของการศึกษาไม่สามารถนำมาใช้สรุปผลหรือทำให้เป็นผลของคนส่วนใหญ่ได้

3) ทักษะเป้าหมาย

จากการศึกษาทักษะเป้าหมายใน 12 เรื่องการใช้ชีวิตทัศนคติแบบในเด็กที่มีภาวะออทิซึม ซึ่งมีการกำหนดทักษะเป้าหมายในการเรียนรู้ใน 4 ทักษะเป้าหมาย ดังนี้ 1) ทักษะสังคม เช่น การทักทายเพื่อนในห้องเรียน การริเริ่มมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 2) ทักษะการสื่อสาร เช่น การบอกความต้องการของตนเอง การเปล่งเสียง 3) ทักษะการเล่น เช่น การเล่นตามจินตนาการ การเล่นเลียนแบบ ขั้นตอนการเล่นของเล่น และ 4) ทักษะการช่วยเหลือตนเอง เช่น การพับผ้า การทานอาหาร เป็นต้น สอดคล้องกับ Ganz, Earles-Vollrath, and Cook (2011) แสดงให้เห็นถึงผลการใช้ชีวิตทัศนคติแบบเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมในเด็กที่มี

ภาวะออทิซึมโดยใช้เรื่องราวทางสังคม (Social story) ทำการศึกษาในเด็กที่มีภาวะออทิซึมจำนวน 4 คน อายุ 12-14 ปี ศึกษาด้วยการใช้ระเบียบวิธีวิจัยกรณีศึกษากรณีเดียว (Single Case Design) ด้วยวิธีหลายเส้น (Multiple baseline) พบว่าผู้ร่วมการวิจัยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมากขึ้น ขณะที่ Cardon, Wangsgard, and Dobson (2019) ศึกษาการใช้ชีวิตทัศนคติแบบโดยเพื่อนเป็นต้นแบบในการส่งเสริมทักษะการสื่อสารทางสังคมทำการศึกษาในเด็กที่มีภาวะออทิซึมจำนวน 6 คน เด็กทุกคนในกลุ่มทดลองมีแนวโน้มคะแนนทักษะการสื่อสารทางสังคมสูงขึ้น แต่เด็กในกลุ่มควบคุมมีความผันแปรของคะแนนเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับ Ganz, Earles-Vollrath, and Cook (2011) กล่าวว่าชีวิตทัศนคติแบบเป็นวิธีการสอนวิธีหนึ่งที่มีประสิทธิภาพสำหรับเด็กที่มีภาวะออทิซึม ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ได้ในเป้าหมายที่หลากหลาย

4) รูปแบบของชีวิตทัศนคติแบบ

จากการศึกษาวิจัยทั้ง 12 เรื่องพบว่าการใช้ชีวิตทัศนคติแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้มีรูปแบบที่หลากหลาย มีการใช้ชีวิตทัศนคติแบบพื้นฐาน (Basic video modeling) มากที่สุด ซึ่งเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ใช้ชีวิตทัศนคติในการจัดการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทั้งกระบวนการ โดยใช้ชีวิตทัศนคติที่มีตัวแบบเป็นผู้สาธิต โดยไม่มีการจำกัดตัวแบบในการแสดงพฤติกรรมต้นแบบ ซึ่งต่างจากรูปแบบชีวิตทัศนคติตนเองเป็นต้นแบบ (Video self-modeling) ที่เป็นการบันทึกภาพตัวแบบ

หรือผู้แสดงเป็นผู้เรียนเอง ในขณะที่มีการปฏิบัติหรือมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกลับมาย้อนดูเพื่อเรียนรู้ในขั้นต่อไปอีกรูปแบบของวิดิทัศน์ต้นแบบที่ใช้ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้คือวิดิทัศน์ต้นแบบมุมมองเฉพาะส่วน (Point of view video modeling) เป็นการนำเสนอวิดิทัศน์เฉพาะส่วนสำคัญ เช่น การสอนขั้นตอนการล้างมือ ภาพนำเสนอเฉพาะส่วนของมือขณะล้างมือ และรูปแบบวิดิทัศน์ตามขั้นตอน (Video Prompting) เป็นการใช่วิดิทัศน์ต้นแบบทีละขั้นตอน ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามทีละขั้นตอนตามลำดับอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ Ganz, Earles-Vollrath, and Cook (2011) กล่าวว่า การเลือกรูปแบบวิดิทัศน์ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานของผู้เรียน

5) การวัดและประเมินผล

จากผลการสังเคราะห์เครื่องมือการเก็บข้อมูล การวัดและประเมินผล พบว่างานวิจัยส่วนใหญ่ มีการใช้แบบสังเกต เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบเครื่องมือการวัดและประเมินผล โดยมีการประยุกต์เครื่องมือจากงานวิจัยอื่นเพื่อให้เหมาะสมกับการศึกษา เช่น แบบประเมิน Multidimensional Imitation Assessment (Lowe-Pearce & Smith, 2005) แบบประเมินของการตอบสนองการสื่อสารทางสังคม (MacDonald et al., 2009) เป็นต้น เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้มีการใช้เครื่องมือวิจัย

ในการคัดเลือกบุคคลเข้าร่วมการวิจัยเพื่อประเมินความสามารถพื้นฐาน หรือมีการเก็บมูลพื้นฐานจากห้องเรียน เช่น มีการใช้เครื่องมือวิจัย Preschool language scale 4th edition: PLS-4 ในการประเมินระดับความสามารถทางการสื่อสารของผู้เข้าร่วมการวิจัยซึ่งชี้ให้เห็นว่าผู้เข้าร่วมการวิจัยมีปัญหาในทักษะการสื่อสาร นอกจากนั้นแล้วมีการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลความสามารถพื้นฐานจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ครูประจำชั้น นักแก้ไขการพูด นักกิจกรรมบำบัด หรือผู้ปกครอง เป็นต้น การเก็บข้อมูลโดยการสังเกต มีการบันทึกข้อมูลเป็นค่าคะแนน และนำเสนอผลแบบกราฟเส้น การวัดและประเมินผลจึงมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การประเมินโดยการสังเกตนั้นมักมีผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมประเมินตามวิธี Inter-observer Agreement (IOA) หรือออกแบบเป็นแบบสอบถามผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการร่วมประเมินผล เพื่อลดการลำเอียงในการให้คะแนนที่มาจากผู้วิจัยเพียงคนเดียว อีกทั้งอาจมีการบันทึกภาคสนามในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อบรรยายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในการเก็บข้อมูลแต่ละครั้ง ซึ่งมีการเก็บข้อมูลทุกครั้งที่ทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง มีการนำเสนอผ่านการใช้สถิติพื้นฐานคือ ร้อยละ ในการเปรียบเทียบ พัฒนาการ หรือมีการใช้ความถี่ในการแสดงทักษะเป้าหมายในแต่ละครั้งในการเปรียบเทียบ พัฒนาการอีกด้วย สอดคล้องกับ Forum for Ethical Review Committees in Thailand, (2015) ได้กล่าวถึงระเบียบวิธีวิจัยแบบ

กรณีศึกษากรณีเดียว มักเน้นการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต เก็บข้อมูลผู้เข้าร่วมวิจัยในบริบททั่วไปก่อนเปรียบเทียบกับข้อมูลที่เกิดขึ้นเมื่อมีการทดลอง การวัดผลควรทำทุกครั้งที่ดำเนินการ ซึ่งข้อมูลที่วัดควรเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative) อาจกำหนดเป็นความถี่ ระยะเวลา หรือ คะแนน และมีการนำเสนอข้อมูลนั้นเป็นกราฟเส้น เพื่อเปรียบเทียบระหว่างระยะเส้นฐาน (Baseline) และระยะทดลอง (Intervention)

6) สถานที่เก็บข้อมูล

จากเอกสารพบว่า มีการเก็บข้อมูลในระยะเส้นฐาน (Baseline) โดยเป็นการสังเกตในห้องเรียนทั่วไปเป็นที่นิยมมากที่สุดทั้งในรูปแบบห้องเรียนรวม ห้องเรียนส่วนตัว หรือห้องเรียนคู่ขนาน (Self-contained classroom) นอกนั้นเป็นการสังเกตพฤติกรรมภายในบ้าน ทั้งนี้ผู้สังเกตอาจเป็นผู้วิจัย ผู้ช่วยวิจัย ครูประจำชั้น หรือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น นักแก้ไขการพูด นักกิจกรรมบำบัด ผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นในระยะทดลอง (Intervention) มีการจัดการเรียนรู้แบบส่วนตัว ตัวต่อตัว ในห้องเรียนสอนเสริม จากนั้นจะมีการเก็บข้อมูลในพื้นที่อื่น ๆ เช่น โรงอาหาร ห้องเรียนศิลปะ ห้องเรียนดนตรี ห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ห้องครัวในบ้าน เป็นต้น ซึ่งพบมากในงานวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมหรือทักษะการสื่อสาร สถานที่เก็บข้อมูลขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สอดคล้องกับ Ledford and Zimmerman (2018),

Luiselli (2018), and Tiantong (2005) ได้กล่าวถึงการใช้ระเบียบวิธีวิจัยกรณีศึกษากรณีเดียวในสถานที่ในระยะทดลอง (Intervention) มักเป็นห้องแยกแบบส่วนตัว หรือสถานที่จริงหรือห้องทดลองที่มีการเตรียมการและควบคุมสิ่งแวดล้อมไว้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นการควบคุมตัวแปรแทรกซ้อนอาจมีอิทธิพลต่อผลการทดลองโดยที่ผู้วิจัยไม่ต้องการให้เกิดขึ้น

7) ข้อดีและข้อจำกัดในการใช้วิธีทัศนต้นแบบ

จากผลการวิจัยพบว่าการใช้วิธีทัศนต้นแบบช่วยส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้เมื่อถูกนำมาปรับใช้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการเลือกใช้วิธีทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมให้เกิดทักษะการเรียนรู้จึงควรพิจารณาข้อดีและข้อจำกัดของการใช้วิธีทัศนต้นแบบ สอดคล้องกับ Wahoski (2015) ที่กล่าวถึงข้อดีของการใช้วิธีทัศนต้นแบบ ได้แก่ 1) วิธีทัศนต้นแบบที่มีทั้งภาพเคลื่อนไหว และเสียงช่วยสร้างความสนใจของเด็กที่มีภาวะออทิซึมได้ดี 2) วิธีทัศนต้นแบบสามารถติดต่อส่วนที่ต้องการเน้นย้ำและส่วนที่ไม่ต้องการให้เห็นภาพได้ 3) ออกแบบวิธีทัศนต้นแบบให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคลได้ เช่น พฤติกรรมเป้าหมายที่แตกต่างกัน ความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษา กำหนดสถานการณ์สิ่งแวดล้อม สถานที่ถ่ายทำ และออกแบบให้สอดคล้องกับระดับความสามารถได้ 4) ต้นทุนค่าใช้จ่ายต่ำกว่าการใช้เทคโนโลยีอื่น ๆ 5) สามารถดูต้นแบบซ้ำ ๆ ตามขั้นตอนจนทำให้เกิดพฤติกรรมเป้าหมายได้ และการใช้วิธีทัศนต้นแบบมี

ข้อจำกัดได้แก่ 1) การใช้ชีวิตทัศนต้นแบบเหมาะสมสำหรับเด็กที่มีภาวะออทิซึมที่มีความสนใจชีวิตทัศนเท่านั้น 2) การใช้ชีวิตทัศนต้นแบบมากเกินไปทำให้เด็กที่มีภาวะออทิซึมขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น 3) การสอนเพียงใช้ชีวิตทัศนต้นแบบอาจยากต่อการทำให้เกิดทักษะในระยะยาว 4) การสอนเพียงใช้ชีวิตทัศนต้นแบบอาจยากต่อการนำไปปรับใช้ในสถานการณ์ใหม่ 5) บางทักษะเป้าหมายเป็นเรื่องละเอียดอ่อนต่อเด็กในการใช้ชีวิตทัศนต้นแบบ เช่น การสอนเรื่องเพศ ความรุนแรง และเรื่องราวที่มีผลกระทบทางจิตใจ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1) ในการใช้ชีวิตทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้นต้องมีการประเมินทักษะความสามารถพื้นฐานในทักษะที่เกี่ยวข้องเพื่อให้แน่ใจว่าชีวิตทัศนต้นแบบเป็นวิธีการที่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ เช่น ทักษะการมองอย่างสนใจ ทักษะการเลียนแบบ ทักษะการมองและการฟัง

1.2) การส่งเสริมการเรียนรู้โดยใช้เพียงชีวิตทัศนต้นแบบไม่สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี จำเป็นต้องจากสร้างแรงจูงใจที่เหมาะสม หรือใช้เป็นสื่อการสอนร่วมกับเทคนิควิธีการสอนอื่น ๆ

1.3) การใช้ชีวิตทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้นั้นอาจเป็นการทำให้

ผู้เรียนสนใจหมกมุ่นสนใจชีวิตทัศนมากเกินไป ผู้วิจัยควรมีการจำกัดเวลา

2) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรศึกษาทบทวนแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญการใช้ชีวิตทัศนต้นแบบเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กที่มีภาวะออทิซึม

2.2) ควรศึกษาทบทวนวรรณกรรมขั้นตอนการใช้ชีวิตทัศนต้นแบบ รวมถึงขั้นตอนในการผลิตสื่อการเรียนรู้ชีวิตทัศนต้นแบบที่เหมาะสมกับเด็กแต่ละคน

2.3) ควรศึกษาทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการเปรียบเทียบข้อดีข้อจำกัดของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชีวิตทัศนต้นแบบในเด็กที่มีภาวะออทิซึม

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ สำเร็จลุล่วงด้วยดีด้วยความกรุณาของอาจารย์ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกท่านที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการตรวจสอบปรับปรุง แก้ไขอันเป็นประโยชน์ในการศึกษาในครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา

เอกสารอ้างอิง

- American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders*. Arlington, VA: Author.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory: A social cognitive theory*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Bellini, S., & Akullian, J. (2007). A Meta-analysis of video modeling and video self-modeling Interventions for children and adolescents with autism spectrum disorders. *Exceptional Children*, 73(3), 264-287.
- Boudreau, E., & D'Entremont, B. (2010). Improving the pretend play skills of preschoolers with autism spectrum disorders: The effects of video modeling. *Journal of Developmental and Physical Disabilities*, 22(4), 415-431.
- Bunlapho, W. (2016). *A syudy on social skills of children autism syndrome in grade 1 by using video modeling along with aimulation*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok.
- Cardon, T., Wangsgard, N., & Dobson, N. (2019). Video modeling using classroom peers as models to increase social communication skills in shildren with ASD in an integrated preschool. *Education & Treatment of Children*, 42(4), 515-536.
- Centers for Disease and Prevention. (2020). *Autism Spectrum Disorder (ASD)*. Retrieved from <https://www.cdc.gov/ncbddd/autism/index.html>
- Charnsil, C. (2018). *Autism spectrum disorder*. Department of Psychiatry, Faculty of Medicine, Chiang Mai University, Chiang Mai.
- Chiengchana, N. (2014). The effect of Kodály-based music experiences on joint attention in children with autism spectrum disorders. *Asian Biomedicine*, 8(4), 547-555.
- Chomyim, J. (2015). The evolution and trends of information technology. *Sripatum Chonburi Journal*, 12(1), 36-43.
- Choochom, O. (2009). *Research methodology in behavioral and social sciences*. Bangkok: Behavioral Science Research, Srinakharinwirot University.
- Choomai, T. (2559). Growth and development in early childhood. *Hua Hin Sook Jai Klai Kangwon*, 1(2), 18-33.

- Diorio, R., Bray, M., Sanetti, L., & Kehle, T. (2018). Using video self-modeling to increase compliance to classroom requests in students with autism spectrum disorder. *International Journal of School & Educational Psychology*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1080/21683603.2018.1443857>
- Dueñas, A. D., Plavnick, J. B., & Bak, M. Y. S. (2019). Effects of Joint Video Modeling on Unscripted Play Behavior of Children with Autism Spectrum Disorder. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 49(1), 236-247.
- Erlingsson, C., & Brysiewicz, P. (2017). A hands-on guide to doing content analysis. *African journal of emergency medicine: Revue africaine de la medecine d'urgence*, 7(3), 93-99. Retrived from <https://doi.org/10.1016/j.afjem.2017.08.001>
- Forum for Ethical Review Committees in Thailand. (2015). Single-subject design. *Research ethics on human subjects in Thailand*, 14(3-4), 2-6.
- Ganz, J. B., Earles-Vollrath, T. L., & Cook, K. E. (2011). A visually based intervention for children with autism spectrum disorder. *Teaching Exceptional Children*, 43(6), 8-19.
- Halle, S., Ninness, C., Ninness, S. K., & Lawson, D. M. (2016). Teaching social skills to students with autism: a video modeling social stories approach. *Behavior and social issues*, 25(1), 42-54.
- Hawbaker, R. (2018). *Using video modeling to improve the social communication of an adolescent with autism spectrum disorder* ((Doctoral dissertation, The University of Iowa). Retrived from <https://doi.org/10.17077/etd.ypc2-o30p>
- Kleeberger, V., & Miranda, P. (2010). Teaching generalized imitation skills to a preschooler with autism using video modeling. *Journal of Positive Behavior Interventions*, 12(2), 116-127.
- Kongaut, C. (2016). What determines the use of mobile internet and mobile payment? Implications from previous literature. *NBTC Journal*, 1(1), 121-147.

- Kouo, J. L. (2019). The effectiveness of a packaged intervention including point-of-view video modeling in teaching social initiation skills to children with autism spectrum disorders. *Focus on Autism and Other Developmental Disabilities, 34*(3), 141–52. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/1088357618815887>
- Ledford J. R., & Zimmerman K. N. (2018). *Guide for the use of single case design research*. Division for research, Council for exceptional children, Virginia.
- Lowe-Pearce, C., & Smith, I. (2005). *Multidimensional imitation assessment (MIA)* (Unpublished manuscript.). Halifax: Administration and Scoring Manual, Dalhousie University.
- Luiselli, J. K. (2018). *Conducting behavioral consultation in educational and treatment settings*. United Kingdom: Elsevier.
- National Institutes of child Health and Human Development. (2020). *Autism Spectrum Disorder (ASD)*. Retrieved from <https://www.nichd.nih.gov/health/topics/autism>
- MacDonald, R. P. F., Sacramone, S., Mansfield, R., Wiltz, K., & Ahearn, W. (2009). Using video modeling to teach reciprocal pretend play to children with autism. *Journal of Applied Behavior Analysis, 42*, 43–55. Retrieved form <https://doi.org/10.1901/jaba.2009.42-43>
- Ministry of public health. (2013). *Development early childhood fast track curriculum in hospital manual*. Bangkok: The agricultural Co-oprative Federation.
- Pongpattrachai, D. (2013). Single case design methodology. *Journal of Accounting Profession, 9*(1), 85-102.
- Qi, C. H., & Lin, Y.-L. (2012). Quantitative analysis of the effects of video modeling on social and communication Skills for Children with Autism Spectrum Disorders. *Procedia - social and behavioral Sciences, 46*, 4518-4523.
- Randolph, R. (2017). *The effects of video modeling on spontaneous requesting in children diagnosed with autism spectrum disorder (ASD)*. (Master's of Arts). The Ohio State University, Ohio State, United States.

- Shrestha, A., Anderson, A., & Moore, D. W. (2013). Using point-of-view video modeling and forward chaining to teach a functional self-help skill to a child with autism. *Journal of Behavioral Education*, 22(2), 157 - 167. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10864-012-9165-x>
- Sitdhiraksa, S. (2016). *Psychiatry Siriraj DSM-5*. Bagkok: Department of Psychiatry, Faculty of Medicine Siriraj hospital, Mahidol University.
- Tawankanjanachote, N. (2016). Social skills of school age children with autism spectrum disorder. *Phychiatric nursing and mental health*, 30(2), 1-21.
- Tiantong, M. (2005). *Statistics and research methodology for IT*. Bangkok: King Mongkut's University of Technology North Bangkok.
- Trangkasombati U. (2007). *Helping a son with autism*. (2nd ed.). Bangkok: Research and Family Development Center.
- Wahoski, J. (2015). Video modeling: An intervention for autism. *BU Journal of Graduate Studies in Education*, 7(1), 54-59.
- Yavuz, M. (2019). Effectiveness of video prompting method in teaching cloth folding skill to individuals with autism spectrum disorders. *European Journal of Special Education Research*. 4(2). 111-123.

การวิจัยและพัฒนาบทเรียนออนไลน์สาระภูมิศาสตร์ผ่านระบบจัดการ การเรียนรู้สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปรเมศวร์ บุญเย็น¹, พงษ์ ศุภจรรยา², ภัทรานิษฐ์ สงประชา³

นันทพร จางวางกุล⁴, ศักดา โกมลสิงห์⁵

^{1,2,3,4,5}วิทยาลัยราชสุตา มหาวิทยาลัยมหิดล

E-mail: ¹poramate.boon@mahidol.ac.th, ²paruhut2515@hotmail.com, ³koi_lovely9@hotmail.com,

⁴Nunthaporn.cha@mahidol.ac.th, ⁵sakda_ko@hotmail.com

Received: April 5, 2021

Revised: October 14, 2021

Accepted: October 26, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิจัยและพัฒนาบทเรียนออนไลน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ผ่านระบบจัดการการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้วิธีดำเนินการวิจัยแบบวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระ 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย 3 คน ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนออนไลน์ 30 คน ได้แก่ ครูผู้สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 15 คน และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 15 คน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ 37 คน วิธีดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพบทเรียนออนไลน์ 2) การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน 3) การทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนก่อน-หลังเรียน และการสอบถามความคิดเห็นนักเรียน ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) บทเรียนออนไลน์ ประกอบด้วย เอกสารนำเสนอเนื้อหา วิดีทัศน์ภาษามือพร้อมคำบรรยายแทนเสียง แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน แบบฝึกปฏิบัติ อภิธานศัพท์ และคู่มือการใช้งาน 2) ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา และด้านภาษามือ อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านเนื้อหาสาระ อยู่ในระดับปานกลาง 3) ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์โดยนักเรียน พบว่า ผลคะแนนทดสอบหลังเรียนมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ: นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน, บทเรียนออนไลน์, ระบบจัดการการเรียนรู้

Research and Development on Online Lessons in Geography Using Learning Management System for Students with Hearing Impairment in High School

Poramate Boonyuen¹, Paruhut Suphajanya², Pattranit Songphacha³,

Nunthaporn Changwarangkul⁴, Sakda Komonsing⁵

^{1,2,3,4,5} Ratchasuda College, Mahidol University

E-mail: ¹poramate.booy@mahidol.ac.th, ²paruhut2515@hotmail.com, ³koi_lovely9@hotmail.com,

⁴Nunthaporn.cha@mahidol.ac.th, ⁵sakda_ko@hotmail.com

Received: April 5, 2021

Revised: October 14, 2021

Accepted: October 26, 2021

Abstract

The objective of this study was to research and develop online lessons in geography under the social studies, religion and culture subject area for students with hearing impairment at high school level using a learning management system. This study used research and development methods. The sample groups were 9 experts (3 educational technology experts, 3 content experts, and 3 Thai sign language experts); 30 online learning informants (15 teachers of students with hearing impairment, and 15 students with hearing impairment); 37 students with hearing impairment for online lessons trial. Methods included 1) developed and quality checked of online lessons; 2) developed and quality checked of pre-post tests; 3) online lesson trial. The pre-post test scores were compared. Students' feedbacks were also collected. The results were as follows: 1) online lessons consisted of documents, sign language videos with closed captions, pre-post tests, exercises, glossaries, and user manual. 2) results of the online lesson quality assessment by the educational technology and Thai sign language experts were at good level, while the contents experts were at fair level. 3) results of the online lesson quality assessment by students indicated that the post-test scores differed significantly at 0.01 level.

Keywords: Students with hearing impairment, Online Lessons, Learning Management System

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาแบบออนไลน์ (Online Education) ซึ่งกำลังเป็นที่นิยมและมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว ได้เปลี่ยนโฉมการจัดการเรียนการสอนแบบเดิม ในยุคที่มีความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นอย่างมาก (Kumar et al., 2017) ข้อมูลในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า จำนวนนักเรียนระดับปริญญาตรีที่ลงทะเบียนเรียนคอร์สออนไลน์มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นอย่างชัดเจน จากร้อยละ 15.6 ในปี 2003-2004 เป็นร้อยละ 26.6 ในปี 2013 ในขณะที่ระดับบัณฑิตศึกษา เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 16.5 เป็นร้อยละ 30.9 ในช่วงเวลาเดียวกัน (Kumar et al., 2017) ในส่วนของสถาบันการศึกษาด้านบริหารธุรกิจ (Business school) ซึ่งเป็นกลุ่มผู้นำด้านการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบออนไลน์นั้น ข้อมูลใน 36 ประเทศ พบว่า สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาด้านบริหารธุรกิจที่มีโปรแกรมการศึกษาแบบออนไลน์เต็มรูปแบบ มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 25 เป็นร้อยละ 37 ในระหว่างปี ค.ศ. 2011-2015 (Nelson, 2016) อย่างไรก็ตาม การจัดการศึกษาแบบออนไลน์ยังเป็นที่นิยมแพร่หลายเฉพาะในการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่

ในประเทศไทย แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 แสดงให้เห็นความสำคัญของการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยได้กำหนดตัวชี้วัดด้านแหล่งเรียนรู้ข้อหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วง

วัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ไว้ว่า ให้มีระบบเครือข่ายเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาที่ทันสมัย สนองตอบความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างมีประสิทธิภาพ (Office of the Education Council, 2017) กระนั้นหลายปีที่ผ่านมา การจัดการศึกษาแบบออนไลน์ในประเทศไทยยังคงแพร่หลายในการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ สอดคล้องกับสถานการณ์ในต่างประเทศข้างต้น ทั้งนี้อาจด้วยรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาที่มีอิสระมากกว่าการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เน้นการเรียนรู้ในชั้นเรียน

นอกจากนี้ การจัดการศึกษาแบบออนไลน์ยังมีปัญหาอุปสรรคต่อการเข้าถึงของผู้เรียนที่มีความพิการ ด้วยข้อจำกัดด้านความพิการแต่ละประเภท ถึงแม้ในแผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559) ที่ได้กำหนดมาตรการข้อหนึ่งในยุทธศาสตร์ 4 พัฒนาคุณภาพสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้สำหรับคนพิการ ไว้ว่า ให้ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในทุกสังกัดจัดสภาพแวดล้อม ระบบสนับสนุนการเรียนการสอน ตลอดจนบริการเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษาที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Office of the Basic Education Commission, 2012) กระนั้น McKeown and McKeown (2019) ระบุว่า ผู้เรียนที่มีความพิการโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนหูหนวก มีอุปสรรคในการเข้าถึง

หลักสูตรออนไลน์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 1) การเข้าถึงเว็บไซต์และระบบจัดการการเรียนรู้ 2) การเข้าถึงเนื้อหาบทเรียนและสื่อต่าง ๆ ของหลักสูตรออนไลน์ และ 3) การเข้าถึงด้านการสื่อสารและภาษา เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมของการเรียนออนไลน์นั้น ต้องใช้ทักษะทางภาษาทั้งด้านการอ่านและการเขียน (Luckner et al., 2005; Newport, 1990) นอกจากอุปสรรคด้านการเข้าถึงการจัดการศึกษาแบบออนไลน์ของคนหมู่มากแล้ว ยังมีอุปสรรคด้านการขาดแคลนแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบดังกล่าวอีกด้วย จากรายงานผลการศึกษา เรื่อง การจัดการศึกษาสำหรับคนหูหนวก การผลิตและการบริการล่ามภาษามือ พ.ศ. 2557 ระบุปัญหาและอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาสำหรับคนหูหนวกข้อหนึ่ง คือ การขาดสื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการศึกษาให้นักเรียนหูหนวกอย่างเหมาะสมและทั่วถึง (National Legislative Assembly, 2014)

ดังกล่าวข้างต้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ที่ช่วยลดปัญหาอุปสรรคด้านการเข้าถึงและใช้งานสำหรับผู้เรียนที่มีความพิการ โดยเลือกพัฒนาบทเรียนออนไลน์สำหรับผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนโสตศึกษา เนื่องจากผู้เรียนกลุ่มดังกล่าวมีข้อจำกัดในทักษะด้านภาษา ซึ่งส่งผลต่อปัญหาอุปสรรคทั้งในด้านการเข้าถึงเนื้อหาและการเข้าใจเนื้อหาบทเรียน (McKeown & McKeown, 2019; Sapp,

2009) และผู้เรียนระดับดังกล่าวเป็นเด็กโต มีทักษะการใช้ภาษามือและทักษะการใช้เทคโนโลยีดีกว่านักเรียนระดับชั้นอื่น อีกทั้ง ยังเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาแบบออนไลน์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีเพิ่มมากยิ่งขึ้น โดยเลือกใช้ระบบจัดการการเรียนรู้ที่ชื่อ Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment หรือ Moodle เป็นระบบสำหรับการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในครั้งนี้ เนื่องจากไม่มีค่าใช้จ่ายในการใช้งาน มีการพัฒนาระบบอย่างต่อเนื่อง และมีฟังก์ชันการใช้งานที่ครบถ้วน ทั้งในด้านการนำเสนอเนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผล การศึกษา โดยบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นนี้จะ เป็นแหล่งเรียนรู้ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนการสอนในชั้นเรียนให้แก่ครูผู้สอน และช่วยเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาบทเรียนได้ด้วยตนเองตามต้องการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และยังเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ให้มีจำนวนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อวิจัยและพัฒนาบทเรียนออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระภูมิศาสตร์ ผ่านระบบจัดการการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนโสตศึกษา

นิยามศัพท์

1. นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน หมายถึง นักเรียนหูหนวกที่ใช้ภาษามือไทยเป็นภาษาที่หนึ่งในการสื่อสารและศึกษาอยู่ในโรงเรียนโสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. บทเรียนออนไลน์ หมายถึง บทเรียนที่พัฒนาโดยใช้ระบบจัดการการเรียนรู้เพื่อนำเสนอเนื้อหา กิจกรรม แบบฝึกปฏิบัติ แบบทดสอบ ผ่านเว็บไซต์บนระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินใช้ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน

3. ระบบจัดการการเรียนรู้ หมายถึง ซอฟต์แวร์ที่อยู่บนคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของมหาวิทยาลัยมหิดล ทำหน้าที่บริหารจัดการการเรียนการสอนในบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ผ่านเว็บไซต์ ประกอบด้วยเครื่องมืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลระบบ ใช้ในการนำเสนอเนื้อหา สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน การติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และผู้ดูแลระบบ การเก็บบันทึกข้อมูลกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน

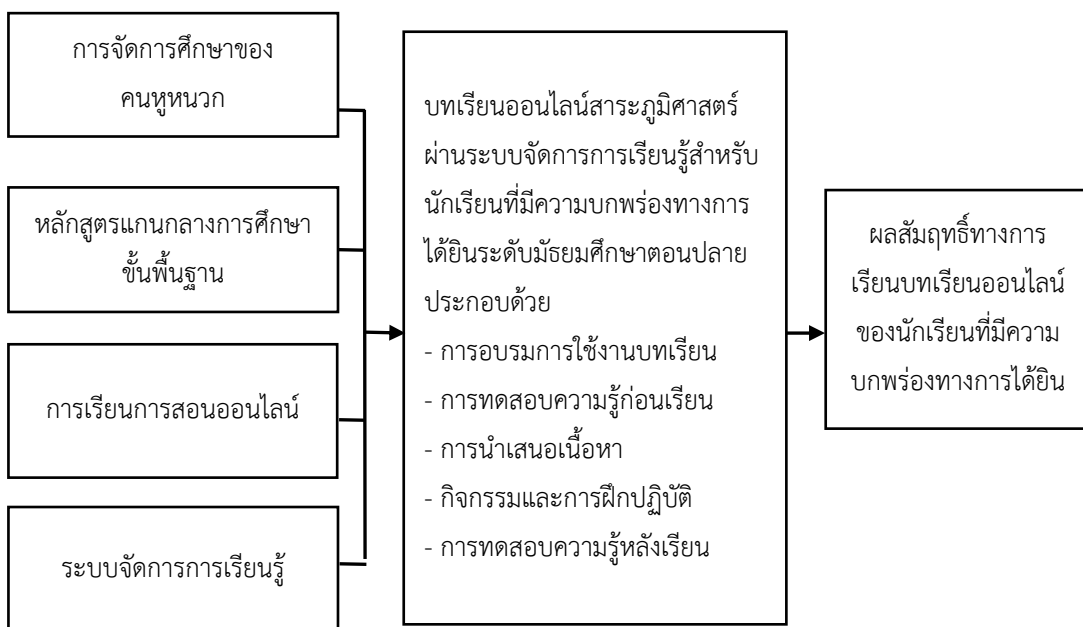
ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้พัฒนามาบทเรียนออนไลน์โดยใช้ระบบจัดการการเรียนรู้ (Learning Management System: LMS) ชื่อ Modular Object-Oriented Dynamic Learning

Environment หรือ Moodle เวอร์ชัน 3.2.2 เป็นเครื่องมือในการพัฒนามาบทเรียนออนไลน์ และใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (server) ของมหาวิทยาลัยมหิดล ในการติดตั้งและบริหารจัดการระบบ

2. การวิจัยนี้พัฒนามาบทเรียนออนไลน์กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หัวข้อ ลักษณะทางกายภาพและภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย โดยอิงเนื้อหาสาระตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่ระบุไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) มีขั้นตอนการวิจัย 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์และคัดเลือกเนื้อหาบทเรียน 2) การออกแบบพัฒนาบทเรียนออนไลน์ 3) การประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน กลุ่มตัวอย่างการวิจัยได้รับการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย 1) ผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ 30 คน ได้แก่ ครูผู้สอน นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 15 คน และนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 15 คน เพื่อสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับ

สภาพการณ์และความต้องการการเรียนการสอนออนไลน์ในโรงเรียน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระ 3 คน เพื่อประเมินความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาสาระในบทเรียนออนไลน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3 คน เพื่อประเมินความเหมาะสมตามคุณลักษณะสื่อบทเรียนออนไลน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษามือไทย 3 คน เพื่อประเมินการใช้ภาษามือไทยในเนื้อหาบทเรียน รวมผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก คือ จบการศึกษาในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญ และ/หรือมีประสบการณ์ในงานที่เกี่ยวข้องกับความเชี่ยวชาญ ไม่น้อยกว่า 3 ปี 3) นักเรียนที่

มีความบกพร่องทางการได้ยิน จากโรงเรียน
โสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ จำนวน 17 คน เพื่อประเมินคุณภาพ
แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน กำหนดเกณฑ์การ
คัดเลือก คือ กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปี
ที่ 6 เพศชายหรือหญิง ใช้ภาษามือเป็นภาษาที่
หนึ่งในการสื่อสาร 4) นักเรียนที่มีความ
บกพร่องทางการได้ยินกลุ่มเล็ก จากโรงเรียน
โสตศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา
พิเศษ จำนวน 6 คน เพื่อทดลองใช้บทเรียน
ออนไลน์และให้ข้อเสนอแนะสำหรับการ
ปรับปรุงพัฒนา (Atchareeyakosol, 1993)
กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก คือ กำลังศึกษาใน
ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพศชายหรือหญิง ใช้
ภาษามือเป็นภาษาที่หนึ่งในการสื่อสาร และ 5)
นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินกลุ่ม
ทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ จากโรงเรียนโสต
ศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
จำนวน 31 คน (Wongwanich & Wiratchai,
2003) กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก คือ กำลัง
ศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เพศชาย
หรือหญิง และใช้ภาษามือเป็นภาษาที่หนึ่งใน
การสื่อสาร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ประกอบด้วย 1) แบบประเมินเนื้อหาสาระ
พัฒนาจาก Adline and Mahalakshmi (2011)
แบบประเมินคุณลักษณะสื่อ พัฒนาจากวรชรา
พร อัจฉริยโกศล (Atchareeyakosol, 1993)
และแบบประเมินการใช้ภาษามือ ใช้เก็บข้อมูล
จากผู้เชี่ยวชาญ 2) แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

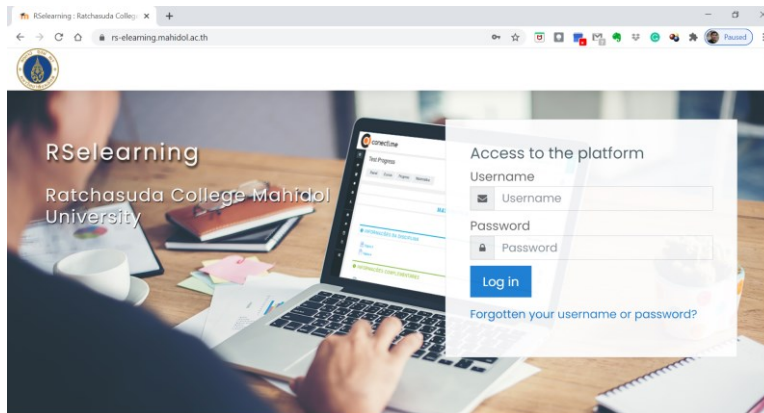
พัฒนาจากเนื้อหาบทเรียน มีลักษณะเป็น
คำถามแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 33
ข้อ ซึ่งผ่านการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา
โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระ ด้วยการหาค่า
ดัชนีความสอดคล้องของวัตถุประสงค์ (IOC)
พร้อมปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะ
และผ่านการประเมินค่าความยากง่ายและค่า
อำนาจจำแนก โดยกำหนดเกณฑ์คัดเลือกข้อ
คำถามที่มีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.2-0.8
และมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ในช่วง 0.2-1.0

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์
ข้อมูล ดำเนินการดังนี้ 1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
เกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ 30 คน
เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็น 2)
ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระ 3 คน เก็บข้อมูล
โดยแบบประเมินเนื้อหาสาระ 3) ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านเทคโนโลยีการศึกษา 3 คน เก็บข้อมูลโดย
ใช้แบบประเมินด้านคุณลักษณะสื่อบทเรียน
ออนไลน์ 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษามือไทย 3
คน เก็บข้อมูลโดยแบบประเมินด้านการใช้
ภาษามือในบทเรียนออนไลน์ 5) นักเรียนที่มี
ความบกพร่องทางการได้ยิน 6 คน เก็บข้อมูล
โดยการทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ 1 ครั้ง เป็น
เวลา 1 ชั่วโมง และผู้วิจัยสังเกตการใช้งาน
บทเรียนออนไลน์พร้อมทั้งสัมภาษณ์ความ
คิดเห็นหลังการใช้งาน และนำผลที่ได้มา
ปรับปรุงพัฒนาบทเรียนออนไลน์ 6) นักเรียนที่
มีความบกพร่องทางการได้ยิน 17 คน เก็บ
ข้อมูลโดยการทำแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

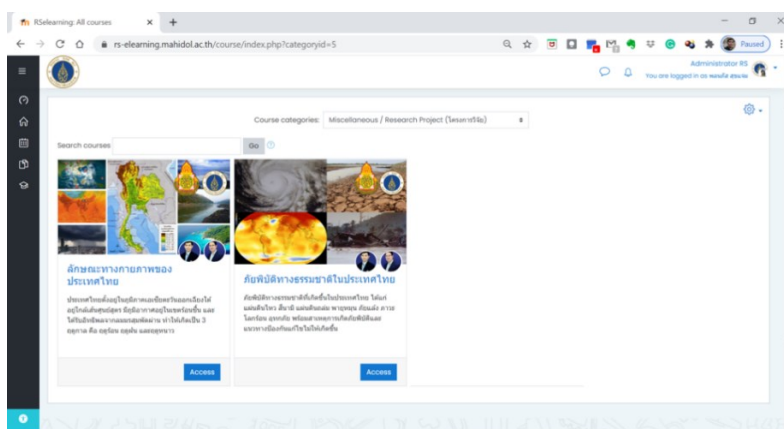
และนำมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก 7) นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน 31 คน เก็บข้อมูลโดยการชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับบทเรียนออนไลน์ การอบรมการใช้งานบทเรียนออนไลน์และระบบจัดการการเรียนรู้ การทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pretest) การเรียนรู้เนื้อหาผ่านบทเรียนออนไลน์ จำนวน 2 คาบเรียน ๆ ละ 1 ชั่วโมง และการทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) (Wongrattana & Naipat, 2008) การประเมินความพึงพอใจหลังการใช้งานด้วยแบบประเมินแบบประมาณค่า และการสอบถามความคิดเห็นพร้อมบันทึกวิดิทัศน์ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย สำหรับการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญ ใช้ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนก สำหรับการพัฒนาระบบทดสอบก่อน-หลังเรียน ใช้ค่า Dependent t-test สำหรับการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเป็นความเรียงและประเด็นสรุป

ผลการวิจัย

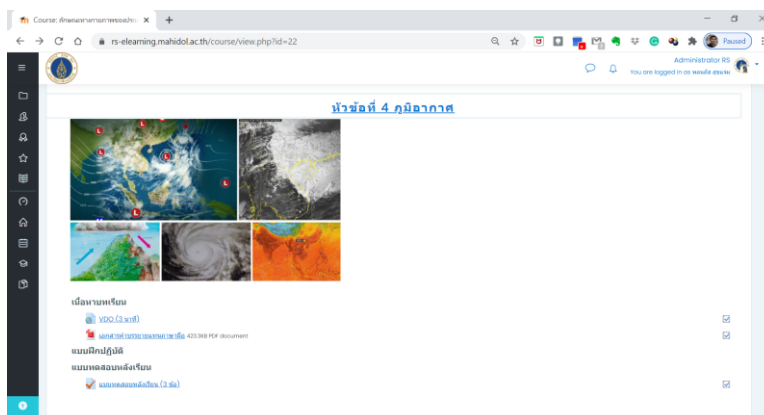
บทเรียนออนไลน์ผ่านระบบจัดการการเรียนรู้ Moodle ครั้งนี้ อ้างอิงหัวข้อเนื้อหาตาม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ ช่วงชั้น ม.4-6 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้แก่ ลักษณะทางกายภาพและภัยพิบัติทางธรรมชาติในประเทศไทย โดย ส่วนประกอบของบทเรียนออนไลน์ ประกอบด้วย 1) หน้าเว็บไซต์สำหรับ Log in เข้าใช้งาน 2) หน้าเพจแสดงหัวข้อเนื้อหาพร้อมข้อความสรุปเนื้อหาและภาพประกอบ 3) หน้าเพจแสดงเนื้อหาบทเรียน ซึ่งประกอบด้วย วิดิทัศน์ภาษามือประกอบภาพนิ่ง ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ และคำบรรยายแทนเสียง ไฟล์เอกสารคำบรรยายแทนเสียง ประกอบภาพนิ่งวิดิทัศน์ ที่ออกแบบให้ใช้เรียนรู้ร่วมกับการดูวิดิทัศน์ภาษามือ เอกสารนำเสนอเนื้อหาบทเรียนด้วยข้อความภาษาไทย ประกอบภาพ แบบฝึกปฏิบัติ และแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน ที่มีการแปลโจทย์คำถามและตัวเลือกเป็นภาษามือ อภิธานศัพท์ที่เกี่ยวข้องคู่มือการใช้งานบทเรียนออนไลน์ รวมถึงการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ รายละเอียดมีแสดงดังภาพที่ 1-9

ภาพที่ 1 หน้าเว็บไซต์ <https://rs-elearning.mahidol.ac.th> เพื่อ Log in เข้าใช้งานบทเรียน

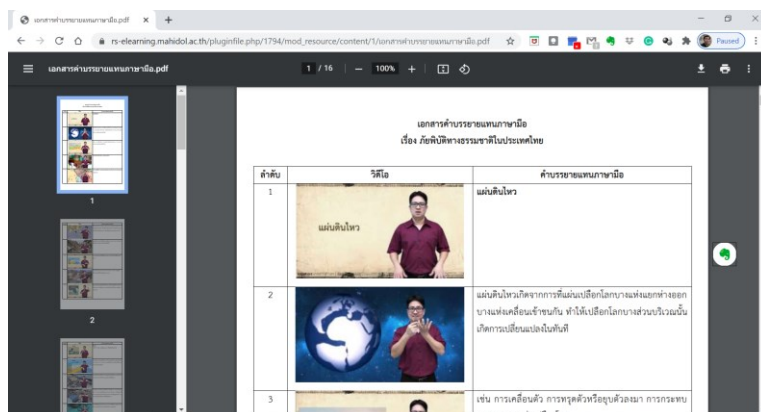
ภาพที่ 2 หน้าเพจแสดงหัวข้อเนื้อหา พร้อมข้อความสรุปเนื้อหาและภาพประกอบ

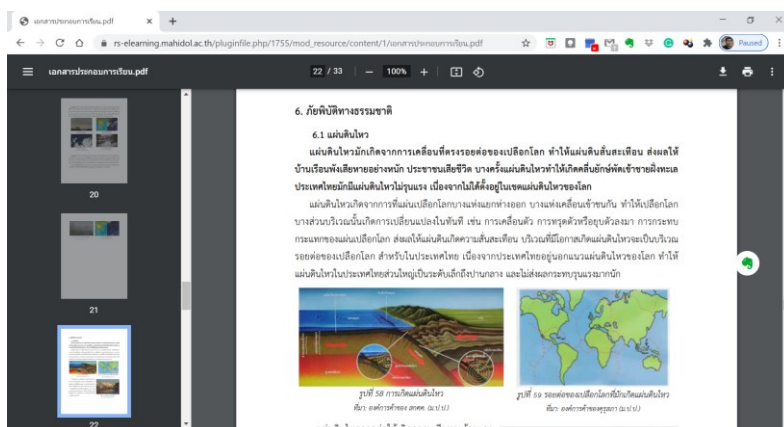
ภาพที่ 3 หน้าเพจแสดงเนื้อหาบทเรียน

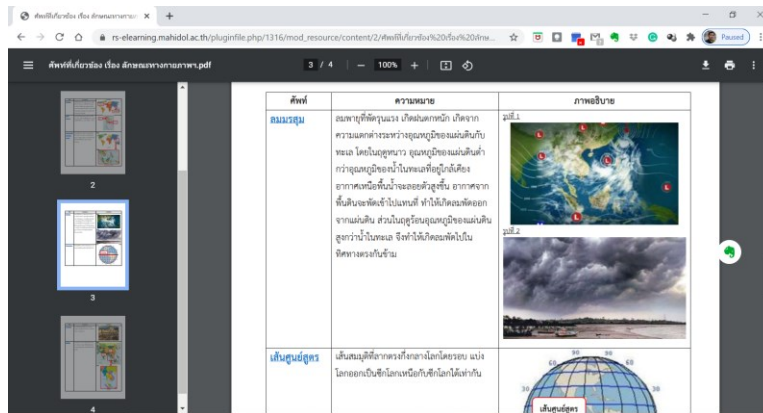
ภาพที่ 4 วิดีทัศน์ภาษามือประกอบภาพนิ่ง ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ และคำบรรยายแทนเสียง

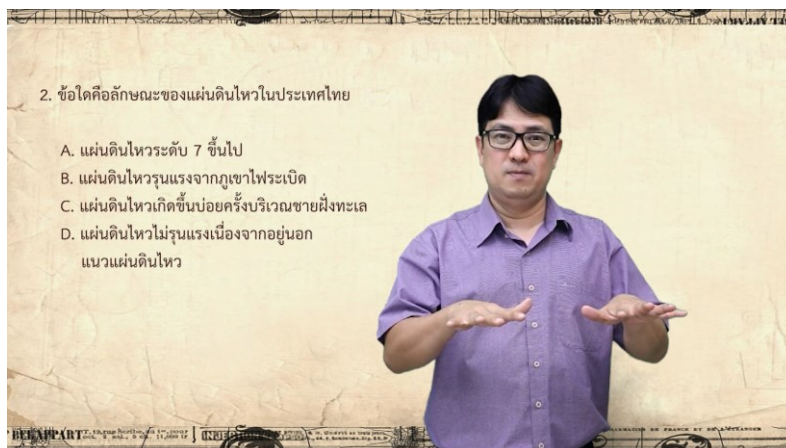
ภาพที่ 5 หน้าเพจแสดงเอกสารคำบรรยายแทนเสียงประกอบภาพนิ่งวิดีโอ

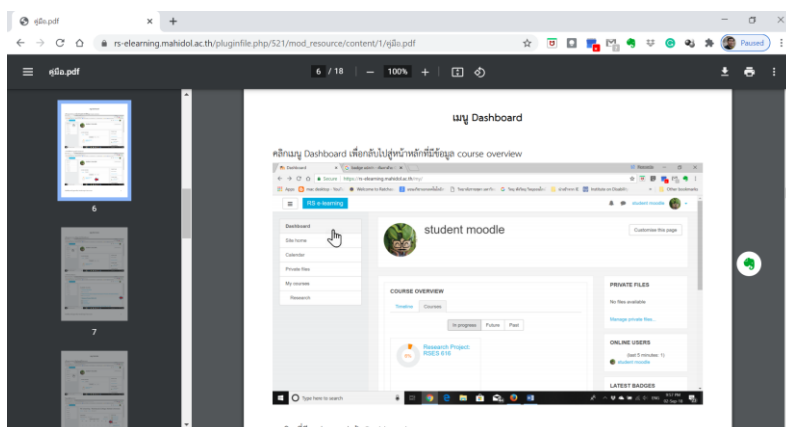
ภาพที่ 6 หน้าเพจแสดงเอกสารนำเสนอเนื้อหาด้วยข้อความภาษาไทยประกอบภาพ

ภาพที่ 7 หน้าเพจแสดงอภิธานศัพท์ที่เกี่ยวข้องพร้อมคำอธิบายและภาพประกอบ

ภาพที่ 8 แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน พร้อมแปลคำถามและตัวเลือกเป็นภาษามือ

ภาพที่ 9 หน้าเพจแสดงคู่มือการใช้งานบทเรียนออนไลน์

ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ โดยผู้เชี่ยวชาญ

บทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น ได้รับการประเมินคุณภาพโดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี การศึกษา 3 คน ประเมินคุณลักษณะสื่อบทเรียนออนไลน์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาสาระ 3 คน ประเมินความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหาบทเรียน และผู้เชี่ยวชาญด้านภาษามือไทย 3 คน ประเมินความถูกต้องเหมาะสมของการใช้ภาษามือไทยในบทเรียนออนไลน์

ผลการประเมินด้านคุณลักษณะสื่อบทเรียนออนไลน์ 5 ด้าน 16 ข้อ สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าคุณลักษณะสื่อบทเรียนออนไลน์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ยรวม 3.97 เมื่อพิจารณาผลประเมินรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 3 ข้อ คือ วัตถุประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจน การนำเสนอเนื้อหาสอดคล้องกับลักษณะความพิการ ภาษามือที่นำเสนอมีความชัดเจนเหมาะสม ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังได้เสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้ เมนูการใช้งาน Moodle ควรเป็นภาษาไทยเพื่อช่วยให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน เข้าใจได้ง่ายขึ้น เพิ่มความหลากหลายในรูปแบบการนำเสนอโดยใช้เทคโนโลยี เช่น AR กราฟิก 2 มิติ 3 มิติ QR Code หรือการลิงค์เชื่อมโยงข้อมูลภายนอก การติดต่อสื่อสารโดยใช้

แอปพลิเคชันสื่อสังคมออนไลน์ ขนาดและรูปแบบของข้อความยังไม่ได้สัดส่วนกับการแสดงผล สื่อภาพนิ่งบางภาพที่นำมาจากสิ่งพิมพ์ ยังไม่ชัดเจนเพียงพอ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ การจัดแสงในการบันทึกวีดิทัศน์ไม่สว่างชัดเจน ทำให้เกิดปัญหาเมื่อทำเทคนิคพิเศษในภาพ ควรเพิ่มทางเลือกในการสื่อสารนอกเหนือจากที่มีให้ในระบบ เช่น แอปพลิเคชัน LINE หรือ Messenger หรืออื่น ๆ ที่วัยรุ่นนิยมใช้สนทนาคุณภาพของวีดิทัศน์สามารถผลิตในระดับ HD (1080P) ได้ เนื่องจากปัจจุบัน ระบบการส่งข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ตพัฒนาขึ้นมาก

ผลการประเมินด้านเนื้อหาสาระ 5 ด้าน 20 ข้อ สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเนื้อหาสาระในบทเรียนออนไลน์ มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยรวม 3.18 เมื่อพิจารณาผลประเมินรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 4 ข้อ คือ ความสมบูรณ์ของวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ความถูกต้องของเนื้อหา ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้กับวัยของผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังได้เสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติม สรุปได้ดังนี้ เนื้อหาบทเรียนมีจำนวนมากและกว้างเกินไป ควรจำแนกเนื้อหาเป็นหน่วยการเรียนรู้ให้มีความชัดเจน และควรมีการสรุปเนื้อหาเพื่อให้ นักเรียนเข้าใจได้ง่าย ควรมีรายการอธิบายความหมายของศัพท์เฉพาะในบทเรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา

การนำเสนอเนื้อหาในบทเรียนยังไม่เป็นที่ น่าสนใจ แบบฝึกหัดและคำชี้แจงในแบบฝึกหัด ยังไม่ชัดเจน คำถามยังไม่สอดคล้องกับ แบบฝึกหัด

ผลการประเมินด้านการใช้ภาษามือ ไทยในบทเรียนออนไลน์ 12 ข้อ สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าการใช้ภาษามือไทยใน บทเรียนออนไลน์ มีความเหมาะสมในระดับ มาก ที่ค่าเฉลี่ยรวม 3.97 เมื่อพิจารณาผล ประเมินรายข้อ พบว่า ข้อที่มีผลประเมินอยู่ใน ระดับมากที่สุด มีจำนวน 1 ข้อ คือ การแต่ง กายของผู้ใช้ภาษามือมีความเหมาะสม ทั้งนี้ ผู้เชี่ยวชาญยังได้เสนอข้อคิดเห็นเพิ่มเติม สรุป ได้ดังนี้ ภาษามือที่นำเสนอในวิดีโอที่สั้น เร็ว เกินไป ภาพประกอบกับท่าภาษามือบางส่วน ยังแสดงไม่พร้อมกัน บางครั้งดูไม่ทัน แต่โดย ส่วนใหญ่เชื่อมโยงกันดี การสะกดนิ้วมือ บางส่วนเร็วเกินไป เสนอให้เมื่อเวลาสะกดนิ้ว มือ อาจปรากฏคำที่สะกดบริเวณใกล้เคียงไป พร้อมกัน เพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงระหว่าง ภาษามือกับคำ การเปลี่ยนฉากหลังวิดีโอ บางช่วง ทำให้เห็นท่ามือไม่ชัดเจน เสนอให้ ค่อยๆ เปลี่ยนจากฉากหนึ่งไปยังอีกฉากหนึ่ง เสนอให้เมื่อเวลาใช้ภาษามือกล่าวถึงคำศัพท์ หรือชื่อเฉพาะ ให้ภาษามือแสดงให้เสร็จก่อน แล้วจึงปรากฏข้อความ ภาพประกอบ เพื่อให้ นักเรียนเห็นท่ามือก่อน แล้วตามด้วยการเห็น ข้อความ และ/หรือภาพประกอบ ตามลำดับ ท่ามือบางท่ายังกำหนดตำแหน่งไม่ถูกต้อง เสนอให้ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ท่า

มือ เสนอให้ปรับท่ามือบางคำ เช่น ทิวเขา ที่ ราบ ให้มีความชัดเจนและเห็นภาพมากยิ่งขึ้น

ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ โดยนักเรียน

นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ ยิน 31 คน ทำแบบทดสอบก่อนเรียน ทดลอง ใช้บทเรียนออนไลน์ และทำแบบทดสอบ หลังเรียน จากนั้น นำผลการทดสอบมา เปรียบเทียบโดยใช้สถิติการทดสอบที่ พบว่า ค่าที่เท่ากับ 3.55 สรุปได้ว่า นักเรียนมีผล คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ในส่วนของผล การประเมินความพึงพอใจหลังทดลองใช้ บทเรียนออนไลน์ ด้วยแบบประเมินความพึง พพอใจแบบประมาณค่า 5 ด้าน 24 ข้อ สรุปได้ ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียน ออนไลน์ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ยรวม 4.59 เมื่อพิจารณาผลประเมินรายข้อ พบว่า ข้อที่มี ผลประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด มีจำนวน 18 ข้อ ส่วนข้อที่มีผลประเมินอยู่ในระดับมาก มี จำนวน 6 ข้อ ทั้งนี้ ผลการสอบถามความ คิดเห็นหลังใช้งานบทเรียนออนไลน์ สรุปได้ ดังนี้ ภาษามือที่นำเสนอในวิดีโอที่สั้น มี ความชัดเจนดี การจัดวางตำแหน่ง ภาษา ภาพ ต่าง ๆ ดูแล้วเข้าใจ คำบรรยายแทนเสียงมี ขนาดเล็กไปสักหน่อย เอกสารคำบรรยายแทน เสียง หากดูเฉพาะเอกสารเพียงอย่างเดียวจะ ไม่เข้าใจ ต้องดูวิดีโอที่สั้นภาษามือไปพร้อมกัน ด้วย แต่เอกสารจะช่วยทำให้ทราบหัวข้อ

เนื้อหาที่น่าสนใจในวิดีโอ ขอบเรียนเนื้อหาจากวิดีโอมากกว่าอ่านจากเอกสารเพราะเหมือนว่าได้เห็นภาพจริง ภาษามือในวิดีโอกับข้อความควรแสดงพร้อมกัน ตำแหน่งของภาษามือแปลข้อความควรอยู่ด้านซ้าย ส่วนข้อความอยู่ด้านขวาของจอภาพ บทเรียนออนไลน์นี้ทำให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แต่มักมีปัญหาลืม password เข้าใช้งาน เวลาเรียนรู้ด้วยตนเองที่บ้าน เมื่อมีข้อสงสัยจะไม่สามารถขอให้ผู้ปกครองช่วยอธิบายได้ เนื่องจากผู้ปกครองใช้ภาษามือไม่ได้

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการลดอุปสรรคด้านภาษาเพื่อให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินสามารถเข้าถึงและเข้าใจเนื้อหาที่น่าสนใจในบทเรียนออนไลน์ ให้ได้มากที่สุด เนื่องจากข้อจำกัดด้านทักษะการใช้ภาษาเป็นอุปสรรคพื้นฐานที่สำคัญของผู้เรียนหูหนวกในระบบการศึกษา ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ด้วยสภาพแวดล้อมของการเรียนออนไลน์ที่ต้องใช้ทักษะทางภาษาทั้งด้านการอ่านและการเขียน ตั้งแต่การส่งอีเมลจนถึงการทำความเข้าใจเนื้อหา (Luckner et al., 2005; Newport, 1990) การออกแบบวิธีนำเสนอเนื้อหาในบทเรียนออนไลน์ครั้งนี้จึงมีลักษณะที่เป็นทั้งข้อความ รูปภาพ วิดีทัศน์ ผ่านรูปแบบการนำเสนอทั้งที่เป็น วิดีทัศน์

ภาษามือไทยประกอบภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟิก แอนิเมชัน พร้อมคำบรรยายแทนเสียง เอกสารคำบรรยายแทนเสียง เอกสารประกอบการเรียน แบบฝึกปฏิบัติ สอดคล้องกับ หลักการการออกแบบการเรียนรู้เพื่อผู้เรียนทุกคน (Universal design for learning: UDL) 3 ประการคือ สร้างความหลากหลายของการเข้าถึง (Provide Multiple Means of Engagement) สร้างความหลากหลายของการนำเสนอ (Provide Multiple Means of Representation) และสร้างความหลากหลายของการปฏิบัติและการแสดงออกของผู้เรียน (Provide Multiple Means of Action & Expression) (McKeown & McKeown, 2019; Meyer et al., 2014) การอภิปรายผลในครั้งนี้ กำหนดหัวข้ออภิปรายโดยอิงจาก McKeown and McKeown (2019) ที่ระบุว่าอุปสรรคในการเข้าถึงหลักสูตรออนไลน์ของผู้เรียนหูหนวก แบ่งได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับที่ 1 การเข้าถึงเว็บไซต์และระบบจัดการการเรียนรู้ ระดับที่ 2 การเข้าถึงเนื้อหาและสื่อของหลักสูตรออนไลน์ และ ระดับที่ 3 การเข้าถึงการสื่อสารและภาษา ดังนี้

เว็บไซต์และระบบจัดการการเรียนรู้ บทเรียนออนไลน์ครั้งนี้ได้รับการพัฒนาโดยใช้ Moodle Version 3.2.2 ซึ่งมีจุดเด่น คือ ไม่มีค่าใช้จ่ายในการใช้งาน สามารถอัพเดทเวอร์ชันได้โดยผู้เชี่ยวชาญด้านงานคอมพิวเตอร์และเครือข่าย สร้างและปรับปรุงบทเรียน จัดกลุ่ม

เนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ กำหนดรูปแบบกิจกรรม รูปแบบการมีปฏิสัมพันธ์กับบทเรียน การสื่อสารระหว่างผู้เรียนและกับผู้สอน การสร้างแบบฝึกปฏิบัติ แบบทดสอบประเภทต่าง ๆ ที่สามารถตรวจให้คะแนนได้โดยอัตโนมัติ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (BÜchner, 2008; Ruttanatrakul, 2010) อีกทั้ง Moodle ยังมีแอปพลิเคชันที่สามารถดาวน์โหลดใช้งานได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ทำให้สามารถเข้าถึงบทเรียนออนไลน์ได้ทั้งจากคอมพิวเตอร์ Laptop Tablet Smart TV และโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Hillar, 2016) Moodle ได้รับการติดตั้งบนคอมพิวเตอร์แม่ข่ายของมหาวิทยาลัยมหิดลที่มีการกำกับดูแลอย่างสม่ำเสมอ ส่งผลให้ระบบมีความเสถียรและปลอดภัย อีกทั้ง การวิจัยครั้งนี้ได้จัดให้มีการฝึกอบรมวิธีการใช้งาน Moodle ผ่านคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์เคลื่อนที่ก่อนทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ ผลการวิจัยที่สนับสนุนการใช้ Moodle ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ โดย Mtebe and Kondoro (2016) พบว่า นักศึกษาระดับอุดมศึกษา ร้อยละ 95 เห็นว่า Mobile Moodle มีความง่ายในการใช้งาน และนักศึกษาร้อยละ 86 เชื่อว่า Mobile Moodle ช่วยให้การเรียนรู้บรรลุผลได้รวดเร็วยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดบางประการสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการใช้งาน Moodle ผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ คือ นักเรียนบางคนไม่มีโทรศัพท์เคลื่อนที่

ส่วนตัว บางคนมีโทรศัพท์หน้าจอเล็ก ส่งผลให้เห็นภาษามือในวิดีโอที่ไม่ชัดเจน สอดคล้องกับผลการวิจัยโดย Nur et al. (2019) ที่พบว่า นักศึกษาระดับอุดมศึกษามีข้อจำกัดด้านการใช้งาน Google Classroom บางประการคือนักศึกษาบางคนไม่สามารถโทร มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตของสถานศึกษา ไม่มี Mobile Data plan ที่เพียงพอ อีกทั้ง แนวปฏิบัติของโรงเรียนโสตศึกษาซึ่งมีลักษณะเป็นโรงเรียนประจำ ที่กำหนดให้นักเรียนสามารถใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ได้นเฉพาะบางช่วงเวลา แตกต่างจากนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะมีอิสระมากกว่า นอกจากนี้ Moodle ยังมีอุปสรรคต่อการใช้งานของนักเรียนอีกบางประการ คือ 1) เมนูการใช้งานพื้นฐานของระบบที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งส่งผลต่อความเข้าใจและการใช้งานของนักเรียนกลุ่มนี้ที่มีข้อจำกัดด้านทักษะทางภาษา 2) เมนู Chat ใน Moodle ที่ยังรับส่งได้เฉพาะข้อความเท่านั้น ส่งผลให้ไม่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารกับนักเรียนที่มีข้อจำกัดด้านภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากนัก หรือเมนู Discussion Forum ที่ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการใช้งานที่หลากหลาย สอดคล้องกับ Zhang and Franklin (2013 as cited in Kent, 2017) ที่ระบุว่า Discussion Forum ของ LMS Moodle ไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอสำหรับใช้อภิปรายออนไลน์ นอกจากนี้ ยังมีผลงานวิจัยที่ระบุว่า Moodle มีอุปสรรคต่อการเข้าถึงและการใช้

งานโดยคนพิการทางการเห็น (Moreno et al., 2012) กระนั้น ถึงแม้ Moodle จะมีข้อจำกัดบางประการ แต่หากมีการพัฒนา Moodle เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนในเนื้อหาวิชาที่หลากหลายและสร้างความคุ้นเคยในการใช้งานให้กับผู้เรียนหูหนวก จะทำให้เกิดประโยชน์ในการเรียนรู้อย่างมาก (Sathugarn, 2007)

เนื้อหาและสื่อของหลักสูตรออนไลน์ และการสื่อสารและภาษา

การนำเสนอเนื้อหาผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ในบทเรียนออนไลน์ มีประเด็นการอภิปราย ดังนี้

เอกสารประกอบการเรียน ถูกนำเสนอในรูปแบบไฟล์ดิจิทัลเพื่อให้นักเรียนสามารถอ่านบน Moodle หรือดาวน์โหลดไฟล์มาอ่านได้ โดยเอกสารดังกล่าวได้รับการออกแบบให้ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ลดรูปประโยคที่ซับซ้อน ลดศัพท์ที่เข้าใจยาก เนื่องจากคนหูหนวกรู้จักศัพท์จำนวนน้อยกว่าคนที่มีการได้ยิน (Luckner et al., 2005; Newport, 1990) ไม่คุ้นเคยกับสิ่งพิมพ์ที่มีข้อความอัดแน่น เป็นนามธรรม ยืดยาว และ/หรือซับซ้อนเกินไปที่จะแปลตรง ๆ เป็นภาษามือ (Pyfers, 2021) นอกจากนี้ เอกสารยังได้รับการออกแบบให้มีภาพประกอบพร้อมคำบรรยายภาพทุกภาพ โดยมีความสอดคล้องกับเนื้อหาและภาพที่นำเสนอในวิดีโอทัศนภาษามือ เพื่อให้นักเรียน

สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาระหว่างสื่อทั้งสองประเภทได้ ในเอกสารยังมีการจัดทำหัวข้อหลัก หัวข้อรอง เพื่อแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วน ๆ มีข้อความสรุปใจความสำคัญของแต่ละหัวข้อ เนื้อหาบนย่อหน้าแรกในแต่ละหัวข้อ ด้วยอักษรตัวหนา การจัดให้มี hyperlink ศัพท์เฉพาะในเนื้อหา ไปยังอภิธานศัพท์เฉพาะที่มีคำอธิบายความหมายและภาพประกอบ รวมถึงการสรุปใจความสำคัญหลังนำเสนอเนื้อหาในแต่ละหัวข้อหลักด้วยภาษาและไวยากรณ์ที่ธรรมดา ไม่ซับซ้อน เพื่อให้นักเรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาได้มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการออกแบบการนำเสนอเนื้อหาเพื่อลดอุปสรรคการเข้าถึงด้านการสื่อสารและภาษา (Communication and Language) ของผู้เรียนหูหนวก โดย McKeown and McKeown (2019) ที่ระบุว่า 1) การใช้ภาษาให้ธรรมดา (Plain Language) ที่สามารถอ่านเข้าใจได้ง่าย ไม่ต้องใช้ความพยายามในการทำความเข้าใจมากนัก สื่อความหมายได้ชัดเจน ตรงประเด็น มีความเชื่อมโยง ใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม 2) คุณสมบัตินข้อความ (Text Feature) คือ การปรับคุณลักษณะของข้อความให้มีหัวข้อหลัก หัวข้อรอง คำบรรยายภาพ อภิธานศัพท์ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและความสบายใจให้แก่ผู้เรียนหูหนวกในการอ่านทำความเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น (Howell & Luckner, 2003) 3) การสร้างภาพในใจ (Imagery) คือ การใช้ภาพช่วยเชื่อมโยง

และสร้างความเข้าใจในความหมายของศัพท์ใหม่ที่อยู่ในเนื้อหา 4) ทักษะการสรุปความ (Summarization Skills) คือ การฝึกทักษะการสรุปประเด็นสำคัญของเนื้อหาให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเนื้อหาและความคงทนของความเข้าใจมากยิ่งขึ้น และ 5) อภิธานศัพท์ และการสนับสนุนด้านศัพท์ (Glossaries and Vocabulary Support) คือ การช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจศัพท์ในเนื้อหาได้ง่ายยิ่งขึ้น เช่น การทำ Hyperlink อธิบายความหมายของศัพท์ การทำอภิธานศัพท์ การทบทวนความหมายของศัพท์และเนื้อหาความรู้เดิม เป็นต้น

วิดิทัศน์ภาษามือประกอบภาพนิ่ง ภาพกราฟิก ภาพเคลื่อนไหว ข้อความ และคำบรรยายแทนเสียง ถูกนำเสนอให้สามารถเปิดดูบน Moodle หรือเปิดบนแพลตฟอร์ม Youtube ได้ การนำเสนอเนื้อหาในวิดิทัศน์ถูกแบ่งออกเป็นหัวข้อย่อย เพื่อให้แต่ละหัวข้อมีปริมาณเนื้อหาที่ไม่มากเกินไป สอดคล้องกับ Pyfers (2021) ที่ระบุว่า วิดิทัศน์ภาษามือที่มีความยาวมาก ๆ ควรแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนอย่างชัดเจน โดยวิดิทัศน์ภาษามือสำหรับเด็กเล็กควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 6-10 นาที หรือไม่เกิน 15 นาที ส่วนเด็กวัยรุ่นไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง

การผลิตวิดิทัศน์ภาษามือไทยครั้งนี้ เลือกให้ผู้แสดงภาษามือที่เป็นคนหูหนวก ซึ่งมีทักษะและประสบการณ์ด้านการแสดงภาษา

มือเพื่อบันทึกวิดิทัศน์ สอดคล้องกับ Pyfers (2021) ที่ระบุว่า การผลิตงานวิดิทัศน์ภาษามือควรให้ผู้แสดงภาษามือที่เป็นคนหูหนวก ซึ่งมีทักษะการแสดงภาษามือให้เห็นภาพ ท่าทางดี ภาษามือไหลลื่น การแสดงสีหน้าเหมาะสม และมีทักษะการแสดงภาษามือหน้ากล้อง บันทึกวิดิทัศน์ โดยในส่วนของบทวิดิทัศน์ที่พัฒนาจากเนื้อหาในเอกสารประกอบการเรียนนั้น เริ่มต้นจากการแปลเนื้อหาเป็นภาษามือ และบันทึกวิดิทัศน์โดยผู้แสดงภาษามือที่มีการได้ยิน และส่งให้ผู้แสดงภาษามือที่เป็นคนหูหนวกซึ่งยังไม่คุ้นเคยกับเนื้อหาบทเรียน ได้ศึกษาทำความเข้าใจเนื้อหาร่วมกับวิดิทัศน์ แปลเนื้อหาเป็นภาษามือข้างต้น สอบถามข้อสงสัยในเนื้อหาส่วนที่ยังไม่เข้าใจ จากนั้นจึงบันทึกวิดิทัศน์ภาษามือฉบับร่าง เพื่อใช้เป็นตัวอย่างสำหรับการบันทึกวิดิทัศน์ภาษามือฉบับจริง สอดคล้องกับ Pyfers (2021) ที่ระบุว่า เนื้อหาเรื่องราวในเอกสารโดยส่วนมากถูกเขียนเพื่อใช้สำหรับการอ่านด้วยตนเอง การแปลภาษามือเนื้อหาในเอกสารที่เหมาะสมจะต้องเป็นเหมือนการเล่าเรื่องให้กับผู้ฟังที่เป็นคนหูหนวก และที่ระบุว่า ผู้แสดงภาษามือที่ไม่คุ้นเคยหรือไม่เข้าใจเนื้อหาอย่างถ่องแท้ ควรเพิ่มเวลาในการศึกษาทำความเข้าใจ และฝึกการแปลเนื้อหาดังกล่าวเป็นภาษามือ หรือจัดให้มีการแปลเอกสารข้อความเป็นภาษามือ เพื่อให้ผู้แสดงภาษามือศึกษาทำความเข้าใจ ทั้งนี้ บทวิดิทัศน์ยังได้รับการปรับปรุงประโยคให้

เข้าใจง่าย ลดการใช้ศัพท์เฉพาะที่ไม่จำเป็น สอดคล้องกับการวิจัยโดย Mohd Hashim and Tasir (2020) ที่ระบุว่า บทวิดิทัศน์นำเสนอเนื้อหาที่ใช้สำหรับการบันทึกวิดิทัศน์ภาษามือนั้น ควรใช้รูปประโยคและคำที่สั้น เพื่อให้ผู้เรียนหูหนวกสามารถอ่านเข้าใจได้ง่ายและมีความสุขในการเรียน

วิดิทัศน์ภาษามือนี้อย่างจัดให้มีคำบรรยายแทนเสียงแบบเปิดปิดได้ (Closed Captions: CC) โดยใช้ฟังก์ชันการทำงานของเว็บไซต์ Youtube เพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางการเข้าถึงเนื้อหาบทเรียน และช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหามากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยโดย Yoon and Kim (2011) ที่พบว่า ผู้เรียนหูหนวกระดับอาชีวศึกษากลุ่มที่เรียนโดยสื่อแอนิเมชันนำเสนอเนื้อหาบนออนไลน์ โดยมีทั้งภาษามือและคำบรรยายแทนเสียง มีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนแตกต่างจากผู้เรียนที่เรียนโดยสื่อแอนิเมชันที่มีภาษามือเพียงอย่างเดียว อีกทั้ง การปรับลดระดับความยากและซับซ้อนของข้อความและประโยค ลดศัพท์เฉพาะที่ไม่จำเป็นออก เพื่อให้ง่ายต่อการอ่านและทำความเข้าใจ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยโดย Hertzog et al. (1989) ที่พบว่า การปรับคำบรรยายแทนเสียงในวิดิทัศน์ให้มีระดับความง่ายในการอ่านมากขึ้น ช่วยเพิ่มประสิทธิผลสำหรับผู้เรียนกลุ่มต่ำได้ดี ในขณะที่ก็ยังคงประสิทธิผลในผู้เรียนกลุ่มสูง ผลงานวิจัยโดย Yoksuriyan et al. (2019) ที่

พบว่า รูปแบบของข้อความและภาษาที่เหมาะสมสำหรับวิดิทัศน์เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนหูหนวกนั้น ต้องสั้น ชัดเจน ง่ายต่อการอ่าน ขนาดเหมาะสม รูปแบบฟอนต์อ่านง่าย และสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน และผลการวิจัยโดย Sapp (2009) ที่พบว่า คำบรรยายแทนเสียงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับชั้น คือ คำบรรยายแทนเสียงแบบมาตรฐาน (Standard Captioning) มีลักษณะเป็นคำบรรยายแทนเสียงบรรยายหรือเสียงสนทนาแบบคำต่อคำ ซึ่งเหมาะสมสำหรับผู้เรียนหูตึงหรือผู้เรียนที่มีทักษะภาษาอังกฤษในระดับก้าวหน้า และคำบรรยายแทนเสียงแบบสั้นกระชับ (Concise Captioning) มีลักษณะเป็นคำบรรยายแทนเสียงที่มีการปรับคำและโครงสร้างของประโยคให้ง่ายต่อการอ่านทำความเข้าใจ ซึ่งเหมาะสมสำหรับผู้เรียนหูหนวกและรวมถึงผู้เรียนที่มีความพิการทางการเรียนรู้ (Learning Disabilities)

เอกสารคำบรรยายแทนเสียงประกอบภาพหน้าจอวิดิทัศน์ มีองค์ประกอบคล้ายบทวิดิทัศน์ คือ เป็นเอกสารที่มีคำบรรยายแทนเสียงประกอบภาพหน้าจอวิดิทัศน์ในแต่ละหัวข้อที่เชื่อมโยงกัน พร้อมทั้งระบุตำแหน่งของแต่ละข้อความว่าอยู่ที่ นาที่:วินาที:โดมวินาที เพื่อสะดวกในการเลื่อนดูวิดิทัศน์ตามช่วงเวลาที่ต้องการ เอกสารดังกล่าวเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเข้าถึงเนื้อหาบทเรียนควบคู่กับการดูวิดิทัศน์ภาษามือ สอดคล้องกับ

McKeown and McKeown (2019) ที่ระบุว่า ผู้สอนควรจัดให้มีรูปแบบที่หลากหลายในการเข้าถึงเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับตนเองมากที่สุด หรือใช้หลายรูปแบบร่วมกันเพื่อเพิ่มความเข้าใจในเนื้อหา และสอดคล้องกับความคิดเห็นของนักเรียนหลังทดลองใช้บทเรียนออนไลน์ ที่ระบุว่า เอกสารคำบรรยายแทนเสียงนี้ควรใช้ ร่วมกับการดูวิดีโอที่สนทนาไปพร้อมกัน และ เอกสารดังกล่าวยังช่วยให้ทราบว่าวิดีโอที่ กำลังดูอยู่นั้นนำเสนอเนื้อหาถึงหัวข้อใดแล้ว (Group Interview, August 25, 2020)

แบบฝึกปฏิบัติและแบบทดสอบ ได้รับการออกแบบให้มีการแปลข้อความใน แบบฝึกปฏิบัติ ข้อคำถามสำหรับการอภิปราย แบบทดสอบก่อน-หลังเรียน เป็นภาษามือ และ เปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเลือกวิธีการตอบ คำถามในแบบฝึกปฏิบัติแบบเขียนตอบ เป็นการพิมพ์ข้อความส่งหรือการบันทึกคำตอบเป็น วิดีทัศน์ภาษามือและอัปโหลดมาบนระบบได้ สอดคล้องกับหลักการ UDL ที่กำหนดให้มีการ สร้างความหลากหลายของการปฏิบัติและการ แสดงออกของผู้เรียน (Meyer et al., 2014; McKeown & McKeown, 2019)

การติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคม ออนไลน์ ดังที่กล่าวข้างต้น ช่องทางการ ติดต่อสื่อสารบน Moodle ยังมีข้อจำกัดด้าน ความหลากหลายและยืดหยุ่นในการใช้งาน เช่น เมนู Chat ที่สามารถรับส่งได้เฉพาะ

ข้อความเท่านั้น บทเรียนออนไลน์ครั้งนี้จึงใช้ ช่องทางการสื่อสารระหว่างผู้สอนและนักเรียน ผ่านแอปพลิเคชัน LINE ซึ่งเป็นสื่อสังคม ออนไลน์ที่มีความยืดหยุ่นหลากหลายในการใช้ งาน แทนการใช้ช่องทางการติดต่อสื่อสารของ Moodle สอดคล้องกับผลการวิจัยโดย Kent (2017) ที่พบว่า คนพิการประเภทต่าง ๆ ใน ภาพรวม สามารถเข้าถึง Facebook ซึ่งเป็นสื่อ สังคมออนไลน์ ได้ดีกว่า LMS blackboard

ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์โดย ผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินคุณภาพบทเรียน ออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยผล การประเมินอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้าน คุณลักษณะสื่อบทเรียนออนไลน์ และด้านการ ใช้ภาษามือไทย โดยมีค่าเฉลี่ยผลการประเมิน อยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน คือ ด้านเนื้อหา สาระ ทั้งนี้ อาจด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา สาระเห็นสอดคล้องกันว่า เนื้อหาที่นำเสนอใน บทเรียนมีความกว้างมากเกินไป ควรจัดแบ่ง เนื้อหาในแต่ละหัวข้อเรื่องให้เป็นหน่วยการ เรียนรู้มากกว่า เพื่อให้ปริมาณเนื้อหาที่นักเรียน ต้องเรียนรู้ในแต่ละคาบเรียนมีความเหมาะสม กับนักเรียนมากยิ่งขึ้น อีกทั้ง อภิธานศัพท์ใน บทเรียนซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความ เข้าใจเนื้อหาบทเรียนยังมีจำนวนน้อย ควร เพิ่มเติมให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดมากยิ่งขึ้น ส่วนผลการประเมินด้านการใช้ภาษามือนั้น

ผู้เชี่ยวชาญให้ความสำคัญกับการใช้ภาษามือที่ไม่เร็วจนเกินไป การใช้ภาษามือที่ชัดเจนและสื่อความหมายได้ดีสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ความถูกต้องของท่ามือและตัวสะกดนิ้วมือ รวมถึงการเชื่อมโยง และลำดับการนำเสนอที่เหมาะสม ระหว่างภาษามือกับเนื้อหาส่วนอื่น ๆ ทั้งภาพประกอบและข้อความ เช่น การเสนอข้อคิดเห็นว่า การสะกดนิ้วมือคำเฉพาะพร้อมข้อความในสื่อวีดิทัศน์ ควรลำดับการนำเสนอการสะกดนิ้วมือของคำนั้นให้เสร็จสิ้นก่อน แล้วจึงปรากฏข้อความ โดยทั้งภาพข้อความนั้นไว้ระยะเวลาหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้ นักเรียนสามารถดูภาษามือก่อน โดยที่ยังไม่ถูกดึงความสนใจโดยสิ่งอื่นที่ปรากฏขึ้นบนจอภาพ แล้วจึงดูข้อความตามลำดับ ซึ่งรายละเอียดเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ออกแบบพัฒนาสื่อมัลติมีเดียสำหรับคนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินควรทราบ เพื่อให้สามารถออกแบบสื่อที่มีคุณภาพเหมาะสม

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ปัญหาอุปสรรคของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินในการทำความเข้าใจเนื้อหาด้วยการอ่าน คือ ความยากและซับซ้อนของประโยคและศัพท์เฉพาะที่ไม่รู้จักหรือคุ้นเคย โดยเฉพาะอย่างยิ่งศัพท์ที่มีลักษณะเป็นนามธรรม คำทับศัพท์ หรือคำที่มีหลายความหมาย ในการวิจัยครั้งนี้ ถึงแม้จะพยายาม

ลดศัพท์เฉพาะที่เข้าใจยากออกและเปลี่ยนเป็นการอธิบายให้เห็นภาพแทน แต่ก็ยังมีบางคำที่ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้และจำเป็นที่นักเรียนจะต้องจำและทำความเข้าใจ เพื่อประโยชน์เวลาศึกษาเนื้อหาด้วยตนเองในอนาคต การรวบรวมและจัดทำอภิธานศัพท์เฉพาะของเนื้อหาบทเรียนจึงมีความสำคัญ และควรมีการอธิบายความหมายของศัพท์เป็นภาษามือเพิ่มเติมจากความหมายที่เป็นข้อความและภาพประกอบ

ความรู้ก่อนเรียน ทักษะทางภาษา และความพร้อมในการเรียนแบบออนไลน์ที่ต้องควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ถึงแม้ว่าจะอยู่ในระดับชั้นเดียวกัน นักเรียนบางคนดูสื่อวีดิทัศน์ภาษามือก็เข้าใจเนื้อหา ในขณะที่บางคนถึงแม้จะดูวีดิทัศน์ภาษามือที่มีการจัดทำเป็นอย่างดีก็ยังไม่เข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอได้ แต่ต้องมีการอธิบายซ้ำโดยครูผู้สอนที่ใช้ภาษามือในการสื่อสารได้ หรือการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน การออกแบบขั้นตอนการใช้บทเรียนออนไลน์เพื่อเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนจึงต้องวิเคราะห์ศักยภาพในการเรียนรู้ ทักษะการนำตนเอง ของผู้เรียนแต่ละคนร่วมด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Adline, A., & Mahalakshmi, G. S. (2011). A novel framework for E-learning content evaluation. In *Third international conference on advanced computing (ICoAC)*, 346–352.
- Atchareeyakosol, V. (1993). Evaluation of teaching materials. *Journal of Education Studies*, Jan-Mar, 1993, 13-29. (In Thai).
- BÜchner, A. (2008). *Moodle administration: An administrator's guide to configuring, securing, customizing, and extending Moodle*. Birmingham: Packt.
- Hertzog, M., Stinson, M. S., & Keiffer, R. (1989). Effect of caption modification and instructor intervention on comprehension of a technical film. *Educational Technology Research and Development*, 37(2), 59-67.
- Hillar, S. P. (2016). *Moodle theme development: Build customized theme to make your Moodle course engaging and interactive*. Birmingham: Packt.
- Howell, J. J., & Luckner, J. L. (2003). Helping one deaf student develop content literacy skills: An action research report. *Communication Disorders Quarterly*, 25(1), 23-27.
- Kent, M. (2017). Opportunities for e-learning, Social Media and Disability. In Ellis, K. & Kent, M. (Eds.). *Disability and Social Media Global Perspectives*. NY: Routledge.
- Kumar, A., Kumar, P., Palvia, S. C. J., & Verma, S. (2017). Online education worldwide: Current status and emerging trends [electronic version]. *Journal of Information Technology Case and Application Research*, 19(1), 3–9. Retrieved from <https://doi.org/10.1080/15228053.2017.1294867>.
- Luckner, J. L., Sebal, A. M., Cooney, J., Young, J., & Muir, S. G. (2005). An examination of the evidence-based literacy research in deaf education. *American Annals of the deaf*, 150(5), 443-456.
- McKeown, C. & McKeown, J. (2019). Accessibility in online course: Understanding the Deaf learner. *Tech Trend*, 63(5), 506-513. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s11528-019-00385-3>.
- Meyer, A., Rose, D. H., & Gordon, D. (2014). *Universal design for learning: theory and practice*. MA: CAST Professional.

- Mohd Hashim, M. H. & Tasir, Z. (2020). An e-learning environment embedded with sign language videos: research into its usability and the academic performance and learning patterns of deaf students. *Education Tech Research Dev*, 68: 2873-2977.
- Moreno, L., Iglesias, A., Calvo, R., Delgado, S., & Zaragoza, L. (2012). Disability standards and guidelines for learning management systems: Evaluating accessibility. In Babo, R., & Azevedo, A. (Eds.), *Higher Education Institutions and Learning Management Systems: Adoption and Standardization*. Hershey, PA: IGI Global.
- Mtebe, J. S. & Kondoro, A. W. (2016). Using mobile moodle to enhance moodle LMS accessibility and usage at the University of Dar es Salaam. In Cunningham, P., & Cunningham, M. (Eds.). *IST-Africa 2016 Conference Proceedings* (pp. 1-11).
- National Legislative Assembly (2014). *Study report on the provision of education for the deaf, Production and service of sign language interpreters*. Bangkok: Committee on Social Affairs, Children, Youth, Women, Elderly, Disabled and Disadvantaged. National Legislative Assembly.
- Nelson, C. (2016). Continued growth in accessibility of AACSB-accredited online degrees [Blog post]. *AACSB International Blog*. Retrieved from <http://aacsbblogs.typepad.com/dataandresearch/2016/10/index.htm>.
- Newport, E. L. (1990). Maturation constraints on language learning. *Cognitive Science*, 14(1), 11-28.
- Nur, A., Wa, L., Fahmi, G., & Mohd Shamsuri, M. S. (2019). The effectiveness of Google Classroom as an instructional media: A case of state Islamic Institute of Kendari, Indonesia. *Humanities & Social Sciences Reviews*, 7(2), 240-246.
- Office of the Basic Education Commission. (2012). *Education management plan for persons with disabilities phase 5 years (B.E. 2555-2559)*. Bangkok: N.P. (In Thai).
- Office of the Education Council. (2017). *National Education Plan B.E. 2560 – 2579*. Bangkok: pricwhangraphic. (In Thai).
- Pyfers, L. (2021). *Signing books fot the Deaf*. Retrieved from https://www.sign-lang.uni-hamburg.de/signingbooks/sbrc/pdf/del_71.pdf.
- Ruttanatrakul, A. (2010). *Develop e-learning system by moodle complete*. Bangkok: V.Print (1991). (In Thai).

- Sapp, W. (2009). Universal Design: Online educational media for students with disabilities. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 103(8), 495-500.
- Sathugarn, S. (2007). The development of an appropriate online instruction model for deaf students at higher education level. *Journal of Public Health and Development*, 5(2), 87-96.
- Wongrattana, C. & Naipat, O. (2008). *Experimental research patterns and analytical statistics: basic concepts and methods*. Bangkok: Chulalongkorn University Press. (In Thai).
- Wongwanich, S. & Wiratchai, N. (2003). *Guidelines for Thesis Counseling*. Bangkok: Center for Textbooks and Academic Documents, Faculty of Education, Chulalongkorn University. (In Thai).
- Yoksuriyan, S., Nayong, S., & Leaulamai, S. (2019). Video Format Enhancing Self Learning on Mathematics for Deaf Students in Elementary School. In Adam Neelapaijit, (Chair). *The 6th Ratchasuda International Conference on Disability 2019* (pp. 98-111). Organized by Ratchasuda College, Mahidol University. (In Thai).
- Yoon, J., & Kim, M. (2011). The effects of captions on deaf students' content comprehension, cognitive load, and motivation in online learning. *American Annals of the Deaf*, 156(3), 283-289.

ตัวชี้วัด : การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย

จาทูรนต์ วรรณวน^{1*}, วิชัย ศรีรัตน์², ณัฐกร ศรีแก้ว³

^{1*}ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, ³นักวิชาการอิสระ

E-mail: ^{1*}chaturontwannuan@gmail.com

Received: February 8, 2021

Revised: October 19, 2021

Accepted: November 2, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงตัวชี้วัดที่ใช้เป็นเครื่องมือในการรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ. 2006 (อนุสัญญา) และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในการนำตัวชี้วัดใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน ซึ่งรวมทั้งการประเมินรายงานการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ตามพันธกรณีที่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว ระเบียบวิธีวิจัยของการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประกอบด้วยการวิจัยเชิงเอกสาร ผลการศึกษาพบว่า จากการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ อันหมายถึง ข้อมูลจำเพาะที่แสดงสถานะ หรือสถานะของการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคนพิการมีความเกี่ยวข้องกับอนุสัญญา โดยข้อมูลนั้นได้แสดง หรือสะท้อนถึงกรณีดังกล่าวว่า สอดคล้องหรือเป็นไปตามบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิคนพิการตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาหรือไม่นั้น สามารถกำหนดชุดตัวชี้วัดตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 จำแนกได้เป็น 5 กลุ่มตัวชี้วัดประกอบด้วย 112 ตัวชี้วัด เป็นตัวชี้วัดโครงสร้าง 33 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดกระบวนการ 36 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดผลลัพธ์ 48 ตัวชี้วัด ครอบคลุมถึงการรับรองและคุ้มครองสิทธิ คนพิการทั้งสิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ดังนั้น ตัวชี้วัดข้างต้นย่อมนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำหรับกสม. รวมทั้งหน่วยงานรัฐอื่น ๆ ในการประเมิน และการติดตามตรวจสอบการส่งเสริม และการบังคับใช้สิทธิต่าง ๆ ของคนพิการได้ ทั้งนี้ เพื่อการรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการต่อไป

คำสำคัญ : ตัวชี้วัด, สิทธิคนพิการ, คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

^{1*}Corresponding author, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง

Indicators: Recognition and Protection the Rights of Persons with Disabilities in Thailand

Chaturont Wannuan^{1*}, Wichai Srirat², Natthakorn Srikaew³

^{1*}Assistant Professor, Department of Law, Lampang Rajabhat University

²Assistant Professor, Department of Law, Sukhothai Thammathirat Open University

³Independent Scholar

E-mail: ^{1*}chaturontwannuan@gmail.com

Received: February 8, 2021

Revised: October 19, 2021

Accepted: November 2, 2021

Abstract

This study aimed to study and to analyse indicators as a tool to recognise and protect the rights of persons with disabilities in Thailand as stipulated in the Convention on the Rights of Persons with Disabilities of 2006 (the Convention) and to recommend the National Human Rights Commission of Thailand (NHRCT) to utilise indicators as its framework, including to assess reports on the government agencies' duties to fulfill obligation in accordance with the Convention. The research methodology is qualitative research comprising of documentary research. The study found that development of the rights of persons with disabilities indicators, namely specific information on the state and condition of the government agencies' services to persons with disabilities that can be related to the Convention and the said information addresses and reflects whether the services are in accordance with the Convention, resulted in a set of indicators. The set of persons with disabilities indicators includes 5 groups of indicators consist of 112 indicators; divided into 33 structural indicators 36 process indicators and 48 outcome indicators, covering civil rights, political rights, economic, social and cultural rights. Hence, the indicators can be used as a tool for NHRCT, including government agencies to assess and monitor the promotion and implementation of the rights. As a result, this leads to the recognition and protection of Persons with Disabilities' rights in Thailand.

Keywords: Indicators, Rights of Persons with Disabilities, National human Rights Commission

^{1*}Corresponding author, Department of Law, Lampang Rajabhat University

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสังคมซึ่งประกอบด้วยบุคคลที่หลากหลายนั้น แม้ปัจเจกบุคคล (individual) จะมีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ เชื้อชาติ สีผิว เพศ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความคิดเห็นด้านอื่น ชาติหรือสังคมดั้งเดิม ทรัพย์สิน กำเนิด หรือสถานะอื่น รวมทั้งด้านความพิการ (Disability) แต่บุคคลทุกคนยังคงมีสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ซึ่งเป็นสิทธิประจำตัว (Inherent) และเป็นสิทธิอันมิอาจโอนให้แก่ผู้ใดได้ (Inalienable) นอกจากนี้ยังเป็นสิทธิขั้นมูลฐาน (Fundamental Rights) อันประกอบด้วย สิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สิทธิทางสังคม และสิทธิทางวัฒนธรรม (Wannuan, 2020)

สำหรับสิทธิมนุษยชนของ “คนพิการ” จักได้รับการรับรอง และการคุ้มครองจากรัฐตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 (Convention on the Rights of Persons with Disabilities of 2006) ทั้งนี้ อนุสัญญาฯ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการประจำอนุสัญญา อันได้แก่ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Committee on the Rights of Persons with Disabilities) โดยมีอำนาจหน้าที่ในการสอดส่องดูแลรัฐภาคีต่าง ๆ ในการปฏิบัติตามพันธกรณีตามข้อบทที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญา นอกจากนี้ อนุสัญญาดังกล่าวยังได้ระบุถึงการที่รัฐภาคีจะต้องเสนอรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาหรือ “รายงานของรัฐบาล” (country report) เพื่อที่คณะกรรมการจะได้ประเมิน รวมถึงตรวจสอบในมาตรการ

ตลอดจนการดำเนินการต่าง ๆ ของรัฐภาคีในประเด็นการรับรองและคุ้มครองสิทธิของคนพิการ พร้อมทั้งการจัดทำข้อเสนอแนะหรือข้อแนะนำทั่วไปสำหรับรัฐภาคีในอันที่จะได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นเพื่อรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการในประเทศไทยต่อไปได้

ในกรณีดังกล่าว นอกจากข้อมูลที่ได้จากรายงานของรัฐบาล คณะกรรมการยังสามารถรับฟัง “รายงานคู่ขนาน” (Alternative Report) ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ในการประเมินการดำเนินงานด้านสิทธิคนพิการของรัฐตามพันธกรณีในอนุสัญญาว่า มีความก้าวหน้า หรือมีปัญหาอุปสรรคที่ต้องแก้ไขหรือไม่ ในประการใด ซึ่งถือเป็นบทบาทที่สำคัญของ กสม. ในการนำเสนอ “ข้อมูลอีกด้านหนึ่ง” ต่อคณะกรรมการเพื่อใช้ประกอบในการพิจารณาเรื่องดังกล่าวควบคู่กับรายงานของรัฐบาลต่อไป ทั้งนี้ รายงานคู่ขนานที่ดีจักต้องมียุทธศาสตร์ในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับอนุสัญญา ในอันที่จะตอบสนองต่อการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของคนพิการในประเทศไทย

อย่างไรก็ตาม ในการพิจารณา รายงานของรัฐบาลไทยโดยคณะกรรมการนั้น กรณีได้ปรากฏปัญหาในคุณภาพของรายงาน ซึ่งแสดงเพียงข้อมูลสถิติทางด้านสังคมและเศรษฐกิจทั่วไป หรือการมีกฎหมายภายในที่เกี่ยวกับการรับรอง และคุ้มครองสิทธิ

มนุษยชนเท่านั้น แต่มิได้วิเคราะห์ถึงข้อมูลดังกล่าวในลักษณะการเชื่อมโยงกับพันธกรณีของประเทศไทยตามข้อบทต่าง ๆ ของอนุสัญญา ซึ่งทำให้ขาดข้อมูลที่สำคัญประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ (Centre for Human Rights and Peace Studies [CHRPS], 2017)

ในระดับระหว่างประเทศนั้น “ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน” ซึ่งรวมทั้งตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ ถือเป็นเครื่องมือที่ได้นำมาใช้สำหรับการประเมินการปฏิบัติตามสนธิสัญญาหรืออนุสัญญาที่เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน อันได้แก่ ข้อมูลที่มีลักษณะจำเพาะที่แสดงสถานะ หรือสถานะของสิ่งของ เป้าหมาย เหตุการณ์ กิจกรรม หรือผลลัพธ์ซึ่งสัมพันธ์กับบรรทัดฐานและมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชน โดยข้อมูลนั้นได้แสดง หรือสะท้อนถึงหลักการของสิทธิมนุษยชน และเรื่องอื่นที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำข้อมูลดังกล่าวใช้ประเมิน และติดตามตรวจสอบการส่งเสริม และการบังคับใช้สิทธิมนุษยชนได้ ซึ่งในเรื่องดังกล่าวสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้จัดทำรายงาน อันได้แก่ Report on Indicators for Monitoring Compliance with International Human Rights Instruments ทั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อวางกรอบแนวคิดในการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน (Office of High Commissioner for Human Rights [OHCHR], 2006)

ในการศึกษานี้ คณะผู้ศึกษาได้ทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การศึกษาในเรื่องตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในต่างประเทศ

(1) ในค.ศ. 2014 FRA European Union Agency for Fundamental Rights ได้จัดทำรายงานการศึกษาเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” อันเป็นโครงการการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากสถาบันที่ทำหน้าที่ในด้านการดูแลรักษาเป็น “ชุมชนที่มีลักษณะเป็นฐานการสนับสนุน” ในประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรปจำนวน 28 ประเทศ โดยในระยะที่ 3 ของโครงการได้จัดทำวิจัยในเชิงลึก (In-depth research) ในเรื่องดังกล่าวโดยการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเพื่อใช้ในการประเมินการปฏิบัติตามมาตรา 19 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 โดยเป็นตัวชี้วัดที่เกี่ยวกับสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนพิการ ทั้งนี้ ได้ใช้กรอบแนวคิดของการวิจัยในการจัดทำตัวชี้วัดจากสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (FRA European Union Agency for Fundamental Rights, 2014)

(2) Phillip French ได้ดำเนินการวิจัยในปี ค.ศ. 2008 เรื่อง “Human Rights Indicators for People with Disability” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การดำรงชีวิตของคนพิการในรัฐควีนส์แลนด์ ประเทศออสเตรเลีย และกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ประเทศออสเตรเลียเข้าเป็นภาคี การศึกษา

ดังกล่าวเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนสำหรับคนพิการ โดยเป็นสิทธิที่ได้รับการรับรอง และคุ้มครองไว้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ทั้งนี้ ในบริบทสิทธิคนพิการในรัฐควีนส์แลนด์ ซึ่งในการจัดทำตัวชี้วัดได้กำหนดกรอบสำหรับการวิเคราะห์โดยใช้สาระของสิทธิต่าง ๆ ที่เป็นบทบัญญัติของอนุสัญญาดังกล่าวเป็นพื้นฐานในลำดับถัดมา จึงได้พัฒนาตัวชี้วัดที่กำหนดถึงการปฏิบัติการ (performance) ทั้งในลักษณะกระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (outcome) ที่สอดคล้องกับสิทธิคนพิการในแต่ละประเด็น (French, 2008)

(3) บทความการศึกษาเรื่อง “Human Rights Indicators: From Theoretical Debate to Practical Application” ได้แสดงถึงการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการจัดให้มีระเบียบวิธีในการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน ในลักษณะของการนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ (application of human rights indicators) ทั้งนี้ โดยการกำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการ ทำให้สามารถใช้ตัวชี้วัดดังกล่าวได้ง่ายขึ้น และได้ยกตัวอย่างปัญหาของการใช้ตัวชี้วัดในสิทธิทางการศึกษา โดยจัดทำเป็นกรณีศึกษาเฉพาะเรื่อง (Beco, 2013)

2) การศึกษาเกี่ยวกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย

สำหรับประเทศไทย ในพ.ศ. 2556 ได้มีการจัดทำรายงานการศึกษาเรื่อง “ตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” ซึ่งเป็นโครงการตัวชี้วัด

สิทธิมนุษยชนโครงการแรกของ กสม. โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือในการประเมินการดำเนินงานด้านสิทธิมนุษยชนอย่างรอบด้าน โดยใช้กรอบสิทธิมนุษยชนจากปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ.1948 เป็นพื้นฐานทางกฎหมาย ซึ่งกระบวนการ และแนวทางการจัดทำตัวชี้วัดของโครงการศึกษาดังกล่าวเป็นไปตามแนวทางการจัดทำสิทธิมนุษยชนของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติข้างต้น (Sirirat, Tantibhirom, Srikaew, & Tansuthepweerawongsa, 2013)

จากกรณีดังกล่าว ตัวชี้วัดสิทธิคนพิการจึงมีความสำคัญทั้งต่อ กสม. และหน่วยงานรัฐต่าง ๆ โดยก่อให้เกิดประโยชน์จากการใช้ตัวชี้วัดสำหรับเป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานในการประเมิน และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานด้านสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการทั้งในด้านการจัดทำรายงานคู่ขนานของ กสม. และทั้งรายงานของรัฐบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ทั้งนี้ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานในอันที่จะรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการของประเทศไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษา และวิเคราะห์ถึงตัวชี้วัดทั้งในความหมาย ลักษณะ และรูปแบบของตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับการประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำ

ตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ ทั้งนี้ สำหรับใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการตามที่ได้กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 และเพื่อจัดทำข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการนำตัวชี้วัดใช้เป็นกรอบในการดำเนินงาน ซึ่งรวมทั้งการประเมินการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ และการจัดทำรายงานของประเทศไทยอันเป็นพันธกรณีระหว่างประเทศที่ต้องปฏิบัติตามอนุสัญญาดังกล่าว

นิยามศัพท์

“ตัวชี้วัด” หมายถึง ตัวประเมินสถานการณ์หรือเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถบ่งชี้สถานการณ์ที่เป็นอยู่ หรือที่เกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลาการศึกษา เพื่อให้ทราบว่าสถานการณ์ดังกล่าวอยู่ในระดับใด มีภาวะความเป็นอยู่อย่างไร โดยจะเป็นการประเมินสถานการณ์ในเชิงปริมาณ และกำหนดเป็นค่าสถิติในลักษณะที่มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงของสถานการณ์นั้น ทั้งนี้ สถานการณ์ที่ได้ประเมินการในเชิงปริมาณและกำหนดเป็นค่าทางสถิติสามารถเปลี่ยนแปลงไปตามช่วงเวลาของสถานการณ์นั้น ๆ ได้

“คนพิการ” หมายถึง บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับมีอุปสรรคด้าน

ต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาตัวชี้วัดตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ.2006 ถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดทำตัวชี้วัดการปฏิบัติตามอนุสัญญาระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน โดยคณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการกระบวนการศึกษาตามระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิธีการวิจัย (methodology) โดยการใช้กระบวนการวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ด้วยกระบวนการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ทั้งนี้ โดยการค้นคว้าเก็บรวบรวมข้อมูลหลักจากหนังสือ เอกสาร วิชาการต่าง ๆ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วารสาร บทความ และสืบค้นข้อมูลจาก Internet อันเป็นข้อมูลที่เกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยหรือวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลเสริมที่ได้จากความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการในเรื่องการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน

สำหรับขอบเขตด้านเนื้อหาของการศึกษาที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ นั้น ได้กำหนดขึ้นจากเกณฑ์คัดเข้าในการเลือกเอกสาร (inclusion criteria) ดังนี้ 1) ลักษณะของเอกสาร เอกสารที่ใช้ในการศึกษานั้นได้ปรากฏทั้งในรูปแบบที่เป็นรายงานวิจัยหรือ

รายงานการศึกษา (research) รวมทั้งบทความวิจัยที่จัดทำโดยนักวิจัย หรือผู้ศึกษาต่าง ๆ รายงานการศึกษาเฉพาะเรื่อง (Thematic Study) ของหน่วยงานสหประชาชาติ อันได้แก่ สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ รายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ที่จัดทำโดยรัฐบาลไทย (country report) และรายงานคู่ขนาน (alternative report) ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งรายงานต่าง ๆ (reports) ของหน่วยงาน และคณะกรรมการของสหประชาชาติ กล่าวคือ สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ นอกจากนี้ยังมีบทความทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ (publication) ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน เอกสารในรูปแบบอื่น ๆ อันได้แก่ เอกสารของสหประชาชาติที่เป็นตัวบทของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 รวมทั้งเอกสารข้อคิดเห็นทั่วไป (General Comments) และ List of Issues in relation to Initial Report of Thailand ของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการ ทั้งนี้ โดยเป็นเอกสารที่จัดทำเป็นภาษาไทย หรือภาษาอังกฤษเท่านั้น

2) เนื้อหาของเอกสาร เอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นจักมีเนื้อหา หรือสาระสำคัญเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (Human Rights) ทั้งที่เป็นกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ โดยเฉพาะอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 และสิทธิต่าง ๆ ซึ่งเป็นสิทธิมนุษยชน

ของคนพิการ ทั้งนี้ ในบริบทการรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการ ตลอดจนประเด็นปัญหาต่าง ๆ จากการดำเนินงานของหน่วยงาน และเจ้าหน้าที่รัฐที่ไม่เป็นไปตามพันธกรณีของประเทศไทยที่เป็นรัฐภาคีต่ออนุสัญญาดังกล่าวนอกจากนี้ จักต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ หรือที่มีความเกี่ยวข้องกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน (Human Rights Indicators) อันได้แก่ความหมายแนวคิด ลักษณะ และองค์ประกอบของตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน การจัดทำหรือพัฒนาตัวชี้วัด และการนำตัวชี้วัดไปใช้ดำเนินการต่าง ๆ (application) และ 3) ช่วงเวลาการเกิดขึ้นของเอกสาร การศึกษานี้ได้กำหนดระยะเวลาของการคัดเข้าเอกสารต่าง ๆ ตั้งแต่วันที่ สมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้มีมติรับรองอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 กล่าวคือ วันที่ 13 ธันวาคม ค.ศ. 2006 เป็นต้นมา

สำหรับเอกสารที่ใช้ในการศึกษา ประกอบด้วยสื่อสิ่งพิมพ์ (publication) 1 เล่ม รายงานจำนวน 4 ฉบับ รายงานการศึกษา 2 ฉบับ รายงานการศึกษาเฉพาะเรื่อง 1 ฉบับ บทความวิจัย 3 เรื่อง บทความวิชาการ 1 เรื่อง เอกสารในรูปแบบอื่น ๆ อันได้แก่ เอกสารของสหประชาชาติที่เป็นตัวบทอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 จำนวน 1 ฉบับ รวมทั้งเอกสารข้อคิดเห็นทั่วไป (General Comments) และ List of Issues in relation to Initial Report of Thailand ของ

คณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการจำนวน 2 ฉบับ รวมทั้งหมด 15 รายการ

ในส่วนของการรวบรวมการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลหลักที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น และข้อมูลเสริมอันได้แก่ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ รวมทั้งผู้แทนขององค์การระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิคนพิการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เป็นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด และวิธีการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดที่ดี และเหมาะสมในบริบทของประเทศไทย รวมทั้งการให้ข้อมูลทางสถิติที่จำเป็นในการพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งถือเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์สาระแห่งสิทธิของอนุสัญญา ครั้งที่ 2 วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2557 ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นโดยการวิพากษ์ และการให้ข้อเสนอแนะในร่างตัวชี้วัดสิทธิคนพิการที่คณะผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น และได้ให้ข้อมูลทางสถิติและประเภทของข้อมูลทางสถิติที่จำเป็นในการพัฒนาตัวชี้วัด และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 วันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้นำเสนอร่างตัวชี้วัดเป็นครั้งสุดท้าย ทำให้ได้ข้อมูลจากการวิพากษ์ร่างของเอกสารดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อปรับปรุงชุดตัวชี้วัดสิทธิคนพิการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คณะผู้ศึกษาได้นำข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ มาวิเคราะห์โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ต่าง ๆ ตามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ทั้งในเชิงเหตุและผล กล่าวคือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องในประเด็นความหมาย แนวคิด ลักษณะ และองค์ประกอบของตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเพื่อวางโครงสร้างของตัวชี้วัดสิทธิคนพิการในเบื้องต้นในลำดับถัดมา จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำรายละเอียดในลักษณะที่เป็นองค์ประกอบของตัวชี้วัดคนพิการ เริ่มจากการนำข้อบทต่าง ๆ (articles) ที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 กำหนดขึ้นเป็นสาระแห่งสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ (identification of the elements of rights) โดยประกอบเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวชี้วัดที่ได้กำหนดขึ้นจากทฤษฎีพันธกรณี 3 ด้านหรือพันธกรณี 3 มิติ ซึ่งได้จำแนกเป็น 5 กลุ่มตัวชี้วัด โดยแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดจำองค์ประกอบที่เป็น 1) สาระแห่งสิทธิ 2) ตัวชี้วัดโครงสร้าง 3) ตัวชี้วัดกระบวนการ และ 4) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ ซึ่งตัวชี้วัดแต่ละประเภทได้ระบุถึงประเด็นเนื้อหาที่เชื่อมโยงกับสาระแห่งสิทธิต่าง ๆ และมีเนื้อหาของตัวชี้วัดที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลในปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการจากเอกสารรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ซึ่งจัดทำโดยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งข้อมูลเสริมการวิเคราะห์เอกสารดังกล่าว อันได้แก่ ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมสัมมนาการ

จัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน ซึ่งการวิเคราะห์ข้อมูล และการนำเสนอข้อมูลดังกล่าวได้ดำเนินการในลักษณะของการพรรณนา และบรรยาย (description and narrative) ถึงสภาพของปรากฏการณ์ของการศึกษาโดยมีกรอบแนวคิดทั้งที่เป็นทฤษฎี และหลักกฎหมายอยู่เบื้องหลัง อันจะนำไปสู่คำตอบในการศึกษา และสรุปตามหลักวิชาการ ประกอบการเขียนรายงานการศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นได้ว่า ตัวชี้วัดนั้นสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการได้

ผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “ตัวชี้วัด: การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย” คณะผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งได้เก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หรือการวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ทั้งนี้ เพื่อจัดทำชุดตัวชี้วัดการดำเนินการด้านสิทธิคนพิการตามอนุสัญญาว่าด้วยคนพิการ ค.ศ. 2006

สำหรับการศึกษาเรื่องดังกล่าวพบว่า ในเบื้องต้นนั้นคณะผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารในลักษณะที่เป็นข้อมูลดิบ อันได้แก่ ข้อมูลหลักจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวชี้วัด และสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิ

คนพิการ ค.ศ. 2006 นอกจากนี้ ยังได้มีข้อมูลเสริมจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง ซึ่งเป็นการวิพากษ์งานวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษา ในลำดับถัดมา จึงได้จัดระเบียบข้อมูลดังกล่าวในลักษณะของการจัดระเบียบเนื้อหาโดยการกำหนดรหัส และประเด็นต่าง ๆ (coding and themes) จากข้อมูลดิบข้างต้น กล่าวคือ การกำหนดสาระแห่งสิทธิ การกำหนดกลุ่มตัวชี้วัด รวมทั้งองค์ประกอบต่าง ๆ ของกลุ่มตัวชี้วัด กล่าวอีกนัยหนึ่ง ถือเป็นขั้นตอนของการกำหนดตัวชี้วัดภายหลังจากนั้น จึงได้แสดงข้อมูล โดยการจัดกลุ่มข้อมูลที่กำหนดรหัสตามประเด็นหลักและประเด็นย่อย คือ การพัฒนาชุดตัวชี้วัดโดยกำหนดให้มีจำนวนทั้งสิ้น 5 ชุด ซึ่งแต่ละชุดหรือกลุ่มได้แสดงถึงลักษณะสาระแห่งสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนได้จัดทำเป็นตารางแสดงข้อมูลหรือความหมายจากแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ โดยเชื่อมโยงแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กัน และการบรรยายผลอย่างละเอียด กล่าวคือ กลุ่มตัวชี้วัดแต่ละกลุ่มจะมีองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้ สาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัดโครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์ ดังสามารถพิจารณาได้จากการแสดงผลของการศึกษาตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการในการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และ
วิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้น

2.ขั้นตอนการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มตัวชี้วัด

3.ขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ

ทั้งนี้ โดยมีรายละเอียดของขั้นตอน
ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และ
วิเคราะห์ข้อมูลในเบื้องต้น ผู้ศึกษาได้รวบรวม
ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ
ดังนี้

1) เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวชี้วัด
สิทธิมนุษยชน ในประเด็นความหมาย แนวคิด
ลักษณะ องค์ประกอบของตัวชี้วัดสิทธิ
มนุษยชน อันได้แก่ รายงานของสำนักงาน
ข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
จำนวน 2 ฉบับกล่าวคือ Report on Indicators
for Monitoring Compliance with International
Human Rights Instruments (OHCHR, 2006)
และ Report on the Indicators for Promoting
and Monitoring the Implementation of
Human Rights (OHCHR, 2008) รวมทั้งสื่อ
สิ่งพิมพ์ (publication) ของหน่วยงานดังกล่าว
เรื่อง Human Rights Indicators: A Guide to
Measurement (OHCHR, 2012) ทั้งนี้ เพื่อวาง
กรอบแนวคิดในการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิ
มนุษยชน

2) เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิคน
พิการ อันได้แก่ เอกสารของสหประชาชาติ คือ
อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ซึ่งมี

ข้อบทต่าง ๆ (articles) รับรองและคุ้มครอง
สิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ (UN General
Assembly, 2007) นอกจากนี้ ในประเด็นการ
ดำเนินงานที่เกี่ยวกับคนพิการของรัฐบาลใน
อนุสัญญาดังกล่าว เป็นข้อมูลจากรายงาน
การศึกษาเฉพาะเรื่อง (Thematic Study)
จัดทำโดยสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชน
แห่งสหประชาชาติ กล่าวคือ “The Structure
and Role of National Mechanisms for the
Implementation and Monitoring of the
Convention on the Rights of Persons with
Disabilities” (Human Rights Council [HRC],
2009) และรายงานการศึกษาของสำนักงาน
ข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ
เรื่อง “Enhancing Awareness and Understanding
of the Convention on the Rights of Persons with
Disabilities” (HRC, 2009) รายงานการปฏิบัติ
ตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ที่จัดทำ
ขึ้นโดยรัฐบาลไทย และรายงานคู่มือโดย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
(National Human Rights Commissioner Of
Thailand, 2015)

สำหรับในประเด็นปัญหาอุปสรรค
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการเป็นเอกสารจาก
รายงานของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคน

พิการเรื่อง “Considerations of Reports submitted by States Parties under Article 35 of the Convention: Thailand” (Committee on the Rights of Persons with Disabilities [CRPD], 2015) นอกจากนี้ ยังได้ใช้ข้อมูลจากเอกสารของคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการที่เกี่ยวกับการจัดทำรายงานของประเทศไทย อันได้แก่ “Lists of Issues in relation to the Initial Report of Thailand” ที่ระบุเฉพาะถึงประเด็นปัญหาอุปสรรคของคนพิการในประเทศไทย (CRPD, 2015) นอกจากนี้ ยังได้รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะข้อมูลเสริมจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ รวมทั้งผู้แทนขององค์การระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิคนพิการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมสัมมนาเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 วันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ. 2556 เป็นการรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวคิด และวิธีการศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดที่ดี และเหมาะสมในบริบทของประเทศไทย รวมทั้งการให้ข้อมูลทางสถิติที่จำเป็นในการพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งถือเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวิเคราะห์สาระแห่งสิทธิของอนุสัญญา ครั้งที่ 2 วันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2557 ผู้เข้าร่วมสัมมนาได้แสดงความคิดเห็นโดยการวิพากษ์ และการให้ข้อเสนอแนะในร่างตัวชี้วัดสิทธิคนพิการที่คณะผู้ศึกษาได้จัดทำขึ้น และได้ให้ข้อมูลทางสถิติ และประเภทของข้อมูลทางสถิติที่จำเป็นในการพัฒนาตัวชี้วัด และการสัมมนาเชิงปฏิบัติการครั้งที่ 3 วันที่ 1 ธันวาคม

พ.ศ. 2557 (CHRP, 2017) ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้นำเสนอร่างตัวชี้วัดเป็นครั้งสุดท้าย ทำให้ได้ข้อมูลจากการวิพากษ์ร่างของเอกสารดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อที่จะทำให้ชุดตัวชี้วัดสิทธิคนพิการให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

2. ขั้นตอนการกำหนดโครงสร้างของกลุ่มตัวชี้วัด การกำหนดโครงสร้างของชุดหรือกลุ่มตัวชี้วัดนั้น ถือเป็นการจัดระเบียบข้อมูลหลักได้จากเอกสารต่าง ๆ และข้อมูลเสริมจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้เข้าร่วมการสัมมนาเชิงปฏิบัติการทั้งในประเด็นที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน และสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ โดยคณะผู้ศึกษาได้จัดระเบียบเนื้อหาของข้อมูลดังกล่าวโดยการกำหนดเป็นรหัส และประเด็นต่าง ๆ (coding and themes) กล่าวคือ การกำหนดสาระแห่งสิทธิ การกำหนดกลุ่มตัวชี้วัด รวมทั้งองค์ประกอบต่าง ๆ ของกลุ่มตัวชี้วัด ดังนี้

สาระแห่งสิทธิ คณะผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลจากข้อบท (articles) ของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 (UN General Assembly, 2007) ซึ่งเป็นบทบัญญัติ (provisions) เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการที่ได้รับการรับรองและคุ้มครอง โดยเฉพาะข้อบทที่ 10-30 และรายงานการศึกษาของสำนักงานข้าหลวงสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ โดยนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดสาระแห่งสิทธิ โดยจำแนกได้ 5 หมวด ดังนี้ 1) มาตรการทั่วไปในการดำเนินการตามอนุสัญญา 2) สิทธิในชีวิต ความเสมอภาค การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความมั่นคง

ปลอดภัยของบุคคล 3) สิทธิในความเท่าเทียมที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล สิทธิในความคิดเห็น การแสดงออก สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและครอบครัว 4) สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงานและสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม และ 5) สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งในแต่ละหมวดจัดประกอบด้วยประเด็นย่อยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักการ หรือบทบัญญัติที่ว่าด้วยสิทธิคนพิการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006

กลุ่มตัวชี้วัด คณะผู้ศึกษาได้กำหนดตัวชี้วัดคนพิการ โดยจำแนกเป็นกลุ่มตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 5 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มได้กำหนดให้สอดคล้องกับสาระแห่งสิทธิที่ได้กำหนดขึ้นเป็น 5 ประเด็นข้างต้น

องค์ประกอบของกลุ่มตัวชี้วัด ในแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดนั้น ผู้ศึกษาได้กำหนดให้มีองค์ประกอบ ดังนี้ สาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัด โครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์นั้น ซึ่งตัวชี้วัดทั้ง 3 ประเภทได้พัฒนาจากทฤษฎีพันธกรณี 3 มิติ ซึ่งเป็นพันธกรณีของรัฐ 3 ด้านในทางสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศ (three-dimension obligations หรือ 3D Obligations) อันได้แก่ พันธกรณีในการเคารพ (obligation to respect) พันธกรณีในการคุ้มครอง (obligation to protect) พันธกรณีในการทำให้บรรลุผล (obligation to fulfill) (CHRP, 2017) ทั้งนี้จากแนวทางของ

การจำแนกตัวชี้วัดออกเป็น 3 ประเภทจากหนังสือ Human Rights Indicators: A Guide to Measurement and Implementation ของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR, 2012) โดยเนื้อหาที่ปรากฏในตัวชี้วัดทั้ง 3 ประเภทมีความเชื่อมโยงกับสาระแห่งสิทธิในประเด็นต่าง ๆ

3. ขั้นตอนการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ จากการที่คณะผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มข้อมูลที่กำหนดรหัสตามประเด็นหลักและประเด็นย่อยอันได้แก่ การกำหนดโครงสร้างของกลุ่มตัวชี้วัด อันประกอบด้วยสาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัด โครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์แล้วนั้น ในลำดับถัดมาจึงได้พัฒนาชุดตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ โดยกำหนดให้มีจำนวนทั้งสิ้น 5 กลุ่มตัวชี้วัด ซึ่งแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดได้แสดงถึงลักษณะสาระแห่งสิทธิต่าง ๆ ตลอดจนได้จัดทำเป็นตารางแสดงข้อมูลหรือความหมายของแต่ละกลุ่ม ทั้งนี้ โดยเชื่อมโยงแนวคิดที่มีความสัมพันธ์กัน และการบรรยายผลอย่างละเอียด กล่าวคือ กลุ่มตัวชี้วัดจัดประกอบด้วยกลุ่มตัวชี้วัดที่ 1: มาตรการทั่วไปในการดำเนินการตามอนุสัญญา กลุ่มตัวชี้วัดที่ 2: สิทธิในชีวิต ความเสมอภาค การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความมั่นคงปลอดภัยของบุคคล กลุ่มตัวชี้วัดที่ 3: สิทธิในความเท่าเทียมที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ความสามารถในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล สิทธิในความคิดเห็น การแสดงออก สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัวและครอบครัว กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4: สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ

สิทธิในการทำงานและสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม และกลุ่มตัวชี้วัดที่ 5: สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองสังคมและวัฒนธรรม โดยในแต่ละกลุ่มตัวชี้วัดจะมีองค์ประกอบที่เป็นสาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัดโครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์ ดังนี้

สาระแห่งสิทธิ อันได้แก่ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับหลักการ หรือบทบัญญัติของข้อบทของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ที่ว่าด้วยการรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ อันได้แก่ สิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

ตัวชี้วัดโครงสร้าง จะแสดงถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเจตจำนงของรัฐในการรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการ รวมทั้งการยกระดับหรือพัฒนาการดำเนินการในเรื่องดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ โดยการนำอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 มาปรับใช้

ตัวชี้วัดกระบวนการ เป็นข้อมูลที่ระบุถึงมาตรการ หรือวิธีการที่ทำให้การดำเนินงานด้านสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการเป็นไปตามเป้าหมาย หรือเกิดผลตามนโยบาย หรือแผนที่รัฐได้กำหนดขึ้น

ตัวชี้วัดผลลัพธ์ อันเป็นข้อมูลที่ใช้อธิบายความสำเร็จในการดำเนินงานของรัฐ

หรือความพยายามที่จะดำเนินการตามโครงการหรือมาตรการด้านต่าง ๆ เพื่อให้สิทธิคนพิการเกิดสัมฤทธิ์ผล

สำหรับข้อมูลในรายละเอียดที่เป็นสาระสำคัญของสาระแห่งสิทธิ ตัวชี้วัดโครงสร้าง ตัวชี้วัดกระบวนการ และตัวชี้วัดผลลัพธ์นั้น ล้วนเป็นข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการ รวมทั้งข้อมูลเสริมจากการรับฟังความคิดเห็นจากผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ รวมทั้งผู้แทนขององค์กรระหว่างประเทศที่ทำงานเกี่ยวกับสิทธิคนพิการซึ่งเป็นผู้เข้าร่วมสมมนาเชิงปฏิบัติการ ดังรายละเอียดได้กล่าวไว้แล้วในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

จากกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ ทำให้สามารถกำหนดชุดตัวชี้วัดตามพันธกรณีภายใต้อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวนทั้งสิ้น 112 ตัว เป็นตัวชี้วัดโครงสร้าง 33 ตัว ตัวชี้วัดตัวชี้วัดกระบวนการ 36 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดผลลัพธ์ 48 ตัวชี้วัด ครอบคลุมถึงการรับรอง และคุ้มครองสิทธิคนพิการ สำหรับสาระสำคัญของชุดตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ สามารถจำแนกเป็น 5 กลุ่มตัวชี้วัด ดังนี้

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 1 : มาตรการทั่วไปในการดำเนินการตามอนุสัญญา

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
1.1 การทำให้กฎหมายภายในสอดคล้องกับหลักการและบทบัญญัติของอนุสัญญา-มีการรับรองหลักการห้ามเลือกปฏิบัติเนื่องจากความพิการ และการใช้มาตรการพิเศษในทางกฎหมายเพื่อส่งเสริมให้คนพิการใช้สิทธิต่าง ๆ ได้-การทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิต สังคม และวัฒนธรรม-การสร้างความตระหนักและการปรับเปลี่ยนเจตคติเดิมของสังคมเกี่ยวกับสิทธิ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของคนพิการ	1.1 (1) มีกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิคนพิการโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยกำหนดว่าการใช้มาตรการพิเศษในการรับรองสิทธิของคนพิการเพื่อให้เท่าเทียมบุคคลอื่นจักไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติ 1.1 (2) มีองค์กรระดับชาติในการติดตาม ส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิคนพิการตามอนุสัญญา 1.1 (3) มีแผนยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการในกิจกรรมทางสังคม และสร้างความตระหนักในสังคมต่อสิทธิคนพิการ	1.1 (1) มีกระบวนการในการทบทวนกฎหมายที่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการ 1.1 (2) มีมาตรการในการเฝ้าระวังการละเมิดสิทธิเนื่องจากการเลือกปฏิบัติอันมีสาเหตุจากความพิการ 1.1 (3) มีมาตรการในการดำเนินการตามแผนงานหรือยุทธศาสตร์เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนพิการ และการเสริมสร้างเจตคติของสังคมในการเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของคนพิการเพื่อจัดเลือกปฏิบัติอันมีสาเหตุจากความพิการ	1.1 (1) มีการแก้ไขกฎหมายให้สอดคล้องกับอนุสัญญา โดยพิจารณาจากรายงานของหน่วยงานที่มีความน่าเชื่อถือ 1.1 (2) สัดส่วนเรื่องร้องเรียน และคดีที่ศาลได้ตัดสินเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการเปรียบเทียบกับจำนวนเรื่องร้องเรียนทั้งหมด(จำแนกตามประเภทของความพิการ/เพศ/อายุ/พื้นที่) 1.1 (3) กิจกรรม/โครงการการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในสิทธิของคนพิการ การปรับเปลี่ยนเจตคติของสังคม และผลของการดำเนินกิจกรรม
1.2 การจัดทำรายงานและการนำเสนอแนะของคณะกรรมการประจำอนุสัญญามาปรับใช้ในประเทศ	1.2 (1) มีองค์กรระดับชาติในการติดตาม ส่งเสริม คุ้มครองสิทธิคนพิการ	1.2 (1) มีกระบวนการจัดทำรายงานการดำเนินงานตามอนุสัญญาที่เชื่อถือได้ โดยการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ และสมาคม/กลุ่มคนพิการ	1.2 (1) มีการเสนอรายงานการดำเนินงานตามอนุสัญญาต่อคณะกรรมการประจำอนุสัญญาในระยะเวลาที่กำหนด 1.2 (2) มีการนำเสนอแนะของคณะกรรมการมาดำเนินงานให้สอดคล้องกับอนุสัญญา

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 2 : สิทธิในชีวิต ความเสมอภาค การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความมั่นคง

ปลอดภัยของบุคคล

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
2.1 สิทธิในชีวิตของคนที่ พิการ	2.1 (1) รัฐธรรมนูญ/ กฎหมายรับรองสิทธิใน ชีวิตโดยไม่มีการเลือก ปฏิบัติด้วยเหตุทาง พิการ	2.1 (1) มาตรการคุ้มครอง สิทธิในชีวิตโดยไม่มีการเลือก ปฏิบัติด้วยเหตุทางพิการ	2.1 (1) สถิติคนพิการ เสียชีวิต (แยกตามเพศ/ ประเภทความพิการ/อายุ/ สาเหตุการเสียชีวิต)
2.2 การคุ้มครองใน สถานการณ์ที่มีความ เสี่ยง และกรณีฉุกเฉิน ทางมนุษยธรรม	2.2 (1) รัฐมีนโยบาย/ แผนงานในการ คุ้มครองคนพิการใน สถานการณ์ที่มีความ เสี่ยง และกรณีฉุกเฉิน ทางมนุษยธรรม	2.2 (1) หน่วยงานมีกระบวนการ อบรมบุคลากรให้ทราบถึงความ จำเป็นเฉพาะของคนพิการใน สถานการณ์ฉุกเฉิน/ที่มีความ เสี่ยง	2.2 (1) จำนวนคนพิการที่ เสียชีวิต และ/หรือได้รับ บาดเจ็บสาหัสจาก สถานการณ์ที่มีความเสี่ยง /ฉุกเฉินมนุษยธรรม
2.3 ความเสมอภาคทาง กฎหมาย	2.3 (1) มีกฎหมาย คุ้มครองคนพิการใน การใช้สิทธิทาง กฎหมาย	2.3 (1) หน่วยงานมีการจัดทำ ขั้นตอนเพื่อให้คนพิการ ดำเนินการทางกฎหมายได้ด้วย ตนเอง	2.3 (1) จำนวนรายงาน/ เรื่องร้องเรียนการแสวง ประโยชน์จากการใช้สิทธิ ของคนพิการ
2.4 การเข้าถึง กระบวนการยุติธรรม	2.4 (1) มียุทธศาสตร์/ แผนปฏิบัติการในการ สร้างความรู้ความ เข้าใจสำหรับบุคลากร ในการอำนวยความสะดวก ยุติธรรมให้คนพิการ	2.4 (1) มีมาตรการในการอำนวยความสะดวก จัดสถานที่ สิ่ง อำนวยความสะดวก ให้ ช่วยเหลือทางกฎหมายแก่คน พิการ	2.4 (1) สัดส่วนการ ร้องเรียนปัญหาการเข้าถึง กระบวนการยุติธรรมของ คนพิการเปรียบเทียบกับ เรื่องร้องเรียนในกรณี ดังกล่าวทั้งหมด
2.5 เสรีภาพ ความมั่นคง ปลอดภัยจากการทรมาน การปฏิบัติที่ไร มนุษยธรรม หรือย่ำยี ศักดิ์ศรี	2.5 (1) รัฐธรรมนูญ/ กฎหมายรับรองความ ปลอดภัยในสวัสดิภาพ การห้ามทรมาน โดยไม่ มีการเลือกปฏิบัติต่อ คนพิการ	2.5 (1) หน่วยงานมีมาตรการ ป้องกันการทรมาน/การปฏิบัติที่ ไร้มนุษยธรรมต่อคนพิการกลุ่ม เสี่ยง (อยู่ตามลำพัง/ในสถาบัน จิตเวช)	2.5 (1) จำนวนเรื่อง ร้องเรียน/รายงานคน พิการที่ถูกทรมานหรือ ได้รับการปฏิบัติที่ไร มนุษยธรรม

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 2 : สิทธิในชีวิต ความเสมอภาค การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และความมั่นคง
ปลอดภัยของบุคคล (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
2.6 การไม่ตกเป็นเหยื่อของการแสวงหาประโยชน์และความรุนแรง	2.6 (1) มีกฎหมายกำหนดความผิดจากการแสวงหาประโยชน์ การกระทำรุนแรงต่อคนพิการ และกำหนดโทษที่เหมาะสม	2.6 (1) มีกระบวนการรับเรื่องร้องเรียนเพื่อดำเนินคดีต่อผู้แสวงหาประโยชน์ และการกระทำที่รุนแรงต่อคนพิการ	2.6 (1) จำนวนเรื่องร้องเรียน/คดีเกี่ยวกับการแสวงหาประโยชน์การกระทำรุนแรงต่อคนพิการ (จำแนกตามประเภทอายุ เพศความพิการ และผู้กระทำความผิด)
2.7 การคุ้มครองความมั่นคงของคนพิการ	2.7 (1) มีกฎหมายคุ้มครองคนพิการจากการส่งไปยังสถานสงเคราะห์/การรักษาโดยไม่สมัครใจ/การบังคับให้ทำ/ทำหมัน	2.7 (1) หน่วยงานมีมาตรการ/กระบวนการสนับสนุนคนพิการในการตัดสินใจเลือกที่อยู่ การบำบัดรักษาโดยอิสระ	2.7 (1) จำนวนเรื่องร้องเรียน/รายงานการส่งตัวคนพิการเข้าสถานสงเคราะห์/เข้ารับการบำบัดรักษาโดยไม่สมัครใจ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 3 : สิทธิในความเท่าเทียมที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สิทธิในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล สิทธิในการเห็น การแสดงออก สิทธิในความเป็นอยู่ส่วนตัว และครอบครัว

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
3.1 การทำให้คนพิการมีโอกาสเท่าเทียมกับคนทั่วไปในการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพและ บริการต่าง ๆ และสามารถอยู่ร่วมกันและเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนได้	3.1 (1) มีกฎหมาย/นโยบาย/แผนให้คนพิการเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และ การเดินทางได้ 3.1 (2) มีกฎหมายในการจัดบริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนที่คนพิการสามารถเข้าถึงได้ 3.1 (3) การมีนโยบายสนับสนุนหน่วยงานรัฐและเอกชนจัดบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการตามความจำเป็นเฉพาะ	3.1 (1) มีมาตรการในการให้คนพิการสามารถเข้าถึงสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการเดินทางได้ 3.1 (2) กำหนดมาตรฐานสำหรับหน่วยงานรัฐและเอกชนในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการ 3.1 (3) มีมาตรการกำกับดูแลหน่วยงานในการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้คนพิการตามมาตรฐาน	3.1 (1) ความก้าวหน้าในการดำเนินงานตามแผนงานในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และการเดินทางของคนพิการ 3.1 (2) ความพึงพอใจของคนพิการต่อการใช้บริการสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพ 3.1 (3) บริการสาธารณะสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนมีลักษณะเพียงพอกับความต้องการ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 3 : สิทธิในความเท่าเทียมที่จะเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม สิทธิในการเคลื่อนไหวส่วนบุคคล
สิทธิในการเห็น การแสดงออก สิทธิในการเป็นอยู่ส่วนตัว และครอบครัว (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
3.2 การอำนวยความสะดวก สะดวกเพื่อให้คนพิการมี อิสระในการเคลื่อนไหว ส่วนบุคคล	3.2 (1) มียุทธศาสตร์และ แผนในการส่งเสริม รวมทั้ง สนับสนุนให้คนพิการในการ ดำรงชีวิตได้ด้วยตนเอง รวมทั้งการวิจัย จัดหา เครื่องมือสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก และความ ช่วยเหลือต่าง ๆ	3.2 (1) มีมาตรการส่งเสริม การวิจัย สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวก ความช่วยเหลือ สำหรับคนพิการ 3.2(2) มีมาตรการ ฝึกอบรมการใช้ สิ่งอำนวยความสะดวก/ ทักษะการใช้ชีวิตของคน พิการในสังคม	3.2 (1) สัดส่วนคนพิการที่ สามารถดำรงชีวิตได้อย่าง อิสระกับคนพิการที่ต้อง พึ่งพิงบุคคลอื่นในการ เคลื่อนไหวส่วนบุคคล
3.3 การใช้มาตรการเพื่อ สนับสนุนให้คนพิการมี โอกาสเท่าเทียมคนทั่วไป ในการแสดงความคิดเห็น/การเข้าถึง สารสนเทศ	3.3 (1) มียุทธศาสตร์และ แผนในการพัฒนา เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกให้คนพิการได้เข้าถึง ข้อมูล และสามารถแสดง ความคิดเห็นได้เท่าเทียมกับ ผู้อื่น	3.3 (1) มีมาตรการในการ เข้าถึงข้อมูล เครื่องมือที่ จำเป็นในการสื่อสารที่ สอดคล้องกับลักษณะของ ความพิการด้านต่าง ๆ เพื่อ ลดอุปสรรคที่มีต่อคนพิการ	3.3 (1) สัดส่วนคนพิการ ในความสามารถเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร และการ สื่อสาร (จำแนกตามอายุ ประเภท เพศ ที่อยู่อาศัย ของ คนพิการ)
3.4 การคุ้มครองสิทธิ ความเป็นส่วนตัว และ สิทธิในครอบครัว	3.4 (1) มีกฎหมายคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลของคน พิการที่เข้าการบำบัดรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพใน สถาบันต่าง ๆ	3.4 (1) มีมาตรการ/ แนวทางในการเปิดเผย ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาคน พิการ/การให้ความรู้ เจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติตาม มาตรการดังกล่าว	3.4 (1) สัดส่วนเรื่อง ร้องเรียนในการเปิดเผย ข้อมูลการบำบัดรักษา คนพิการที่ไม่เป็นไปตาม บทบัญญัติของกฎหมาย

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4 : สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงาน และสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
4.1 สิทธิในการศึกษาของ คนพิการ -ความเสมอภาคใน การศึกษากำหนด มาตรการพิเศษเพื่อให้ คนพิการได้รับการศึกษา เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และสนองตอบความ จำเป็นเฉพาะของคน พิการ -เป้าหมายการศึกษาเพื่อ การพัฒนาบุคลิกภาพ และสอดคล้องกับ ความสามารถตาม ศักยภาพของคนพิการ -การห้ามกีดกันคนพิการ จากการศึกษาทั่วไป	4.1 (1) รัฐธรรมนูญหรือ กฎหมายรับรองสิทธิคน พิการรับการศึกษามาก บังคับโดยเท่าเทียมกับ ผู้อื่น ทั้งนี้ โดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย 4.1 (2) มีแผนการศึกษา ระดับชาติเพื่อคนพิการที่ สอดคล้องกับอนุสัญญา โดยไม่เลือกปฏิบัติต่อ คนพิการ มุ่งพัฒนา บุคลิกภาพ ไม่จำกัด การศึกษาที่แยกจากระบบ การศึกษาทั่วไป เว้นแต่ใน กรณีจำเป็น 4.1 (3) มีกลไกระดับชาติ ในการวางแผน ส่งเสริม และประเมินสัมฤทธิ์ผล ทางการศึกษาสำหรับ คนพิการ	4.1 (1) มีมาตรการในการ จัดการ ศึกษาภาคบังคับที่ มีคุณภาพสำหรับคนพิการ อย่างทั่วถึง 4.1 (2) มีมาตรการในการ นำแผน การศึกษาค้นพบการ ช่วยเหลือและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การศึกษาค้นพบการ คนพิการ การอบรมครูใน การจัดการศึกษาสำหรับ คนพิการ 4.1 (3) สัดส่วน งบประมาณสำหรับการจัด การศึกษาค้นพบการ คนพิการเปรียบเทียบ งบประมาณการจัด การศึกษาค้นพบการ ทั้งหมด 4.1 (4) มีกระบวนการรับ เรื่องร้องเรียนในการเลือก ปฏิบัติด้านการศึกษาดู เหตุแห่งความพิการ	4.1 (1) สัดส่วนคนพิการที่ ได้รับการศึกษาค้นพบการ แต่ละช่วงชั้น(จำแนกตาม เพศ/ในหรือนอกเขต เทศบาล/สถานะครอบครัว/ ประเภทความพิการ) 4.1 (2) สัดส่วนสัมฤทธิ์ผล ของคนพิการที่เข้ารับ การศึกษาค้นพบการ ละช่วงชั้น (จำแนกตามเพศ / ในหรือนอกเขตเทศบาล/ สถานะของครอบครัว/ ประเภทความพิการ) 4.1 (3) สัดส่วนคนพิการที่ แยกเรียนจากคนทั่วไป และ คนพิการที่เรียนร่วม 4.1 (4) สัดส่วนครูรวมทั้ง บุคลากรทางการศึกษาที่จัด การศึกษาสำหรับคนพิการที่ ได้รับการอบรม 4.1 (5) จำนวนคนพิการ ได้รับการศึกษาสูงกว่าภาค บังคับ (จำแนกตามเพศ/ใน หรือนอกเขตเทศบาล/ สถานะของครอบครัว/ ประเภทความพิการ) 4.1 (6) สัดส่วนเรื่อง ร้องเรียนการเลือกปฏิบัติต่อ คนพิการในการเข้าศึกษา (จำแนกเป็นสถานศึกษา ของ รัฐ-เอกชน)

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4 : สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงาน และสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
4.2 สิทธิในสุขภาพ และการฟื้นฟูสมรรถภาพทางการแพทย์	4.2 (1) มีกฎหมายรับรองสิทธิคนพิการได้รับบริการทางการแพทย์สาธารณสุขขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานทั่วถึง เท่าเทียมกับผู้อื่น	4.2 (1) กำหนดมาตรฐานสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการในสถานพยาบาลที่ให้บริการทางการแพทย์ทั้งของภาครัฐและเอกชน	4.2 (1) สัดส่วนคนพิการที่ไม่อยู่ในระบบประกันสุขภาพ
	4.2 (2) มีกลไกระดับชาติเพื่อส่งเสริมการประเมินสัมฤทธิ์ผลการดำเนินงานด้านสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพของคนพิการ	4.2 (2) มีกระบวนการในการพัฒนาในวิธีการ และมาตรการเพื่อให้ คนพิการฟื้นฟูสมรรถภาพ	4.2 (2) สัดส่วนการร้องเรียนของ คนพิการที่พบอุปสรรคในการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพและการฟื้นฟูสมรรถภาพ
	4.2 (3) มีกฎหมายกำหนดการห้ามเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการทำประกันสุขภาพ หรือ ประกันชีวิต	ทางด้านสุขภาพกาย และสุขภาพจิต	4.2 (3) จำนวนร้อยละของคนพิการที่ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพต่อคำขอรับบริการ(จำแนกตามเพศประเภทความพิการ/อายุ/พื้นที่)
		4.2 (3) ส่งเสริมการจัดให้มีบริการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการในระดับชุมชน เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการดังกล่าวได้อย่างทั่วถึง	4.2 (4) จำนวนคำร้องเรียนคนพิการที่ถูกเลือกปฏิบัติในการทำประกันสุขภาพ หรือ ประกันชีวิต (จำแนกตามประเภทความพิการ/เพศ/อายุ/พื้นที่)

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4 : สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงาน และสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
4.3 สิทธิของคนพิการในการทำงาน -การไม่ถูกเลือกปฏิบัติจากการทำงาน และการจ้างงาน - การส่งเสริมให้คนพิการเข้าถึงโอกาสในการทำงานตามศักยภาพ และความสามารถของตนเอง - มาตรการพิเศษในการคุ้มครองสิทธิทางแรงงานของคนพิการ	4.3 (1) กฎหมายแรงงาน รับรองและคุ้มครองสิทธิแรงงานของคนพิการ ในเรื่องค่าจ้าง ชั่วโมงการทำงาน และวันหยุด 4.3 (2) มีกลไกระดับชาติ ในการวางแผน ส่งเสริมการมีงานทำของคนพิการ และการประเมินสัมฤทธิ์ผลในเรื่องดังกล่าว 4.3 (3) มียุทธศาสตร์ และแผนสนับสนุนให้คนพิการรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ หรือสนับสนุนกิจการสหกรณ์สำหรับคนพิการ	4.3 (1) มีมาตรการบริหารจัดการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในด้านการทำงาน 4.3 (2) มีมาตรการคุ้มครองสิทธิแรงงานของคนพิการ 4.3 (3) มีมาตรการเตรียมความพร้อมการทำงานของ คนพิการ ส่งเสริมให้ได้ประกอบอาชีพอิสระ และ/หรือการเป็นผู้ประกอบการ 4.3 (4) มีมาตรการในการสนับสนุนคนพิการเข้าร่วมเป็นสมาชิกในสหภาพแรงงาน การรวมกลุ่มเป็นสหกรณ์ หรือสนับสนุนกิจการสหกรณ์สำหรับคนพิการ	4.3 (1) สัดส่วนเรื่องร้องเรียนการเลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการทำงาน (จำแนกตามประเภทความพิการ/เพศ/อายุ/พื้นที่) 4.3 (2) จำนวนคนพิการที่ได้ทำงานในหน่วยงานรัฐ และเอกชน(จำแนกตามประเภทความพิการ/เพศ/อายุ/พื้นที่/หน่วยงานภาครัฐ-เอกชน) 4.3 (3) สัดส่วนคนพิการที่เป็นสมาชิกสหภาพแรงงาน กลุ่มสหกรณ์ของคนพิการต่อจำนวนคนพิการในภาคแรงงานทั้งหมด 4.3 (4) ร้อยละคนพิการที่ว่างงาน(จำแนกตามเพศ/ประเภทความพิการ/อายุ/พื้นที่) 4.3 (5) ร้อยละคนพิการที่เป็นเจ้าของกิจการ (จำแนกตามเพศ/ประเภทความพิการ/อายุ/พื้นที่) 4.3 (6) ร้อยละคนพิการที่ถูกเลิกจ้างอันมีสาเหตุมาจากความพิการ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 4 : สิทธิในการศึกษา สิทธิในสุขภาพ สิทธิในการทำงาน และสิทธิในการมีมาตรฐานความเป็นอยู่และการคุ้มครองทางสังคม (ต่อ)

สาระแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
4.4 สิทธิที่จะมีมาตรฐานการดำรงชีพอย่างเพียงพอ	4.4 (1) มีนโยบายและกลไกระดับชาติดูแลคนพิการที่ยากจนหรือที่อยู่ในภาวะที่ยากลำบากให้มีมาตรฐานการดำรงชีพอย่างเพียงพอ	4.4 (1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีมาตรการดำเนินการตามแผนในการจัดให้คนพิการยากจน หรือที่อยู่ในภาวะยากลำบากมีมาตรฐานการดำรงชีพอย่างเพียงพอ	4.4 (1) สัดส่วนคนพิการที่ดำรงชีพต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ เปรียบเทียบับประชากรดั่งกล่าวทั้งหมด 4.4 (2) สัดส่วนคนพิการที่ดำรงชีพต่ำกว่าเส้นความยากจนของประเทศ

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 5 : สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม

เนื้อหาแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
5.1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองและกิจการสาธารณะ	5.1 (1) มีกฎหมายกำหนดให้คนพิการสามารถมีส่วนร่วมได้ทั้งในทางการเมืองและกิจการสาธารณะ 5.1 (2) มีกฎหมายกำหนดให้องค์กรที่มีอำนาจหน้าที่จัดการเลือกตั้งในทุกกระดับสำหรับการใช้สิทธิเลือกตั้งของคนพิการ 5.1 (3) มีกฎหมายรับรองสิทธิในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน แนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับคนพิการ โดยให้ครอบคลุมกลุ่มคนพิการให้มากที่สุด 5.1 (4) มีแผนพัฒนาคนพิการแห่งชาติที่จัดทำขึ้นโดยการมีส่วนร่วมของคนพิการ และภาคส่วนต่างๆ	5.1 (1) มีมาตรการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทางการเมือง กิจการมสาธารณะของคนพิการ ทั้งในระดับระหว่างประเทศ รวมทั้งระดับในประเทศ และท้องถิ่น 5.1 (2) มีกระบวนการทบทวนกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติต่อคนพิการในการมีส่วนร่วมทางการเมือง 5.1 (3) สัดส่วนการร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพบว่า ได้มีการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของคนพิการตามอนุสัญญา	5.1 (1) ระดับการมีส่วนร่วมของ คนพิการในกิจกรรมสาธารณะพิจารณาจากรายงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ/หรือองค์กรภาคประชาสังคม 5.1 (2) ร้อยละของคนพิการที่ใช้สิทธิในการเลือกตั้งทั่วไป และการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นครั้งล่าสุด 5.1 (3) สัดส่วนเรื่องการร้องเรียนที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติพบว่า ได้มีการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับหลักการมีส่วนร่วมของคนพิการตามอนุสัญญา

กลุ่มตัวชี้วัดที่ 5 : สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม (ต่อ)

เนื้อหาแห่งสิทธิ	ตัวชี้วัดโครงสร้าง	ตัวชี้วัดกระบวนการ	ตัวชี้วัดผลลัพธ์
5.2 การมีส่วนร่วมในวัฒนธรรม นันทนาการ และกีฬา	5.2 (1) มีกฎหมายรับรองสิทธิ คนพิการในการมีส่วนร่วมในทางวัฒนธรรม และการให้ประกันว่ากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาจะไม่กีดกันการเข้าถึงวัฒนธรรมของคนพิการโดยไม่มีเหตุผล และปราศจากการเลือกปฏิบัติ	5.2 (1) มีมาตรการในการส่งเสริมให้คนพิการมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม การกีฬา การท่องเที่ยว และกิจกรรมนันทนาการเท่าเทียมกับบุคคลอื่น ทั้งในรูปแบบ สถาน ที่ และบริการที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนพิการ	5.2 (1) สัดส่วนเรื่องร้องเรียนที่พบว่าคนพิการไม่สามารถมีส่วนร่วมในทางวัฒนธรรม การกีฬา การท่องเที่ยว นันทนาการ ได้เท่าเทียมกับบุคคลอื่น โดยเปรียบเทียบกับเรื่องที่มียี่สิบเรื่องในกรณีดังกล่าวทั้งหมด
		5.2 (2) มีการทบทวนกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อไม่ให้กีดกันคนพิการในการเข้าถึงสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม	5.2 (2) จำนวนสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่ได้จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการตามมาตรฐานที่กำหนด

อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1) อภิปรายผล ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ในประเทศไทยนั้นมีความจำเป็นที่ต้องมีตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ อันได้แก่ ข้อมูลจำเพาะที่แสดงสถานะ หรือการดำเนินงานของหน่วยงานรัฐต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนพิการมีความเกี่ยวข้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ. 2006 โดยข้อมูลนั้นได้แสดง หรือสะท้อนถึงกรณีดังกล่าวว่า สอดคล้องหรือเป็นไปตามบทบัญญัติที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการตามที่กำหนดไว้ในอนุสัญญาหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อการแก้ไขปัญหาการรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการ โดยเฉพาะปัญหาในเรื่อง

คุณภาพของรายงานรัฐบาลไทยที่นำเสนอต่อคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการซึ่งได้รับเพียงข้อมูลสถิติทางด้านสังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลทั่วไป รวมทั้งการแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยได้มีเพียงกฎหมายที่เกี่ยวกับคนพิการเท่านั้น โดยมีได้การเชื่อมโยงพันธกรณีของรัฐเข้ากับข้อบทต่าง ๆ ของอนุสัญญา ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่าประเทศไทยได้ดำเนินการรับรอง และคุ้มครองสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการในประการใด

ตัวชี้วัดสิทธิคนพิการที่ได้จัดทำขึ้นสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

รวมทั้งหน่วยงานอื่น ๆ ในการติดตาม การประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวกับสิทธิคนพิการ และการจัดทำรายงานการปฏิบัติตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิของคนพิการ ค.ศ. 2006 ทั้งนี้ การพัฒนาจัดทำตัวชี้วัดได้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน กล่าวคือ 1) มีความยืดหยุ่นกับสิทธิมนุษยชน และมีความน่าเชื่อถือ 2) มีวิธีการเก็บข้อมูลที่เป็นอิสระจากสิ่งที่จะต้องการจะตรวจสอบ (subjects monitored) 3) มีความเป็นสากล แต่ก็สามารถปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับบริบท และการจำแนกตามเหตุของการห้ามเลือกปฏิบัติได้ 4) ยึดถือมาตรฐานด้านสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก โดยใช้สาระแห่งสิทธิเป็นกรอบในการจัดทำตัวชี้วัด 5) มีวิธีการจัดทำที่โปร่งใส ทันต่อเหตุการณ์ และมีการกำหนดกรอบระยะเวลาที่ชัดเจน รวมทั้งการใช้กรอบ (framework) ของการจัดทำตัวชี้วัดที่ใช้กับสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นวิธีการ (approach) ที่สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติได้นำมาใช้ในการจำแนกตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเป็น ตัวชี้วัดโครงสร้าง (structural indicators) ตัวชี้วัดกระบวนการ (process indicators) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ (outcome indicators) ซึ่งถือเป็นกรอบมาตรฐาน (standard framework) สำหรับการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีในทางสิทธิมนุษยชนของ

กฎหมายระหว่างประเทศ อันได้แก่ พันธกรณีในการเคารพ (obligation to respect) พันธกรณีในการคุ้มครอง (obligation to protect) และพันธกรณีในการทำให้บรรลุผล (obligation to fulfill) (CHRPS, 2017)

การศึกษาในเรื่อง “ตัวชี้วัด: การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย” ดังกล่าวยังได้สอดคล้องกับรายงานวิจัยหรือรายงานการศึกษาต่าง ๆ ที่ได้จัดทำขึ้นทั้งในต่างประเทศ และในประเทศไทย กล่าวคือ รายงานการศึกษาเรื่อง “การจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” ที่จัดทำขึ้นในปี พ.ศ. 2556 โดยวิชัย ศรีรัตน์, จิตตสุภางค์ ดันติกริมย์, ณฐกร ศรีแก้ว และบุญแทน ต้นสุเทพวิรวงศ์ และรายงานการศึกษาเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” ศึกษาโดย FRA European Union Agency for Fundamental Rights ใน ค.ศ. 2008 ซึ่งรายงานการศึกษาทั้งสามฉบับได้ใช้กรอบของการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนตามวิธีการของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งจำแนกตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเป็น 1) ตัวชี้วัดโครงสร้าง 2) ตัวชี้วัดกระบวนการ และ 3) ตัวชี้วัดผลลัพธ์ สำหรับเป็นเครื่องมือการตรวจสอบ และประเมินสถานการณ์สิทธิมนุษยชนในการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐที่เข้าเป็นภาคีในกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ

อย่างไรก็ตาม ในรายงานการศึกษา “การจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนเบื้องต้นตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” คณะผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษา โดยการพัฒนาหรือจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน ซึ่งเป็นสิทธิต่าง ๆ ของปัจเจกชน (individual) อันได้แก่ สิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตามที่ระบุไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 ซึ่งเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ขณะที่รายงานการศึกษาเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” จัดทำขึ้นโดย FRA European Union Agency for Fundamental Rights และรายงานการศึกษาของคณะผู้ศึกษา ต่างเป็นการศึกษาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนของคณพิการ โดยมีสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 ซึ่งเป็นกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่เป็นสนธิสัญญา (Treaty) โดยเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษร

นอกจากนี้ การศึกษาในเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” ได้จำกัดขอบเขตของเนื้อหาของการวิจัยในการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชน เพื่อใช้ในการประเมินการปฏิบัติงานตามพันธกรณีของประเทศสมาชิกของสหภาพยุโรป (European Union - EU) จำนวน 28 ประเทศ ในมาตรา 19 แห่งอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคน

พิการ ค.ศ. 2006 ซึ่งเป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนพิการ ส่วนรายงานการศึกษาในครั้งนี้ คณะผู้ศึกษาได้จัดทำชุดตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนของคนพิการซึ่งครอบคลุมสิทธิต่าง ๆ ทั้งสิทธิของพลเมือง สิทธิทางการเมือง สิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของปัจเจกชนที่เป็นคนพิการในประเทศไทยที่ได้รับการรับรองและคุ้มครองตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006

นอกจากการศึกษาถึงตัวชี้วัดสิทธิคนพิการดังกล่าวข้างต้น Phillip French ได้ดำเนินการวิจัยในปี ค.ศ. 2008 เรื่อง “Human Rights Indicators for People with Disability” ซึ่งเป็นระยะเวลาไม่นานภายหลังจากที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 มีผลใช้บังคับ ดังนั้น ระเบียบวิธีวิจัย (methodology) ในการจัดทำตัวชี้วัดนั้น ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบสำหรับการทำวิจัยเบื้องต้น (framework basic) ขึ้นเอง กล่าวคือการนำสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยคนพิการ กำหนดขึ้นเป็นสาระแห่งสิทธิ (identification of the elements of rights) และได้กำหนดข้อมูลของการดำเนินการต่าง ๆ (performance) ทั้งในลักษณะที่เป็นกระบวนการ (process) และผลลัพธ์ (outcome) เชื่อมโยงกับสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการที่เกี่ยวข้องในแต่ละประเด็น ดังนั้น จึงได้นำบทบัญญัติของสิทธิคนพิการในอนุสัญญาจำแนกเป็นสิทธิต่าง ๆ เพื่อจัดทำ

เป็นองค์ประกอบ (elements) ในเนื้อหาของแต่ละสิทธิ เช่น ข้อ 10 สิทธิในชีวิต และกำหนดตัวชี้วัดที่ระบุถึงข้อความ (simple statements) ของสถานะ หรือพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในชีวิต กล่าวคือ มาตรการต่าง ๆ ที่จำเป็นจกนำมาใช้เพื่อเป็นประกันสำหรับคนพิการในสิทธิในชีวิตบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่น (process) และคนพิการจักไม่ถูกบังคับในการพรากไปซึ่งชีวิตของตนรวมทั้งในลักษณะอันเป็นผลจากการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุของความพิการ (outcome) (French, 2008) ดังนั้น การศึกษานี้ แม้ว่าจะเป็นเรื่องการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิคนพิการในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการเช่นเดียวกับรายงานการศึกษาเรื่อง “Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD” และ “ตัวชี้วัด: การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการในประเทศไทย” แต่ก็มีระเบียบวิธีวิจัยในการจัดทำตัวชี้วัดที่แตกต่างกัน โดยรายงานการศึกษาของ Phillip French แสดงถึงการกำหนดกรอบสำหรับการทำวิจัยเบื้องต้น (framework basic) ขึ้นเอง ส่วนการศึกษาอีก 2 เรื่องได้นำกรอบการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนตามวิธีการของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติในการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิคนพิการ

ในการจัดทำตัวชี้วัดโดยใช้กรอบการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนตามวิธีการของสำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่ง

สหประชาชาติตามที่ปรากฏในรายงานวิจัยหรือรายงานการศึกษาข้างต้นนั้น ถือเป็นการกำหนดกรอบมาตรฐาน (standard framework) สำหรับการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีในทางสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศ ซึ่งแนวทางดังกล่าวได้สร้างรูปแบบของแนวคิด (uniform method) ในการวัดหรือประเมินในสิทธิมนุษยชนซึ่งจักช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของผู้ใช้ตัวชี้วัด อย่างไรก็ตาม ภายหลังการนำตัวชี้วัดไปใช้เพื่อเป็นเครื่องมือหรือกลไกของการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการรับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแล้วนั้น ตัวชี้วัดดังกล่าวไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงสัมฤทธิ์ผลทั้งในเชิงประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการใช้ตัวชี้วัดเหล่านั้นได้ ซึ่งในประเด็นนี้ ได้มีบทความการศึกษาเรื่อง “Human Rights Indicators: From Theoretical Debate to Practical Application” ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดให้มีระเบียบวิธี (methodology) ในการพัฒนาตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในลักษณะของการนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ (application of human rights indicators) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการจัดให้มีกระบวนการที่ชัดเจนในการพัฒนาตัวชี้วัด ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดบทบาทผู้ใดบทบาทหนึ่งของกฎหมายสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศเพื่อจัดทำเป็นกรอบ (framework) สำหรับการจัดทำตัวชี้วัด โดย

ผู้วิจัยได้ศึกษาถึง “สิทธิทางการศึกษา (The Right to Education)” ในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรม ค.ศ. 1966 โดยใช้กรอบในการจัดทำตัวชี้วัดสิทธิทางการศึกษาที่เรียกว่า “4-A framework” ซึ่งประกอบด้วย Availability (การจัดให้มี) Accessibility (การเข้าถึง) Acceptability (การยอมรับ) และ Adaptability (การปรับใช้) โดยกำหนดขึ้นเป็นตัวชี้วัดต่าง ๆ ดังนี้

- 1) Availability Indicators: การจัดให้มีการศึกษาในโรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก และ สื่อทางการศึกษา
- 2) Accessibility indicators: การเข้าถึงอุปสรรคต่าง ๆ ในการเข้าถึงการศึกษาของกลุ่มเปราะบาง (vulnerable groups)
- 3) Acceptability indicators: ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาทางการศึกษา และ
- 4) Adaptability indicators: ความต้องการเด็กที่มีการจำแนกเป็นพิเศษ (Beco, 2013) ซึ่งการศึกษาถึงตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในลักษณะของการนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ นั้นถือเป็นตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนอีกประเภทหนึ่งที่องค์การ หน่วยงาน หรือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปใช้ประกอบกับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนที่ใช้สำหรับการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีในทางสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อการรับรองและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

2) ข้อเสนอแนะ จากการศึกษารายละเอียดเรื่อง “ตัวชี้วัด : การรับรอง และคุ้มครองสิทธิคน

พิการในประเทศไทย” แม้ว่าจะทำให้ได้มาซึ่งตัวชี้วัดคนพิการเพื่อใช้เป็นเครื่องมือที่มีมาตรฐานในการติดตาม การประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ของคนพิการตามที่ได้รับการรับรอง และคุ้มครองไว้ในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ. 2006 อย่างไรก็ตาม กรณีถือเป็นการศึกษาในเบื้องต้นเพื่อเป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำตัวชี้วัดสิทธิคนพิการไปใช้ดำเนินงานตามภารกิจเท่านั้น ซึ่งอาจต้องมีการพิจารณา ทบทวน ปรับปรุงแก้ไขตัวชี้วัดให้มีความเหมาะสมต่อไป ดังนั้น คณะผู้ศึกษาจึงได้จัดทำข้อเสนอแนะ ดังนี้

(1) ควรมีการพิจารณาทบทวนตัวชี้วัดคนพิการเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้ เนื่องจากตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้นได้นำมาใช้กับสถานการณ์สิทธิคนพิการของประเทศไทยในช่วงระยะเวลาหนึ่ง แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป ก็เกิดความต้องการที่ต้องใช้ชุดข้อมูล/สถิติที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในเวลานั้นด้วย นอกจากนี้ การที่สิทธิคนพิการมีพลวัตสูง ทำให้รัฐอาจต้องยกระดับการคุ้มครองคนพิการ ซึ่งหากคณะกรรมการว่าด้วยสิทธิคนพิการตีความขยายขอบเขตของสิทธิคนพิการ กรณีมีความจำเป็นต้องประเมินการปฏิบัติตามพันธกรณีของประเทศไทยในอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ ค.ศ.2006 ด้วย สำหรับการพิจารณาทบทวนดังกล่าว ควรมีขึ้นภายหลังจากที่ได้ทดลองใช้ตัวชี้วัดในหนึ่งรอบระยะเวลาการ

รายงาน ทั้งนี้ อาจระบุว่าตัวชี้วัดใดมีความสัมพันธ์กับพันธกรณีมากน้อยเพียงใด ตัวชี้วัดใดที่เก็บข้อมูลได้ยาก หรือตัวชี้วัดใดที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องถึงกลุ่มบุคคลเฉพาะ (disaggregated indicators) และตัวชี้วัดใดที่สามารถใช้เป็นตัวชี้วัดร่วมหรือใช้แทนตัวชี้วัดอื่นได้

(2) ตัวชี้วัดที่จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์ที่จะสะท้อนถึงสถานการณ์ และปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการ โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มเป้าหมาย ตัวชี้วัดที่ได้กำหนดขึ้นก็เพื่อตอบสนองปัญหาของคนที่พิการทั้งที่เป็นปัจเจกบุคคล และกลุ่มคนพิการ การนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ อาจเลือกใช้ตัวชี้วัดที่สำคัญ หรือตัวชี้วัดที่แทนที่กันได้ ทั้งนี้ ขึ้นกับระดับของปัญหา และการมีอยู่ของข้อมูล รวมถึงความยากง่ายในเก็บข้อมูล

(3) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ควรจัดให้มีหน่วยงานเฉพาะในการรวบรวม และประมวลผลข้อมูลที่ได้จากหน่วยงานเจ้าของข้อมูล หรือหน่วยงานที่จัดเก็บข้อมูล ในลักษณะของหน่วยงานที่เป็น Clearing House ทั้งนี้ ควรออกแบบประเภท และลักษณะของข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิคนพิการ ทั้งข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ รวมทั้งกำหนด “กระบวนการการรายงานข้อมูล” (Reporting Procedure) ตลอดจนระยะเวลาในการรายงาน เพื่อให้หน่วยงานต่าง

ๆ ดังกล่าวได้ส่งข้อมูลให้กับ กสม. นอกจากนี้ กสม. ควรสร้างความร่วมมือกับสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งเป็นหน่วยงานในการสำรวจข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทั้งนี้ โดยกำหนดลักษณะ หรือประเภทของข้อมูล เพื่อการสำรวจและจัดเก็บข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์เกณฑ์ตัวชี้วัด

(4) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องควรเผยแพร่ตัวชี้วัดสิทธิคนพิการให้กับประชาชนทั่วไป เพื่อที่จะได้เข้าใจสิทธิคนพิการในการปกป้องสิทธิ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์ในการติดตามการดำเนินงานของรัฐในด้านสิทธิคนพิการ นอกจากนั้น ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ในการประเมิน ตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐ หรือการวินิจฉัยคำร้องว่ามี การละเมิดสิทธิคนพิการ เพื่อการจัดเก็บข้อมูล และสามารถนำมาใช้พัฒนาตัวชี้วัดคนพิการได้ต่อไป

(5) คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคประชาสังคม และบุคคลต่าง ๆ ควรให้ความสนใจ หรือทำการศึกษาเพื่อพัฒนาหรือจัดทำตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนในลักษณะของการนำตัวชี้วัดไปใช้ในทางปฏิบัติ (application of human rights indicators) ควบคู่กับตัวชี้วัดสิทธิมนุษยชนที่ใช้ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานของรัฐตามพันธกรณีในทางสิทธิมนุษยชนของกฎหมายระหว่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อการรับรอง และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนได้

เอกสารอ้างอิง

- Beco, G. (2013). Human Rights Indicators: From Theoretical Debate to Practical Application, *Journal of Human Rights Practice*, 5(2). 380-397.
- Centre for Human Rights and Peace Studies. (2017). *The Indicators for the Monitoring Obligations in Compliance with International Human Rights Treaties*. (Research report). Bangkok: National Human Rights Commission of Thailand.
- Committee on the Rights of Persons with Disabilities. (2015). *Considerations of Reports submitted by States Parties under Article 35 of the Convention: Thailand*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/CPRD/C/THA/1>.
- Committee on the Rights of Persons with Disabilities (2015). *Lists of Issues in relation to the Initial Report of Thailand*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/CPRD/C/THA/Q/1>.
- FRA European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). *Human Rights: Indicators on Article 19 of the CPRD*. Retrieved from <http://www.fra.europa.eu/en/project/2014/rights-persons-disabilities-right-independent-living/indicators>
- French, P. (2008). *Human Rights Indicators for People with Disability*. Brisbane: Queensland Advocacy Incorporated Agency.
- Human Rights Council. *Enhancing Awareness and Understanding of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/A/HRC/13/29>.
- Human Rights Council. (n.d.). *The Structure and Role of National Mechanisms for the Implementation and Monitoring of the Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/A/HRC/13/29>.
- National Human Rights Commission of Thailand. (2015). *The Thai Government's Duties to Fulfill Obligation in Compliance with the Convention on the Rights of Persons with Disabilities* of 2006. Bangkok: National Human Rights Commission of Thailand.

- Office of High Commissioner for Human Rights. (2006). *Indicators for Monitoring Compliance with International Human Rights Instruments*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/HRI/MC/2006/7>
- Office of High Commissioner for Human Rights. (2008). *Indicators for Promoting and Monitoring the Implementation of Human Rights*. Retrieved from <http://www.undocs.org/en/HRI/MC/2008/3>.
- Office of High Commissioner for Human Rights. (2012). *Human Rights Indicators: A Guide to Measurement*. Geneva: United Nations.
- Srirat, W., Tantibhirom, C., Srikaew, N., & Tansuthepweerawongsa, B. (2013). *The Indicators for the Monitoring Obligations in Compliance with Universal Declaration of Human Rights* (Research report). Bangkok: National Human Rights Commission of Thailand.
- UN General Assembly. (2007). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities*. Retrieved from <http://www.refworld.org/docid/45f973632.html>
- Wannuan, C. (2020). Law and Inequality concerning the Right to Education of Persons with Disabilities. *Faculty of Humanities and Social Sciences Review*, 8(1), 1-15.

กระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักวิชาชีพในการ ใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาทักษะการรับประทานอาหาร ของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม

จักรพงศ์ หมั่นสุ¹, รัชนิกร ทองสุขดี², พิกุล เลียวสิริพงศ์³, สร้อยสุดา วิทยากร⁴

¹ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำปาง อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

^{2, 3, 4} สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

E-mail: ¹jmuensu@hotmail.com

Received: June 16, 2021

Revised: October 18, 2021

Accepted: November 2, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักวิชาชีพในการพัฒนาทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม และศึกษาผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักวิชาชีพ ต่อการเพิ่มทักษะการสอนของผู้ปกครอง การปรับแต่งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และการเพิ่มทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม ซึ่งกลุ่มเป้าหมายเลือกแบบเจาะจง คือ เด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม ผู้ปกครอง (มารดา) และนักวิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบบันทึกพฤติกรรมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักวิชาชีพ 2) แบบประเมินเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก 3) แบบประเมินทักษะการรับประทานอาหาร 4) แบบสังเกตรายการพฤติกรรมในการสอนของผู้ปกครอง 5) แบบสังเกตรายการพฤติกรรมการรับประทานอาหารสำหรับผู้ปกครองหลังการสอน 6) แผนการสอนสำหรับผู้ปกครอง จำนวน 4 แผน 7) แผนการสอนเฉพาะบุคคล จำนวน 4 แผน ผู้วิจัยดำเนินงานวิจัย 5 สัปดาห์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและการพรรณนา ผลการวิจัย พบว่า กระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักวิชาชีพ ในการพัฒนาทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม มีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1) การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจของนักวิชาชีพ 2) ประสานพลังความคิดของนักวิชาชีพร่วมกับผู้ปกครอง 3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติและประเมินผลสู่เป้าหมายเดียวกัน 4) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ สำหรับผลวิจัยเชิงปริมาณ คือ 1) คะแนนพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม หลังการฝึกสอนจากผู้ปกครอง อยู่ในระดับดีเยี่ยม 3) การปรับแต่งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับ มากที่สุด จากการวิจัยสรุปได้ว่า กระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักวิชาชีพมีผลต่อการรับรู้และเข้าใจของผู้ปกครองในปัญหาของบุตรรวมถึงบทบาทของตนเอง อีกทั้ง การสนับสนุนจากนักวิชาชีพเป็นการเสริมพลังอำนาจให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสามารถในการพัฒนาทักษะการรับประทานอาหารของบุตร ผ่านการฝึก ร่วมกับการปรับแต่งและการใช้โต๊ะกิจกรรมที่เหมาะสม ซึ่งผู้ปกครองออกแบบร่วมกับนักวิชาชีพเป็นแนวทางสำหรับการแก้ปัญหา นอกจากนั้นได้ใช้กิจกรรมที่มีความเหมาะสมในการอำนวยความสะดวกต่อการเรียนรู้ทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม

คำสำคัญ: กระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ, ผู้ปกครองกับนักวิชาชีพ, ทักษะการรับประทานอาหาร, ภาวะพาทัวซินโดรม, การปรับแต่งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก

The process of parent-paraprofessionals collaboration in using assistive technology to develop eating skill of the child with Patau Syndrome

Jakkapong Muensu¹, Ratchaneekorn Tongsookdee², Pikul Leosiripong³, Soisuda Vittayakorn⁴

¹ Lampang Special Education Center, Lampang

^{2, 3, 4} Special Education Program, Faculty of Education, Chiang Mai University

E-mail: ¹jmuensu@hotmail.com

Received: June 16, 2021

Revised: October 18, 2021

Accepted: November 2, 2021

Abstract

This research aimed to study the process of collaboration between parents and paraprofessionals in developing eating skill of the child with Patau Syndrome, and to study the result of parent and paraprofessional collaboration that affected on the increase of parent's teaching skills, the adjustment of assistive technology and the increase of eating skill of the child with Patau Syndrome. The target group was selected by purposive sampling that included a child with Patau Syndrome, the parent (mother), and paraprofessional. The tools that were used were 1) behavior record form of collaboration between parent and paraprofessional 2) assessment form of facilities 3) assessment form of eating skill 4) parent's teaching behavior observation form 5) eating behavior observation form for parent to use after the teaching session 6) four teaching plans for parent and 7) 4 individual teaching plans. The author took 5 weeks for research process and analyzed data by mean and description. The result was found that collaboration among parent and paraprofessionals in developing eating skill of the child with Patau Syndrome has steps as following 1) co-thinking and making decisions that collaborated from paraprofessionals 2) coordinated power of thinking among paraprofessionals and parent 3) collaboration in practice and result evaluation that leads to mutual goals and 4) co-benefits. Moreover, the quantitative research results were 1) parent's teaching behavior score was at highest level 2) eating skill of the child with Patau Syndrome, after the teaching by parent, was at excellent level 3) the adjustment of assistive technology was at highest level. According to the research, it can be concluded that the process of collaboration among parents and paraprofessionals has affected parent's perception and understanding towards the child's struggles, including her own roles. Furthermore, the support from paraprofessionals empowered the parent to realized that she can improve her daughter's eating skills through her training provision together with the adjustment and using an appropriate table designed by parents and paraprofessionals became the guideline for solving problems. Apart from that, the activity table was suitable for assisting in learning eating skill of the child with Patau Syndrome.

Keywords: Collaboration, Parent-Paraprofessionals, Eating Skill, Patau Syndrome, Assistive Technology

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ที่บัญญัติสิทธิทางการศึกษาสำหรับคนพิการและในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ได้กำหนดบทบาทของผู้ปกครอง ได้แก่ การมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร การพัฒนาหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนร่วมกับครูและเครือข่าย ในการพัฒนาทักษะความสามารถของบุตรหลานให้เต็มตามศักยภาพ (Office of the Education Council, 2017) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการทำงานร่วมกันระหว่างครู ผู้ปกครอง ในสถานศึกษามุ่งเน้นผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นสถานศึกษาที่ให้บริการทางการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยแก่เด็กพิการ ตั้งแต่แรกเกิดหรือแรกพบความพิการ โดยมีรูปแบบการบริการหลากหลายรูปแบบ เช่น โครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่ เป็นครู ให้ครูการศึกษาพิเศษบริการร่วมกับนักสหวิชาชีพ เดือนละ 1 ครั้ง ต่อครอบครัว ซึ่งมีเป้าหมายให้ผู้ดูแลเด็กพิการที่บ้านมีเจตคติ ความรู้และทักษะในการพัฒนาเด็กพิการซ้อนตามศักยภาพ เนื่องจากบุคคลพิการซ้อนและพิการซ้อนรุนแรงส่วนใหญ่ไม่สามารถเดินทางมารับบริการทางการศึกษาที่ศูนย์ฯ ได้ อีกทั้งบ้านอยู่ไกลและครอบครัวมีฐานะยากจน จากการถอดบทเรียนบริการเยี่ยมบ้านของโครงการนี้ พบประเด็น คือ เด็กพิการไม่ได้รับการฝึกจากผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากความเชื่อเดิม ๆ ว่าเด็กพิการซ้อนรุนแรงไม่สามารถพัฒนาได้ ผู้ดูแลขาด

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะในการฝึกหัดเด็กไม่กล้าที่จะฝึกบุตรหลานเกรงว่าจะทำผิดวิธี ไม่มั่นใจในการฝึก อีกทั้งเป็นห่วงด้านความปลอดภัยและเกิดความรู้สึกสงสาร ผู้ปกครองบางรายปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันให้กับบุตรหลานแทน ไม่ได้ฝึกบุตรหลานตามแผนการสอนที่ครูกำหนดไว้ (Special Education Bureau, 2016) และจากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเด็กพิการซ้อนกล่าวว่า โปรแกรมการฝึกบุตรไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ผู้ปกครองต้องการ อีกทั้งผู้ปกครองไม่มีทักษะในการฝึกเกิดความสับสนและท้อแท้และทำได้ล่าช้าต้องใช้เวลาในการรอ การทำความสะอาดหลังการฝึกค่อนข้างนาน สิ้นเปลืองเวลาในการประกอบอาชีพ จึงปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันให้กับบุตรหลานแทน ส่งผลให้เด็กพิการซ้อนไม่มีความก้าวหน้าในพัฒนาการด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับ Jarunondrakul and Tongsookdee (2019) ได้กล่าวว่า การปกป้องจนเกินพอดีนั้น ทั้งในเด็กทั่วไปหรือเด็กพิการในระยะยาวจะส่งผลร้ายต่อตัวเด็กทั้งการขาดทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัว การตัดสินใจ ความมั่นใจในตนเองและการรับมือกับปัญหาในอนาคต กอรปกับผู้ปกครองคิดว่าการฝึกเป็นหน้าที่ของครูหรือนักสหวิชาชีพ รอพึ่งพาผู้เชี่ยวชาญและรอคอยให้ครูและนักสหวิชาชีพไปให้บริการอยู่ตลอดเวลา สิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กโดยไม่ตั้งใจ นอกจากนี้บุคลากรในศูนย์การศึกษาพิเศษมีการย้ายเพื่อตำแหน่งที่สูงขึ้นหรือย้าย

กลับภูมิลำเนาบ่อยครั้ง การช่วยเหลือทางการศึกษาต้องเริ่มประสานงานใหม่ตลอด ส่งผลทำให้เด็กพิการซ้อนไม่ได้รับการฝึกต่อเนื่องและกระทบต่อความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านต่าง ๆ (Lampang Special Education Center, 2018)

น้องเอ (นามสมมติ) อายุ 5 ปี เป็นเด็กพิการประเภติดังกล่าว รุนแรง กลุ่มความบกพร่องทางการเคลื่อนไหวและสติปัญญา ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์มีภาวะพาทวีนโดรม พัฒนาการล่าช้าทุกด้านไม่สามารถลุกนั่งหรือนั่งทรงตัวได้ด้วยตนเอง ช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันขั้นพื้นฐานไม่ได้ตามวัยไม่สามารถสื่อสารได้ด้วยการพูด ผู้ปกครองประกอบอาชีพที่บ้านคอยดูแลน้องเออย่างใกล้ชิด จากการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้ปกครองจะอุ้มน้องเอนอนในคอกกันเด็ก ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันทุกกิจกรรมให้ ป้อนอาหารชนิดเหลวโดยการนั่งเอนนอนบนตัก ทำให้ศีรษะแขวนแขนขาเหยียดเกร็งไปด้านหลัง เป็นอุปสรรคต่อการฝึกใช้มือจับช้อนตักอาหารได้ด้วยตนเอง รวมถึงการปิดปากในการกลืนอาหาร อีกทั้ง มีการสำลักอาหารบางครั้ง การรับประทานอาหารเหลวเป็นเวลานานอาจส่งผลให้ขาดสารอาหารบางชนิด ขาดประสบการณ์ในการเคี้ยวอาหาร น้องเอมีโต๊ะกิจกรรมทำด้วยไม้ไผ่วางอยู่ในคอกกันเด็กใต้ถุนบ้าน โต๊ะมีขนาดใหญ่ ไม่มีสายรัด ขณะนั่งพบว่าลำตัวเอียงศีรษะ แขนขาอยู่ในท่าเหยียด บางครั้งนั่งในท่าที่ก้มมากกว่าปกติ ซึ่งเป็นท่าทางที่ไม่เหมาะสมสำหรับการรับประทานอาหาร (Sirindhorn

National Medical Rehabilitation Institute, 2019; Vittayakorn, n.d.) ผู้ปกครองเคยฝึกให้น้องเอรับประทานอาหาร ซึ่งน้องเอ จับช้อนคือ กำบริเวณกลางคันช้อนแล้วตั้งช้อนขึ้นทำให้อาหารหกและไหลลงมาบริเวณมือ จึงเลื่อนมือเข้าใกล้ปากแล้วใช้ลิ้นเลีย ดูอาหารบริเวณมือ เมื่อเลียกินอาหารหมดแล้วแกว่งช้อนเล่นหรือขว้างช้อนทิ้ง ผู้ปกครองบอกว่าอยากให้น้องเอทานอาหารได้เอง ตอนนี้น้องเอผอมตัวเล็กกว่าเด็กคนอื่น ซึ่งสะท้อนถึง ผู้ปกครองรับรู้ว่าการรับประทานอาหารเป็นปัญหาจำเป็นสำหรับน้องเอ เนื่องจากส่งผลต่อการเจริญเติบโตของร่างกาย แต่เนื่องด้วยขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการฝึกการรับประทานอาหารที่ถูกวิธี เมื่อเห็นว่าน้องเอไม่ให้ความร่วมมือจึงเลิกฝึกไป

ตามแนวทางเวชปฏิบัติสำหรับผู้ที่มีภาวะกลืนลำบาก การจัดผู้ช่วยให้อยู่ในท่าที่เหมาะสมขณะฝึกกลืนจะทำให้ผู้ป่วยสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของศีรษะ คอ ลำตัว แขน ขา กล้ามเนื้อปากและลิ้นได้ดีขึ้นและปรับความตึงตัวของกล้ามเนื้อที่ผิดปกติให้ใกล้เคียงปกติ ช่วยให้การกลืนทำได้ง่ายขึ้น ป้องกันการเล็ดลอดของอาหารเข้าทางเดินหายใจ (Sirindhorn National Medical Rehabilitation Institute, 2019) ซึ่งการปรับใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกสามารถช่วยในการจัดทำทาง ศีรษะ คอและลำตัวให้เหมาะสมส่งเสริมการ ใช้มือในการใช้ช้อนตักอาหาร นำช้อนเข้าปาก ปิดริมฝีปากเคี้ยวและกลืนอาหาร ป้องกันการสำลักอาหารได้ (Udompanich,

2014 ; Vittayakorn, n.d.) ทั้งนี้สิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่สุดของเด็กคือครอบครัว ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเลี้ยงดูพัฒนาและมีส่วนสำคัญในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็ก (Bronfenbrenner, 1994) ในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการซ้อนรุนแรงนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้ที่มีบทบาทที่สำคัญ เนื่องจากเด็กอยู่ที่บ้านตลอดมิได้อยู่ในระบบของโรงเรียนหรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก การเสริมพลังอำนาจโดยถ่ายโอนความรู้ให้แก่ผู้ปกครองตลอดจนการสร้าง เจตคติที่ดีจำเป็นต่อการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการ ในหลักการและความเชื่อที่ว่าเด็กพิการทุกคนสามารถพัฒนาได้และการส่งเสริมความร่วมมือของนักวิชาชีพต่าง ๆ จะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีใกล้เคียงกับบุคคลทั่วไป (Special Education Bureau, 2016) อีกทั้งการฝึกซ้ำ ๆ บ่อย ๆ จะทำให้เด็กพิการซ้อนสามารถจดจำและ ทำได้ สอดคล้องกับ Thorndike (1923) ได้กล่าวว่า กฎแห่งการฝึกหัด การฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร ซึ่งผู้ปกครองของน้องเอประกอบอาชีพอิสระที่บ้านสามารถดูแลน้องเอได้อย่างใกล้ชิดตลอดเวลา จะส่งผลให้การนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการฝึกน้องเอได้อย่างถูกต้องและยั่งยืน

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและแนวคิดของโคเฮนและอัพฮอฟ

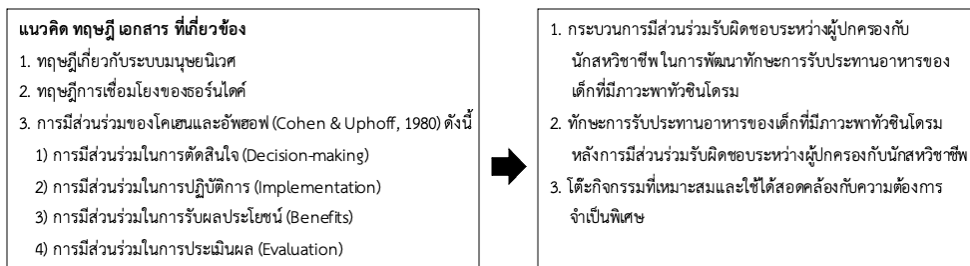
(Cohen & Uphoff, 1980) ในการใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างนักสหวิชาชีพและผู้ปกครอง 4 ขั้นตอน คือ 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision-making) 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ(Implementation) 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เพื่อให้ทีมประยุกต์ใช้สำหรับช่วยเหลือเด็กในการใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาทักษะการรับประทานอาหารในสภาพแวดล้อมที่บ้าน ซึ่งน่าจะเป็นแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นสูงสุดกับผู้รับบริการและการทำงานในฐานะครูที่ให้บริการเด็กพิการซ้อนที่บ้าน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักสหวิชาชีพในการพัฒนาทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม

2. เพื่อศึกษาผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักสหวิชาชีพ ต่อการเพิ่มทักษะการสอนของผู้ปกครอง การปรับแต่งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกและการเพิ่มทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิง คุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เด็กที่มีภาวะ พาหะพันธุกรรม ผู้ปกครองและนักสหวิชาชีพ โดยมีเงื่อนไขในการเลือกแบบเจาะจง

ขอบเขตเนื้อหา 1) การร่วมคิด ร่วม ตัดสินใจของนักสหวิชาชีพ ได้แก่ การชี้แจง วัตถุประสงค์งานวิจัย การรวบรวมปัญหาและ แนวทางแก้ไข เสริมการรับรู้เกี่ยวกับแนวคิด และความสำคัญของการทำงานเป็นทีมรูปแบบ การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ การร่วมตัดสินใจ เลือกในวิธีแก้ไขปัญหา การรับรู้บทบาทของ นักสหวิชาชีพและผู้ปกครอง การกำหนดลำดับ ก่อนหลังการเริ่มต้นและการกำหนดสิ่งที่ จะต้องกระทำ 2) การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ระหว่างผู้ปกครองกับนักสหวิชาชีพ ได้แก่ การ ให้ออกาสผู้ปกครองร่วมรับรู้เกี่ยวกับแนวคิด และความสำคัญของการทำงานเป็นทีม รูปแบบการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ แสดงความ คิดเห็นร่วมกำหนดบทบาทหน้าที่ ข้อตกลง กำหนดวัน เวลา สถานที่ กำหนดปัญหาของ เด็กที่มีภาวะพาหะพันธุกรรม ประเมิน

ความสามารถพื้นฐาน ประเมินทักษะการ รับประทานอาหาร และวางแผนการจัด การศึกษาเฉพาะบุคคล 3. การมีส่วนร่วม ปฏิบัติและประเมินผลระหว่างผู้ปกครองกับ นักสหวิชาชีพ ได้แก่ การร่วมประเมินก่อนการ ปรับแต่ง ร่วมกันออกแบบ วัสดุขนาด เมื่อช่างไม้ ทำได้กิจกรรมสำเร็จ ดำเนินการวิพากษ์และ ปรับแก้ไข ประเมินเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก หลังการปรับแต่งเพื่อนำไปใช้สอน การ เสริมพลังอำนาจผู้ปกครองโดยถ่ายโอนความรู้ สอนใช้แผนการสอนเฉพาะบุคคลเพื่อไปใช้ฝึก เด็กที่มีภาวะพาหะพันธุกรรม นักสหวิชาชีพ ประเมินพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครอง นิเทศ ติดตาม และร่วมประเมินทักษะการ รับประทานอาหารหลังการสอน 4. การมี ส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ได้แก่ ผู้ปกครองมี ความรู้และความเชื่อมั่นตนเองในการฝึกบุตร ให้รับประทานอาหารเองได้ ทักษะการ รับประทานอาหารเช้าของเด็กที่มีภาวะพาหะ พันธุกรรมเพิ่มขึ้น อีกทั้งเกิดการปรับเปลี่ยน รูปแบบการทำงานในการเยี่ยมบ้านเด็กพิการ ช้อนรุนแรง

ขอบเขตเวลา คือ ภาคเรียนที่ 1 ปี
การศึกษา 2562

ขอบเขตสถานที่ คือ บ้านของมารดา
และเด็กที่มีภาวะพาทวซินโดรม จังหวัดลำปาง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย ในการวิจัยครั้งนี้
ได้แก่ เด็กที่มีภาวะพาทวซินโดรม ผู้ปกครอง
และนักสหวิชาชีพ โดยมีเงื่อนไขในการเลือก
แบบเจาะจง ดังนี้

เด็กที่มีภาวะพาทวซินโดรม ซึ่งได้รับ
การวินิจฉัยว่ามีภาวะพาทวซินโดรม รับบริการ
ตามโครงการ ปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยน
พ่อแม่เป็นครู เป็นเด็กพิการที่ไม่สามารถ
ช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน ผู้ปกครอง
ต้องช่วยเหลือตลอดในกิจกรรมการรับประทานอาหาร

ผู้ปกครองซึ่งเป็นมารดา ที่เป็นผู้ดูแล
หลักประกอบอาชีพประดิษฐ์ไม้หนีบเงินทำบุญ
คอยดูแลเด็กที่มีภาวะพาทวซินโดรมอย่าง
ใกล้ชิดที่บ้าน สามารถอ่านและเขียนภาษาไทย
ได้ดี ยินดีเข้าร่วมในการวิจัย

นักสหวิชาชีพ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ
ครูการศึกษาพิเศษ ครูกายภาพบำบัด
ครูกิจกรรมบำบัด ที่ให้บริการเขตพื้นที่บริการ
เขต 2 ในโครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียน
เปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู และยินดีเข้าร่วมงานวิจัย
ในครั้งนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบบันทึกพฤติกรรมการมี
ส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับ
นักสหวิชาชีพ 2) แบบประเมินเทคโนโลยี
สิ่งอำนวยความสะดวก (โตะกิจกรรม)
3) แบบประเมินทักษะการรับประทานอาหาร
4) แบบสังเกตรายการพฤติกรรมในการสอน
ของผู้ปกครอง 5) แบบสังเกตรายการ
พฤติกรรมมารับประทานอาหารของเด็กที่มี
ภาวะพาทวซินโดรมสำหรับผู้ปกครองหลังการ
สอน 6) แผนการสอนสำหรับผู้ปกครอง จำนวน
4 แผน 7) แผนการสอนเฉพาะบุคคล จำนวน
4 แผน การบันทึกวิดีโอ การจดบันทึกการ
สังเกตพฤติกรรม

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การร่วมคิดร่วมตัดสินใจ
ของนักสหวิชาชีพ เป็นการสร้างความรู้ ความ
เข้าใจ ในหลักการทำงาน ในรูปแบบการมี
ส่วนร่วมรับผิดชอบ บทบาท จุดมุ่งหมาย
เดียวกันของทีมนักสหวิชาชีพ

ผู้วิจัยและนักสหวิชาชีพดำเนินการ
ถอดบทเรียนจากประสบการณ์ ศึกษาเอกสาร
ที่เกี่ยวข้อง ได้ค้นพบปัญหาในการให้บริการ
เยี่ยมบ้านตามโครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียน
เปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู คือ การทำงานของ
นักสหวิชาชีพนั้น ต่างคนต่างทำ ไม่ได้มีข้อสรุป
และวางเป้าหมายร่วมกันในการทำงานก่อน
เยี่ยมบ้าน ใช้มุมมองและการตัดสินใจของ
นักสหวิชาชีพในการสรุปปัญหาที่พบ
นักสหวิชาชีพลงมือฝึกใหม่ทุกครั้งที่เยี่ยมบ้าน

ผู้ปกครองรับรู้ว่าเป็นบทบาทของผู้เชี่ยวชาญมากกว่าบทบาทผู้ปกครอง นักสหวิชาชีพแต่ละคนจึงร่วมกันระดมความคิด ร่วมกันตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ข้อสรุปดังนี้ พัฒนาระบบการทำงานบนฐานการมีส่วนร่วมรับผิชอบ ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วมรับผลประโยชน์

ขั้นตอนที่ 2 การประสานพลังความคิดของนักสหวิชาชีพร่วมกับผู้ปกครอง เป็นการเปิดโอกาสและขยายความคิด ความเข้าใจในหลักการทำงานรูปแบบการมีส่วนร่วมรับผิชอบ บทบาท จุดมุ่งหมายเดียวกันของทีมนักสหวิชาชีพสู่ผู้ปกครอง

ผู้วิจัยดำเนินการประชุมร่วมกับนักสหวิชาชีพและผู้ปกครองที่บ้านของผู้ปกครอง ในประเด็นการดูแลบุตรพิการซ้อน ปัญหาที่ต้องการการช่วยเหลือซึ่งผู้ปกครองเล่าประสบการณ์ในการรับบริการตามโครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครูที่ผ่านมา พบว่า ได้รับความรู้หลากหลายประเด็นเกี่ยวกับการฝึกพัฒนาบุตรหลาน โดยเข้าอบรมปีละ 1 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมอบรมจำนวนมาก เนื้อหาบางเรื่องไม่ตรงกับน้องเอหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ปกครอง ไม่สามารถนำความรู้จากการอบรมมาปรับใช้ในการสอนน้องเอได้ ไม่กล้าสอบถามในเรื่องที่สนใจหรือสงสัยเนื่องจากความเขินอาย ผู้วิจัยและนักสหวิชาชีพนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยให้ข้อมูลแก่ผู้ปกครอง คือ การปรับวิธีการทำงานใหม่โดยต้องพูดคุยกันก่อนทำ

กิจกรรม เช่น การประเมิน การปรึกษาหาทางออกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาร่วมกัน แล้วเชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วมในการทำงานครั้งนี้ซึ่งผู้ปกครองยินดีและเต็มใจเข้าร่วม มีการกำหนดปัญหาของน้องเอ โดยเน้นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมรับผิชอบในการแสดงความคิดเห็น ความต้องการ ด้วยการรับฟังและให้ความสำคัญกับความเห็น ความต้องการของผู้ปกครอง ผู้วิจัยเลือกใช้การสัมภาษณ์เพื่อให้ผู้ปกครองได้บอกเล่าถึงปัญหาที่ผู้ปกครองพบ และใช้การแตกประเด็นคำถามให้แสดงความคิดเห็นออกมามากที่สุดผ่านการถามซ้ำ การถามขยายความรวมถึงการสอบถามความคาดหวัง ซึ่งการร่วมคิดและร่วมตัดสินใจในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยและนักสหวิชาชีพพร้อมอภิปรายถึงความเป็นไปได้และสะท้อนผลเพื่อให้ได้จุดมุ่งหมายในการพัฒนาเดียวกันสามารถทำได้สำเร็จ แล้วจึงดำเนินการประเมินความสามารถพื้นฐานร่วมกัน โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิชอบในการให้ข้อมูลความสามารถในการรับประทานอาหาร การใช้โต๊ะกิจกรรม ความคาดหวังของผู้ปกครองและดูแลน้องเอขณะประเมิน รวมถึงสนับสนุนอุปกรณ์หรือสื่อในการประเมินบางอย่างเพิ่มเติม นักสหวิชาชีพประเมินเพิ่มเติมตามหลักการของแต่ละวิชาชีพ แล้วนำข้อมูลดังกล่าวมาแลกเปลี่ยนกัน เพื่อวางแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมปฏิบัติและร่วมประเมินผล เป็นการเสริมพลังอำนาจให้

ผู้ปกครองในการแก้ปัญหา สร้างแรงจูงใจ การปรับแต่งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก และฝึกทักษะการรับประทานอาหารแก่บุตร

ผู้วิจัยให้ความรู้แก่ผู้ปกครองโดยการ รับชมวีดิทัศน์เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับคนพิการ ประชุมนักสหวิชาชีพกับผู้ปกครอง เพื่อร่วมประเมินเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก (โต๊ะกิจกรรม) ที่น้องเอ ใช้เป็นประจำว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ หาก ผลการประเมินอยู่ในระดับต่ำกว่ามาก จำเป็นต้องมีปรับแต่งโต๊ะกิจกรรมให้มีความ เหมาะสม โดยทีมสหวิชาชีพและช่างไม้ ร่วมกัน ออกแบบปรับแต่งโต๊ะกิจกรรม ซึ่งได้รับความ ร่วมมือจากผู้ปกครองในการเสนอข้อมูลช่างไม้ ในหมู่บ้านและรับอาสาเป็นธุระติดต่อนัดหมาย เมื่อช่างไม้ได้รับแบบโต๊ะกิจกรรมที่ผู้วิจัยเขียน ร่างขณะรับฟังข้อเสนอแนะแล้ว จึงช่วยกันวัด สัดส่วนร่างกายของน้องเอ โดยนักสหวิชาชีพ จัดท่าทางและวัดสัดส่วน ผู้ปกครองช่วยจับ ประคอง ผู้วิจัยจดบันทึก จากนั้นช่างไม้ ดำเนินการปรับแต่งโต๊ะกิจกรรม รวมถึง การประเมินโต๊ะกิจกรรมหลังการปรับแต่ง ผู้วิจัยและนักสหวิชาชีพร่วมกันให้ความรู้และ สอนวิธีการใช้แผนการสอนเฉพาะบุคคลแก่ ผู้ปกครองตามศาสตร์แต่ละวิชาชีพ โดยใช้ เทคนิคการสอน คือ การสาธิต การทำตามแบบ การแสดงบทบาทสมมติ การสับเปลี่ยนบทบาท ให้โอกาสผู้ปกครองได้ปฏิบัติจริง เกิด ประสบการณ์และเกิดการเรียนรู้ ดังนี้ ครูกายภาพบำบัดให้ความรู้เกี่ยวกับการจัด ท่าทางในการทรงตัวนั่งรับประทานอาหาร

ครูกิจกรรมบำบัดให้ความรู้เกี่ยวกับการกระตุ้น เตือน การลดระดับการกระตุ้นเตือน การให้ แรงเสริม ผู้วิจัยให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการสอน รับประทานอาหารตามขั้นตอนของการ วิเคราะห์งาน การบันทึกผลหลังการสอน เมื่อ ผู้ปกครองทำได้แล้วจึงให้นำแผนการสอน เฉพาะบุคคล ไปใช้สอนน้องเอ จำนวน 4 แผน แผนละ 5 ครั้ง ครั้งละ 1 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง โดยมีการนิเทศ กำกับ ติดตามให้ คำแนะนำปรึกษาแก่ผู้ปกครองในครั้งแรกของ ทุกแผน และผู้วิจัยนิเทศติดตามเพิ่มเติมในครั้งที่ 3 และ 5 ของทุกแผน เป็นการเสริมสร้างความมั่นใจแก่ผู้ปกครอง หลังจากผู้ปกครองนำ แผนการสอนเฉพาะบุคคลไปฝึกครบบตาม จำนวนแล้ว จึงร่วมกันประเมินทักษะ การรับประทานอาหารน้องเอ

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมรับผลประโยชน์ เป็นการแบ่งปันผลที่เกิดขึ้นในการทำงานและการเรียนรู้ร่วมกัน

ผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมายเกิด การเรียนรู้ร่วมกันพบการเปลี่ยนแปลงและร่วม รับผลประโยชน์ ดังนี้

4.1 ผู้ปกครองมีความรู้ มีแรงจูงใจ เกิดทักษะ ในการช่วยเหลือและฝึkn้องเอ มีความภูมิใจความเชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเองและมุ่งมั่นที่จะทำต่อไป

4.2 เด็กที่มีภาวะพาหุชนิโดรม มีพัฒนาการในทักษะการรับประทานอาหาร ดีขึ้น สามารถจับช้อน ตักอาหาร นำอาหารเข้า ปากและวางช้อนโดยรับการกระตุ้นเตือนจากผู้ปกครองลดลง รวมทั้งได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก (โต๊ะกิจกรรม) ที่มีความเหมาะสม
ใช้งานได้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น
พิเศษ

4.3 นักสหวิชาชีพเกิดการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้และแบ่งปันความรู้ความชำนาญระหว่าง
นักสหวิชาชีพ เกิดความสามัคคีในทีม เกิดการ
ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานในการเยี่ยมบ้าน
เด็กพิการซ้อนรุนแรงในรูปแบบของการ
บูรณาการข้ามศาสตร์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่บ้าน
ผู้ปกครองเด็กที่มีภาวะพาทวินโดรม เวลา
17.00–18.00 น. ตามวันนัดหมาย ใช้แบบ
สังเกตรายการพฤติกรรม แบบประเมิน
การบันทึกวิถีทัศน์ การสัมภาษณ์และจดบันทึก

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วย
ค่าเฉลี่ยแล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด
และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพใช้การสรุป
เชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ดำเนินบนหลักการของ
กระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วม
ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินผลและร่วม
รับผลประโยชน์ ดังนี้

1. การดำเนินการวิจัย ผู้เข้าร่วมมี
การร่วมกิจกรรม ตามสถานที่ จำนวนชั่วโมง
ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรม ผู้เข้าร่วม สถานที่ จำนวนครั้ง จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

กิจกรรม	ผู้เข้าร่วม กิจกรรม	สถานที่	จำนวน	
			ครั้ง	ชั่วโมง
1. ถอดบทเรียนโครงการปรับบ้าน เป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครู	ผู้วิจัย นักสหวิชาชีพ	ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำปาง	1	1
2. ชี้แจงและเชิญชวนผู้ปกครองเข้าร่วม การวิจัย	ทีมสหวิชาชีพ	บ้านผู้ปกครอง	1	1
3. ให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง ตามแผนการสอน สำหรับผู้ปกครอง แผนที่ 1 และแผนที่ 2	ทีมสหวิชาชีพ	บ้านผู้ปกครอง	2	2
4. ให้ความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกและร่วมกันประเมินโต๊ะ กิจกรรม	ทีมสหวิชาชีพ	บ้านผู้ปกครอง	1	1
5. ออกแบบ วัดตัว วิพากษ์และปรับแก้ไข	ทีมสหวิชาชีพ ช่างไม้	บ้านผู้ปกครอง	2	2

ตารางที่ 1 แสดงกิจกรรม ผู้เข้าร่วม สถานที่ จำนวนครั้ง จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย (ต่อ)

กิจกรรม	ผู้เข้าร่วม กิจกรรม	สถานที่	จำนวน	
			ครั้ง	ชั่วโมง
7. ประเมินโต๊ะกิจกรรมก่อนนำไปใช้	ทีมสหวิชาชีพ	บ้านผู้ปกครอง	1	1
8. สอนผู้ปกครองในการใช้แผนการสอน	ทีมสหวิชาชีพ	บ้านผู้ปกครอง	4	4
9. นิเทศการสอนของผู้ปกครอง	ทีมสหวิชาชีพ	บ้านผู้ปกครอง	4	4
10. นิเทศการสอนของผู้ปกครองโดยผู้วิจัย	ผู้วิจัย ผู้ปกครอง	บ้านผู้ปกครอง	8	8
11. ประเมินทักษะการรับประทานอาหาร และประชุมสรุปผล	ทีมสหวิชาชีพ	บ้านผู้ปกครอง	1	1
รวม			25	25

จากตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัยใช้เวลา 25 ครั้ง เป็นเวลา 25 ชั่วโมง ระยะเวลา 2 เดือน โดยผู้วิจัยและนักสหวิชาชีพ เดินทางไปบ้านผู้ปกครองร่วมกันโดยรถยนต์ส่วนบุคคล เพื่อความพร้อมเพรียงในการนัดหมาย โดยใช้เวลาเดินทางไปกลับประมาณ 56 นาที

2. ค่าเฉลี่ยและระดับพฤติกรรม การสอนของผู้ปกครองโดยใช้เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อพัฒนาทักษะ การรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาหุ ชินโดรม ด้วยแผนการสอนเฉพาะบุคคล 4 แผน โดยนักสหวิชาชีพ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับพฤติกรรมการสอนของผู้ปกครอง

แผนการสอนเฉพาะบุคคล	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคะแนน
แผนที่ 1 จับซ้อน	22.33	0.58	มากที่สุด
แผนที่ 2 ตักข้าว	23.67	0.58	มากที่สุด
แผนที่ 3 กินข้าว	25.00	1.00	มากที่สุด
แผนที่ 4 วางซ้อน	26.00	0	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	24.25	0.54	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยและระดับพฤติกรรมในการสอนของผู้ปกครอง ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 24.25$)

เมื่อพิจารณาในแต่ละแผน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ

3. ค่าเฉลี่ยและระดับทักษะในการ
รับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัว
ซินโดรม ก่อนและหลังการปรับเทคโนโลยี

สิ่งอำนวยความสะดวกและการฝึกโดยใช้
แผนการสอนเฉพาะบุคคล โดยทีมสหวิชาชีพ
ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับทักษะในการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม
(มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0 ในทุกพฤติกรรมของการรับประทานอาหาร)

พฤติกรรมในการรับประทานอาหาร	$\bar{X}$ (ก่อน)	$\bar{X}$ (หลัง)	ระดับคะแนน (ก่อน)	ระดับคะแนน (หลัง)
1. นั่งในท่าที่ถูกต้องเหมาะสม	2	3	พอใช้	ดี
2. จับช้อนด้วยมือข้างที่ถนัดแล้วใช้ช้อนตัก อาหาร	2	3	พอใช้	ดี
3. ยกช้อนที่มีอาหารขึ้นมาบริเวณปาก	2	5	พอใช้	ดีเยี่ยม
4. อ้าปากเพื่อรอรับอาหารอย่างถูกวิธี	2	5	พอใช้	ดีเยี่ยม
5. ส่งช้อนที่มีอาหารเข้าไปในปาก	2	5	พอใช้	ดีเยี่ยม
6. จับปากเพื่อเก็บอาหารอย่างถูกวิธี	2	5	พอใช้	ดีเยี่ยม
7. ดึงช้อนออกจากปาก	2	4	พอใช้	ดีมาก
8. กลืนอาหารอย่างถูกวิธี	2	5	พอใช้	ดีเยี่ยม
9. ตักอาหารทานต่อเนื่องจนอิ่ม	2	3	พอใช้	ดี
10. วางช้อนในถ้วย	2	4	พอใช้	ดีมาก
รวม	20	42	พอใช้	ดีเยี่ยม

จากตารางที่ 3 พฤติกรรมในการ
รับประทานอาหาร ก่อนและหลังการปรับ
เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกและการฝึก
โดยใช้แผนการสอนเฉพาะบุคคล ก่อน ได้
ค่าเฉลี่ยรวม 20 คะแนน อยู่ในระดับ พอใช้
หลัง ได้ค่าเฉลี่ยรวม 42 คะแนน อยู่ในระดับ
ดีเยี่ยม

4. ค่าเฉลี่ยและระดับคะแนน
การประเมินเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก
(โต๊ะกิจกรรม) ก่อนและหลังการปรับแต่ง
ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับคะแนนการประเมินเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (โตะกิจกรรม) ก่อนและหลังการปรับแต่ง

รายการประเมิน เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก	ก่อนการปรับแต่ง			หลังการปรับแต่ง		
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ คะแนน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ คะแนน
1. ด้านความเหมาะสมกับขนาดตัว	1.75	0.50	น้อยที่สุด	5.00	0	มากที่สุด
2. ด้านความเหมาะสมในการจัดทำทาง	1.35	0.10	น้อยที่สุด	4.70	0.20	มากที่สุด
3. ด้านวัสดุและความแข็งแรงทนทาน	1.88	0.39	น้อย	4.56	0.41	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.66	0.33	น้อยที่สุด	4.75	0.20	มากที่สุด

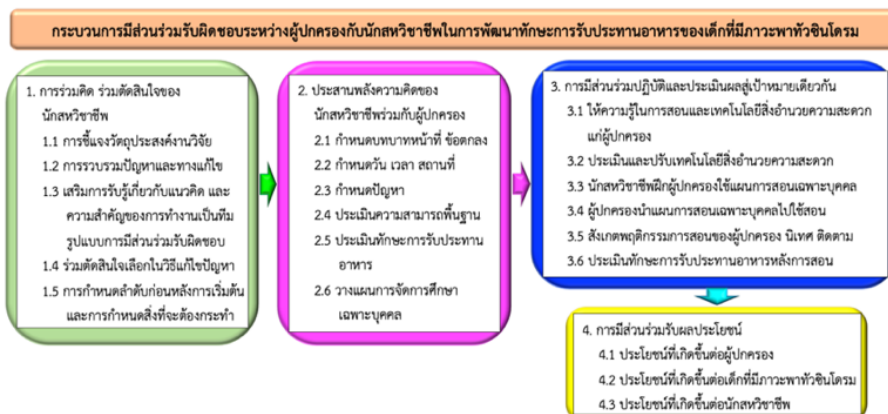
จากตารางที่ 4 ระดับคะแนนการประเมินเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (โตะกิจกรรม) ก่อนการปรับแต่ง ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 1.66 คะแนน อยู่ในระดับ น้อยที่สุด หลังการปรับแต่ง ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 4.75 คะแนน อยู่ในระดับ มากที่สุด

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลอยู่ 3 ประเด็น คือ 1) สังเคราะห์ความรู้จากการดำเนินการวิจัย ได้ลำดับของกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักสหวิชาชีพเพื่อพัฒนาทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาหุวินิจฉัยโครม 2) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเชื่อมโยงสู่การปรับแต่งโตะกิจกรรม เด็กพาหุวินิจฉัยโครมเรียนรู้และพัฒนาทักษะการรับประทานอาหาร 3)

การนำไปใช้จริง ความยั่งยืนและความคุ้มค่าในการช่วยเหลือเด็กพิการซ้อนรุนแรง

1. สังเคราะห์ความรู้จากการดำเนินการวิจัย ได้ลำดับของกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักสหวิชาชีพเพื่อพัฒนาทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาหุวินิจฉัยโครม ดังนี้ 1) การร่วมคิดร่วมตัดสินใจของนักสหวิชาชีพ 2) ประสานพลังความคิดของนักสหวิชาชีพร่วมกับผู้ปกครอง 3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติและประเมินผลสู่เป้าหมายเดียวกัน 4) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ ดังผังกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักสหวิชาชีพ โดยมีความสัมพันธ์ของแต่ละกระบวนการ ดังนี้

ภาพที่ 2 ผังกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักศึกษาซีพี

กระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบระหว่างผู้ปกครองกับนักศึกษาซีพีที่ประสบผลสำเร็จ เกิดขึ้นได้จาก ผู้วิจัยดำเนินการเตรียมความพร้อมแก่ทีมสหวิชาชีพและประสานพลังความคิดนักศึกษาซีพีกับผู้ปกครอง เกิดการสร้างการรับรู้เป้าหมายร่วมกันเป็นกุญแจหรือหัวใจของการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการสร้างความรู้เห็นกันของผู้ปกครอง โดยให้รับรู้และเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง เห็นความสำคัญของการฝึกพัฒนาที่ต้องทำอย่างต่อเนื่อง รับรู้ว่าตนเองเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในการฝึกบุตร รวมถึงรับรู้การมีส่วนร่วมรับผิดชอบกับนักศึกษาซีพี สอดคล้องกับ Bronfenbrenner (1994) กล่าวว่า ระบบสิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ชิดกับตัวมนุษย์ที่สุดและให้ประสบการณ์โดยตรงกับการพัฒนาคุณลักษณะพื้นฐานของชีวิตมนุษย์ หน่วยแรกที่สุดในการทำหน้าที้ี้คือ “ครอบครัว” ซึ่งเป็นศูนย์กลางของการเริ่มต้นชีวิต ผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกใน

ครอบครัว สิ่งแวดล้อมที่อยู่ใกล้ชิดตัวมนุษย์ และสามารถมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันได้ทั่วถึงจัดเป็น “ระบบจุลภาค”

ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยในบริบทที่บ้านบริเวณใต้ถุนบ้านของผู้ปกครอง เป็นแคร่ขนาดใหญ่ อาภาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ เป็นสถานที่ที่ผู้ปกครองใช้เป็นประจำ ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เกิดความคุ้นเคยและภาวะผ่อนคลายของผู้ปกครองนำมาซึ่งการแสดงออกทางความคิดอย่างเต็มที่ สอดคล้องกับ Boonyakam (2016) ที่กล่าวว่า บริบทสภาพแวดล้อมที่มีความคุ้นเคยเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความเหมาะสมในการให้บริการ มีโอกาสในการเรียนรู้อย่างเต็มที่และมีความสัมพันธ์ทำให้เกิดผลลัพธ์ในเชิงบวกต่อการทำงานเป็นทีม นอกจากนั้นผู้วิจัยยังใช้วิธีการประชุมที่ไม่เป็นทางการเพื่อระดมความคิดใช้วิธีการพูดคุยร่วมกับการซักถามหรือตั้งคำถาม เพื่อให้ผู้ปกครองแสดงความคิดเห็นโดยการให้โอกาสเวลาและตั้งใจฟัง เช่น การสบตาคุ้นทนา

การนั่งอยู่ในระดับเดียวกัน การพยักหน้าเมื่อเห็นด้วยกับคำพูดของผู้ปกครอง รวมถึงการสังเกตสีหน้าท่าทางของผู้ปกครองและกระตุ้นเพียงเล็กน้อย เมื่อผู้ปกครองนำเสนอปัญหา ความคาดหวัง บนฐานความต้องการของผู้ปกครอง นักสหวิชาชีพพร้อมอภิปรายและยอมรับในประเด็นนั้นพร้อมกับการนำปัญหานั้นมาตั้งเป้าหมายและพัฒนาแผนการสอนร่วมกัน ส่งผลให้ผู้ปกครองเกิดความภาคภูมิใจในตนเองเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของโปรแกรมที่พัฒนาร่วมกันเกิดพลังที่ทุ่มเทจนสำเร็จ สอดคล้องกับ Rattanasakorn (n.d.) ที่กล่าวว่า ความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ปกครอง เป็นข้อมูลที่มีความสำคัญสำหรับการกำหนดวัตถุประสงค์ ความร่วมมือระหว่างครูและผู้ปกครองเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ ในการพัฒนาเด็กที่มีความพิการซ้อน ความร่วมมือนี้จะมีประสิทธิภาพหากอยู่บนพื้นฐานการเคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การมีส่วนร่วมปฏิบัติและประเมินผลสู่เป้าหมายเดียวกัน การเสริมพลังอำนาจผู้ปกครอง โดยได้รับความรู้และการฝึกจากนักสหวิชาชีพตามศาสตร์เฉพาะของแต่ละวิชาชีพ ทำให้ผู้ปกครองสามารถนำแผนการสอนเฉพาะบุคคลไปฝึกบุตรได้อย่างมั่นใจ สอดคล้องกับ Harding (2016) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของการทำงานร่วมกัน คือ การสื่อสาร ความรู้ ความเคารพ ความไว้วางใจ ความเสมอภาค และความมุ่งมั่น อีกทั้งความรู้ที่นักสหวิชาชีพจัดให้แก่ผู้ปกครอง

นั้นเป็นเรื่องที่ผู้ปกครองร่วมคิดสนองต่อปัญหาหรือความต้องการของผู้ปกครองย่อมทำให้ผู้ปกครองเกิดความสนใจในการเรียนรู้และเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับ Knowles (1980, as cited in Chonpracha, 2014) กล่าวว่า ผู้ใหญ่จะถูกชักจูงให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีถ้าการเรียนรู้นั้นตรงกับความต้องการและความสนใจ เนื่องจากเนื้อหาเหล่านั้นเกิดจากการร่วมระดมความคิดเห็นจากผู้ปกครองและนักสหวิชาชีพจนตกลงผลก็มีความเฉพาะสำหรับน้องเอ สนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ย่อมดำเนินการฝึกอย่างต่อเนื่องและทุ่มเท สอดคล้องกับ Rattanasakorn (n.d.) กล่าวว่า เนื้อหาที่ผู้ปกครองสนใจและต้องการย่อมเกิดความต่อเนื่อง มุ่งมั่นทุ่มเทที่จะปฏิบัติและพร้อมที่จะรับฟังนำไปปรับใช้ อีกทั้งการนิเทศกำกับ ติดตาม ทำให้ผู้ปกครองมีความคิดทางบวกต่อการจัดการเรียนการสอนในลักษณะนี้ เนื่องจากผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบและรับรู้ในทุกขั้นตอนของการสอนหรือการฝึก ผู้ปกครองรู้สึกพึงพอใจที่ผู้วิจัยไปเยี่ยมบ้านและมีการนิเทศการสอนที่บ้านแบบกัลยาณมิตรทำให้เกิดความมั่นใจในการสอน ได้รับคำแนะนำเมื่อเกิดปัญหาหรือข้อสงสัยเป็นการสร้างและรักษาสัมพันธภาพให้คงอยู่ต่อไป มีการสื่อสารกันอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ผู้วิจัยต้องสามารถติดต่อเข้าถึงได้ง่ายและเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พูดคุยและซักถาม เพื่อพัฒนาบุตรหลานไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ (Chumcheun, 2018)

การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ เมื่อดำเนินการฝึกได้ระยะหนึ่งผู้ปกครองเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้เชิงประจักษ์ เช่น น้องเอใช้มือเข้ามาในแนวกึ่งกลางลำตัวได้ ใช้มือข้างขวาจับช้อนตักอาหารได้ปริมาณหนึ่ง ยกช้อนที่มีอาหารขึ้นใกล้บริเวณปากพร้อมกับอ้าปากรับอาหาร ปิดปากกลืนอาหาร ดึงช้อนออกจากปาก ไม่ร้องไห้ ไม่ขว้างหรือปาช้อน รวมถึงการมีส่วนร่วมรับประโยชน์ต่อผู้ปกครอง เช่น ผู้ปกครองผ่อนคลาย มีแรงจูงใจและความมุ่งมั่นในการฝึกต่อไป เกิดความรู้สึกดีต่อตนเอง ที่พัฒนาให้น้องเอรับประทานอาหารได้เอง มีความรู้ในการจัดที่นั่งและการใช้การกระตุ้นที่เหมาะสมนำไปสู่ ความเป็นอิสระในการรับประทานได้ด้วยตนเอง ส่วนผู้วิจัยและนักสหวิชาชีพมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ คือ เกิดการทำงานในรูปแบบของการบูรณาการข้ามศาสตร์ด้วยการค้นหาแนวทางการสอน การฟื้นฟู การให้บริการในรูปแบบใหม่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ความชำนาญระหว่างนักสหวิชาชีพ เกิดความสามัคคีในทีม

2. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง เชื่อมโยงสู่การปรับแต่งโต๊ะกิจกรรม เด็กพาทัวซินโดรมเรียนรู้และพัฒนาทักษะการรับประทานอาหาร

ผลของคะแนนทักษะการรับประทานอาหารของเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรมหลังการปรับแต่งเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก โดย การมีส่วนร่วมรับผิตชอบของผู้ปกครอง อยู่ใน ระดับดีเยี่ยม เนื่องจากผู้วิจัยและนักสหวิชาชีพ

ร่วมกันประเมิน วิพากษ์ และปรับแต่งโต๊ะ กิจกรรมให้เหมาะสม เอื้อต่อการควบคุมลำตัว ให้ตั้งตรง ใช้แขนและมือเข้ามาในแนวกึ่งกลาง ลำตัวได้สะดวก น้องเออยู่ในท่าที่พร้อมในการ รับประทานอาหาร รวมถึงให้ความรู้โดยสอน วิธีการใช้แผนการสอนเฉพาะบุคคลแก่ ผู้ปกครองตามศาสตร์แต่ละวิชาชีพ โดยใช้ เทคนิคการสอนที่หลากหลายเพื่อให้เข้าใจ อย่างถูกต้อง คือ การสาธิต การทำตามแบบ การแสดงบทบาทสมมติและการสับเปลี่ยน บทบาท ดังนี้ ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยแสดงบทบาทเป็น ผู้ปกครองทำหน้าที่สอน แล้วผู้ปกครองแสดง บทบาทเป็นเด็กที่มีภาวะพาทัวซินโดรม ครั้งที่ 2 ผู้ปกครองแสดงบทบาทเป็นผู้ทำหน้าที่สอน แล้วผู้วิจัยแสดงบทบาทเป็นเด็กที่มีภาวะพาทัว ซินโดรม จนกว่าผู้ปกครองสามารถจดจำ ขั้นตอนและสอนได้ถูกต้องจึงดำเนินแผนการ สอนต่อไปจนครบทุกแผน เพื่อให้ผู้ปกครอง ได้ปฏิบัติจริง เกิดประสบการณ์และเกิดการ เรียนรู้ สามารถฝึกและสอนบุตรได้จริงด้วย ความมั่นใจ ประกอบด้วย แผนการจัดการ ศึกษาเฉพาะบุคคลที่ร่วมกันพัฒนา มีความ เหมาะสมตอบสนองต่อความต้องการของ ผู้ปกครอง ส่งผลให้มีแรงจูงใจ ร่วมรับผิตชอบ ปฏิบัติตามแผนการสอนเฉพาะบุคคลฝึกบุตร อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกวัน เมื่อน้องเอได้ ลงมือปฏิบัติซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ทั้งการพูดเน้นย้ำให้ ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ทำให้เกิดการจดจำและเกิด การเรียนรู้ สอดคล้องกับ Thorndike (1923) ได้กล่าวว่า การฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ จะช่วย ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่คงทนถาวร อีกทั้งการ

สอนของผู้ปกครองที่ใช้เทคนิคในการสอนอย่างเป็นลำดับขั้น ได้แก่ การกระตุ้นเตือนโดยการจับมือทำร่วมกับการพูด การสังเกตเพื่อลดระดับการกระตุ้นเตือน การให้แรงเสริมทำให้น้องเกิดความมั่นใจ และสามารถใช้ช้อนตักอาหารรับประทานได้ สอดคล้องกับ Chumcheun (2018) ที่ให้ข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่าการเสริมแรงเป็นสิ่งที่สำคัญเนื่องจากเด็กแต่ละคนมีความสามารถไม่เท่าเทียมกัน ควรให้เวลาเด็กและให้การเสริมแรงเด็กทุกครั้งเมื่อเด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ นอกจากนี้การให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการสอนและการฝึกเด็กพิการซ้อนรุนแรงนั้น ทำให้น้องเกิดความผ่อนคลายเกิดความไว้วางใจ เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ดูแลอยู่กับบุตรเป็นประจำทุกวัน การใช้วิธีนี้จึงทำให้เด็กเรียนรู้ได้ดีและมีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้อย่างชัดเจน (Korsuwan, 2010) ส่งผลให้น้องสามารถรับประทานอาหารได้แบบพึ่งพาตนเอง ด้วยการจับช้อน ใช้ช้อนตักอาหาร รับประทานอาหารและวางช้อน โดยได้การกระตุ้นเตือนจากผู้ปกครองลดลง

3. การนำไปใช้จริง ความยั่งยืนและความคุ้มค่าในการช่วยเหลือเด็กพิการซ้อนรุนแรง

จากการวิเคราะห์ผลงานวิจัยดังตารางที่ 1 การดำเนินการวิจัยใช้เวลาทั้งสิ้น 25 ครั้ง เป็นเวลา 25 ชั่วโมง ในระยะเวลา 2 เดือน พบผลลัพธ์ในทางที่ดีขึ้นในทุกมิติทั้งผู้ปกครอง เด็กพาหวัชชินโดรม รวมถึงการใช้สิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งสะท้อนถึงการแก้ไข

ปัญหาจากการถอดบทเรียนโครงการปรับบ้านเป็นห้องเรียนเปลี่ยนพ่อแม่เป็นครูได้มากกว่าการสอนหรือการพบปะแบบปกติที่ปฏิบัติเดือนละครั้ง ครั้งละ 3 ชั่วโมง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรนำลำดับขั้นตอนของกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบที่สังเคราะห์ได้จากงานวิจัย ไปใช้ในการให้บริการบุคคลพิการซ้อนและพิการซ้อนรุนแรงที่ส่วนใหญ่ไม่สามารถเดินทางมารับบริการทางการศึกษาที่ศูนย์การศึกษาพิเศษได้ เนื่องจากผลลัพธ์ของกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบเห็นผลในเชิงประจักษ์ของกลุ่มเป้าหมายที่ดีขึ้นและมีความยั่งยืนต่อการช่วยเหลือเด็กพิการซ้อนรุนแรงจากบุคคลในครอบครัว ส่งผลต่อการเข้าถึงการให้บริการเยี่ยมบ้านของศูนย์การศึกษาพิเศษได้

2. การจัดหาและนำเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพเด็กพิการซ้อนควรเน้นความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษ และต้องสอนให้ผู้ปกครองหรือเด็กพิการซ้อนสามารถใช้เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกนั้นจนคล่องแคล่วก่อนการใช้จริง

3. การนำกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องให้เกิดประสิทธิภาพควรคำนึงถึงการสร้างและรักษาสัมพันธภาพ รวมถึงทักษะในการสื่อสารกับผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มความถี่ในการนิเทศติดตามผู้ปกครองตามแผนการสอนเฉพาะบุคคล เพื่อให้ข้อเสนอแนะ ให้คำแนะนำแก่ผู้ปกครองให้สามารถสอนได้ถูกต้องอย่างมั่นใจ
2. ควรมีการจัดทำบันทึกค่าใช้จ่ายการเดินทางเป็นข้อมูลพิจารณาความคุ้มค่า

ในการเปรียบเทียบกับกรให้บริการแบบเดิม เพื่อการนำไปใช้ได้จริง เนื่องด้วยผู้ปกครองสามารถสอนบุตรได้ด้วยตนเอง เกิดความยั่งยืนต่อการช่วยเหลือเด็กพิการซ้อน ทำให้จำนวนครั้งในการเดินทางไปให้บริการและค่าใช้จ่ายลดลงอีกทั้งลดจำนวนผู้รับบริการจากทีมสหวิชาชีพด้วย

เอกสารอ้างอิง

- Boonyakarn, T. (2016). *The development of learning experience management with parental involvement model to enhance the self-help skills of children with cerebral palsy*. (Doctoral dissertation). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.
- Bronfenbrenner, U. (1994). Ecological models of human development. *International Encyclopedia of Education*, 2(3), 39.
- Chonpracha, S. (2014). *The development of instruction to strengthen nature self-directed learning of graduate students community development program department of education, Prince of Songkla University*. (Master's thesis). Prince of Songkla University, Songkla, Thailand.
- Chumchuen, T. (2018). *The effects of using a training package with parental involvement on self-help skill in toilet training of children with moderate intellectual disability*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.
- Cohen, J. M. & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213-235.
- Education Center. (2018). *Summary work of adjusting the home to the classroom, turning parents into teachers academic year 2018*. Lampang: Lampang Special Education Center.
- Harding, J. V. (2016). *Collaboration with parents of students of students with down syndrome: Parental perspectives and leadership implications*. (Master's thesis). Fordham University, New York, United States.
- Jarunondrakul, S. & Tongsookdee, R. (2019). Overprotection: Obstacles to the potential development of children with multiple disabilities. *Sikkhana*, 7(8), 15.

- Korsuwan, K. (2010). *Intellectual disabilities*. Bangkok: Srinakharinwirot University, Lampang Special.
- Office of the Education Council. (2017). *National education plan 2017-2036*. Bangkok: Prigwhan Graphic Company.
- Rattanasakorn, S. (n.d.). *Manual for teaching students with visual impairment and multiple disability*. Bangkok: Special Education Bureau.
- Sirindhorn National Medical Rehabilitation Institute. (2019). *Clinical practice guidelines: Dysphagia*. Nontaburi: Sahamitr Printing & Publishing Company.
- Special Education Bureau. (2016). *Assessment report adapt home to classroom and change parents to teachers 2016*. Bangkok: Special Education Bureau.
- Thorndike, E. L. (1923). *Education a first book*. New York: Macmillan Company.
- Udompanich, N. (2014). *Occupational therapy: Dysphagia*. Khon Kaen: Khon Kaen University.
- Vittayakorn, S. (n.d.). *Rehabilitation in feeding activities for children with cerebral palsy*. Chiang Mai: Chiang Mai University.

การสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

สายอรุณ ณ ลำพูน¹, รัชนิกร ทองสุคติ², พิกุล เสียวสิริพงศ์³, สร้อยสุตา วิทยากร⁴

¹ ครูชำนาญการโรงเรียนโสตศึกษาอนุสารสุนทร อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่

^{2,3,4} สาขาวิชาการศึกษาศิลปะ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

E-mail: ¹ ms.nalumphun@gmail.com

Received: September 13,2020

Revised: November 25,2021

Accepted: December 03,2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อน ซึ่งใช้กิจกรรมการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มและศึกษาระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อนก่อนและหลังกระบวนการกลุ่ม ซึ่งเป็นการศึกษาในกรณีศึกษา ผู้เรียนพิการซ้อนเพศหญิง อายุ 17 ปี จำนวน 1 คน และมีผู้ร่วมการวิจัยคือผู้เรียนหูหนวก จำนวน 7 คน ทั้งหมดกำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อน 2) คู่มือการจัดกระบวนการกลุ่ม 3) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การทำสัมผัสน้ำ การทำขนมวุ้นและการเล่นเป็นผู้นำกลุ่ม เรื่องละ 5 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที รวมทั้งสิ้น 15 ครั้ง โดยแต่ละครั้งจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลงมือปฏิบัติร่วมกันตามบทบาทของแต่ละคนในการเป็นสมาชิกกลุ่ม 4) แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละและพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อน หลังการทดลองเพิ่มสูงจากระดับปานกลาง (ร้อยละ 40) เป็นระดับ มากที่สุด (ร้อยละ 82.66) จำแนกรายด้าน ได้แก่ ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ก่อนทดลองร้อยละ 44 หลังการทดลองร้อยละ 72 ด้านการกล้าแสดงออกด้วยการกระทำ ก่อนทดลองร้อยละ 33.33 หลังการทดลองร้อยละ 80 ด้านการกล้าแสดงออกด้วยท่าทางและคำพูด(ภาษามือ) ก่อนทดลองร้อยละ 45.33 หลังการทดลองร้อยละ 80 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า กระบวนการกลุ่มสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อน ดังนี้ 1) ผู้เรียนพิการซ้อนตระหนักรู้คุณค่าแห่งตน แสดงออกด้วยการทำภาษามือบอก เช่น ฉันทะทำได้ ฉันทารู้ 2) ผู้เรียนพิการซ้อนรู้จักและเข้าใจตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าลงมือทำและกล้าพูด (ภาษามือ) บอกสิ่งที่ต้องการ รู้ความสามารถของตนเอง ทำงานสำเร็จได้เช่นเดียวกับเพื่อนในกลุ่ม

คำสำคัญ: พิการซ้อน, ความเชื่อมั่นในตนเอง, กระบวนการกลุ่ม

Enhancing self-confidence of the student with multiple disabilities using group process

Saiaroon Na Lumphun¹, Ratchaneekorn Tongsookdee², Pikul Leosiripong³, Soisuda Vittayakorn⁴,

¹ Professional level teacher at Anusan Sunthon School for the Deaf, Muaeng, Chiang Mai

^{2,3,4} Special Education Program, Faculty of Education, Chiang Mai University.

E-mail:¹ ms.nalumphun@gmail.com

Received: September 13,2020

Revised: November 25,2021

Accepted: December 03,2021

Abstract

This research aimed to enhance the self-confidence of students with multiple disabilities using learning activities with group process and to study levels of self-confidence behavior of students with multiple disabilities, before and after the group process was applied, which is a case study of one female with multiple disabilities, age of 17, and seven deaf learners as research participants, all of whom study in secondary school for disabilities. The tools used include 1) evaluation form about self-confidence in students with multiple disabilities 2) a group process management manual 3) three group process learning activities plan, including: som tam making, waffle baking and group leadership practice. Each plan was implemented 5 times, each time lasted 50 minutes so it was 15 times in total. Each activity allows participants to act together based on their role in group membership 4) Self-confidence behavior observation record, the data was analyzed by percentage and description. The results showed that the level of self-confidence of the student with multiple disabilities increased from medium-quality level (40 percent) to highest-quality level (82.66 percent) after the experiment, classifying by aspects: having self-confidence in self-esteem, 44 percent before trial and 72 percent afterwards; having courage to express feeling through physical actions, 33.33 percent before trial and 80 percent afterwards; expressing feeling through gestures and words (sign language), 45.33 percent before trial and 80 percent afterwards. The results of the qualitative data analysis indicated that the group process enhance the self-confidence of the student with multiple disabilities as follow 1) she is aware of her self-value and express herself by using sign language such as I'm good, I can, I know. 2) she knows and understand herself, has courage to make decisions, to act, to tell (sign language) what she wants, to recognize her own abilities and to get job done as her group friends.

Keywords: Multiple disabilities, Self-confidence, Group process

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดประเภทคนพิการทางการศึกษาไว้ 9 ประเภท คือ เด็กที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน บกพร่องทางการเห็น บกพร่องทางร่างกายการเคลื่อนไหวหรือสุขภาพ บกพร่องทางสติปัญญา บกพร่องทางพฤติกรรมอารมณ์สังคม บกพร่องทางการพูด การสื่อสาร บุคคลออทิสติกและบุคคลพิการซ้อน (Education Provision for Persons with Disabilities Act B.E. 2008, 2008) ทั้งนี้ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องกำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคนพิการทางการศึกษา พุทธศักราช 2552 ได้ให้ความหมายของ “บุคคลพิการซ้อน” ไว้ว่าเป็นบุคคลที่มีสภาพความบกพร่องหรือความพิการมากกว่าหนึ่งประเภทในบุคคลเดียวกัน (Announcement of the Ministry of Education on the determination of categories and criteria for educational disabilities Act B.E. 2009, 2009) ความบกพร่องดังกล่าวอาจประกอบด้วย การพูด การเรียนรู้ สติปัญญา การเห็น การได้ยิน ซึ่งส่งผลต่อพัฒนาการ ด้านสติปัญญา ด้านทักษะการดำรงชีวิตประจำวัน ทักษะการเคลื่อนไหว การทำงานของระบบประสาทรับและส่งความรู้สึกรและทักษะการสื่อสาร กล่าวคือ ผู้เรียนพิการซ้อนจะใช้เวลาในการเรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ มากกว่าผู้อื่น มีปัญหาในด้านการจดจำ ข้อมูล ปัญหาในการเชื่อมโยงความรู้จากสถานการณ์หนึ่งไปใช้ในอีกสถานการณ์หนึ่ง

ทักษะทางสังคม การแยกตัว การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ มักพึ่งพาและคล้อยตามผู้อื่น ขาดความมั่นใจในตนเอง (Office of Special Education Administration, 2013)

ความเชื่อมั่นในตนเองมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมทางสังคม เมื่อบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองจะทำให้บุคคลมีความมั่นใจต่อการกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม กล้าคิด กล้าแสดงออกและตัดสินใจต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ด้วยตนเอง ผู้เรียนที่มีความมั่นใจในตนเองจะสามารถเรียนรู้และทำกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ดีเมื่อจบการศึกษาหรืออยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ก็จะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความพึงพอใจและเห็นคุณค่าในตนเอง (Chimplee, 2008) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thongyoo (2012) กล่าวว่า ความเชื่อมั่นในตนเองด้านการกล้าแสดงออก ด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความภาคภูมิใจในตนเอง มีอิทธิพลต่อทักษะชีวิต การทำงานให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยเห็นความสำคัญต่อการช่วยเหลือผู้เรียนพิการซ้อน ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงวัยรุ่นเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นขั้นของการเข้าใจตนเอง ซึ่งหากไม่ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการทางบุคลิกภาพให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองในช่วงวัยนี้ก็จะส่งผลต่อวัยผู้ใหญ่ในการดำรงชีวิตประจำวัน การเลือกคู่ครอง และการประกอบอาชีพ (Erickson, 1994)

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาในกรณีศึกษา ผู้เรียนพิการซ้อนที่เรียนร่วมกับผู้เรียนหูหนวก ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง พบว่า ผู้เรียนพิการซ้อนได้รับการวินิจฉัยเป็นบุคคลหูหนวกร่วมกับบกพร่องทางสติปัญญาและการเห็น ผู้พิการซ้อนถูกพ่อแม่ทอดทิ้งตั้งแต่แรกเกิดบิดามารดาไม่เคยส่งเสียเลี้ยงดู ได้รับการเลี้ยงดูจากบุคคลที่ไม่ใช่ญาติ ฐานะทางบ้านยากจน ผู้วิจัยได้สังเกตและสัมภาษณ์ครูผู้สอนผู้เรียนพิการซ้อนในชั้นเรียนร่วมกับผู้เรียนหูหนวก พบว่า ผู้เรียนพิการซ้อน มักแยกตัวอยู่คนเดียว ไม่กล้าแสดงออก วิตกกังวล ไม่กล้าทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ไม่ยกมือตอบคำถาม ไม่แสดงความคิดเห็นในกลุ่ม ไม่อาสาทำงาน ปฏิเสธงานทำไม่ได้ นอกจากนั้นยังถูกละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เช่น ถูกเพื่อนแย่งของ ถูกเพื่อนแซงคิว ถูกเพื่อนใช้ให้ล้างจานและทำเวรแทน อีกทั้งไม่กล้าปฏิเสธ เมื่อเพื่อนฝากซองโทรศัพท์มือถือไว้ในตู้เสื้อผ้าของตนซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎของห้องนอน และจากการที่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เรียนพิการซ้อนถึงปัญหาและอุปสรรคในการเรียนร่วมกับผู้เรียนหูหนวก พบว่า ผู้เรียนพิการซ้อนอยากทำกิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ร่วมกับผู้เรียนหูหนวก แต่กลัวทำไม่ได้ กลัวทำผิดพลาด กลัวเพื่อนโกรธ ถูกเพื่อนปฏิเสธไม่ให้ช่วยทำงานกลุ่ม เพื่อนเก่งเพื่อนทำเองหมดทุกอย่าง จากข้อมูลที่ได้มาเมื่อวิเคราะห์ตามทฤษฎีของ Erickson (1980) สะท้อนถึงสภาพภูมิหลังที่กล่าวมาข้างต้น ส่งผลต่อบุคลิกภาพความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อนอย่างเด่นชัด ใน

ด้านการรับรู้คุณค่า แห่งตน ความไว้วางใจ ความคิดริเริ่มและการพึ่งพาตนเอง รวมถึงการไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางด้านร่างกายอย่างเหมาะสม (Maslow, 1943) หรือสนับสนุนให้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างอิสระ ทำให้สูญเสียโอกาสในการปรับตัวและเรียนรู้พัฒนาการในแต่ละช่วงวัย เช่น การสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อน รุ่นเดียวกัน การแสดงบทบาททางสังคมที่เหมาะสม การเลือกและเตรียมตัวเพื่ออาชีพ (Havighurst, 1972) ซึ่งเป็นรากฐานของการเรียนรู้งานในวัยผู้ใหญ่อาจส่งผลกระทบ เช่น พึ่งพาช่วยเหลือตนเองไม่ได้ ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด ไม่มีความสุขในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมและไม่ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพ

กระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบขั้นตอนร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่มขนาดของกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยสมาชิกมีการสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในกลุ่ม มีการกำหนดเป้าหมาย การวางแผนการทำงานร่วมกัน เรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จที่วางไว้ (Kradang-nga, 2011) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกลุ่มสามารถนำหลักการสอนของกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยทั่ว ๆ ไป หรือนำความรู้เรื่องกระบวนการกลุ่มมาสอดแทรกในการเรียนการสอนเนื้อหาสาระต่าง ๆ ตามหลักสูตร โดยที่ผู้สอนให้ผู้เรียนทำงาน ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม พร้อมทั้ง

สอนแนะนำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดีควบคู่ไปกับการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เนื้อหาสาระตามวัตถุประสงค์ (Khemmani, 2002) สอดคล้องกับ Sittiwut (2014) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กระบวนการทำงานที่ดีอย่างมีระบบขั้นตอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางสังคม มีการร่วมมือกันทำงาน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Teeoppama (2019) ได้ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองของวัยรุ่นที่ถูกรังแกบนโลกไซเบอร์พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกระบวนการกลุ่มส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองหลังเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มมีคะแนนการเห็นคุณค่าในตนเองสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกระบวนการกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohsen and Esmaeil (2017) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษ และความเต็มใจที่จะสื่อสารของนักเรียนอิหร่าน พบว่า การเรียนการสอนด้วยกระบวนการกลุ่ม มีประสิทธิภาพในการพัฒนาความสามารถในการพูดและความเต็มใจในการสื่อสารสูง อีกทั้งยังกระตุ้นความสนใจและความชอบที่จะมีส่วนร่วมในการอภิปรายของผู้เรียน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำความรู้เรื่องกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรมการ

เรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนฝึกการอ่านและผู้เรียนหุนหวนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระควบคู่กับการเรียนรู้การทำงานกลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพึ่งพาตนเองในชีวิตประจำวันและการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในอนาคตเมื่อจบการศึกษาและเพื่อสร้างโอกาสให้ผู้เรียนฝึกการอ่านและผู้เรียนหุนหวนมีการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมที่เหมาะสม สร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนฝึกการอ่าน ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการกล้าแสดงออกด้วยการกระทำและด้านการกล้าแสดงออกด้วยท่าทางและคำพูด (ภาษามือ)

วัตถุประสงค์

เพื่อสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนฝึกการอ่านซึ่งจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มและศึกษาระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนฝึกการอ่านก่อนและหลังกระบวนการกลุ่ม

นิยามศัพท์

1. การสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง การสนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ผู้เรียนฝึกการอ่านมีความเชื่อมั่นในตนเองเพิ่มขึ้นด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มและการเสริมแรงทางบวก

2. พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง เช่น ชื่นชมตนเอง อาสาช่วยเพื่อนทำงาน 2) ด้านการกล้าแสดงออกด้วยการกระทำ เช่น ลงมือทำงานด้วยตนเองทันที เลือก/ตัดสินใจด้วย

ตนเอง 3) ด้านการกล้าแสดงออกด้วยท่าทาง และคำพูด (ภาษามือ) เช่น สบตาคู่สนทนา การใช้ภาษามือในสื่อสารโต้ตอบ เป็นต้น

3. กระบวนการกลุ่ม หมายถึง กิจกรรม ที่ผู้เรียนพิการซ้อนและผู้เรียนหูหนวกทำงาน ร่วมกันตามขั้นตอนของกระบวนการกลุ่ม ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนมือปฏิบัติ ขั้นตอนอภิปราย ขั้นตอนประยุกต์ใช้และสรุป และแสดง บทบาทของสมาชิกกลุ่มตามที่กำหนด

4. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

โดยใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อสร้างเสริมความ เชื่อมั่นในตนเองสำหรับผู้เรียนพิการซ้อนและ ผู้เรียนหูหนวก จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่ การทำ สัมภาษณ์ การทำขมวอฟเฟิล และการเป็นผู้นำ กลุ่ม แต่ละหัวข้อใช้เวลา 50 นาที ทุกวัน ใน เวลา 16.30 น. -17.20 น. จำนวน 5 ครั้งต่อ สัปดาห์ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 15 ครั้ง เป็น ระยะ เวลา 3 สัปดาห์ ซึ่งเป็นการสอนเสริม นอกเวลาเรียนในชั้นเรียนปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

- ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ Maslow
- ทฤษฎีจิตสังคมของ Erikson
- ทฤษฎีกระบวนการกลุ่ม ของทิตนา เขมมณี
 - คู่มือการจัดกระบวนการกลุ่ม
 - แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 3 เรื่อง ได้แก่

การทำสัมภาษณ์ การทำขมวอฟเฟิล และการเป็นผู้นำกลุ่ม

การสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านการ กล้าแสดงออกด้วยการกระทำ ด้านการ กล้าแสดงออกด้วยท่าทาง และคำพูด (ภาษามือ)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้เข้าร่วมการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ผู้เรียนพิการซ้อน อายุ 17 ปี กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 1 คน เป็น การเลือกแบบ เจาะจง ซึ่งมีเงื่อนไขที่กำหนด ดังต่อไปนี้ เป็นผู้เรียนหูหนวกที่มีความ บกพร่องทางสติปัญญาและการมองเห็น มี ปัญหาขาดความเชื่อมั่นในตนเองด้านการเห็น คุณค่าในตนเอง ด้านการกล้าแสดงออกด้วย

การกระทำด้านการกล้าแสดงออกด้วยท่าทาง และคำพูด (ภาษามือ) โดยประเมินจากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครูและการสังเกตของ ผู้วิจัยและมีอายุระหว่าง 15-20 ปี

1.2 ผู้เรียนหูหนวกจำนวน 7 คน เป็นหญิง 6 คน ชาย 1 คน เป็นนักเรียนในชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 จำนวน 3 คน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 2 คน

เป็นการเลือกแบบเจาะจง เกณฑ์ในการคัดเลือก คือ เป็นผู้เรียนหูหนวกอย่างเดียวไม่มี ความพิการอื่นร่วมด้วย อายุระหว่าง 15-20 ปี มีความสนิทสนมกับผู้เรียนพิการซ้อน ช่วยเหลืองานหรือ กิจกรรมส่วนรวมบ่อยครั้ง และสมัครใจเข้าร่วมกระบวนการกลุ่ม

1.3 ครูชำนาญการ จำนวน 1 คน ทำหน้าที่สังเกตผู้เรียนพิการซ้อน เป็นการเลือกแบบเจาะจง โดยมีเงื่อนไข คือ มีประสบการณ์สอนผู้เรียนหูหนวกมาไม่น้อยกว่า 5 ปี มีความชำนาญภาษามือ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อน ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎี และแบบสอบถามการเห็นคุณค่าในตนเองของ คนหูหนวก (Jambor & Elliott, 2005) และแบบทดสอบ Rubin's Self Esteem Scale (Department of Mental Health, 2007) โดยนำหลักการมาสร้างเป็นแบบประเมินความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบ ตัวเลข (Rating Scale) 5 ระดับ และนำแบบ ประเมินฉบับร่างตรวจสอบเพื่อหาความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.90

2.2 คู่มือการจัดกระบวนการกลุ่ม เนื้อหาประกอบด้วย 1) บทบาทหน้าที่ของ เพื่อนร่วมกระบวนการกลุ่ม ได้แก่ บทบาทผู้นำ กลุ่ม บทบาทของสมาชิกกลุ่ม และกระบวนการ ทำงานกลุ่ม วิธีการช่วยเหลือกระตุ้นเตือนทาง

กาย/ท่าทาง/วาจา (ภาษามือ) การให้การ เสริมแรง 2) บทบาทของผู้สอน ในการ จัดเตรียมแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ กระบวนการกลุ่ม จัดเตรียมสถานที่ สื่อการ สอน 3) บทบาทของผู้สังเกตร่วม ในการสังเกต และจดบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนพิการซ้อน ตามประเด็นที่กำหนด ซึ่งมีการตรวจสอบความ ตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.96

2.3 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย 3 เรื่อง ได้แก่ การทำสัมดำ การทำขนมวาฟเฟิล และ การเป็นผู้นำกลุ่ม ซึ่งมีการตรวจสอบความตรง เชิงเนื้อหา จุดประสงค์และการดำเนินกิจกรรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ค่าดัชนีความ สอดคล้อง เท่ากับ 0.96 รายละเอียดกิจกรรม ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม

หัวข้อกิจกรรมการเรียนรู้	ครั้งที่	วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม
การทำสัปดาห์	1	1. ผู้เรียนสามารถสืบค้นและนำเสนอการทำสัปดาห์ได้ 2. ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม	-สืบค้นการทำสัปดาห์
	2	-ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมวางแผนการทำสัปดาห์	-เรียนรู้การทำสัปดาห์
	3	1. ผู้เรียนสามารถทำสัปดาห์ได้สำเร็จ 2. ผู้เรียนสามารถพูด(ภาษามือ)อภิปรายกระบวนการทำงานกลุ่มได้	-เตรียมส่วนผสม เครื่องปรุงและอุปกรณ์ทำสัปดาห์
		3. ผู้เรียนสามารถทำตามบทบาทของสมาชิกกลุ่มได้	-ลงมือทำสัปดาห์
	4	1. ผู้เรียนสามารถทำสัปดาห์ได้สำเร็จ 2. ผู้เรียนสามารถพูด(ภาษามือ)อภิปรายกระบวนการทำงานกลุ่มได้	-เตรียมส่วนผสม เครื่องปรุงและอุปกรณ์ทำสัปดาห์
			-ลงมือทำสัปดาห์
	5	1. ผู้เรียนสามารถทำสัปดาห์ได้สำเร็จ 2. ผู้เรียนสามารถพูด(ภาษามือ)อภิปรายกระบวนการทำงานของตนเองได้	-แข่งขันการทำสัปดาห์
	6	1. ผู้เรียนสามารถบอกส่วนผสมและขั้นตอนการทำขนมวาฟเฟิลได้	-ครูสาธิตการทำขนมวาฟเฟิล
	7	1. ผู้เรียนสามารถชั่ง ตวง ส่วนผสมขนมวาฟเฟิลได้ 2. ผู้เรียนสามารถทำตามบทบาทของสมาชิกกลุ่มได้	-ครูและผู้เรียนร่วมกันทำขนมวาฟเฟิล
	8	1. ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมวางแผนทำขนมวาฟเฟิล 2. ผู้เรียนสามารถทำขนมวาฟเฟิลได้สำเร็จ 3. ผู้เรียนสามารถพูด(ภาษามือ)อภิปรายนำเสนอกระบวนการทำงานกลุ่มได้	-ผู้เรียนร่วมกันทำขนมวาฟเฟิล -การเปิด-ปิดเตาแก๊ส
การทำขนมวาฟเฟิล	9.	1. ผู้เรียนสามารถทำขนมวาฟเฟิลได้สำเร็จ 2. ผู้เรียนสามารถพูด(ภาษามือ)อภิปรายนำเสนอกระบวนการทำงานกลุ่มได้	-ผู้เรียนร่วมกันทำขนมวาฟเฟิล
	10	1. ผู้เรียนสามารถทำขนมวาฟเฟิลได้สำเร็จ 2. ผู้เรียนสามารถพูด(ภาษามือ)อภิปรายนำเสนอกระบวนการทำงานของตนเองได้	-ผู้เรียนทำขนมวาฟเฟิลด้วยตนเองทุกขั้นตอน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม (ต่อ)

หัวข้อกิจกรรมการเรียนรู้	ครั้งที่	วัตถุประสงค์	เนื้อหา/กิจกรรม
การเป็นผู้นำกลุ่ม	11	1. ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางในการแก้ปัญหาการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนเรียนนอนหญิงได้	-ปัญหาและแนวทางแก้ไข การรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนเรียนนอนหญิง
		2. ผู้เรียนสามารถทำตามบทบาทของสมาชิกกลุ่มได้	
	12	1. ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมวางแผนขั้นตอนการรับประทานอาหารเช้าของนักเรียนเรียนนอนหญิงได้	-ขั้นตอนการเป็นผู้นำกล่าว บทพิจารณาอาหาร
		2. ผู้เรียนสามารถทำตามบทบาทของสมาชิกกลุ่มได้	
	13	1. ผู้เรียนแต่ละคนสามารถแสดงบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มได้	-ฝึกการเป็นผู้นำกลุ่ม -ฝึกทำภาษามือบท
		2. ผู้เรียนทุกคนร่วมอภิปรายกระบวนการทำงานกลุ่มได้	พิจารณาอาหาร
	14	1. ผู้เรียนแสดงบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มได้	-ผู้นำกล่าวบทพิจารณา
		2. ผู้เรียนทุกคนร่วมอภิปรายกระบวนการทำงานกลุ่มได้	อาหาร
	15	-ผู้เรียนแสดงบทบาทการเป็นผู้นำกลุ่มได้ด้วยตนเอง	-ผู้นำกล่าวบทพิจารณา อาหาร

2.4 แบบสังเกตพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 เป็นการบันทึกตามสภาพจริงเขียนเชิงพรรณนา เช่น วันเวลา สถานที่ สภาพแวดล้อม ส่วนที่ 2 เป็นส่วนการสังเกตแบบมีโครงสร้าง จำนวน 5 ข้อ และสังเกตตีความพฤติกรรมของผู้เรียนพิการซ้อนในขณะทำกิจกรรม เช่น การแสดงออกทางสีหน้าท่าทาง ลักษณะการพูด (ภาษามือ) ซึ่งมีการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 1 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ระหว่างผู้สังเกตร่วม 2 คนได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 1

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาต
ผู้ปกครองและโรงเรียนเฉพาะความพิการ

3.2 จัดอบรมผู้เรียนหูหนวกเพื่อสร้าง
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงาน
กลุ่ม

3.3 ประเมินความเชื่อมั่นในตนเอง
ของผู้เรียนพิการซ้อน ก่อนจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ 1 วันใช้เวลาหลังเลิกเรียน 30 นาที
เวลา 16.00 น.-16.30 น. ณ ห้องสอนเสริม
โดยมีล่ามภาษามือแปลข้อคำถามและให้
ผู้เรียนพิการซ้อนเลือกคำตอบ 5 ระดับ
ผู้วิจัยเป็นผู้จัดบันทึกคำตอบ

3.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม มาใช้กับ

กลุ่มเป้าหมาย ทั้ง 3 เรื่อง ตามลำดับ โดยมีการ
แจ้งผู้เรียนพิจารณาและผู้เรียนทบทวน
เกี่ยวกับขอบข่ายของแต่ละกิจกรรม วันเวลา
สถานที่ทำกิจกรรม การบันทึกวิดีโอขณะทำ
กิจกรรม และสอบถามการยินยอมก่อนเข้าร่วม
กิจกรรมทุกครั้ง

3.5. ผู้วิจัยสังเกตและเก็บข้อมูล
พฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียน
พิจารณา โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมความ
เชื่อมั่นในตนเองระหว่างการจัดการกิจกรรมการ
เรียนรู้ทั้ง 3 เรื่อง และบันทึกจากวิดีโอ

3.6 ประเมินความเชื่อมั่นในตนเอง
ของผู้เรียนพิจารณา หลังจัดการกิจกรรมการ
เรียนรู้ 1 สัปดาห์ใช้เวลาหลังเลิกเรียน 30 นาที
เวลา 16.00 น.-16.30 น. ณ ห้องสอนเสริม
โดยมีล่ามภาษามือแปลข้อคำถามและให้

ผู้เรียนพิจารณาเลือกค่าตัวเลข 5 ระดับ
ผู้วิจัยเป็นผู้จัดบันทึกคำตอบ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์คะแนนความเชื่อมั่นใน
ตนเองของผู้เรียนพิจารณา ก่อนและหลังการ
จัดการกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยค่าร้อยละและ
นำเสนอเป็นตาราง

4.2 วิเคราะห์พฤติกรรมความเชื่อมั่น
ในตนเองของผู้เรียนพิจารณาที่ได้จากการ
สังเกตโดยนำเสนอแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัย
แบบกรณีศึกษา สรุปผลการทดลองออกเป็น 2
ตอน ดังนี้

1. ผลการวิจัยในข้อมูลเชิงปริมาณ

ตารางที่ 2 ตารางแสดงค่าคะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิจารณา ก่อนและหลังการจัด
กิจกรรม การเรียนรู้จำแนกรายด้าน

ความเชื่อมั่นในตนเองของ ผู้เรียนพิจารณา	คะแนนก่อนทดลอง		คะแนนหลังทดลอง		ค่าความต่าง (ร้อยละ)
	(ร้อยละ)	ระดับ คุณภาพ	(ร้อยละ)	ระดับ คุณภาพ	
1. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง	33 (44.00)	ปานกลาง	54 (72.00)	มาก	28.00
2. ด้านการกล้าแสดงออกด้วย การกระทำ	25 (33.33)	น้อย	60 (80.00)	มากที่สุด	46.67
3. ด้านการกล้าแสดงออกด้วย ท่าทางและคำพูด(ภาษามือ)	34 (45.33)	ปานกลาง	60 (80.00)	มากที่สุด	34.67

จากตารางที่ 2 พบว่า คะแนนความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิกการซ้อนด้านการเห็นคุณค่าในตนเองเพิ่มขึ้นร้อยละ 28 ด้านการกล้าแสดงออกด้วยการกระทำคะแนน

เพิ่มขึ้นร้อยละ 46.67 และด้านการกล้าแสดงออกด้วยท่าทางและคำพูด(ภาษามือ) คะแนนเพิ่มขึ้นร้อยละ 34.67

ตารางที่ 3 ตารางระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิกการซ้อน ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกรายพฤติกรรม

รายการพฤติกรรม	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				ความแตกต่าง	การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง			
	ระดับ	ความหมาย	ระดับ	ความหมาย		
1. ผู้เรียนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ	2	น้อย	3	ปานกลาง	1	เพิ่มขึ้น
2. ผู้เรียนไม่ได้ทำประโยชน์ต่อผู้อื่น	5	มากที่สุด	1	น้อยที่สุด	-4	ลดลง
3. ผู้เรียนสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขแบบใหม่ ๆ	2	น้อย	3	ปานกลาง	1	เพิ่มขึ้น
4. ผู้เรียนทำประโยชน์ต่อผู้อื่น	3	ปานกลาง	4	มาก	1	เพิ่มขึ้น
5. ผู้เรียนบอกจุดเด่น/จุดด้อยของตนเอง	3	ปานกลาง	3	ปานกลาง	0	ไม่เปลี่ยนแปลง

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้เรียนพิกการซ้อนมีระดับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 3 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนสามารถทำสิ่งต่าง ๆ ได้เช่นเดียวกับคนอื่น ๆ ผู้เรียนสามารถคิดหาวิธีการแก้ไขแบบใหม่ ๆ และผู้เรียนทำ

ประโยชน์ต่อผู้อื่น พฤติกรรมลดลง 1 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนไม่ได้ทำประโยชน์ต่อผู้อื่นและรายการที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ผู้เรียนบอกจุดเด่น/จุดด้อยของตนเอง

ตารางที่ 4 ตารางระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อน ด้านการกล้าแสดงออก
ด้วยการกระทำ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกรายพฤติกรรม

รายการพฤติกรรม	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				ความแตกต่าง	การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง			
	ระดับ	ความหมาย	ระดับ	ความหมาย		
1. ผู้เรียนทำงานสำเร็จ	2	น้อย	4	มาก	2	เพิ่มขึ้น
2. ผู้เรียนทำงานไม่สำเร็จ	5	มากที่สุด	2	น้อย	-3	ลดลง
3. ผู้เรียนทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	น้อยที่สุด	3	ปานกลาง	2	เพิ่มขึ้น
4. ผู้เรียนขี้อายไม่กล้าแสดงความสามารถของตนเอง	4	มาก	1	น้อยที่สุด	-3	ลดลง
5. ผู้เรียนคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง	2	น้อย	4	มาก	2	เพิ่มขึ้น
6. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ๆ	2	น้อย	4	มาก	2	เพิ่มขึ้น

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้เรียนพิการซ้อนมีระดับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น 4 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนทำงานสำเร็จ ผู้เรียนทำสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนสามารถคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองและผู้เรียน

ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ ระดับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงลดลง 2 รายการ ได้แก่ ผู้เรียนทำงานไม่สำเร็จและผู้เรียนขี้อายไม่กล้าแสดงความสามารถของตนเอง

ตารางที่ 5 ตารางระดับพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อนด้านการกล้าแสดงออก
ด้วยท่าทางและคำพูด (ภาษามือ) ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำแนกรายพฤติกรรม

รายการพฤติกรรม	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				ความแตกต่าง	การเปลี่ยนแปลง
	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง			
	ระดับ	ความหมาย	ระดับ	ความหมาย		
1. ผู้เรียนไม่กล้าพูดต่อหน้าคนมาก ๆ	4	มาก	3	ปานกลาง	-1	ลดลง
2. ผู้เรียนคล้อยตามคำพูดผู้อื่น	5	มากที่สุด	2	น้อย	-3	ลดลง
3. ผู้เรียนลังเลในการตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ	3	ปานกลาง	2	น้อย	-1	ลดลง
4. ผู้เรียนกลัวที่จะทำกิจกรรมใหม่ ๆ	3	ปานกลาง	1	น้อย	-2	ลดลง

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้เรียนพิการ
ชั้นมีระดับพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงลดลง 4
รายการได้แก่ ผู้เรียนไม่กล้าพูดต่อหน้าคน

มาก ๆ ผู้เรียนมักคล้อยตามคำพูดผู้อื่น ผู้เรียน
มักลังเลในการตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ และผู้เรียน
กลัวที่จะทำกิจกรรมใหม่ ๆ

ตารางที่ 6 ตารางค่าร้อยละความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการชั้น ก่อนและหลังการจัดกิจกรรม
การเรียนรู้การสอนแต่ละเรื่อง

เรื่อง	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		ค่าความต่าง (ร้อยละ)
	กระบวนการกลุ่ม		กระบวนการกลุ่ม		
	(ร้อยละ)	ระดับคุณภาพ	(ร้อยละ)	ระดับคุณภาพ	
สัมผัส	41.11	ปานกลาง	81.11	มากที่สุด	40.00
ขนมวาฟเฟิล	41.11	ปานกลาง	74.44	มาก	33.33
ผู้นำกลุ่ม	41.11	ปานกลาง	75.55	มาก	34.44

จากตารางที่ 6 พบว่า ความเชื่อมั่นใน
ตนเองของผู้เรียนพิการชั้นก่อนการจัดการ
เรียนรู้โดยใช้ กระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับ
คุณภาพ ปานกลาง หลังการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่ม แผนการทำ
สัมผัสเพิ่มขึ้นในระดับคุณภาพ มากที่สุด
แผนการทำชมวาฟเฟิลและแผนการเป็นผู้นำ
กลุ่มเพิ่มขึ้นในระดับคุณภาพมาก

2. ผลการวิจัยในข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิจัยในข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่า
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการ
กลุ่มช่วยสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของ
ผู้เรียนพิการชั้น ดังต่อไปนี้

2.1 ผู้เรียนพิการชั้นมีการตระหนักรู้
คุณค่าแห่งตน ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เมื่อ
ครูให้ตอบคำถามหรือลงมือทำกิจกรรมผู้เรียน
พิการชั้นจะแสดงสีหน้าวิตกกังวลและปฏิเสธ
ทันทีทันใด โดยทำภาษามือบอกว่าฉันทำไม่ได้
ฉันไม่รู้ ฉันกลัว ไม่กล้าริเริ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ

ระหว่างการทำกิจกรรมทำสัมผัส ครั้งที่ 1 และ 2
ผู้เรียนพิการชั้นทำกิจกรรมโดยมีผู้เรียนหู
หนวกคอยช่วยเหลือ ในครั้งที่ 3 ผู้เรียนทุกคน
เริ่มเข้าใจบทบาทของตนเอง ผู้เรียนพิการชั้น
เริ่มมีการตระหนักรู้ความสามารถของตน กล้า
คิด กล้าทำ กล้าสื่อสารกับเพื่อนในกลุ่มเพิ่มขึ้น
ส่วนเพื่อนหูหนวกเริ่มเข้าใจบทบาทในการ
ช่วยเหลือผู้เรียนพิการชั้น เมื่อลงมือทำซ้ำ
ในครั้งที่ 4 และ 5 ผู้เรียนพิการชั้นเกิดความ
ตระหนักรู้แห่งตนแสดงภาษามือบอก ฉันรู้ ฉัน
ทำได้ ฉันทำสัมผัสอร่อย แสดงสีหน้ายิ้มแย้ม
ในกิจกรรมทำชมวาฟเฟิล ครั้งที่ 1 ผู้เรียน
พิการชั้นไม่แสดงท่าทีกลัวหรือวิตกกังวลใน
การริเริ่มทำกิจกรรมใหม่ กระตือรือร้น อาสา
ทำงาน ยกมือตอบคำถามเอง และในกิจกรรม
ผู้นำกลุ่มครั้งที่ 5 ผู้เรียนพิการชั้นสามารถ
แสดงความเป็นผู้นำกลุ่มกล่าวบทพิจารณา
อาหารได้ด้วยตนเองอย่างมั่นใจ

2.2 ผู้เรียนพิการซ้อนรู้จักและเข้าใจตนเอง กล้าแสดงความคิด กล้าลงมือทำและกล้าพูด (ภาษามือ) ก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนพิการซ้อนจะไม่กล้าพูด (ภาษามือ) เมื่อให้นำเสนอข้อมูลหรืออภิปรายกลุ่ม มักเลียนแบบคำพูดหรือประโยค (ภาษามือ) ของเพื่อน เมื่อให้เลือกหรือตัดสินใจอะไรจะหันไปมองหน้าหรือขอความคิดเห็นและคล้อยตามเพื่อน ไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน ในการทำกิจกรรมสัปดาห์ที่ 1-2 ผู้เรียนพิการซ้อนแสดงพฤติกรรมร้องขอให้ผู้เรียนหูหนวกช่วยเหลือในการทำงาน ผู้นำกลุ่มจะกระตุ้นให้ผู้เรียนพิการซ้อนให้ข้อมูล แสดงความคิดและเป็นแบบอย่างในการทำงาน ครั้งที่ 3-4 ผู้เรียนพิการซ้อนเริ่มตัดสินใจทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองโดยไม่พึ่งพาเพื่อน เช่น ใส่เครื่องปรุงสัปดาห์ตามความชอบของตนเอง หรือพูด (ทำภาษามือ) บอกส่วนผสมและขั้นตอนการทำขนมวาฟเฟิลได้ด้วยตนเอง และในการทำกิจกรรมครั้งที่ 5 ผู้เรียนพิการซ้อนสามารถทำสัปดาห์ ทำขนมวาฟเฟิลได้สำเร็จด้วยตนเอง สามารถพูด (ภาษามือ) อภิปรายนำเสนอแนะและสามารถเป็นผู้นำกลุ่มนำกล่าวบทพิจารณาอาหารพูด (ภาษามือ) ออกคำสั่งให้ผู้อื่นปฏิบัติตามได้ ไม่มีความประหม่าหรือวิตกกังวล ตัดสินใจทำด้วยตนเองได้

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการสร้างเสริมความเชื่อมั่นในตนเองของผู้เรียนพิการซ้อนโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการกลุ่ม สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง ก่อนทดลองผู้เรียนพิการซ้อนมีความเชื่อมั่นร้อยละ 44 ระดับคุณภาพปานกลาง หลังการทดลองร้อยละ 72 ระดับคุณภาพมาก แสดงให้เห็นว่ากระบวนการทำงานร่วมกันและเรียนรู้ร่วมกันได้สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียนพิการซ้อนเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ผู้เรียนหูหนวกมีส่วนสำคัญยิ่งในการมีส่วนร่วมช่วยในการเพิ่มความกล้าคิด กล้าทำ ไม่ขัดขวาง การสร้างความเข้าใจให้ผู้เรียนเข้าใจการทำงานเป็นทีม ความสำเร็จของผู้เรียนพิการซ้อนเป็นความสำเร็จของคนหูหนวกด้วยการนำความรู้เรื่องกระบวนการกลุ่มสอดแทรกในการจัดกิจกรรมเรื่องทำสัปดาห์ การทำขนมวาฟเฟิลและการเป็นผู้นำกลุ่ม ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนเห็นคุณค่าในตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น กระบวนการกลุ่มช่วยให้สมาชิกกลุ่มทุกคนรู้จักการปรับตัวเข้าหากัน ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เรียนรู้ในการเป็นผู้ให้และการเป็นผู้รับ (Khemmani, 2002) เพื่อนเป็นต้นแบบที่ดีในการเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (Bandura & Walters, 1963) จากผลการวิจัย เมื่อได้ลงมือทำกิจกรรมซ้ำ ๆ ในครั้งที่ 4-5 ผู้เรียนพิการซ้อนสามารถทำสัปดาห์ ทำขนมวาฟเฟิลและเป็นผู้ในกลุ่มได้ด้วยตนเอง เพื่อนเกิดการยอมรับและชื่นชมความสามารถ สร้างเสริมให้ผู้เรียนพิการซ้อนมีความเชื่อมั่นในตนเอง ตระหนักถึงว่าตนเองมีคุณค่า สอดคล้องกับทฤษฎีของ Erickson (1994) กล่าวว่า มนุษย์มีศักยภาพที่จะพัฒนาบุคลิกภาพไปได้ทั้งทางบวกและทางลบขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและการปรับตัวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sittiwut (2014) ใช้กิจกรรม

การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและกระบวนการกลุ่มสร้างสุขภาวะทางสังคมและทัศนคติทางบวกต่อการอยู่ร่วมกัน

2. ด้านการกล้าแสดงออกด้วยการกระทำ ก่อนทดลองผู้เรียนมีการซ้อนมีความเชื่อมั่นร้อยละ 33.33 ระดับคุณภาพปานกลาง หลังการทดลอง ร้อยละ 80 ระดับคุณภาพมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าลักษณะของแผนการจัดกิจกรรมทั้ง 3 เรื่อง ได้แก่ การทำสัมดำ การทำขนมวาฟเฟิลและการเป็นผู้นำกลุ่ม ทำเรื่องละ 5 ครั้ง สร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความกล้าแสดงออกด้วยการกระทำเพิ่มขึ้น โดยแต่ละเรื่องเน้นให้ผู้เรียนทุกคนได้ลงมือกระทำอย่างเป็นรูปธรรมและเห็นผลการกระทำเชิงประจักษ์ การเลือกกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการความสนใจและเป้าหมายกลุ่มมีส่วนช่วยสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ อย่างเป้าหมายเห็นประโยชน์ของการกระทำ (Chaiyaphan, 2006) การได้เรียนรู้และลงมือทำซ้ำ ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญ ความแม่นยำเกิดความมั่นใจในการทำ โดยเฉพาะผู้เรียนมีการซ้อนสังเกตและเลียนแบบการทำงานจากเพื่อน หูหนวกการได้ฝึกทำซ้ำ ๆ เอื้อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ และกล้าริเริ่มทำกิจกรรมใหม่ ๆ สอดคล้องกับ Kosuwan and Wiriyangkun (2017) กล่าวว่า ผู้เรียนมีการซ้อนมีข้อจำกัดในการเรียนรู้เกี่ยวกับการรับรู้การเข้าใจภาษาและการใช้ประสาทสัมผัส ผู้เรียนมีการซ้อนไม่สามารถเข้าใจจดจำเนื้อหาสาระหรือลงมือทำได้สำเร็จ เพียงแค่ครั้งเดียวจึงต้องฝึกทำสิ่งนั้นซ้ำ ๆ จน

เกิดความชำนาญและต้องใช้ระยะเวลาในการเรียนรู้มากกว่าเด็กที่ไม่มีความพิการหรือเด็กที่มีความพิการเพียงอย่างเดียว

3. ด้านการกล้าแสดงออกด้วยท่าทางและคำพูด (ภาษามือ) ก่อนทดลองผู้เรียนมีการซ้อนมีความเชื่อมั่นในตนเอง ร้อยละ 45.33 ระดับคุณภาพปานกลาง หลังการทดลองร้อยละ 80 ระดับคุณภาพมากที่สุด ก่อนการจัดกิจกรรมผู้เรียนมีการซ้อนไม่กล้าพูดต่อหน้าคนมาก ๆ ไม่กล้านำเสนอข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็น การนำเทคนิคการอภิปรายกลุ่มมาใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละแผนช่วยให้ผู้เรียนหูหนวกและผู้เรียนมีการซ้อน มีโอกาสในการแสดงออกทางความคิด การพูด (ภาษามือ) ภาษาและการสื่อสาร มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันเกี่ยวกับเนื้อหาและกระบวนการทำงานกลุ่ม สร้างเสริมให้ผู้เรียนหูหนวกและผู้เรียนมีการซ้อนมีพัฒนาการด้านการพูด (ภาษามือ) การสื่อสารเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ Khemmani (2002) กล่าวว่า การอภิปรายกลุ่มเป็นเทคนิคเบื้องต้นในการทำงานกลุ่มซึ่งมีประโยชน์มาก เพราะทำให้สมาชิกกลุ่มได้มีโอกาสร่วมมือกันอย่างเสรี สมาชิกจะมีการพัฒนาการในเรื่องความนับถือความคิดของคนในกลุ่ม ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในสังคมก่อให้เกิดสัมพันธ์ภาพซึ่งกันและกัน ซึ่งจะเห็นพัฒนาการของผู้เรียนมีการซ้อน ในช่วงแรก (ครั้งที่ 1 และ 2) ผู้เรียนมีการซ้อนจะอภิปรายเป็นคนสุดท้ายของกลุ่ม เมื่อได้เรียนรู้ลงมือทำซ้ำหลาย ๆ ครั้ง และได้รับการเสริมแรงทางสังคมจากเพื่อนหูหนวก เช่น

ความคิดเธอเยี่ยมมาก เธอนำเสนอได้ดีมาก ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง กล้ายกมืออาสาในการเป็นผู้อภิปรายเป็นคนแรกของกลุ่มและสามารถเป็นผู้นำกลุ่มทำภาษามือนำกล่าวบทพิจารณาอาหารต่อหน้าเพื่อนจำนวนมากได้ โดยพูด (ภาษามือ) สื่อสารชัดเจน สบตาขณะสื่อสารไม่เคยละสายตา (ครั้งที่ 5) สอดคล้องกับแนวคิด Skinner (1974) กล่าวว่า การเสริมแรงทำให้ผู้เรียนมีพลังในการกระทำสิ่งที่พึงประสงค์มากขึ้น อันเป็นผลเนื่องมาจากผลกรรมที่ตามหลังพฤติกรรมนั้น

เอกสารอ้างอิง

- Announcement of the ministry of education on the determination of categories and criteria for educational disabilities Act B.E. 2009. (2009). *Government Gazette*. 126(80), 45-47.
- Bundura, A., & Walters, R. H. (1963). *Social learning and personality development*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Chaiyaphan, K. (2006). *Group process*. Bangkok: Odeon Store.
- Chimlee, A. (2008). *Self-confidence of young children through storyline activities*. (Master's thesis). Srinakharinwirot University, Bangkok, Thailand.
- Department of Mental Health. (2007). *Activity manual practice thinking, solve problems, develop EQ for the teen friend center*. (6th ed). Nonthaburi: Printing House, Agricultural Cooperative of Thailand Ltd.
- Education Management for Persons with Disabilities Act B.E. 2008. (2008). *Government Gazette*. 125(28), 1-13.
- Erikson, E. H. (1980). *Identity and life cycle*. New York: Norton.
- Erikson, E. H. (1994). *Identity and life cycle*. New York: Norton.
- Havighurst, R. J. (1972). *Developmental tasks and education*. New York: David McKay.
- Jambor, E. & Elliott, M. (2005). Self-esteem and coping strategies among deaf students *Journal of Deaf Studies and Deaf Education*, 10(1), 63-81.

ข้อเสนอแนะ

1. ใช้สื่อให้เหมาะสมกับลักษณะความพิการของผู้เรียนแต่ละประเภท จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจ จดจำเรียนรู้ได้เร็วขึ้น และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน เช่น การใช้เครื่องชั่งดิจิตอล แทนเครื่องชั่งแบบเข็ม การใช้สื่อที่มีทั้งภาพและตัวหนังสือ สำหรับนักเรียนบกพร่องทางการได้ยิน เป็นต้น
2. การเลือกขนาดกลุ่มให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เช่น กลุ่มที่เน้นการคิดแก้ปัญหาควรมีจำนวนน้อยจะแก้ปัญหาได้เร็วกว่ากลุ่มใหญ่ เป็นต้น

- Khemmani, T. (2002). *Working group relations and teaching and learning management*. Bangkok: Nissin Advertising Grove.
- Kosuwat, K., & Wiriyangkun, Y. (2017). *Teaching and helping people with disabilities Intellectual*. Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Kradang-nga, K. (2011). *Learning outcomes with group process together with learning support web containing on learning achievement and working behavior in the introductory web development group Secondary school students 2*. (Master's thesis). University Fine Arts, Bangkok, Thailand.
- Maslow, A. H. (1943). A theory of human motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Mohsen, A., & Esmaeil, B. (2017). The effect of group dynamics-oriented instruction on developing Iranian EFL learners' speaking ability and willingness to communicate. *Journal of Published by Canadian Center of Science and Education*, 10(11), 44-59.
- Office of Special Education Administration. (2013). *Handbook for individual education management plans*. Bangkok: Office of the Basic Education Commission.
- Sittiwut, K. (2014). *Using participatory learning activities and group process to construct social well being for student at Ban Numkong School, Mueang District, Nan Province*. (Master's thesis). Chiang Mai University, Chiang Mai, Thailand.
- Skinner, B. F. (1974). *About behaviorism*. New York: Knopf.
- Teeoppama, J. (2019). *The effect of group process on adolescent's self-esteem among cyberbullying* (Master's thesis). Khon Kaen University, Khon Kaen, Thailand.
- Thongyoo, C. (2012). Relationships between the self-concept self-confidence and social adjustment with life skills undergraduate students Mahasarakham University. *Journal of Educational Measurement Mahasarakham University*, 21(1), 83-94.

ผลการจัดอบรมแบบโครงการสำหรับคนพิการที่มีผลต่อการพัฒนาการและทักษะ ทางการอบรมหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล

นิธิ บุณจันทร¹, สุริยงค์ เลิศกุลวานิชย์^{2*}, สุวรรณมา สมบุญสุข³

¹ภาควิชาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

¹ศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

^{2*,3}สาขาวิชาคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

Email: ^{2*}suriyong.ler@kmutt.ac.th

Received: September 30, 2020

Revised: September 7, 2021

Accepted: September 28, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยประยุกต์มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อประเมินพัฒนาการความรู้ทางทฤษฎี การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล และ 2. เพื่อประเมินทักษะการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล กลุ่มตัวอย่างคือคนพิการทางการเคลื่อนไหว คนพิการทางการได้ยิน และคนพิการด้านสายตา จำนวน 19 คน ระยะเวลาในการอบรม 3 เดือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินพัฒนาการและแบบประเมินทักษะ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ และค่าคะแนนอัตราการพัฒนาการ ผลการวิจัยพบว่า 1. อัตราการพัฒนาการความรู้ทฤษฎีการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศของคนพิการ ภาพรวมเพิ่มขึ้นในระดับปานกลางที่ค่าเฉลี่ยร้อยละ 19.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.11 และ 2. ทักษะในด้านต่างๆ ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การแก้ปัญหาและตัดสินใจ การใช้เทคโนโลยี และการทำงานเป็นทีมมีการพัฒนาเพิ่มขึ้นด้วยร้อยละ 47.36, 56.94, 76.80 และ 80.12 ตามลำดับ ภาพโดยรวมแล้วผู้เรียนมีการพัฒนาทางทักษะเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 65.31 ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

คำสำคัญ: หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล, ทักษะทางการอบรม, พัฒนาการ, การอบรมแบบโครงการ

^{2*}Corresponding Author, คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี

The Results of Project-Based Training for Person with Disabilities Affecting Development and Training Skills with Digital Printing Media Production Curriculum

Nithi Buranajant¹, Suriyong Lertkulvanich^{2*}, Suwanna Sombunsukho³

¹Department of Production Engineer Faculty Engineering King Mongkut's University of Technology Thonburi

¹Continuing Education Center King Mongkut's University of Technology Thonburi

^{2*,3}Division of Computer and Information Technology Faculty of Industrial Education and Technology King Mongkut's University of Technology Thonburi
Email: ^{2*}suriyong.ler@kmutt.ac.th

Received: September 30, 2020

Revised: September 7, 2021

Accepted: September 28, 2021

Abstract

This research has purposes: 1. To assess the theoretical development of computer software and information technology knowledge and skills to be used in the production of digital printing media. The sample group was 19 people who was disabilities in mobility, hearing and visually impaired. The training period was 3 months. The research tools were development assessment form and skill assessment form. The data was analyzed by looking for percentage and development score. The results were as follows: 1. The rate of theoretical knowledge development, the use of computer software and information technology of the disabled overall increased at a moderate level with an average of 19.37%, standard deviation 5.11 and 2. Skills in various fields, including the use of information technology, problem solving and decision making, the use of technology and teamwork increased by 47.36%, 56.94, 76.80 and 80.12% respectively. Overall, the learners had an average increase of 65.31% of their skills, which was in line with setting purposes.

Keywords: Digital printing media production course, training skill, development, Project-Based Training

^{2*}Corresponding Author, Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi

ความเป็นมาและความสำคัญ

พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 ให้ความสำคัญกับการปรับปรุงวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และกำหนดบทบาทหน้าที่เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์และความคุ้มครองคนพิการ เพื่อมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุสภาพทางกายหรือสุขภาพ รวมทั้งให้คนพิการมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐตลอดจนให้รัฐต้องสงเคราะห์คนพิการให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ สนับสนุนให้คนพิการสามารถดำรงชีวิตอิสระ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป และมีส่วนร่วมทางสังคมอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพภายใต้สภาพแวดล้อมที่คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ กำหนดให้มีการลดหย่อนภาษี แก่คนพิการและผู้ดูแลคนพิการ องค์กรเอกชนที่จัดให้คนพิการได้รับสิทธิประโยชน์ มีการจัดสวัสดิการเบี้ยความพิการ มีการจัดตั้งกองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (Siriratraka, 2020)

แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2560 – 2564 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ “คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง ดำรงชีวิตอิสระ ในสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอย่างยั่งยืน” ภายใต้ยุทธศาสตร์แห่งความเท่าเทียม (EQUAL) ได้แก่ เสริมพลังคนพิการและองค์กรด้านคนพิการให้มีศักยภาพและความ

เข้มแข็ง (Empowerment) พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการ จัดการเลือกปฏิบัติ เพื่อให้คนพิการเข้าถึงสิทธิได้จริง (Quality Management) เสริมสร้างความเข้าใจและเจตคติเชิงสร้างสรรค์ต่อคนพิการและความพิการ (Understanding) สร้างสภาพแวดล้อมและบริการสาธารณะสุขที่ทุกคนเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ (Accessibility) ส่งเสริมบูรณาการเครือข่ายและสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างยั่งยืน (Linkage) (The National Empowerment of Persons with Disabilities Committee, 2017)

การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการคือการสอนอาชีพต่าง ๆ ให้กับคนพิการ คนพิการบางคนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้แต่ในขณะเดียวกันคนพิการบางคนด้วยความพิการของเขาเองทำให้มีข้อจำกัดหลาย ๆ ด้านที่ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ การมีสถานที่ที่ช่วยสอนอาชีพต่าง ๆ ให้กับคนพิการจึงถือว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการเหล่านี้อย่างหนึ่ง เพราะอย่างน้อยที่สุดการที่พวกเขามีอาชีพก็ทำให้สามารถเลี้ยงดูตัวเองและครอบครัวได้ ไม่เป็นภาระกับสังคม (The National Disability Rights Network, Protection and Advocacy for Individual with Disability, 2020)

จากปัญหาและความจำเป็นดังกล่าว คณะผู้วิจัยพิจารณาแล้วเห็นว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเป็นภารกิจเร่งด่วนที่ต้องรีบดำเนินการเพื่อให้คนพิการอยู่ในสังคมได้อย่างเท่าเทียมกับคนปกติ วิธีการที่จะพัฒนา

คุณภาพชีวิตคนพิการให้ช่วยตนเองได้คือการ
อบรมอาชีพ และควรเป็นอาชีพที่คนพิการ
สามารถปฏิบัติได้ทั้งในสำนักงานหรือประกอบ
อาชีพอิสระ และในสภาวะปัจจุบันความรู้ที่
เหมาะสมที่สุดคือความรู้การใช้ซอฟต์แวร์
คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มา
ประยุกต์ใช้ในการผลิตสิ่งพิมพ์ดิจิทัล

การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็น
วิธีการสอนที่ใช้โครงงานมาเป็นกิจกรรมหนึ่ง
ของการเรียนการสอน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่
ต้องการเน้นให้ผู้เรียนคิดเอง ทำเอง และ
แก้ปัญหาด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนมี
ประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง และทำให้เกิด
การเรียนรู้อย่างมีความหมาย เมื่อผู้เรียนเริ่ม
เรียนรู้จากสิ่งที่ตนเองสนใจ ผู้เรียนจะมีความ
กระตือรือร้นอยู่เสมอ ซึ่งจะเป็นจุดสำคัญที่ทํา
ให้เกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด การ
จัดการเรียนรู้แบบโครงงานสามารถนำไป
ประยุกต์ได้กับทุกสาระการเรียนรู้ โดยครู
จะต้องทำความเข้าใจและศึกษารายละเอียด
ของเนื้อหาที่แตกต่างกัน โครงงานประเภท
พัฒนาหรือการประดิษฐ์เป็นโครงงานประเภท
พัฒนาหรือประดิษฐ์เครื่องมือ เครื่องใช้ หรือ
อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่นำมาใช้ประโยชน์ในการ
ทำงานโดยนำหลักการทางวิทยาศาสตร์มาใช้
สิ่งประดิษฐ์ดังกล่าวอาจเป็นสิ่งที่คิดขึ้นมาใหม่
ทั้งหมด หรือเป็นการดัดแปลงมาจากของที่มี
อยู่แล้วก็ได้เพื่อปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ
ดีกว่าเดิม หรือสร้างแบบจำลองเพื่ออธิบาย
แนวความคิดบางอย่างในการแก้ปัญหาหนึ่งก็
ได้ เช่น โครงงานการสร้างแบบจำลองบ้านที่ใช้

พลังงานแสงอาทิตย์ โครงงานแบบจำลอง
รถยนต์ที่ใช้พลังงานไอน้ำ และโครงงานการ
ออกแบบกล่องใส่ขนมได้ปริมาณมากที่สุด
(Duerama, 2016)

หลักการและแนวคิดในการผลิตและ
นำเสนอสื่อด้วยคอมพิวเตอร์ การผลิตและ
พัฒนาสื่อเพื่อนำมาใช้งานทางการศึกษา
ตามปกติแล้วจะต้องผ่านกระบวนการที่
จำเป็นทั้ง 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน
การผลิต การผลิตทางเทคนิค และการ
ทดสอบสื่อก่อนนำไปใช้จริง ซึ่งเป็นขั้นตอนการ
วัดผล – ประเมินผล เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพ
ของสื่อทั้ง 3 ขั้นตอนนี้ อาจกล่าวได้ว่าสามารถ
นำคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ได้ทุกขั้นตอน แต่
ขั้นตอนที่จำเป็นต้องใช้มากที่สุด คือ ขั้นตอน
การผลิตทางเทคนิค ซึ่งต้องอาศัยคอมพิวเตอร์
เข้ามาช่วยสร้างตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง
ภาพเคลื่อนไหว รวมทั้งเสียงที่จะถูกออกแบบ
มาในรูปของสัญญาณดิจิทัล รวมทั้งการทำ
ข้อมูลดิจิทัลทั้งหมดมาผสมผสานกันในรูปของ
มัลติมีเดีย (Sompong, 2020)

จากที่กล่าวมาข้างต้น คณะผู้วิจัยจึง
ดำเนินการจัดโครงการอบรมฝึกอาชีพคนพิการ
ในหลักสูตรการผลิตสิ่งพิมพ์ดิจิทัล โดย
จัดการอบรมแบบโครงงาน เน้นการอบรมเชิง
ปฏิบัติการ โดยกระบวนการอบรมเน้นการใช้
คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อม
ทั้งมอบหมายโครงการให้คนพิการได้แสดง
ความสามารถผลิตสิ่งพิมพ์ 1 โครงงาน อีก
ทั้งในการอบรมยังให้แนวทางการใช้เครือข่าย
สังคมออนไลน์นำเสนอผลงานเพื่อประกอบ

อาชีพได้ด้วย เนื่องจากลักษณะทางกายภาพของคนที่พิการไม่สามารถเดินทางไปประกอบอาชีพได้ด้วยตนเอง แต่การอบรมได้นำประโยชน์ของเครือข่ายสังคมออนไลน์มาใช้เป็นเครื่องมือในการอบรม แนะนำแนวทางการประกอบอาชีพงานออกแบบสื่อสิ่งพิมพ์ การผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ เทคนิคการถ่ายภาพ การใช้ซอฟต์แวร์สร้างงานแอนิเมชัน การผลิตงานกราฟิก การสร้างงานอินโฟกราฟิก ที่คนพิการสามารถสร้างสรรค์ผลงาน และจำหน่ายด้วยตนเองได้ผ่านสังคมออนไลน์ ซึ่งจะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้คนพิการมีคุณภาพชีวิตที่ดี และพึ่งตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และมีความเสมอภาคเทียบเท่ากับบุคคลปกติทั่วไป

การอบรมฝึกอาชีพคนพิการครั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการที่เข้ารับการอบรมในหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลได้ศึกษาค้นคว้า และฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเอง สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง สู้องค์ความรู้ที่ยั่งยืน แนวคิดการพัฒนาการเรียนรู้ด้วยตนเอง สู้องค์ความรู้ที่ยั่งยืน Self-Learning Development to Sustainable Knowledge Concept ในปัจจุบันนี้มีการตื่นตัวเกี่ยวกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต หรือ Life Long Learning อย่างไรก็ตามเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้แล้วไม่มีเป้าหมายว่าจะนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างไร ก็จะไม่เกิดประโยชน์ที่ได้จากการเรียนรู้นั้น ดังนั้นถ้ามีกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนสามารถคิดต่อไปได้ ว่า ถ้าตนเองมีทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้ว

จะนำไปประยุกต์กับสิ่งใดบ้าง จะทำให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่จะพัฒนาตัวเองด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม (Bunprasert, 2018) การอบรมแบบโครงการครั้งนี้อยู่ภายใต้การให้ความรู้ของครูผู้สอนที่ให้ความรู้ทฤษฎี พร้อมทั้งมอบหมายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา ระหว่างการอบรม และมีครูพี่เลี้ยงช่วยหาคำแนะนำตลอดระยะเวลาของการอบรม หลังเสร็จสิ้นการอบรมผู้วิจัยจัดให้มีการแสดงผลงานกิจกรรมและโครงการของคนพิการเป็นผลงานแสดงความคิดและความพยายามของคนพิการที่เข้ารับการอบรม ทำให้คนพิการมีความภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเองในการดำรงชีวิต หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลนับเป็นหลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการอย่างมีคุณภาพ ให้คนพิการได้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยผลการจัดอบรมแบบโครงการสำหรับคนพิการที่มีผลต่อการพัฒนาการและทักษะทางการอบรม หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อประเมินพัฒนาการความรู้การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ มาประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล
2. เพื่อประเมินทักษะการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล

นิยามศัพท์

การอบรมแบบโครงการ หมายถึง การให้ความรู้ทฤษฎีในแต่ละวิชา และจัดกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ทุกวิชา โดยกิจกรรมที่จัดออกแบบให้มีความต่อเนื่องกัน และมอบหมายโครงการภายใต้หัวข้อที่กำหนด

โครงการคนพิการ หมายถึง โครงการที่เปิดโอกาสให้คนพิการสมัครเข้ารับการอบรมหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ตามประกาศรับสมัครของศูนย์การศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี วันที่ 1 ตุลาคม 2562 ถึง วันที่ 30 พฤศจิกายน 2562 ดังนี้

1. คนพิการทางการเคลื่อนไหว ที่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ สามารถเคลื่อนไหวตัวเองโดยไม่ต้องมีผู้ช่วยเหลือ สามารถนั่งบนรถเข็นแล้วสามารถย้ายตัวเองมานั่งในเก้าอี้ได้ หรือสามารถนั่งในรถเข็นแต่มีความรู้สึกรู้สีก มีประสาทรับรู้ตั้งแต่ช่วงเอวลงไปได้ เช่น พิกการขาขาด พิกการขาถูบ พิกการจากโรคโปลิโอ พิกการที่ต้องใช้ไม้เท้า พิกการที่ข้อเท้า

2. คนพิการทางการได้ยิน ที่มีความสามารถในการสื่อสารฟัง พูด อ่าน เขียน ตามหลักภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้เครื่องช่วยฟัง

3. คนพิการด้านสายตา ที่ไม่มีอุปสรรคในการปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ในอาชีพที่ฝึกอบรม

พัฒนาการ หมายถึง ความรู้การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี

สารสนเทศของคนพิการ สามารถนำมาประยุกต์ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลได้

ทักษะทางการอบรม หมายถึง ความสามารถในการใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลได้ แบ่งทักษะออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1. ทักษะการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ 2. ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจ 3. ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และ 4. ทักษะการทำงานเป็นทีม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้อบรม เฉพาะเนื้อหาในหมวดวิชาชีพ หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล จำนวน 14 วิชา ได้แก่ 1. การใช้ภาษาไทยเพื่อการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล 2. ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล 3. ทักษะการวาดพื้นฐาน 4. การออกแบบกราฟิก 5. การถ่ายภาพเบื้องต้น 6. คอมพิวเตอร์กราฟิก 7. การผลิตโมชันกราฟิก 8. การผลิตภาพเคลื่อนไหว 9. การออกแบบสิ่งพิมพ์ 10. การออกแบบและพัฒนาเว็บไซต์ 11. ภาษาอังกฤษเพื่อการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล 12. คอมพิวเตอร์เบื้องต้นและการใช้โปรแกรมพื้นฐาน 13. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตและสังคมออนไลน์และ 14. บัญชีเบื้องต้น

ขอบเขตเวลาที่ใช้ในการอบรมและเก็บข้อมูล

เริ่มการอบรมและเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 เดือนมิถุนายน 2563 ถึง วันที่ 31 เดือนสิงหาคม 2563 รวมเวลา 3 เดือน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผลการจัดอบรมแบบโครงการสำหรับคนพิการที่มีผลต่อพัฒนาการและทักษะทางการอบรม หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ศึกษาปัญหาและรวบรวมข้อเท็จจริง

1. ศึกษาปัญหาและรวบรวมข้อเท็จจริงตามความเห็นและความต้องการของคนพิการ โดยเริ่มต้นสำรวจปัญหาในการเรียนรู้ของคนพิการ จากการสัมภาษณ์ผู้ดูแลการอบรมหลักสูตรอื่น ๆ และจากคนพิการที่เคยเข้ารับการอบรมพบว่า ที่ผ่านมาการอบรมคนพิการเน้นการสอนทฤษฎีมาก ปฏิบัติน้อย การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีน้อยมาก การจัดกิจกรรมที่จะทำให้น่าสนใจในเนื้อหาและช่วยให้ผู้เรียนอยากเรียนมากขึ้นมีน้อยมากเพราะคนพิการที่เข้ารับการอบรมวิชาชีพต้องการทักษะที่ได้จากการอบรมไปพัฒนาให้สามารถปฏิบัติได้ด้วยตนเองและการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยพบว่า การอบรมด้วยวิธีดังกล่าวไม่ทันต่อความเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

2. ศึกษาการจัดรูปแบบทางการศึกษาในด้าน ความหมาย องค์ประกอบ การวิเคราะห์รูปแบบ การสังเคราะห์รูปแบบ การสร้างรูปแบบ และประเมินรูปแบบ รวมถึง

ศึกษาปัจจัยต่าง ๆ โดยการศึกษาจากเอกสาร ซึ่งจากการศึกษารูปแบบการเรียนแบบต่าง ๆ งานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกรูปแบบการเรียนการอบรมแบบโครงการ (Duerama, 2016)

3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานการเรียนการสอน เทคโนโลยีการศึกษา การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ และความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของคนพิการ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการวิเคราะห์โครงการ

4. นำข้อมูลมาวิเคราะห์องค์ประกอบวิธีการอบรม โดยการนำปัจจัยต่าง ๆ ของการสอนแบบวิธีปกติมาวิเคราะห์ จำแนกตามองค์ประกอบของรูปแบบ คือ บริบท ปัจจัยนำเข้ากระบวนการผลิตผลและวิเคราะห์คุณลักษณะของปัจจัยต่าง ๆ ในแต่ละองค์ประกอบโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดรูปแบบการอบรม ที่มีการประยุกต์เข้ากับสภาพแวดล้อมและเทคโนโลยี

ผลการพิจารณาปัญหาและข้อเท็จจริงดังกล่าวข้างต้นและจากทฤษฎีการสอนแบบโครงการ ผู้วิจัยนำมาเป็นข้อมูลในการออกแบบอบรมหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลให้เป็นการอบรมแบบโครงการ ทั้งนี้เพื่อให้การอบรมมีความเหมาะสมกับคนพิการมากที่สุด ในการนี้ผู้วิจัยวางแผนการอบรมการจัดกิจกรรมให้แตกต่างจากการอบรมแบบโครงการทั่วไปโดยจัดกิจกรรมในทุกวิชาให้ต่อเนื่องกัน ทั้งนี้เพื่อให้มีความเฉพาะและสอดคล้องกับความต้องการของคนพิการดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นที่ 1

1. การอบรมแบบโครงการ เป็นการปรับปรุงแบบของการจัดการสอนอบรมจากวิธีการแบบบรรยายเนื้อหาอย่างเดียว ไปเป็นรูปแบบการให้ความรู้เนื้อหาพร้อมกับการทำกิจกรรมที่สะท้อนของเนื้อหาและให้ต่อเนื่องกันทุกวิชา พร้อมทั้งมอบหมายโครงการ 1 โครงการ เป็นโครงการที่ต้องผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ซึ่งคนพิการต้องใช้ความรู้จากเนื้อหาประกอบกับการประยุกต์ใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ และค้นคว้าเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสภาพการณ์ดังกล่าวจะเป็นลักษณะของการสอนอบรมแบบการทำกิจกรรมร่วม ครูผู้สอนจะเป็นผู้กำกับ ดูแล พร้อมทั้งประเมินพัฒนาการและทักษะคนพิการ โดยมีครูพี่เลี้ยงคอยให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ตลอดระยะเวลาของการอบรมงานวิจัยครั้งนี้ในแต่ละวิชามีครูสอนเนื้อหา 1 คน โดยครูจะเปลี่ยนตามความชำนาญของแต่ละวิชา ครูพี่เลี้ยง 5 คน ต่อคนพิการที่เข้าอบรม 19 คน

2. การประเมินผล แบ่งออกเป็น

2.1 ประเมินพัฒนาการ วิเคราะห์คะแนนพัฒนาการด้วยวิธีวัดคะแนนตามเกณฑ์ระดับพัฒนาการ โดยก่อนอบรมทดสอบความรู้การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้สำหรับการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ระหว่างการอบรมครูเป็นผู้ให้ความรู้สำหรับการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล พร้อมทั้งทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง และหลังจากการอบรมทดสอบความรู้คนพิการอีกครั้ง (Duerama, 2016)

2.2 ประเมินทักษะ การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ตามแบบประเมินทักษะ โดยผู้วิจัยเป็นผู้ควบคุมกิจกรรม โครงการ เพื่อดูทักษะของคนพิการที่มีต่อกิจกรรมนั้น ๆ แบ่งการประเมินทักษะออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ทักษะการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ พิจารณาจากการใช้คำค้นและภาษาที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการสามารถสืบค้นหาข้อมูลหรือเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง มีความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศได้ มีการจัดระบบ และมีการประเมินความน่าเชื่อถือและความเกี่ยวข้องของสารสนเทศได้

2.2.2 ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจ พิจารณาจากกระบวนการการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ มีหลักการและเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ ตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง

2.2.3 ทักษะการใช้เทคโนโลยี พิจารณาจากการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงข้อมูลสารสนเทศและซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ที่ใช้งานในคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.2.4 ทักษะการทำงานเป็นทีม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแสดงคำตอบ มีปฏิสัมพันธ์ที่ได้ถามจากบทเรียน มีความกระตือรือร้นและช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จลุล่วงตรงตามเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย ทำงานอย่างเป็นระบบ แบ่งงานกันทำ ใช้เวลาในการทำงานอย่างเหมาะสม ส่งงานตามเวลากำหนด

3. ออกแบบวิธีอบรม วิธีการอบรม ออกแบบมาให้เหมาะสมกับผู้พิการตาม ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 (Ratchasuda College, 2020) โดยจะคำนึงถึงการให้แก้ไขข้อบกพร่อง ปัญหา และให้มีการสืบหา ข้อมูลด้วยตนเอง มีการเรียนรู้แบบเรียนร่วมกัน ผ่านการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามามี ส่วนร่วมเพื่อให้ได้ฝึกทักษะทางด้านการทำงาน ร่วมกัน การใช้เทคโนโลยีประยุกต์ใช้กับ รูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงงาน การมี ส่วนร่วมในการเรียน ผู้สอนจะใช้วิธีการสอน โดยการใช้สื่อและใช้วิธีการสอนแบบโครงงาน เข้ามาประยุกต์ใช้ด้วยกัน หมายถึง ใช้วัสดุ เครื่องมือและอุปกรณ์ รวมทั้งวิธีการต่าง ๆ เป็นตัวกลางในการสื่อความหมายเพื่อถ่ายทอด ความรู้ไปสู่คนพิการตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ เปิดโอกาสให้คนพิการ แสวงหาประสบการณ์การเรียนรู้และแสดงออก โดยใช้ศักยภาพที่มีอยู่ในตนเอง คนพิการที่เข้า รับการอบรมจะได้รับการกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริงที่เน้นการสื่อสารและ สภาพการณ์ที่แท้จริง กำหนดงานตามความ ต้องการของคนพิการเป็นเป้าหมายหลัก โดย คนพิการสามารถเลือกงานที่ต้องการทำตาม แรงจูงใจของตนเอง ส่วนกิจกรรมและการทำ โครงงานผู้สอนเป็นผู้กำหนดหัวข้อ ส่วนวิธีการ และการนำเสนอให้คนพิการเป็นผู้ปฏิบัติ

รายละเอียดการอบรมออกแบบให้ ผู้สอนปฏิบัติ ดังนี้

3.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน โดยการสร้าง บรรยากาศในชั้นเรียน เตรียมความพร้อมให้

สมาชิกในกลุ่มทำงานมีความเป็นอันหนึ่งอัน เดียวกัน เช่น ให้คนพิการที่สมัครใจจะรายงาน ถึงความสามารถของตนเองหน้าห้องในส่วน เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสอนแต่ละวิชา การใช้ กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เข้าช่วยเพื่อให้ผู้เรียน ค้นเคยและพร้อมที่จะปฏิบัติงานร่วมกัน และ กระตุ้นให้เกิดความสนใจ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ในสิ่งที่ผู้เรียนสนใจ หรือเปิดโอกาสให้คนพิการ แสดงผลงานที่เคยทำมาก่อนเข้าอบรม

3.2 ขั้นดำเนินการสอน เป็นขั้นที่จะให้ ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียด ถูกต้องตามหลัก วิชา ผู้สอนต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและ วิธีการสอน หรืออาจจะใช้สื่อประสม จัดลำดับ ขั้นใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับ กิจกรรมการเรียน การใช้สื่อในขั้นนี้คนพิการ จะได้รับความรู้ครบถ้วนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ

3.3 ขั้นฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูน ประสบการณ์ตรงให้แก่คนพิการ เพื่อให้คน พิการได้นำความรู้ด้านเนื้อหาหรือหลักการไป ใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัดโดยลงมือปฏิบัติด้วย ตนเอง วิเคราะห์ขั้นตอนการทำงาน จัดเตรียม อุปกรณ์ ลงมือปฏิบัติงานตามหัวเรื่อง ตาม หน้าที่รับผิดชอบ อาจเป็นรายบุคคลหรือราย กลุ่ม

3.4 ขั้นสรุปบทเรียน เป็นขั้นสุดท้าย เพื่อการย้ำเนื้อหา ให้คนพิการมีความเข้าใจที่ ถูกต้อง ในขั้นสรุปนี้ใช้วิธีการเช่นเดียวกับขั้น นำเข้าสู่บทเรียน สื่อที่ใช้สรุปครอบคลุมเนื้อหา ที่สำคัญทั้งหมดโดยย่อ และจะรายงานผลการ ปฏิบัติงาน ถ่ายโยงความคิดด้วยการรายงาน นำเสนอผลงาน มีกระบวนการย้อนกลับ

ขั้นของการย้อนกลับโดยการให้ข้อมูลแก่ผู้เรียนถึงแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาต่อ โดยในทุกชั้นตอนมีผู้สอนและผู้ช่วยสอนคอยเป็นที่เลี้ยงที่คอยอำนวยความสะดวกและคอยช่วยเหลือแนะนำ

4. ออกแบบกิจกรรม ในการออกแบบกิจกรรม คำนึงความสามารถในการรับรู้ของคนพิการ และการสร้างกิจกรรม โครงงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่คนพิการต้องปฏิบัติด้วยตนเอง ได้คิด ได้ค้นคว้า สืบค้น ลงมือทำ แก้ปัญหา และนำเสนองาน โดยผู้สอนและผู้ช่วยสอนให้คำปรึกษาและสรุปสาระสำคัญ (Attanan, Sombunsukho & Bunlue, 2017)

ขั้นที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง เลือกกกลุ่มพิการแบบเจาะจง คนพิการต้องสามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยลักษณะความพิการที่อยู่ในกลุ่มเป้าหมายแบ่งออกเป็น

1. พิการทางการเคลื่อนไหว ที่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สามารถเคลื่อนไหวตัวเองโดยไม่ต้องมีผู้ช่วยเหลือ สามารถนั่งบนรถเข็นแล้วสามารถย้ายตัวเองมานั่งในเก้าอี้ได้ หรือสามารถนั่งในรถเข็นแต่มีความรู้สึก มีประสาทรับรู้ตั้งแต่ช่วงเอวลงไปได้ เช่น พิการขาขาด พิการขาสิบ พิการจากโรคโปลิโอ พิการที่ต้องใช้ไม้เท้า พิการที่ข้อเท้า

2. คน พิการทางการได้ยิน ที่มีความสามารถในการสื่อสารฟัง พูด อ่าน เขียน ตามหลักภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยใช้เครื่องช่วยฟัง

3. คนพิการด้านสายตา ที่ไม่มีอุปสรรคในการปฏิบัติงานคอมพิวเตอร์ในอาชีพที่ฝึกอบรม

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ มีคนพิการสมัครเข้ารับการอบรม จำนวน 19 คน

ผลการวิจัย

ผลการจัดอบรมแบบโครงงานสำหรับคนพิการที่มีผลต่อพัฒนาการและทักษะทางการอบรมหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล รายละเอียด ดังนี้

วิธีการสอนแบบโครงงาน ในการจัดการอบรมในหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ประกอบไปด้วยปัจจัยนำเข้าการอบรมแบบโครงงาน ปัจจัยนำเข้าออก โดยใช้การตรวจสอบและควบคุม ตามข้อมูลที่แสดงกลับมายังกระบวนการ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์และเพื่อให้คนพิการได้พัฒนาทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้ การทำกิจกรรม การทำโครงงาน บรรยายภาคทางการเรียนรู้ที่มีลักษณะของการเรียนแบบผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดเกินไป และเป็นการใช้เทคโนโลยีในชั้นเรียนเชิงปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนรู้ เป็นลักษณะของการเรียนแบบเพื่อนช่วยเพื่อน มีผู้ช่วยสอนเป็นที่เลี้ยง ครูเป็นผู้ควบคุมกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งคนพิการจะร่วมกันเรียนรู้ในเนื้อหาสาระที่กำหนด และภายในห้องอบรมจะใช้สื่อสำหรับช่วยเสริมหรือสนับสนุนการเรียนรู้ คนที่ได้ยินหรือรับรู้เข้าใจได้เร็วกว่าก็สามารถช่วยคนที่เข้าใจช้าหรือไม่เข้าใจได้ กล่าวได้ว่าเป็นคุณลักษณะสำคัญของการ

จัดสร้างระบบการมีส่วนร่วมทางการเรียน ดังที่ Yau, Gupta, Karim, Wang, and Wang (2003) กล่าวว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเรียนจากการใช้ห้องเรียนจะก่อให้เกิดคุณประโยชน์คือเกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน ประสบการณ์ทางการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนเป็นปรากฏการณ์ระหว่างครูกับนักเรียนโดยการกำหนดและสร้างองค์ความรู้เพื่อเพิ่มประสบการณ์ รวมถึงเกิดการแลกเปลี่ยนในเชิงทักษะความสามารถ ซึ่งในชั้นเรียนจะทำให้ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ ทักษะความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพตามระดับ ความสามารถของแต่ละคน ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างทักษะการคิดแก้ปัญหาในชั้นเรียนแบบร่วมมือ ครูจะเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างสถานการณ์ทางการเรียนให้กับผู้เรียนให้เด็กเกิดกระบวนการและทักษะในการคิดแก้ปัญหา สามารถที่จะเชื่อมโยงองค์ความรู้ได้อย่างบูรณาการ เพื่อตอบสนองต่อการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความแตกต่างกันชั้นเรียนแบบร่วมมือจะมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ทางการเรียนภายในกลุ่มร่วมกันจากหลากหลายประสบการณ์ ซึ่งจะสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนแต่ละคนอีกด้วย (Yau et.al., 2003) จากผลของงานวิจัยครั้งนี้พบว่า ในภาพรวมหลังการอบรมหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล คนพิการที่เข้ารับการอบรมมีพัฒนาการทางความรู้เกี่ยวกับการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลอยู่ในระดับดี และเมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ทักษะทั้ง 4 ด้านของคนพิการภายหลังการอบรมคนพิการมีทักษะเพิ่มขึ้น

1. ผลการวิเคราะห์ระดับพัฒนาการของคนพิการที่เข้ารับการอบรมแบบโครงการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิจารณาจากค่าเฉลี่ยรวมเป็นเกณฑ์แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

≥ 24.00 หมายถึง พัฒนาการระดับดี

$14.00 \leq$ และ < 24.00 หมายถึง พัฒนาการระดับปานกลาง

< 14.00 หมายถึง พัฒนาการระดับต่ำ

ตารางที่ 1 ผลการประเมินพัฒนาการของคณพิกการที่เข้ารับการอบรมแบบโครงการ หลักสูตรการผล
 สื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล จำนวน 19 คน

ลำดับ	คะแนน (50 คะแนน)			พัฒนาการ	
	(A)	(B)	(C) = B-A	C/คะแนนเต็ม*100	ระดับ
	ก่อนอบรม	หลังอบรม	แตกต่าง	(ร้อยละ)	
1	15	22	7	14.00	ปานกลาง
2	7	19	12	24.00	ดี
3	10	19	9	18.00	ปานกลาง
4	10	21	11	22.00	ปานกลาง
5	12	24	12	24.00	ดี
6	10	22	12	24.00	ดี
7	10	21	11	22.00	ปานกลาง
8	14	25	11	22.00	ปานกลาง
9	9	19	10	20.00	ปานกลาง
10	7	19	12	24.00	ดี
11	12	24	12	24.00	ดี
12	14	20	6	12.00	ต่ำ
13	10	22	12	24.00	ดี
14	10	21	11	22.00	ปานกลาง
15	15	22	7	14.00	ปานกลาง
16	13	18	5	10.00	ต่ำ
17	13	20	7	14.00	ปานกลาง
18	7	19	12	24.00	ดี
19	15	20	5	10.00	ต่ำ
Avg.			9.68	19.37	
Std.			2.56	5.11	

หมายเหตุ ระดับ หมายถึง ระดับการพัฒนาการเมื่อเทียบกับระดับเฉลี่ยของร้อยละของการพัฒนาการ

จากตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยรวม 19.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 5.11 ของคะแนนพัฒนาการทางการอบรม ซึ่งเป็นเกณฑ์ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลของคะแนนพัฒนาการของคณพิการพบว่า คณพิการที่เข้ารับการอบรมแบบโครงการ หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มีพัฒนาการเพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดี ค่าเฉลี่ยพัฒนาการ 24.00 จำนวน 7 คน พัฒนาการระดับปานกลางค่าเฉลี่ยพัฒนาการ 22.00 จำนวน 4 คน 20.00 จำนวน 1 คน 18.00 จำนวน 1 คนและ 14.00 จำนวน 3 คน รวม 9 คน พัฒนาการระดับต่ำค่าเฉลี่ยพัฒนาการ 12.00 จำนวน 1 คนและ 10.00 จำนวน 2 คน รวมคณพิการที่เข้าอบรมทั้งสิ้น 19 คน

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลตารางที่ 1 ในภาพรวม พบว่า คณพิการสามารถนำความรู้การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลตามกิจกรรมและโครงการที่ได้รับมอบหมาย

2. ผลการประเมินทักษะคณพิการที่ได้รับจากการจัดอบรมแบบโครงการหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลด้วยระดับคะแนนที่ผู้เรียนแต่ละคนทำได้มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 ทักษะการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ จากการใช้คำค้นและภาษาที่ใช้ในการสืบค้นสารสนเทศที่ต้องการ สามารถสืบค้นหาข้อมูลหรือเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง มีความสามารถในการสืบค้นสารสนเทศได้ คณพิการใช้เวลาไม่นานในการสืบค้นข้อมูลต่าง ๆ และได้ข้อมูลที่ต้องการ มีการตีความและทำ

ความเข้าใจสารสนเทศได้ คณพิการมีความเข้าใจในบทเรียนมากขึ้น มีการจัดระบบ และการประเมินความน่าเชื่อถือและความเกี่ยวข้องของสารสนเทศได้ มีการสื่อสารและใช้ประโยชน์จากสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการได้ ผลจากการประเมินพบว่า ก่อนการอบรมผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 19.37 ผลจากการประเมินหลังอบรมผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100 เพิ่มขึ้นร้อยละ 47.36

2.2 ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจ คณพิการเข้าใจในความสำคัญของกระบวนการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ มีหลักการและเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ ตอบรับกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง ผลจากการประเมินพบว่า ก่อนการอบรมผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 35.36 ผลจากการประเมินหลังอบรมผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 92.30 เพิ่มขึ้นร้อยละ 56.94

2.3 ทักษะการใช้เทคโนโลยี การใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงข้อมูล และซอฟต์แวร์ต่าง ๆ ที่ใช้งานในคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณพิการสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการใช้ได้อย่างถูกต้อง ผลจากการประเมินพบว่า ก่อนอบรมผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 23.20 และผลจากการประเมินหลังอบรมพบว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 100 เพิ่มขึ้นร้อยละ 76.80

2.4 ทักษะการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น คณพิการมีการแสดงคำตอบ มีปฏิสัมพันธ์ที่ได้ถามจากบทเรียนมากขึ้น คณพิการมีความกระตือรือร้น

และช่วยกันทำงานที่ได้รับมอบหมายจนเสร็จ ล่วงตรงตามเวลาที่กำหนด มีความรับผิดชอบ ในงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้น และทำงาน อย่างเป็นระบบ แบ่งงานกันทำให้เวลาใน ทำงานอย่างเหมาะสม งานที่ได้ส่งตามเวลา กำหนด ผลจากการประเมินพบว่า ก่อนอบรม ผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 16.28 ผลจาก การประเมินหลังอบรมพบว่าผู้เรียนมีคะแนน เฉลี่ยร้อยละ 96.40 เพิ่มขึ้นร้อยละ 80.12

ภาพโดยรวมแล้วผู้เรียนมีการพัฒนา ทักษะเพิ่มขึ้นในทุกด้านเฉลี่ยร้อยละ 52.54

อภิปรายและสรุปผล

หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล เป็นหลักสูตรอบรมวิชาชีพสำหรับอบรมคน พิจารณาที่คณะผู้วิจัยพัฒนาหลักสูตรมีความ แตกต่างจากหลักสูตรปกติที่เรียนในห้องเรียน ทั่วไป เนื้อหาหลักสูตรให้ความรู้ทฤษฎีที่ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ดิจิทัล เน้นการทํากิจกรรมตามเนื้อหา มอบหมายโครงการ โดยกำหนดรายละเอียด โครงการให้เหมาะสมกับคนพิจารณา การอบรม คำนึงถึงองค์ประกอบและการรับรู้ของคน พิจารณา นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสร้าง สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนอบรม โดย ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจัดการอบรม แบบการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Abdulloh & Niemted, 2020) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 แบ่งออกได้เป็น 2 องค์ประกอบคือ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ทางด้านกายภาพ

และทางด้านจิตวิทยา กล่าวคือ ด้านกายภาพ ทั้งภายในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ควรจัด ให้มีความเหมาะสมต่อการเรียนรู้ ส่วนด้าน จิตวิทยานั้น ควรสร้างสภาพแวดล้อมในการ ส่งเสริมสัมพันธภาพที่ดี ความรู้สึกที่ดีที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนมีแรงบันดาลใจและมีความรู้สึที่ดีจนนำไปสู่การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้อย่างมี ประสิทธิภาพ จากแนวปฏิบัติดังกล่าว ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาสามารถ นำไปเป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้ได้กับ บริบทสถานศึกษาของตนเอง เพื่อร่วมกัน ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และมี ประสิทธิภาพเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพของ ประเทศชาติต่อไป คณะผู้วิจัยนำผลจาก งานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นมาประยุกต์ ในการอบรม ทำให้คนพิจารณาพัฒนาการเรียนรู้ การใช้ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี สารสนเทศอยู่ในระดับดี สามารถนำมาประยุกต์ ผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลได้และมีทักษะด้านการใช้ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี สารสนเทศที่ค่าร้อยละคือ 76.80 สำหรับการ เรียนรู้การใช้ภาษาด้านการอ่านและการเขียน ภาษาไทยประกอบกับหลักการเรียนการสอนที่ จำเป็นต่อการสอนวิชาทักษะทั่วไป หลักของ การฝึกการใช้ภาษาให้ถูกต้อง นำมาใช้ในการ จัดทำการสอน การสร้างประสบการณ์ ซึ่งได้มี การออกแบบขั้นตอนการสอนและวิธีการฝึก ทักษะตามลำดับความยากง่ายของการเรียนรู้ ภาษา การได้รับประสบการณ์ การทำความเข้าใจ อ่านออกเขียนได้ สำหรับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของครูนั้น องค์ประกอบต่าง ๆ ช่วย

ให้ครูประสบความสำเร็จ รูปแบบการจัดกิจกรรมที่ดี หรือเทคนิควิธีที่แปลกใหม่นำความสนใจของเทคโนโลยีที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งถือได้ว่าการอบรมอาชีพคนพิการด้วยวิธีการสอนแบบโครงการ ในหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลเป็นการนำเทคนิควิธีสอน สื่อ และเทคโนโลยีที่นำมาใช้แล้วได้ผลดีในการอบรมคนพิการ และในขั้นสุดท้ายเพื่อให้คนพิการที่เข้ารับการอบรมได้มีโอกาสได้แสดงพัฒนาการและทักษะในการทำโครงการที่ได้รับมอบหมายจากการอบรม คณะผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมประกวดผลงานโครงการ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้คนพิการได้แสดงผลงาน เป็นการแสดงความคิดเห็นและความพยายามทั้งหมดของคนพิการที่เข้ารับการอบรมแบบโครงการ หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังสัมภาษณ์คนพิการหลังการอบรมสำหรับเป็นข้อมูลในการพัฒนางานวิจัยต่อไป ผลจากการสัมภาษณ์คนพิการหลังจากจบการอบรมหมวดวิชาชีพ ของหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัลพบว่า คนพิการมีความเชื่อมั่นในตนเองในการที่จะประกอบอาชีพผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ มีคนพิการ 2 ราย สามารถสร้างสตอรี่ไลน์ขายได้ คนพิการที่มีความสามารถทำงานประดิษฐ์จากวัสดุติดขัดพบขา สามารถสร้างเว็บไซต์นำเสนอผลงานขายทางออนไลน์ได้เช่นกัน และคนพิการที่เคยเป็นครูมาก่อน เมื่อได้รับการอบรมความรู้เรื่องการถ่ายภาพ และการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล สามารถเปิดที่พักอาศัยรับจ้างถ่ายภาพ และเปิดเป็นสถานที่สอน

เด็กทำการ์ตูนแอนิเมชัน สัมฤทธิ์ผลที่เกิดจากคนพิการที่เข้ารับการอบรมครั้งนี้ คนพิการสามารถสร้างอาชีพอิสระให้แก่ตนเองได้

จากผลของงานวิจัยการจัดอบรมแบบโครงการสำหรับคนพิการที่มีผลต่อพัฒนาการและทักษะทางการอบรม หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ในครั้งนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าคนพิการถ้าหากได้รับการพัฒนาการให้ความรู้ด้านการประกอบอาชีพที่เหมาะสม จะช่วยให้คนพิการสามารถช่วยตนเองได้ตามศักยภาพ ไม่เป็นปัญหาเศรษฐกิจของครอบครัว อีกทั้งยังเป็นแรงผลักดันให้เกิดการสร้างอาชีพที่คนพิการสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

1. การอบรมคนพิการมีหลักการอบรมที่ต้องวิเคราะห์พัฒนาการของคนพิการประกอบด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะการเรียนรู้ด้านการอ่านและการเขียน ประกอบกับหลักการสอนที่จำเป็นต่อการสอนเนื้อหาการใช้ทักษะ การทำแบบฝึกหัด การมอบหมายกิจกรรม การมอบหมายโครงการ เพราะนอกจากจะเป็นการให้ความรู้ที่ถูกต้องแล้วยังเป็นการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับคนพิการอีกด้วย นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเองให้กับคนพิการอีกทางหนึ่ง

2. การอบรมแบบโครงการ ครูและผู้เข้ารับการอบรม ต้องเตรียมความพร้อม โดยผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดการอบรมให้สอดคล้องกับเนื้อหา เช่น การวางแผนการจัด

กิจกรรม โครงการ เนื้อหาที่ใช้ในการอบรม สร้างบรรยากาศในการอบรม วัสดุ อุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการจัดการอบรม เพื่อให้การอบรมมีคุณภาพสูงสุด

3. ควรประเมินความรู้เดิมของคนพิการแต่ละคนที่เข้ารับการอบรม เนื่องจากคนพิการแต่ละคนมีความพิการที่แตกต่างกัน ระดับความรู้แตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีความสามารถที่ต่างกัน สำหรับการจัดกลุ่มทำกิจกรรมควรจัดให้ละความสามารถกัน จะทำให้ไม่เกิดความแตกต่างกันระหว่างบุคคล และกลุ่มมากเกินไป

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัย ผลการจัดอบรมแบบโครงการสำหรับคนพิการที่มีผลต่อพัฒนาการ และทักษะทางการอบรม หลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ครั้งนี้ ศูนย์การศึกษาต่อเนื่องมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ได้รับทุนสนับสนุนโครงการอบรมคนพิการจาก

การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ผู้วิจัยและคณะทำงานนำหลักสูตรการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ดิจิทัล ที่พัฒนาโดยผู้วิจัยและคณะทำงานของศูนย์การศึกษาต่อเนื่อง และได้รับการอนุมัติหลักสูตรจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มาออกแบบอบรมฝึกอาชีพคนพิการ ทั้งนี้เพื่อให้การอบรมอาชีพคนพิการจากหลักสูตรดังกล่าวเกิดประโยชน์ต่อคนพิการสูงสุด ผู้วิจัยจึงออกแบบการอบรมเป็นอบรมแบบโครงการ สมฤทธิ์ผลที่เกิดจากคนพิการที่เข้ารับการอบรมครั้งนี้ คนพิการสามารถสร้างอาชีพอิสระให้แก่ตนเองได้ นอกจากนี้คนพิการสามารถผลิตผลงานส่งเข้าประกวดหัวข้อ “แนวทางดูแลสิ่งแวดล้อมหลังวิกฤต COVID-19” ซึ่งหัวข้อดังกล่าวเป็นแนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม ของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ภายใต้โครงการรณรงค์ Stop COVID Fast Restart Faster ในแบบ New Normal

เอกสารอ้างอิง

- Abdulloh, W., & Niemted, W. (2020). Arrangement of learning environment to promote learning skills in the 21st century “Concept Theory and Practice”. *Journal of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University Pattani Campus*, 7(2), 227-246.
- Attanan, Y., Sombunsukho, S., & Bunlue, S. (2017). E-Future classroom: A study mixed reality learning environment for deaf learners in Thailand, *International Journal of Environment & Science Education*, 12(10), 2291-2315.

- Bunprasert, K. (2018). *The concept of developing self-learning towards sustainable knowledge*. Retrieved from <https://e-library.siam.edu/self-learning-development-to-sustainable-knowledge-concept/>
- Duerama, N. (2016). *Effect of project-based learning with local wisdom on science achievement, science process skills and instructional satisfaction of grade 10 students*. (Master's thesis). Prince of Songkla University, Songkla, Thailand.
- Ratchasuda College. (2020). *9 categories of person with disabilities according to the announcement of Thai Ministry of Education 2552 B.E.. Bangkok*. Retrieved from <https://www.rs.mahidol.ac.th/rs-journal/provision.php>
- Siriratraka, T. (2020). People with disabilities and social opportunities. Retrieved from <https://th.rajanukul.go.th/preview-5037.html>
- Sompong, N. (2020). Principles and concepts in the production and presentation of media using computers. Retrieved from [http://pro.edu.snru.ac.th/UserFiles/งาน อ.ภัทรดร/หนังสือ/นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้/44นวัตกรรมในการเรียนการสอน.doc](http://pro.edu.snru.ac.th/UserFiles/งาน%20อ.ภัทรดร/หนังสือ/นวัตกรรมแห่งการเรียนรู้/44นวัตกรรมในการเรียนการสอน.doc)
- The National Disability Rights Network, Protection and Advocacy for Individual with Disability (2020). *The life quality development of person with disabilities*. Retrieved from <https://www.protectionandadvocacy.com/การพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพ/>
- The National Empowerment of Persons with Disabilities Committee (2017). *The national life quality development plan for person with disabilities, 2560-2564 B.E. (5)*. Retrieved from <http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENTER28/DRAWER042/GENERAL/DATA0000/00000138.PDF>
- Yau, S.S., Gupta, S.K., Karim, F., Ahamed, S.I., Wang, Y., & Wang, B. (2003). Smart classroom: Enhancing collaborative learning using pervasive computing technology. *Conference Proceedings of 2003 ASEE Annual Conference and Exposition: Staying in Tune with Engineering Education, Nashville. TN, USA: ASEE Annual*, 13633-13642.

การสอนการเลียนแบบของเด็กออทิสติก

จินตนา ประจักษ์พงษ์เพ็ชร¹, อนุชา ภูมิสิทธิพร², สุวัชร ช่างพินิจ³,
ศิริวิมล ใจงาม⁴, ไพวรรณ สุตวรรณ์⁵

^{1,2,3,4} สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

⁵ ภาควิชากายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

E-mail: ¹ keng-jang2516@hotmail.com

Received: October 28, 2020

Revised: December 16, 2021

Accepted: January 04, 2022

บทคัดย่อ

การเลียนแบบเป็นรูปแบบของการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อพัฒนาทักษะความสามารถในด้านภาษาและการสื่อความหมาย บุคลิกภาพ และพฤติกรรมทางสังคมของแต่ละบุคคล แต่ในเด็กออทิสติกส่วนใหญ่จะมีความบกพร่องในด้านทักษะการเลียนแบบที่มีสาเหตุมาจากความผิดปกติของกระบวนการเชื่อมต่อสัญญาณประสาทสมองส่วนเซรีเบลลัม ระบบเซลล์ประสาทกระจกเงาในสมองส่วนกลีบข้างย่อย ด้านล่างซีกขวา และเปลือกสมองส่วนหน้าบริเวณหน้าผาก ที่ส่งผลให้เกิดความบกพร่องด้านความสนใจ และการมองสบตาต่อบุคคลรอบข้าง การรับรู้และเข้าใจวัตถุประสงค์ของการกระทำที่เป็นภาษากาย การจดจำรูปแบบการกระทำ และการวางแผนควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายตามแบบของผู้อื่น ซึ่งการสอนการเลียนแบบสำหรับเด็กออทิสติกควรมุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจจากการเสริมแรงและใช้รูปแบบการสอนแบบภาพรวมของการฝึกการเลียนแบบสลับรูปแบบซึ่งกันและกัน โดยอาศัยการชี้้นำด้วยการพูด อธิบาย ภาษากาย และการจัดทำทางเพื่อกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบตามได้อย่างถูกต้อง อันจะช่วยพัฒนาให้เด็กออทิสติกมีทักษะความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระตามศักยภาพได้

คำสำคัญ: การเลียนแบบ, การสอนการเลียนแบบ, เด็กออทิสติก

IMITATION TRAINING IN CHILDREN WITH AUTISM

Jintana Pradujphongetch¹, Anucha Phoommisittiporn², Suwapatchara Changpinit³,

Siriwimol Jaingam⁴, Paiwan Sudwan⁵

^{1,2,3,4} Department of Special Education, Faculty of Educational, Pibulsongkram Rajabhat University

⁵ Department of Anatomy, Faculty of Medicine, Chiang Mai University

E-mail: ¹ keng-jang2516@hotmail.com

Received: October 28,2020

Revised: December 16,2021

Accepted: January 04,2022

Abstract

Imitation is a crucial aspect of social learning to improve skills of communication, characteristics, and individual social behavior. Most children with autism often have difficulty with imitation, which results from the connectivity processing dysfunction in cerebellum, mirror neuron system in right inferior parietal lobule and prefrontal cortex. Moreover, the dysfunction affects the impairments of joint attention, eye contact with other people, perceive and understanding of nonverbal language, encoding and recalling process in motor planning for body movement imitation. The imitation training for children with autism should focus on drawing motivation by reinforcement and applying reciprocal interference training by means of verbal and nonverbal language and body part handling to prompt them to imitate correct actions. By this approach, the children with autism are most likely to develop this skill to live in the society with freedom and potential.

Keywords: Imitation, Imitation Training, Autism

บทนำ

การเลียนแบบเป็นความสามารถหนึ่งของมนุษย์ในการเรียนรู้ทักษะทางสังคมโดยอาศัยการทำตามแบบลักษณะการกระทำของผู้อื่นและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เพื่อพัฒนาทักษะความสามารถด้านการสื่อความหมาย บุคลิกภาพ และพฤติกรรมทางสังคมของแต่ละบุคคล (Diyanani, Corriveau, Kurkul, Nasrini, & Nini, 2015) ซึ่งการเลียนแบบเป็นพฤติกรรมของการกระทำให้เป็นไปตามแบบของผู้อื่นหรือสิ่งแวดล้อม (Diyanani et al., 2015) อันเป็นรูปแบบการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อพัฒนาให้เกิดเป็นพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพของแต่ละบุคคล โดยต้องอาศัยองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่

1. กระบวนการสนใจจากการมองเห็น (Vanvuchelen et al., 2013; Vetrayan et al., 2015; Vivanti & Rogers, 2014)
2. กระบวนการรับรู้สีและเคลื่อนไหวเพื่อคาดเดาการเคลื่อนไหวที่จะเกิดขึ้น (Gredeback & Falck-Ytter, 2015; Ugur et al., 2015)
3. การรับรู้และเข้าใจความรู้สึกอย่างมีความหมายของการกระทำของผู้อื่น
4. การจดจำรูปแบบการกระทำ
5. การวางแผนควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายตามแบบ (Vanvuchelen et al., 2013) และ
6. กระบวนการทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ร่วมด้วยจึงจะสามารถเลียนแบบได้อย่างเหมาะสม (McLeod, 2011; Taylor, 2014; Ugur et al., 2015) โดยจะเริ่มมีพัฒนาการของการเลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างง่ายเมื่ออายุได้ 18 เดือน (Dohmen, Bishop, Chat, & Roy, 2016) ซึ่งจะมีความสำคัญอย่าง

มากต่อพัฒนาการที่เด็กจะได้รับจากการเรียนรู้ในการเข้าใจการกระทำและจิตใจของผู้อื่น การแบ่งปัน ประสบการณ์ทางอารมณ์ ความคิด ความจำระยะสั้น ความสนใจ และความสามารถทางสติปัญญา (Sanefuji & Yamamoto, 2014; Van Etten & Carver, 2015; Vivanti & Rogers, 2014) ตลอดจนการสร้างและคงไว้ซึ่งการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อสืบสานวัฒนธรรมและประเพณีของสังคมได้ (Paulraj et al., 2015; Wang et al., 2015) แต่พฤติกรรมการเลียนแบบนี้มักจะพบความบกพร่องในกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีความผิดปกติของระบบประสาทสมองได้

เด็กออทิสติกเป็นกลุ่มเด็กที่มีความผิดปกติของกระบวนการทางระบบประสาทส่วนบริเวณสมองจนส่งผลให้เกิดความบกพร่องด้านการสื่อความหมายการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม พฤติกรรมซ้ำ ๆ และการดำรงชีวิตประจำวัน (Bockler, Timmermans, Sebanz, Vogeley, & Schilbach, 2014; Wang, Williamson, & Meltzoff, 2015) และพบว่ามียอัตรการเกิดภาวะออทิสซึมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องประมาณ 1 ใน 58 คน ของเด็กในประเทศสหรัฐอเมริกา (United States Department of Health & Human Services, 2018) โดยความผิดปกติของระบบประสาทส่วนบริเวณสมองดังกล่าวจะมีความสัมพันธ์กับความผิดปกติในกระบวนการเชื่อมต่อของสัญญาณประสาทสมองในส่วนเซรีเบลลัมและระบบเซลล์ประสาทกระจกเงา (Mirror Neuron System) ในส่วนสมองกลีบข้างย่อยด้านล่างซีกขวา

(Right inferior parietal lobule) และเปลือกสมองส่วนหน้าบริเวณหน้าผาก (Prefrontal cortex) (Bernier, Aaronson, & McPartland, 2013) ที่มีบทบาทสำคัญในการวางแผนควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายของร่างกายให้ถูกต้องตามแบบและบูรณาการร่วมกับข้อมูลจากการมองเห็นเพื่อเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นภาษากายของผู้อื่น และส่งผลให้เด็กออทิสติกขาดความสนใจในการมองสบตาต่อบุคคลรอบข้าง การรับรู้ และการจดจำรูปแบบการกระทำจนทำให้เกิดความยากในการวางแผนควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายตามแบบได้ (Ugur, Nagai, Sahin, Oztop, & Member, 2015; Vanvuchelen, Schuerbeeck, Roeyers, & Weerd, 2013; Vetrayan, Zin, Priya, & Paulraj, 2015) รวมทั้งจะส่งผลกระทบต่อเด็กออทิสติกมีความยากในการเลียนแบบการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อปากและลิ้นในการพูดสื่อสาร การเลียนแบบ การเคลื่อนไหวร่างกาย ในกิจกรรมกีฬาและการใช้อุปกรณ์และพฤติกรรมทางสังคมในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม (Bockler et al., 2014; Dadgar et al., 2017; Wang et al., 2015) ซึ่งความบกพร่องของการเลียนแบบในเด็กออทิสติกนั้นควรได้รับการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันปัญหาของพัฒนาการด้านอื่น ๆ ที่อาจเกิดขึ้นตามมาได้

ดังนั้นการพัฒนาทักษะการเลียนแบบสำหรับเด็กออทิสติกจึงมีความสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านภาษาและการสื่อสาร ความหมาย การเคลื่อนไหวร่างกายและการใช้

อุปกรณ์ และการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องควรร่วมมือในการสอนให้เด็กออทิสติกเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบบุคคลรอบข้าง อันจะช่วยให้เด็กออทิสติกมีทักษะความสามารถในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระตามศักยภาพได้

ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความบกพร่องในการเลียนแบบของเด็กออทิสติก

ความบกพร่องในการเลียนแบบของเด็กออทิสติกนั้นส่วนใหญ่มีปัจจัยที่สัมพันธ์ให้เกิดความบกพร่อง 4 ปัจจัย ดังนี้

1. ความบกพร่องด้านความสนใจในการมองเห็น ซึ่งเด็กออทิสติกส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการมองสบตานั้นน้อยกว่าคนทั่วไป (Tell, Davidson, & Camras, 2014) มีช่วงระยะเวลาในการสนใจมองสั้นกว่าเด็กปกติ และสนใจมองวัตถุมากกว่าตัวบุคคล (Falck-Ytter, Rehnberg, & Bolte, 2013) จึงส่งผลให้เกิดความบกพร่องในการเลียนแบบการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใบหน้าและร่างกายของผู้อื่น (Gredeback & Falck-Ytter, 2015; Vanvuchelen et al., 2013) รวมทั้งยังส่งผลให้เกิดพบความบกพร่องในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ความสนใจเพื่อรับรู้อารมณ์ของผู้อื่นที่แสดงออกทางสีหน้าและส่งผลเด็กออทิสติกความรู้สึกลึกซึ้งความพึงพอใจในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Postma-Nilsenová, Kastel, & Balsters, 2014) ความจำต่อสิ่งเร้าที่มองเห็น การเรียนรู้คำศัพท์ และทักษะทางสังคมตามมา (Gliga et al., 2012) ซึ่งความ

บกพร่องด้านความสนใจในการมองเห็นนี้จึงขัดขวางต่อการพัฒนาความสามารถด้านการเปลี่ยนแปลงของเด็กออทิสติกตามมาได้

2. ความบกพร่องด้านทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก อันมีลักษณะที่สัมพันธ์ให้เกิดความบกพร่องของการเปลี่ยนแปลงในเด็กออทิสติก ดังนี้

1) ความยากในการรับรู้และแปลผลอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่นที่แสดงออกทางสีหน้าและน้ำเสียงของเด็กออทิสติก จนส่งผลให้เกิดความเครียด วิตกกังวล และมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงต่อการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Sato et al., 2017) ซึ่งเด็กออทิสติกจะมีความบกพร่องของการพัฒนาการในการจดจำความสัมพันธ์ของการรับรู้อารมณ์ผ่านทางใบหน้าและแววตาผู้อื่นร่วมกับลักษณะของโทนเสียงแสดงอารมณ์ที่ได้ยิน (Sauter, Panattoni, & Happ, 2012) อันมีบทบาทสำคัญในการเข้าใจสภาวะทางอารมณ์ของผู้อื่นและการเรียนรู้เพื่อตัดสินใจในการกำหนดพฤติกรรมของตนเองเพื่อสร้างหรือคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์ภาพในการตอบสนองต่อสถานการณ์ทางสังคมได้อย่างเหมาะสม (Sato et al., 2017; Sevillever, 2014) ดังนั้นเมื่อเด็กออทิสติกขาดแรงจูงใจในการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจึงส่งผลให้เกิดความยากในการเปลี่ยนแปลงได้

2) ปัญหาพฤติกรรมซ้ำ ๆ ของเด็กออทิสติก อันเป็นลักษณะของการเคลื่อนไหวร่างกายหรือวัตถุซ้ำ ๆ พฤติกรรมทำร้ายตนเอง พฤติกรรมย้ำคิดย้ำทำ และพฤติกรรมยึดติดเกี่ยวกับสิ่งของ ตำแหน่งของวัตถุหรือพิธีการ

เช่น ชอบวัตถุเดิมซ้ำ ๆ มากกว่าเด็กปกติ การทานอาหารซ้ำ ๆ การพูดในเรื่องเดิมซ้ำ ๆ และวางของในตำแหน่งเดิมทุกครั้ง (Kim & Lord, 2013) ซึ่งระดับความรุนแรงของพฤติกรรมซ้ำ ๆ ดังกล่าวจะส่งผลให้เด็กออทิสติกลดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและลดการเปลี่ยนแปลงผู้อื่นตามมา

3. ความบกพร่องด้านระบบการเคลื่อนไหวร่างกาย ซึ่งเด็กออทิสติกจะมีความผิดปกติของกระบวนการเชื่อมต่อสัญญาณประสาทของระบบเซลล์ประสาทกระจกเงา (Cook, 2016; Studenka & Cummins, 2017) ที่ช่วยในการเปลี่ยนแปลงและกระบวนการรับรู้รู้สึกและการเคลื่อนไหวจากระบบกล้ามเนื้อและข้อข้อมือทำการเคลื่อนไหวร่างกาย (Dufek, Eggleston, Harry, & Hickman, 2017) และความบกพร่องของการเคลื่อนไหวในระดับรุนแรงจะส่งผลให้เด็กออทิสติกเกิดพฤติกรรมแยกตัวทางสังคม (Scharoun, Markoulakis, Fletcher, & Bryden, 2015) และความบกพร่องด้านภาษาและการสื่อความหมาย การช่วยเหลือตนเอง (Lee & Bo, 2015) และมีระดับความบกพร่องทางสติปัญญาในระดับรุนแรงร่วมด้วย (Hirata et al., 2015; Mahone, Ryan, Ference, Morris-berry, & Singer, 2014) ทั้งนี้เกิดจากความผิดปกติของวงจรระบบสัญญาณประสาทระหว่างสมองส่วนหน้าและเซรีเบลลัม เพื่อบูรณาการการรับรู้รู้สึกและการเคลื่อนไหวเพื่อเกิดการเรียนรู้การเคลื่อนไหวที่เหมาะสมได้ (Mahone et al., 2014) เมื่อเกิดความผิดปกติจึงส่งผลให้เด็ก

ออทิสติกส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางด้านการเคลื่อนไหวที่ล่าช้า (Lee & Bo, 2015; Scharoun et al., 2015) และพบความบกพร่องของการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อเนื้อมัดใหญ่ในด้านความมั่นคงและความสมดุลในการทรงท่าทางการเดินที่มีระยะก้าวเดินสั้น การวิ่ง กระโดด การปั่นจักรยาน และความสามารถในการควบคุมวัตถุขณะทำกิจกรรมโยนและรับบอล (Anujot, Singh, & Sumandeep, 2015; Liu, Hamilton, Davis, & ElGarhy, 2014) รวมทั้งความบกพร่องในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในด้านการควบคุมจังหวะ ความเร็ว สหสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหว และการเคลื่อนไหวที่มีลำดับขั้นตอน (Cook, 2016) และเกิดความบกพร่องด้านการเคลื่อนไหวช้า ๆ (Mahone et al., 2014) อันเกิดจากความตึงตัวของกล้ามเนื้อต่ำ กล้ามเนื้ออ่อนแรง ขาดความกระชับของข้อ (Anujot et al., 2015) และเกิดความบกพร่องในการเปลี่ยนแปลงตามมา

4. ความบกพร่องในการจดจำท่าทางการเคลื่อนไหว ซึ่งเด็กออทิสติกจะมีความบกพร่องของกระบวนการรับรู้สีและการเคลื่อนไหวที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการข้อมูลความรู้สึจากตา ผิวหนัง ข้อต่อ การทรงตัว เสียง และสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ร่วมกับการประมาณการจากตำแหน่ง น้ำหนัก ความเร็ว และทิศทางการเคลื่อนไหวในตำแหน่งของสมองส่วนการรับรู้สีและการเคลื่อนไหว (Sensorimotor cortex) เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนลำดับการเคลื่อนไหวร่างกาย โดยอาศัยข้อมูลจากประสบการณ์เดิม

และการรับข้อมูลย้อนกลับที่ได้จากกล้ามเนื้อและข้อต่อขณะเคลื่อนไหวเพื่อพยากรณ์รูปแบบการเคลื่อนไหวที่อาจเกิดขึ้น และส่งสัญญาณประสาทคำสั่งไปยังสมองส่วนหน้าเส้นประสาท และกล้ามเนื้อเพื่อให้เกิดการเคลื่อนไหวได้อย่างเหมาะสม (Traynor & Hall, 2015) ซึ่งพบว่าเด็กออทิสติกจะมีการนำสัญญาณประสาทคำสั่งเพื่อควบคุมให้เกิดการเคลื่อนไหวได้ช้ากว่าปกติ อันเกิดจากการลดลงของขนาดของเซลล์ประสาทรูปร่างปิรามิด (Pyramidal cell) และความผิดปกติของการเชื่อมต่อสัญญาณประสาท (Lee, Kyeong, Kim, & Cheon, 2016; Uppal et al., 2014) และสารสื่อประสาทในสมองส่วนหน้าของ cingulate cortex (Anterior cingulate cortex) (Traynor & Hall, 2015) ที่มีบทบาทในการควบคุมการเคลื่อนไหวที่หลากหลายรูปแบบอย่างเหมาะสม จนส่งผลให้สมองส่วนดังกล่าวมีการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่ต่ำกว่าปกติและส่งผลกระทบต่อให้เกิดความบกพร่องของการส่งต่อสัญญาณประสาทจากส่วนดังกล่าวมายังส่วนกลางของ cingulate cortex (Midcingulate cortex) อันเป็นส่วนที่เป็นวงจรการจดจำส่วนหนึ่งของ limbic system ที่จะมีการบูรณาการร่วมกับสัญญาณประสาทการมองเห็น การได้ยิน และส่วนอื่น ๆ เพื่อประมวลผลให้เกิดสมาธิและการใช้ความสามารถทางสติปัญญาเพื่อตัดสินใจในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่พึงพอใจหรือต้องการปฏิเสธ และส่งต่อมายังส่วนท้ายของ cingulate cortex (Posterior cingulate cortex) เพื่อรับรู้และ

ตอบสนองทางอารมณ์และระบบประสาทอัตโนมัติและทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกด้วยกัน (Uppal et al., 2014) ซึ่งเมื่อเกิดความบกพร่องของการนำสัญญาณประสาทดังกล่าวจะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเพิกเฉยในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าที่มากกระตุ้น (Lee et al., 2016) อันจะส่งผลให้เกิดความยากในการจดจำท่าทางการเคลื่อนไหวของผู้อื่นที่มองเห็นได้

แนวทางการสอนทักษะการเลียนแบบในเด็กออทิสติก

การสอนทักษะการเลียนแบบในเด็กออทิสติกมักใช้รูปแบบการสอนแบบภาพรวมของการฝึกการเลียนแบบสลับรูปแบบซึ่งกันและกัน (Reciprocal Imitation Training) ที่อาศัยการชี้แนะหรือช่วยเหลือจากครูผู้สอนโดยใช้ภาษากายหรือคำพูดเพื่ออธิบายให้เด็กเข้าใจและการจัดทำท่าของร่างกายเพื่อกระตุ้นให้เด็กสามารถเลียนแบบตามได้อย่างถูกต้อง เช่น การสอนให้เด็กยกมือ เมื่อเด็กไม่สามารถทำได้ ครูผู้สอนจึงช่วยเหลือด้วยการจับมือเด็กและยกมือขึ้นร่วมกันพูดว่า “ยกมือครับ/ค่ะ” โดยครูผู้สอนควรต้องมีการนำแนวทางการสอนต่าง ๆ เข้ามาประยุกต์ร่วมกันเพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการด้านความสนใจร่วมเพื่อจ้องมองและมองตาม (Ezell et al., 2012; Gredeback & Falck-Ytter, 2015; Ugur et al., 2015; Vivanti & Rogers, 2014) กระบวนการรับรู้สีกและเคลื่อนไหวของร่างกาย กระบวนการรับรู้และเข้าใจความหมายของการเคลื่อนไหวที่เป็น

ภาษากายของผู้อื่น (Taylor, 2014; Ugur et al., 2015) กระบวนการจดจำ และกระบวนการควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายได้อย่างเหมาะสม ซึ่งในการกระตุ้นให้เกิดความสนใจและแรงจูงใจในการเรียนรู้สามารถใช้วิธีทัศน์แสดงต้นแบบร่วมกับการปรับพฤติกรรมจากการให้สิ่งที่เด็กชอบหรือคำชมเป็นรางวัลทันทีเมื่อเด็กเลียนแบบได้ เช่น การกอด หอมแก้ม ดาว และขนม (Cusack et al., 2015; Penney & Schwartz, 2019; Van Etten & Carver, 2015) รวมทั้งพยายามให้เด็กเลียนแบบตามทันทีภายในเวลา 4 วินาที (Taylor, 2014) และไม่ปล่อยให้เด็กเกิดพฤติกรรมซ้ำ ๆ หรือเล่นอย่างอิสระจนขาดความสนใจต่อบุคคลรอบข้าง และควรทำการสอนแบบแยกเดี่ยว (Penney & Schwartz, 2019) หรือทำกิจกรรมกลุ่มในการเคลื่อนไหวร่างกายที่เป็นลีลาประกอบเพลงและการเคลื่อนไหวมือตามเพลงร่วมกับการได้รับการชี้แนะจะสามารถเพิ่มทักษะการเลียนแบบและเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ๆ ได้ (Ezell et al., 2012; Kleeberger & Mirenda, 2010) และในการสอนการเลียนแบบควรคำนึงถึงการแก้ไขปัจจัยที่สัมพันธ์กับความบกพร่องในการเลียนแบบของเด็กออทิสติกด้วย

ข้อควรคำนึงในการสอนการเลียนแบบสำหรับเด็กออทิสติกให้เกิดประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยที่อาจส่งผลกระทบในทางอ้อม ได้แก่ 1. ปัญหาพฤติกรรมซ้ำ ๆ ที่ส่งผลให้เกิดความบกพร่องด้านสมาธิและความสนใจของเด็ก

ออทิสติก ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยการใช้กิจกรรมการออกกำลังกายแบบแอโรบิกที่เพิ่มความแข็งแรงและความคล่องแคล่วในการเคลื่อนไหวร่างกาย อันจะสามารถช่วยลดพฤติกรรมซ้ำ ๆ ของเด็กออทิสติกได้ (Pan, 2011) 2. ความคุ้นเคยและความไว้วางใจของเด็กออทิสติกกับบุคคลใกล้ชิดสามารถช่วยให้เด็กออทิสติกเกิดพฤติกรรมการเลียนแบบได้ดี ซึ่งหากมีการสอนการเลียนแบบโดยผู้ปกครองหรือครูผู้สอนที่คุ้นเคย จึงจะสามารถพัฒนาการเลียนแบบของเด็กออทิสติกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Edwards, 2014) 3. ความสามารถในการเข้าใจความหมายและการรับรู้ถึงรางวัลที่จะได้รับจะเป็นแรงกระตุ้นให้เด็กเลียนแบบได้เป็นอย่างดี (Cusack et al., 2015) ดังนั้นจึงพบว่าเด็กออทิสติกที่ได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องในการกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจร่วมและความเข้าใจความหมายของการเล่น การหยอกล้อ และสามารถเคลื่อนไหวตามแบบของมารดาจะช่วยพัฒนาทักษะการเลียนแบบได้อย่างต่อเนื่อง และตรงกันข้ามกับเด็กออทิสติกที่ถูกละเลยการสอนจากผู้ปกครองหรือครูผู้สอนจะไม่สามารถพัฒนาทักษะการเลียนแบบได้เองตามอายุที่เพิ่มขึ้น (Bernier et al., 2013; Edwards, 2014) ร่วมกับการมีภาวะความบกพร่องด้านสติปัญญา ในระดับรุนแรง ยังส่งผลให้เกิดความยากและต้องใช้เวลาในการเลียนแบบมากกว่าเด็กปกติประมาณ 0.4-5.5 วินาที แต่เด็กออทิสติกที่มีระดับความรุนแรงปานกลางหรือต่ำจะสามารถใช้เวลาในการเลียนแบบได้ใกล้เคียงกับเด็กปกติในเวลา 4

วินาทีได้ (Lee et al., 2016; Uppal et al., 2014) ดังนั้นแนวทางการสอนทักษะการเลียนแบบในเด็กออทิสติกควรมุ่งเน้นให้เด็กเกิดความสนใจร่วมและแรงจูงใจในการเลียนแบบ เพื่อให้เด็กเข้าใจความหมายของภาษากายที่ต้องการเลียนแบบ การจดจำและควบคุมการเคลื่อนไหวร่างกายตามแบบได้อย่างถูกต้อง ซึ่งผู้ปกครองและครูที่เด็กคุ้นเคยมีความสำคัญในการใช้รูปแบบการสอนแบบภาพรวมของการฝึกการเลียนแบบสลับรูปแบบซึ่งกันและกัน เพื่อชี้แนะและช่วยเหลือให้เด็กเลียนแบบได้อย่างต่อเนื่อง อันจะช่วยให้เด็กออทิสติกสามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย การสื่อสาร และพฤติกรรมทางสังคมได้อย่างเหมาะสม

วิธีการและเทคนิคการสอนการเลียนแบบในเด็กออทิสติก

การสอนการเลียนแบบสำหรับเด็กออทิสติกนั้นครูผู้สอนควรร่วมมือกับผู้ปกครองในการวางแผนการสอนอย่างต่อเนื่องทั้งที่บ้านและโรงเรียน เพื่อให้เด็กออทิสติกพัฒนาการเลียนแบบได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งวิธีการสอนมีขั้นตอน ดังนี้

1. ควรเริ่มต้นการสอนด้วยการกระตุ้นให้เด็กมองสบตาและมีความสนใจร่วมในการทำกิจกรรมการสอนหยิบห่วงเสียบหลัก จนเด็กสามารถสบตาผู้สอนได้เป็นอย่างดีต่อเนื่อง โดยต้องมีการมองสบตาในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ 5 วินาทีขึ้นไป (Cook, Rapp, Mann, & Mchugh, 2017; Jaleha & Mimawati. 2019)

2. การสอนให้เด็กเลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างง่าย โดยครูสอนการเลียนแบบการเคลื่อนไหวมือและใบหน้าในระยะเริ่มแรกเพราะจะสามารถทำได้ง่าย (Edwards, 2014) เช่น ตบมือ ยกมือ กอดอก และโบกมือ จึงจะเริ่มทำการสอนการเลียนแบบการใช้สิ่งของและการทำสัญลักษณ์โดยอาศัยการมองและทำตามแบบนั้น และพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็นการเลียนแบบจากการฟังเสียงที่เป็นคำสั่งหรือคำอธิบายร่วมกับการมองเห็นจนเด็กสามารถเลียนแบบได้ดี จึงจะทำการสอนการเลียนแบบพฤติกรรมทางสังคมต่อไป (Paulraj et al., 2015) แต่ในเด็กออทิสติกส่วนใหญ่มักจะทำการเคลื่อนไหวร่างกายได้ช้า ไม่ครบถ้วน และครูผู้สอนต้องช่วยจับมือชี้แนะในการจัดทำทางทุกครั้งจนกว่าเด็กจะสามารถทำได้ (Dadgar et al., 2017)

3. การสอนให้เด็กสามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกายได้เองโดยทันทีภายในเวลา 4 วินาที (Taylor, 2014; Uppal et al., 2014) โดยในขั้นตอนนี้จะพบว่าเด็กจะมีความสนใจมองและเลียนแบบได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งครูผู้สอนควรเพิ่มการสอนการเคลื่อนไหวใหม่ที่ซับซ้อนทีละ 1 ท่าทาง ร่วมกับท่าทางที่เด็กเคยเลียนแบบได้ และเมื่อเด็กสามารถทำได้จึงควรปรับความซับซ้อนของการเคลื่อนไหวร่างกายเพิ่มขึ้น เช่น การเดินตามแบบ เลียนแบบการใช้อุปกรณ์ และการเลียนแบบการเคลื่อนไหวปากและลิ้น เป็นต้น

4. ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ให้ใช้คำพูดว่า “ลองใหม่ไหมคะ/ครับ” ห้ามใช้คำว่า “ผิด”

ถ้ายังไม่ได้ให้ครูผู้สอนชี้แนะการเคลื่อนไหวที่ถูกต้องให้เด็ก

5. ทำการสอนซ้ำ ๆ และใช้เวลาในการสอนการเลียนแบบที่มีการมีการชี้แนะจากครูผู้สอนหรือผู้ปกครอง 20 นาที หยุดพัก 1 – 5 นาทีและสอนให้เด็กเลียนแบบจากวิดีโอแสดงต้นแบบ 15 นาทีต่อวัน หากเด็กไม่มีสมาธิอาจลดจำนวนเวลาลงได้ และควรทำการสอน 5 วันต่อสัปดาห์ (Penney & Schwartz, 2019) เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ (Taylor, 2014)

เทคนิคการสอนการเลียนแบบสำหรับเด็กออทิสติก คือ

1. การเลือกชนิดขนม ของเล่น หรือสิ่งที่เด็กชอบหรือคุ้นเคยโดยสัมภาษณ์ข้อมูลจากผู้ปกครองเด็กออทิสติก เพื่อนำมาใช้เป็นสิ่งเสริมแรงให้เด็กมองสบตาและสนใจเล่นกับครูผู้สอนหรือผู้ปกครองเมื่อทำการสอน (Carbone, Brien, Sweeney-Kerwin, & Albert, 2013; Penney & Schwartz, 2019) ซึ่งเริ่มต้นการสอนจากให้เด็กมองหรือซื้อ้วยะผู้สอน เมื่อเด็กมองจะให้รางวัลทันที และปรับเปลี่ยนให้มองสบตาครูแล้วจึงให้ขนมทุกครั้งจนเด็กสามารถสบตาผู้สอนได้ดีเมื่อสนทนาร่วมกันอย่างต่อเนื่องจึงเริ่มให้รางวัลเมื่อมองสบตาในจำนวนครั้งที่เพิ่มขึ้นหรือเปลี่ยนเป็นคำชม (Dadgar et al., 2017)

2. ครูผู้สอนควรยืนหรือนั่งด้านหน้าเด็กออทิสติกเพื่อทำการสอนแบบเผชิญหน้าจะทำให้เด็กสนใจมองสบตาที่ครูผู้สอนได้ดี (Freeth, Foulsham, & Kingstone, 2013) และใช้

รูปแบบการสอนแบบภาพรวมของการฝึกการเลียนแบบสลับรูปแบบซึ่งกันและกัน ซึ่งครูผู้สอนจะมีการช่วยเหลือโดยการสาธิตให้เด็กดูการช่วยจัดทำทางที่ถูกต้องร่วมกับการพูดหรืออธิบายให้เด็กเข้าใจและพยายามเลียนแบบตามให้สำเร็จ รวมทั้งกระตุ้นให้เด็กเกิดความรู้สึกร่วม สนใจมองค้นหาและการมองตามที่ดี (Gredeback & Falck-Ytter, 2015; Vanvuchelen et al., 2013; Ugur et al., 2015) ในกิจกรรมเลียนแบบการเคลื่อนไหวอย่างง่าย เช่น สวัสดิ์ บ้ายบาย ส่งจูบ ตบมือ หรือซื่อวัยะตา หู จมูก ปาก และคอ โดยเด็กกอลิสติกต้องทำตามแบบทันทีภายในเวลา 4 วินาที (Taylor, 2014; Uppal et al., 2014) เพื่อกระตุ้นให้เกิดกระบวนการจดจำกระบวนการนำออกมาใช้ควบคุมการเคลื่อนไหวตามแบบได้

3. ครูผู้สอนสามารถกระตุ้นกระบวนการเกิดความรู้สึกและแรงจูงใจในการเลียนแบบ โดยอาศัยการปรับพฤติกรรมโดยการให้คำชม ขนมน หรือสิ่งที่ต้องการทันทีเมื่อเด็กทำได้ดี (Cusack et al., 2015; Vanvuchelen et al., 2013; Van Etten & Carver, 2015) อันจะเป็นการเพิ่มกระบวนการรับรู้และเข้าใจความหมายของการเคลื่อนไหวที่เป็นภาษากาย (Taylor, 2014; Ugur et al., 2015) เช่น เมื่อเด็กทำตามแบบแล้วครูผู้สอนกอดหรือหอมแก้มจึงจะทำให้เด็กรับรู้และเข้าใจว่าเมื่อยอมทำตามแบบจะได้รับรางวัลและความรักจากครูผู้สอน

4. กรณีเด็กขาดความสนใจและเหม่อลอย ครูผู้สอนควรแก้ไขโดยใช้ของเล่นที่มีแสง

สี เสียง เช่น ตุ๊กตา รถบังคับ หรือหุ่นยนต์เพื่อช่วยกระตุ้นให้เด็กตื่นตัว (Taheri, Alemi, Meghdari, Pour- Etemad, & Holderread, 2015) หรือการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อใหญ่และการออกกำลังกายในเด็กกอลิสติกก่อนการสอนการเลียนแบบ แต่ในทางตรงกันข้ามหากเด็กกอลิสติกมีพฤติกรรมหุนหันพลันแล่น ไม่อยู่นิ่ง เครียดและวิตกกังวลต่อสิ่งแวดล้อมจนไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ควรส่งปรึกษาจิตแพทย์เรื่องการเข้ายาในการบำบัดสำหรับเด็กกอลิสติกร่วมด้วย

การวัด/ประเมินผล

เมื่อทำการสอนในแต่ละครั้งควรมีการบันทึกผลการสอนโดยใช้เกณฑ์การวัด/ประเมินผล 3 ระดับ ดังนี้ (Kleeberger & Mirenda, 2010; Dadgar et al., 2017)

...../...../..... ☐ ระดับ 1 ไม่สามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกายได้

...../...../..... ☐ ระดับ 2 สามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกายได้ช้า ไม่ครบถ้วน และต้องสอนซ้ำ ๆ หรือช่วยจับมือชี้แนะ (Dadgar et al., 2017)

...../...../..... ☐ ระดับ 3 สามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกายได้เองโดยทันทีภายในเวลา 4 วินาที (Taylor, 2014; Uppal et al., 2014) เช่น ตบมือ ยกมือ กอดอกและโบกมือ เด็กสามารถปฏิบัติได้ดีในระดับ 3 สามารถเลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกายได้เองโดยทันที เช่น ยกมือ ตบมือ กอดอก และโบกมือ ถือว่าผ่านเกณฑ์การวัดผล/ประเมินผล

อายุพัฒนาการ 8 – 12 เดือน
เลียนแบบการเคลื่อนไหวร่างกายอย่างง่าย เช่น
ตบมือ ยกมือ กอดอก และโบกมือ

บทสรุป

การเลียนแบบเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ
ต่อพัฒนาการของมนุษย์ในวัยเด็ก อันเป็น
การเรียนรู้จากการลอกเลียนแบบการกระทำ
ของบุคคลใกล้ชิดและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ซึ่งจะ
สามารถช่วยให้เด็กเกิดการพัฒนาทักษะ
ความสามารถด้านภาษาและการสื่อความหมาย
บุคลิกภาพ และพฤติกรรมทางสังคมของแต่ละ
บุคคล แต่ในกลุ่มเด็กออทิสติกส่วนใหญ่มักจะมี
ความบกพร่องของการเลียนแบบที่มีสาเหตุมา
จากความผิดปกติของกระบวนการเชื่อมต่อ
สัญญาณประสาทสมองส่วนเซรีเบลลัม เซลล์
สมองกระจกเงาในส่วนสมองกลีบข้างย่อย
ด้านล่างซีกขวา และเปลือกสมองส่วนหน้า
บริเวณหน้าผาก และการบูรณาการร่วมกับ
ระบบประสาทการมองเห็นที่ส่งผลให้เกิดความ
บกพร่องของความสนใจและการมองสบตาต่อ
บุคคลรอบข้างการรับรู้และเข้าใจความหมาย
พฤติกรรมของผู้อื่น และการจดจำรูปแบบการ
กระทำเพื่อนำไปใช้ในการวางแผนควบคุม การ
เคลื่อนไหวร่างกายตามแบบ และในการสอน
การเลียนแบบของเด็กออทิสติกนั้นผู้สอนควร
เป็นผู้ปกครอง ผู้ใกล้ชิด หรือครูผู้สอนที่เด็กมี
ความคุ้นเคยเพื่อลดความวิตกกังวลและเพิ่ม
แรงจูงใจในการสร้างปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่ง

ในระยะเริ่มต้นของการสอนควรมุ่งเน้นให้เด็ก
ออทิสติกมีการมองสบตาและความสนใจร่วม
ในการเลียนแบบผู้สอนเพื่อพัฒนาให้เกิดความ
เข้าใจความหมายและจดจำเพื่อนำไปใช้ใน
ควบคุมการเคลื่อนไหวเพื่อเลียนแบบอย่างมี
ความสุข และควรใช้การชี้นำให้เด็กออทิสติก
สามารถเลียนแบบได้อย่างถูกต้องจากผู้สอนใน
รูปแบบการสอนแบบภาพรวมของการฝึกการ
เลียนแบบสลับรูปแบบซึ่งกันและกัน รวมทั้งมี
การเสริมแรงด้วยรางวัลที่เด็กชอบขณะทำการ
สอน เช่น เงิน แต้มรางวัล ขนม และอาหาร
นอกจากนั้นควรมีการวางแผนการสอนอย่าง
ต่อเนื่องร่วมกันของผู้ปกครองและครูผู้สอนทั้ง
ที่บ้านและโรงเรียนเพื่อให้เด็กออทิสติก
สามารถพัฒนาทักษะการเลียนแบบการ
เคลื่อนไหวร่างกาย การใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ ใน
ชีวิตประจำวัน และการเลียนแบบการเคลื่อนไหว
ปากและลิ้นในการออกเสียงเพื่อพัฒนาการ
สื่อสารทางสังคม อันจะช่วยพัฒนาให้
เด็กออทิสติกมีทักษะความสามารถในการ
ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระตามศักยภาพ
ได้

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้เขียนขอขอบพระคุณอาจารย์
ดร. สมหมาย อ่ำดอนกลอย และคุณสมบัติ ลำคำ
ที่ช่วยในการแนะนำแหล่งค้นคว้าข้อมูลและ
ให้ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการจัดทำบทความ
วิชาการนี้

เอกสารอ้างอิง

- Anujot, K., Singh, V.J., & Sumandeep, K. (2015). Analysis of certain quantitative gait parameters in children with autism spectrum disorders. *International Journal of Applied Research*, 1(8), 259-262.
- Bernier, R., Aaronson, B., & McPartland, J. (2013). The role of imitation in the observed heterogeneity in EEG mu rhythm in autism and typical developmental. *Brain and Cognition*, 82(1), 69-75.
- Bockler, A., Timmermans, B., Sebanz, N., Vogeley, K., & Schilbach, L. (2014). Effects of Observing eye contact on gaze following in high-functioning autism. *Journal of Autism and Developmental Disorders*, 44(7), 1651–1658.
- Carbone, V. J., Brien, L., Sweeney-Kerwin, E. J., & Albert, K. M. (2013). Teaching eye contact to children with autism: a conceptual analysis and single case study. *Education and Treatment of Children*, 36(2), 139-159.
- Cardon, T.A. (2012). Teaching caregivers to implement video modeling imitation training via iPad for their children with autism. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 6(4), 1389-1400.
- Cook, J. (2016). From movement kinematics to social cognition: the case of autism. *Philosophical Transactions of the Royal Society B.*, 371(1693), 1-11.
- Cook, J. L., Rapp, J. T., Mann, K., & Mchugh, C. (2017). A practitioner model for increasing eye contact in children with autism. *Behavior Modification*, 41(3), 1-35.
- Cusack, J. P., Williams, J. H., & Neri, P. (2015). Action perception is intact in autism spectrum disorder. *The Journal of Neuroscience*, 35(5), 1849–1857.
- Dadgar, H., Rad, J.A., Soleymani, Z., Khorammi, A., McCleery, J., & Maroufizadeh, S. (2017). The relationship between motor, imitation, and early social communication skills in children with autism. *Iran Journal of Psychiatry*, 12(4), 236-240.
- Diyanni, C. J., Corriveau, K. H., Kurkul, K., Nasrini, J., & Nini, D. (2015). The role of consensus and culture in children's imitation of inefficient actions. *Journal of Experimental Child Psychology*, 137(1), 99–110.

- Dohmen, A., Bishop, V.M., Chat, S., & Roy, P. (2016). Body movement imitation and early language as predictors of later social communication and language outcomes: A longitudinal study. *Autism & Developmental Language Impairments*, 1(1), 1-15.
- Dufek, J. S., Eggleston, J. D, Harry, J. R., & Hickman, R. A. (2017). A comparative evaluation of gait between children with autism and typically developing matched controls. *Medical Science*, 5(1), 1-12.
- Edwards, L. A. (2014). A meta-analysis of imitation abilities in individuals with autism disorders. *Autism Research*, 7(3), 363– 380.
- Ezell, S., Field, T., Nadel, J., Newton, R., Murrey, R., Siddalingappa, V., Allender, S., & Grace, A. (2012). Imitation effects on joint attention behaviors of children with autism. *Psychology*, 3(9), 681-685.
- Falck-Ytter, T., Rehnberg, E., & Bolte, S. (2013). Lack of visual orienting to biological motion and audiovisual synchrony in 3-year-olds with autism. *Plos One*, 8(7), 1-5.
- Freeth, M., Foulsham, T., & Kingstone, A. (2013). What affects social attention? Social presence, eye contact and autistic traits. *PLoS ONE*, 8(1), 1-10.
- Gliga, T., Elsabbagh, M., Hudry, K., Charman, T., Johnson, M. H., & Team, B. (2012). Gaze following, gaze reading, and word learning in children at risk for autism. *Child Developmental*, 83(3), 926–938.
- Gredebäck, G., & Falck-Ytter, T. (2015). Eye movements during action observation. *Psychological Science*, 10(5), 591–598.
- Hirata, S., Nakai, A., Okuzumi, H., Kitajima, Y., Hosobuchi, T., & Kokubun, M. (2015). Motor skills and social impairments in children with autism spectrum disorders: A pilot study using the Japanese version of the developmental coordination disorder questionnaire (DCDQ-J). *SAGE Open*, 5(3), 1-7.
- Jaleha, S., & Mirnawati. (2019). Application of DTT (Discrete trail training) method in improving the eye contact ability of autistic children. *Journal of ICSAR*, 3(2), 48-52.

- Kim, S. H., & Lord, C. (2013). The behavioral manifestations of autism spectrum disorders. In Joseph, D.B., & Patrick, R.H., (Eds.) *The Neuroscience of Autism Spectrum Disorders* (pp. 25-67). New York, Elsevier Inc.
- Kleeberger, V., & Mirenda, (2010). Teaching generalized imitation skills to a preschooler with autism using video modeling. *Journal Positive Behavior Interventions*, 12(2), 116-127.
- Lee, C., & Bo, J. (2015). Motor functioning in children with autism spectrum disorder. *Acta Psychopathologica*, 1(2), 1-3.
- Lee, J. M., Kyeong, S., Kim, E., & Cheon, K. (2016). Abnormalities of inter-and intra-hemispheric functional connectivity in autism spectrum disorders: A study using the autism brain data exchange database. *Frontiers in Neuroscience*, 10(191), 1-11.
- Liu, T., Hamilton, M., Davis, L., & ElGarhy, S. (2014). Gross motor performance by children with autism spectrum disorder and typically developing children on TGMD-2. *Journal of Child & Adolescent Behavior*, 2(1), 1-4.
- Mahone, E. M., Ryan, M., Ference, L., Morris-berry, C., & Singer, H. S. (2014). Neuropsychological function in children with primary complex motor stereotypies. *Developmental Medicine & Child Neurological*, 56(10), 1001–1008.
- McLeod, S. A. (2011). *Albert bandura social learning theory – simply psychology*. Retrieved from <http://www.simplypsychology.org/bandura.html>.
- Pan, C. Y. (2011). The efficacy of an aquatic program on physical fitness and aquatic skills in children with and without autism spectrum disorders. *Research in Autism Spectrum Disorders*, 5(1), 657–665.
- Paulraj, S. J., Karim, R. A., & Vetrayan, J. (2015). Evaluation of occupational performance imitation intervention on three imitation learnings among autism: Case series. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 202(22), 58 –66.
- Penney, A. & Schwartz, I. (2019). Effects of coaching on the fidelity of parent implementation of reciprocal imitation training. *Autism*, 23(6), 1497-1507.

- Postma-Nilsenová, M., Kastel, M., & Balsters, M. (2014). Effects of eye gaze direction on vocal imitation in individuals with autism spectrum disorder: Does joint attention matter?. *British Journal of Developmental*, 466(1), 2693-2698.
- Sanefuji, W., & Yamamoto, T. (2014). The developmental trajectory of imitation in infants with autism spectrum disorders: a prospective study. *Psychology*, 5(11), 1313-1320.
- Sato, W., Sawada, R., Uono, S., Yoshimura, S., Kochiyama, T., Kubota, Y., Sakihama, M., & Toichi, M. (2017). Impaired detection of happy facial expressions in autism. *Scientific Reports*, 7(13340), 1-12.
- Sauter, D. S., Panattoni, C., & Happ, F. (2012). Children's recognition of emotions from vocal cues. *British Journal of Developmental Psychology*, 31(1), 97-113.
- Scharoun, S. M., Markoulakis, R. A., Fletcher, P. C., & Bryden, P. J. (2015). The influence of motor abilities in children with autism spectrum disorder on caregiver experiences: A pilot study. *Advance in Pediatric Research*, 2(19), 1-9.
- Sevlever, M. (2014). *An analysis of emotion recognition and facial processing across human and cartoon stimuli in individuals with autism spectrum disorders*. (Doctoral dissertation). Auburn University, USA.
- Studenka, B. E., & Cummins, D. (2017). Preliminary evidence for inflexibility of motor planning in children with autism spectrum disorder. *Autism Open Access*, 7(208), 1-6.
- Taheri, A. R., Alemi, M., Meghdari, A., Pour- Etemad, H. R., & Holderread, S. L. (2015). Clinical application of humanoid robots in playing imitation games for autistic children in Iran. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 176(1), 898-906.
- Taylor, J. P. (2014). *Teaching reciprocal imitation training to parents of children with autism spectrum disorder (ASD) through combined internet-based and in vivo instruction*. (Doctoral dissertation). University of Pittsburgh, Pennsylvania, USA.
- Tell, D., Davidson, D., & Camras, L. A. (2014). Recognition of emotion from facial expressions with direct or averted eye gaze and varying expression intensities in children with autism disorder and typically developing children. *Hindawi Publishing Corporation Autism Research and Treatment*, 816137(1), 1-11.

- Traynor, J. M & Hall, G. B. (2015). Structural and functional neuroimaging of restricted and repetitive behavior in autism spectrum disorder. *Journal of Intellectual Disability – Diagnosis and Treatment*, 3(1), 21-34.
- Ugur, E., Nagai, Y., Sahin, E., Oztop, E., & Member. (2015). Staged development of robot skills: Behavior formation, affordance learning and imitation with motionese. *IEEE Transactions on Autonomous Mental Development*, 7(2), 1-22.
- United States Department of Health & Human Services. (2018). *Autism Prevalence Slightly Higher in CDC’s ADDM Network*. Retrieved from <https://www.cdc.gov/media/releases/2018/p0426-autism-prevalence.html>.
- Uppal, N., Wicinski, B., Buxbaum, J. D., Heinsen, H., Schmitz, C., & Hof, P. R. (2014). Neuropathology of the anterior midcingulate cortex in young children with autism. *Journal of Neuropathology & Experimental Neurology*, 73(9), 891-902.
- Van Etten, H. M., & Carver, L. J. (2015). Does impaired social motivation drive imitation Deficits in children with autism spectrum disorder?. *Review Journal of Autism and Developmental Disorders*, 2(3), 310–319.
- Vanvuchelen, M., Schuerbeeck, L. V., Roeyers, H., & Weerd, W. (2013). Understanding the mechanisms behind deficits in imitation: Do individuals with autism know ‘what’ to imitate and do they know ‘how’ to imitate?. *Research in Developmental Disabilities*, 34(1), 538–545.
- Vetrayan, J., Zin, M. M., Priya, S. J., & Paulraj, V. (2015). Relationship between visual reception and imitation in school function among autism. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 202(1), 67 – 75.
- Vivanti, G. & Rogers, S. J. (2014). Autism and the mirror neuron system: Insights from learning and teaching. *Philosophical Transactions of The Royal Society B*, 369(1), 1-7.
- Wang, C., Williamson, R. A., & Meltzoff, A. N. (2015). Imitation as a mechanism in cognitive development: a cross-cultural investigation of 4-year-old children’s rule learning. *Frontiers in Psychology*, 6(562), 1-8.

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน (Publication Ethics)

วารสารวิทยาลัยราชสุตาเห็นควรให้มีการกำหนดจริยธรรมในการเผยแพร่ผลงาน โดยกล่าวถึง บทบาทหน้าที่ของผู้พิมพ์ บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการ และผู้ประเมินบทความ ดังนี้

บทบาทหน้าที่ของผู้พิมพ์ (Duties of Authors)

1. ผู้พิมพ์ต้องรับรองว่า ผลงานที่ส่งเป็นผลงานใหม่ที่ไม่เคยตีพิมพ์ที่ไหนมาก่อน และต้องไม่อยู่ระหว่างการส่งให้วารสารอื่นพิจารณา
2. ผู้พิมพ์ต้องรายงานผลการวิจัยตามความเป็นจริงเท่านั้น
3. ผู้พิมพ์ต้องอ้างอิงผลงานของผู้อื่นให้ถูกต้องตามหลักการอ้างอิง ทั้งในส่วนของรายการอ้างอิงและการอ้างอิงในเนื้อหา
4. ผู้พิมพ์ต้องระบุข้อมูลที่เกี่ยวกับการวิจัยให้ครบถ้วน ได้แก่ แหล่งทุน (ถ้ามี) ผู้ร่วมพิมพ์ (ที่ร่วมดำเนินการจริง) รวมถึงกรณีที่มีผลประโยชน์ทับซ้อนในการวิจัยหรือเผยแพร่ผลงาน
5. ผู้พิมพ์ต้องปฏิบัติตามข้อมูลที่ระบุใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ” อย่างเคร่งครัด

บทบาทหน้าที่ของบรรณาธิการและหัวหน้ากองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้พิมพ์และผู้ประเมินบทความให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในช่วงการประเมินบทความ
2. บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการต้องคัดเลือกบทความที่ผ่านการประเมินแล้วมาตีพิมพ์ โดยพิจารณาตามความสอดคล้องกับนโยบายของวารสาร ความใหม่ ความสำคัญ ตลอดจนความเชื่อมโยงกับบทความอื่น ๆ ในฉบับเดียวกัน
3. บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้พิมพ์ และผู้ประเมิน ไม่ว่ากรณีใด ๆ
4. บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการต้องพิจารณาคุณภาพบทความ โดยเฉพาะการคัดลอกผลงาน โดยต้องขอให้ผู้พิมพ์หลักชี้แจงเพื่อประกอบการพิจารณาตีพิมพ์บทความนั้น

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน (Publication Ethics)

บทบาทหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินต้องไม่เปิดเผยข้อมูลในบทความที่รับประเมินแก่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะในช่วงการประเมินบทความนั้น
2. ผู้ประเมินต้องแจ้งบรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการให้ทราบถึงผลประโยชน์ทับซ้อน (ถ้ามี) กับงานวิจัยหรือผู้สนับสนุน เพื่อให้บรรณาธิการฯ พิจารณา หรือขอปฏิเสธการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินต้องประเมินบทความตามหลักวิชาการ โดยใช้ความเชี่ยวชาญที่มีในการให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์กับบทความ และไม่ควรรับประเมินบทความที่ตนเองขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ
4. หากผู้ประเมินตรวจพบความเหมือนหรือความซ้ำซ้อนของบทความที่กำลังประเมินกับผลงานวิชาการอื่นจะต้องแจ้งให้บรรณาธิการ/หัวหน้ากองบรรณาธิการทราบทันที

ข้อกำหนดการตีพิมพ์

1.. ประเภทบทความที่รับตีพิมพ์

- 1.1 บทความวิจัย
- 1.2 บทความวิชาการ
- 1.3 บทวิจารณ์หนังสือ
- 1.4 บทความปริทัศน์
- 1.5 บทความแปล

2. ขอบเขตเนื้อหาบทความ

บทความที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารนี้ ต้องเป็นบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมฟื้นฟู บำบัด รักษา การให้การศึกษา การฝึกอาชีพ หรือการวิจัยในบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 คนพิการ 9 ประเภท ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2552 ได้แก่

2.1.1 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการเห็น

- คนตาบอด
- คนตาบอดบางส่วน หรือคนที่มีการเห็นเลือนราง

2.1.2 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน

- คนหูหนวก
- คนหูตึง

2.1.3 บุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา

2.1.4 บุคคลที่มีความบกพร่องทางร่างกายและสุขภาพ

- บกพร่องทางระบบประสาท
- บกพร่องทางกล้ามเนื้อและกระดูก
- ไม่สมประกอบมาแต่กำเนิด
- สภาพความบกพร่องทางร่างกาย และสุขภาพอื่น ๆ เช่น ผู้ป่วยโรคต่าง ๆ

2.1.5 บุคคลที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

2.1.6 บุคคลที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา

ข้อกำหนดการตีพิมพ์

- 2.1.7 บุคคลที่มีความบกพร่องทางพฤติกรรมหรืออารมณ์
- 2.1.8 บุคคลออทิสติก
- 2.1.9 บุคคลพิการซ้อน
- 2.2 บุคคลกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องได้แก่
 - 2.2.1 ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางสุขภาพ
 - 2.2.2 ผู้ด้อยโอกาส/ผู้ถูกทอดทิ้ง
 - 2.2.3 ผู้ถูกทารุณกรรม
 - 2.2.4 ทารกคลอดก่อนกำหนด

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

1. ใช้กระดาษขนาด A4 พิมพ์ห่างจากขอบกระดาษ 1 นิ้ว ทั้งสี่ด้าน พิมพ์หน้าเดียว ใส่เลขหน้าที่มุมบนขวา จำนวนหน้าของเนื้อหาบรรณานุกรมและรูปภาพไม่ต่ำกว่า 10 หน้า แต่ไม่ควรเกิน 15 หน้า

2. ส่วนต้นของบทความ ประกอบด้วย 1) ชื่อเรื่องใช้ตัวหนา 2) ชื่อผู้เขียน หน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) และ e-mail address ใช้ตัวอักษรปกติ โดยระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ที่ส่วนต้นของบทความย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3. ตัวอักษรในบทความ

3.1 สำหรับบทความที่เป็นภาษาไทย ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พ้อยท์ ระยะห่าง 1 บรรทัด ตลอดบทความ ตัวเลขให้ใช้เลขอารบิก และศัพท์ที่เป็นภาษาอังกฤษและบทความย่อภาษาอังกฤษ ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พ้อยท์เช่นเดียวกัน

3.2 สำหรับบทความที่เป็นภาษาอังกฤษล้วน ใช้อักษร Times New Roman ขนาด 12 ระยะห่าง 1 บรรทัด ตลอดบทความ และตัวเลขให้ใช้เลขอารบิก

4. ส่วนของบทความ

4.1 ส่วนของบทความย่อภาษาไทย ประกอบด้วยคำว่า “บทคัดย่อ” กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และเนื้อหาของบทคัดย่อความยาวประมาณ 250 คำ หรือไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ และคำสำคัญภาษาไทย 3-5 คำ

4.2 ส่วนของบทความย่อภาษาอังกฤษ ประกอบด้วยคำว่า “Abstract” กึ่งกลางหน้ากระดาษ ตัวหนา และเนื้อหาของบทความย่อภาษาอังกฤษ ความยาวประมาณ 250 คำ หรือไม่เกินครึ่งหน้ากระดาษ และคำสำคัญภาษาอังกฤษ 3-5 คำ โดยบทความย่อภาษาอังกฤษควรมีเนื้อหาตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย

5. ส่วนของเนื้อหา

5.1 สำหรับบทความวิจัย ประกอบด้วยหัวข้อหลักต่อไปนี้

1) ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background and Significance of the Study)

2) วัตถุประสงค์ (Purpose of the Study)

3) นิยามศัพท์ (Definition of Terms)

4) กรอบแนวคิดในการวิจัย (Research Conceptual Framework)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

5) วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ประกอบด้วย ประชากร กลุ่มตัวอย่าง หรือผู้เข้าร่วมวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

6) ผลการวิจัย (Results)

7) อภิปรายและขอเสนอแนะ (Discussion and Recommendation)

8) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgment) (ถ้ามี)

9) เอกสารอ้างอิง (References)

5.2 สำหรับบทความวิชาการ ประกอบด้วยหัวข้อหลักต่อไปนี้

1) บทนำ (Introduction)

2) เนื้อเรื่อง (Body) โดยอาจแบ่งเป็นประเด็นหรือหัวข้อย่อยตามความเหมาะสม

3) บทสรุป (Conclusion)

4) กิตติกรรมประกาศ (Acknowledgment) (ถ้ามี)

5) เอกสารอ้างอิง (References)

6. การอ้างอิงในเนื้อหาและรายการอ้างอิงท้ายบทความเป็นภาษาอังกฤษทั้งหมด โดยใช้การอ้างอิงรูปแบบ APA 6th Edition (American Psychological Association style 6th Edition)

7. กรณีที่มีตาราง กำหนดหมายเลขตารางและชื่อตารางไว้ด้านบนตารางชัดเจน และให้มีเฉพาะเส้นตารางแนวนอนเท่านั้น

8. กรณีที่มีภาพ กำหนดหมายเลขภาพและชื่อภาพไว้ใต้ภาพ โดยจัดภาพกึ่งกลางหน้ากระดาษ

9. บทความที่จะส่งเพื่อพิจารณาตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ที่ใดมาก่อน และต้องไม่อยู่ในระหว่างการเสนอเพื่อพิจารณาเผยแพร่

10. ในกรณีที่บทความบทความแปล ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ โดยการขออนุญาตให้เป็นไปตามหลักจริยธรรมสากล

11. ข้อความ เนื้อหา รูปภาพ และตาราง ที่ตีพิมพ์ในวารสาร เป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความ แต่เพียงผู้เดียว มิใช่ความคิดเห็นและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารวิทยาลัยราชสุดา กองจัดการ และวิทยาลัยราชสุดา

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

12. การตรวจแก้ไขต้นฉบับ บรรณาธิการวารสารฯ ขอสงวนสิทธิ์ในการตรวจแก้ไขและตีพิมพ์ตามลำดับก่อนหลังตามความเหมาะสม
13. เมื่อบทความวิจัยหรือบทความวิชาการได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิให้ลงตีพิมพ์ ผู้เขียนบทความจะต้องสมัครเป็นสมาชิกวารสารก่อนการตีพิมพ์

การส่งบทความ ส่งได้ตลอดปี ตามวิธีต่อไปนี้

1. จัดทำบทความต้นฉบับตามคำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ
2. กรอกรูปแบบฟอร์มเสนอบทความเพื่อตีพิมพ์ โดยชำระเงินค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ พร้อมทั้งเก็บหลักฐานการชำระเงิน
3. ดาวน์โหลดแบบเสนอบทความตีพิมพ์ได้ที่เว็บไซต์ <http://www.rs.mahidol.ac.th/rs-journal>
4. ส่งแบบเสนอบทความตีพิมพ์ หลักฐานการชำระเงิน และไฟล์บทความอิเล็กทรอนิกส์ต้นฉบับในรูปแบบ doc/docx และ pdf file ได้ที่ <http://www.rs.mahidol.ac.th/rs-journal/article/index.php> หรือ <http://www.rs.mahidol.ac.th/rsjournal/article-submissions.php> คลิก Submission Form

ค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ

ค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ

4,500 บาท (สี่พันห้าร้อยบาทถ้วน) สำหรับบทความภาษาไทยและบทความภาษาอังกฤษ
ผู้สนใจส่งบทความเข้ารับการตีพิมพ์ของวารสารวิทยาลัยราชสุดาเพื่อการวิจัยและพัฒนาคน
พิการ สามารถดาวน์โหลดแบบเสนอบทความตีพิมพ์ได้ที่เว็บไซต์ <http://www.rs.mahidol.ac.th/rs-journal> และส่งแบบเสนอบทความตีพิมพ์และไฟล์บทความอิเล็กทรอนิกส์ต้นฉบับในรูปแบบ doc/docx และ pdf file ได้ที่ <http://www.rs.mahidol.ac.th/rs-journal/article/index.php> หรือ <http://www.rs.mahidol.ac.th/rsjournal/article-submissions.php> คลิก Submission Form

การชำระเงินค่าธรรมเนียมตีพิมพ์บทความ

1. โอนเงินผ่าน QR code ชื่อบัญชี วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล Biller ID:099400015837816 รหัสอ้างอิง 100016001001 และกรุณาส่งหลักฐานการโอนเงิน พร้อมแบบเสนอบทความตีพิมพ์ มายังอีเมลวารสาร rs-journal@hotmail.com

2. กรณีที่ท่านเปลี่ยนแปลงที่อยู่ กรุณาแจ้งให้กองบรรณาธิการวารสารทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 1 เดือน ก่อนกำหนดวารสารออก

3. กำหนดออกวารสารฯ ปีละ 2 ฉบับ (ทั้งนี้เริ่มตั้งแต่ปี 2562 เป็นต้นไป)

ข่าวประชาสัมพันธ์

ปริญญาตรี หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาหัตถศึกษา

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

วิชาเอกการออกแบบเชิงพาณิชย์

- ผู้ประกอบการด้านงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเซรามิก ไม้ และผ้า
- ผู้ปฏิบัติงานในองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากเซรามิก ไม้ และผ้า

วิชาเอกลุ่มภาษามือไทย

- นักวิชาชีพลุ่มภาษามือไทย
- นักวิชาการศึกษา (ปฏิบัติงานลุ่มภาษามือ)

ปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาของคณหุหนวก

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

- ครูที่จัดการเรียนรู้สำหรับผู้ที่มีความบกพร่องทางการได้ยินระดับขั้นปฐมวัยและประถมศึกษา
- นักวิชาการทางการศึกษาด้านการศึกษาของคณหุหนวกระดับขั้นปฐมวัยและประถมศึกษา

ปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการฟื้นฟูสมรรถภาพคน (ภาคปกติและภาคพิเศษ)

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

- นักให้คำปรึกษาด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
- นักเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก
- นักวิชาการด้านการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ
- บุคลากรในองค์กรด้านคนพิการ

ปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการพิเศษ (ภาคพิเศษ)

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

- นักวิชาการทางการศึกษาพิเศษ
- ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งในและนอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา

ปริญญาเอก หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ (ภาคพิเศษ)

สำเร็จการศึกษาแล้ว สามารถประกอบอาชีพด้านต่าง ๆ ดังนี้

- นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- นักวิจัยด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ
- ที่ปรึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ

สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ งานบริการการศึกษาและกิจการนักศึกษา วิทยาลัยราชสุตา

โทรศัพท์ 0 2889 5315-9 ต่อ 1234 – 1237, โทรสาร 0 2889 5308

Mahidol University
Ratchasuda College

111 Moo 6 Phuttamonthon 4 Road,
Salaya, Nakhon Pathom 73170

Tel. (66) 2889 5315-9

Fax. (66) 2889 5308

www.rs.mahidol.ac.th